

Curtea de Conturi a Republicii Moldova

RAPORT ANUAL 2019

Raportul anual
asupra administrării
și întrebuințării
resurselor financiare
publice și a
patrimoniului public

ACRONIME

AAPL	Autorități ale administrației publice locale
AIPA	Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
ANSA	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
APP	Agenția Proprietății Publice
APR	Aparatul președintelui raionului
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
BASS	Bugetul asigurărilor sociale de stat
BC	Bancă comercială
BM	Banca Mondială
BNS	Biroul Național de Statistică
BPN	Bugetul public național
BS	Bugetul de stat
BUAT	Bugetul unităților administrativ-teritoriale
CEC	Comisia Electorală Centrală
CIM	Control Intern Managerial
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
DGTPCC	Direcția generală transport public și căi de comunicație
FAOAM	Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală
IF	Inspectoratul Fiscal
IGP	Inspectoratul General de Poliție
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
INTOSAI	Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit
ÎS	Întreprindere de stat
ÎM	Întreprindere municipală
MA	Ministerul Apărării
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MJ	Ministerul Justiției
MF	Ministerul Finanțelor
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
MFC	Management financiar și control
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produsul Intern Brut
PPP	Parteneriatul public-privat
RM	Republica Moldova
OCT	Oficiul cadastral teritorial
SA	Societate pe acțiuni
SI	Sisteme informaționale
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SV	Serviciul Vamal
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
TI	Tehnologii Informaționale
TIKA	Președinția Agenției de Dezvoltare și Coordonare a Turciei Oficiul Coordonator al programelor din Moldova
TVA	Taxă pe valoarea adăugată
VMS	Valori mobiliare de stat

Cuprins

Introducere	4
Activitatea de audit public extern	5
Partea I. Sinteza principalelor constatări și probleme	9
Managementul finanțelor publice.....	10
Gestiunea patrimoniului public	20
Participația statului în sectorul corporativ	23
Utilizarea finanțării externe	28
Combaterea fraudei și corupției.....	31
Colaborarea cu Parlamentul	34
Follow-up	36
Impactul activității de audit	38
Consolidarea durabilității activității de audit public extern	40
Partea a II-a. ANEXE.....	43

Introducere

Raportul anual 2019 analizează și generalizează concluziile și observațiile Curții de Conturi asupra modului de formare, de administrare și de întreținere a resurselor financiare și a patrimoniului public în exercițiul financiar 2019, iar pentru unele entități – și în alte perioade relevante, în conformitate cu Programele activității de audit aferente ciclului anual de audit (septembrie 2019 – septembrie 2020).

Anexele sunt parte a Raportului și prezintă sintezele misiunilor de audit realizate de Curtea de Conturi în decursul unui an din data aprobării raportului anual precedent.

Urmare a misiunilor de audit desfășurate, Curtea de Conturi a obținut o imagine de ansamblu privind managementul finanțelor publice și guvernarea sectorului public.

Scopul acestui Raport este de a prezenta Parlamentului, Guvernului, entităților auditate și societății principalele probleme sistemice, constatări și concluzii, formulate în contextul activității de audit public extern.

Asigurarea sustenabilității și durabilității finanțelor publice, precum și administrarea eficientă a patrimoniului statului trebuie să reprezinte priorități majore de pe agenda celor însărcinați cu guvernarea.

Activitatea de audit public extern

Auditul public extern este o parte indispensabilă a unui sistem de reglementare, al cărui scop este de a depista abaterile de la standardele acceptate și încălcările principiilor legalității, eficienței, eficacității și economicității gestiunii financiare, pentru a-i determina pe cei responsabili de guvernarea sectorului public să-și îndeplinească corect responsabilitățile.

În activitatea sa, în calitate de Instituție Supremă de Audit, Curtea de Conturi abordează riscul că finanțele și patrimoniul public pot fi prost administrate și/sau utilizate în mod abuziv, ceea ce poate submina eficiența sectorului public.

Astfel, în conformitate cu legea sa organică, Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public, astfel contribuind la consolidarea bunei gestiuni a fondurilor publice și la promovarea responsabilității manageriale în cadrul entităților publice.

În temeiul mandatului său legal, Curtea de Conturi raportează anual Parlamentului despre rezultatele activității de audit, informând atât guvernarea, cât și societatea despre rolul Instituției Supreme de Audit și sensibilizând asupra constatărilor rapoartelor de audit.

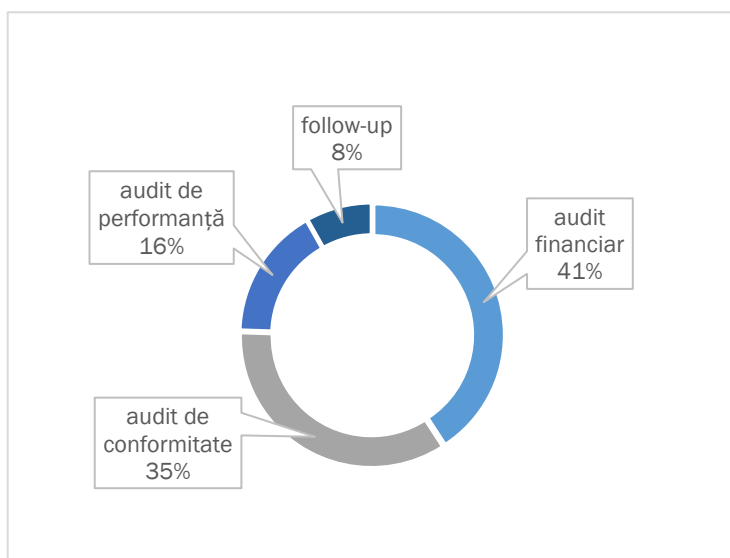
Condițiile pandemiei globale au afectat modul în care Curtea de Conturi și-a realizat activitățile de audit planificate, având în vedere restricțiile privind deplasările la sediul autorităților și întâlnirile cu persoanele responsabile de anumite domenii și procese operaționale, precum și de întocmirea rapoartelor/situațiilor financiare. În aceste circumstanțe, s-a impus regândirea activităților și procedurilor de audit pentru acumularea probelor de audit suficiente și adecvate, precum și s-a dispus alternarea procedeeleor de comunicare, fapt ce a necesitat o integrare și o acomodare profesională rapidă.

Astfel, în scopul asigurării continue a calității misiunilor de audit, Curtea de Conturi a dat dovadă de spirit pragmatic, luând un șir de măsuri asupra:

- stabilirii unui regim special de activitate al instituției;
- modificării termenului de raportare a misiunilor de audit financiar obligatorii în temeiul pct.15, subpct. 1-4 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.17 din 13.04.2020;

- inițierii discuțiilor cu conducerea entităților auditate pentru asigurarea obținerii informațiilor suficiente și în timp util atât în format electronic, cât și în alte formate, după caz;
- implementării tehnologiilor informaționale performante, gen VPN (Virtual Privat Network), care este o conexiune securizată între computere și serverele/aplicațiile CCRM, ceea ce permite auditorilor să activeze eficient în regim de lucru la distanță;
- dotării echipelor de audit cu tehnică de calcul mobilă și asigurării accesului de la distanță la toate fișierele și documentele de lucru necesare etc.

În perioada de raportare, Curtea de Conturi și-a desfășurat activitatea obiectiv și independent, în conformitate cu prevederile cadrului legal și cu cerințele Standardelor Internaționale de Audit ale Instituțiilor Supreme de Audit¹, realizând audituri financiare, de performanță și de conformitate.

Potrivit programelor anuale ale activității de audit², au fost adoptate 49 de hotărâri cu privire la aprobarea rezultatelor misiunilor de audit.

Astfel, au fost realizate 20 de misiuni de audit ale rapoartelor/situațiilor financiare, 17 misiuni de audit al conformității, 8 misiuni de audit de performanță și 4 misiuni de follow-up.

Sintezele Hotărârilor adoptate de Curtea de Conturi în perioada raportată se prezintă în Partea a II-a a prezentului Raport. De asemenea, informații detaliate privind rapoartele de audit pot fi accesate pe site-ul oficial al Curții de Conturi (www.ccrm.md) la următorul link: <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95>.

Ca rezultat al misiunilor de audit, Curtea de Conturi a exprimat 20 de opinii asupra rapoartelor financiare și a formulat 29 de concluzii aferente conformității și/sau performanței gestionării fondurilor publice, inclusiv a patrimoniului public. Astfel, din totalul opiniilor exprimate, 4 opinii au fost neschimbate, iar 16 – modificate, inclusiv: 14 opinii cu rezerve și 2 opinii contrare.

¹ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24 ianuarie 2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale INTOSAI”.

² Hotărârea Curții de Conturi nr.100 din 21 decembrie 2018 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2019” (cu modificările și completările ulterioare) și Hotărârea Curții de Conturi nr.77 din 27 decembrie 2019 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2020” (cu modificările și completările ulterioare).

Domeniile auditate în perioada septembrie 2019 - septembrie 2020 vizează preponderent formarea și utilizarea resurselor bugetului public național, inclusiv ale bugetului de stat, ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

De asemenea, în perioada raportată Curtea de Conturi și-a orientat activitatea și asupra altor domenii importante, cum ar fi: privatizarea bunurilor în perioada 2013-2019; achizițiile publice; gestionarea resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către unele întreprinderi de stat și instituții publice; transferurile din bugetul de stat către bugetele locale; tehnologiile informaționale, funcționalitatea sistemelor de management financiar și a gradului de racordare a acestora principiilor de performanță etc.

MISIUNE

Curtea de Conturi este unica autoritate a statului investită cu dreptul de testare, evaluare și raportare către Parlament despre modul în care instituțiile statului gestionează fondurile publice.

Prin activitatea sa, Curtea de Conturi contribuie la buna gestionare a finanțelor publice și oferă recomandări entităților auditate în vederea îmbunătățirii administrării resurselor de stat.

Raportul anual al Curții de Conturi conține analiza și generalizarea concluziilor formulate în cadrul misiunilor de audit efectuate în decursul unui an din data aprobării raportului anual precedent.

Partea I. Sinteza principalelor constatări și probleme

Ca urmare a misiunilor de audit realizate, Curtea de Conturi a identificat și a constatat multiple probleme, nereguli și disfuncționalități sistemice în procesul de formare, administrare și întreținere a resurselor financiare și patrimoniale ale statului.

În funcție de prioritățile politicilor implementate în sectoarele-cheie, scoatem în evidență cele mai importante constatări și probleme care necesită atenția părților interesate.

Acestea au fost grupate și detaliate în următoarele subcapitole:

- ❖ Finanțe publice;
- ❖ Patrimoniu public;
- ❖ Sectorul corporativ;
- ❖ Fonduri externe;
- ❖ Frauda și corupția;
- ❖ Control parlamentar;
- ❖ Follow-up;
- ❖ Impactul activității de audit public extern;
- ❖ Consolidarea durabilității activității de audit public extern.

Astfel, Curtea de Conturi a identificat probleme complexe și sistemice aferente:

- *managementului slab al resurselor umane în cadrul APC, inclusiv la capitolul asigurarea funcționalității serviciilor financiar-contabile și de audit intern, care sunt limitate;*
- *neînregistrării drepturilor patrimoniale ale terenurilor și clădirilor;*
- *neconformităților în procesul de achiziții publice;*
- *neînregistrării în evidența contabilă a valorii terenurilor și clădirilor;*
- *nevalorificării integrale a veniturilor bugetare;*
- *nefuncționalității și lipsei interconexiunii/interoperabilității SI de stat;*
- *incoerenței normelor metodologice și a clasificărilor bugetare referitor la noțiunea distinctă „cheltuieli pentru subsidii” și a conținutului economic al acestora;*
- *administrării defectuoase a proprietății publice prin privatizare și parteneriate public-private;*
- *capacității administrative limitate a AAPL necesare pentru organizarea și funcționarea lor eficientă;*
- *ineficienței participării statului în sectorul corporativ;*
- *nevalorificării integrale și executării cu rezerve a proiectelor finanțate din surse externe etc.*

Managementul finanțelor publice

Un sistem eficient și transparent de management al finanțelor publice se axează pe: (i) modernizarea procesului de elaborare, executare și raportare a bugetului; (ii) îmbunătățirea evidenței contabile; (iii) implementarea sistemului de control și audit intern modern în sectorul public; (iv) crearea sistemului informațional integrat de gestionare a finanțelor publice.

În ultimii ani, Republica Moldova a inițiat implementarea unui program ambițios de reformare a managementului finanțelor publice³, prin modernizarea instituțiilor bugetare și ajustarea cadrului legislativ la cerințele și standardele Uniunii Europene.

(i) Modernizarea procesului de elaborare, executare și raportare a bugetului presupune crearea unui sistem de management financiar performant, bazat pe principii și reguli care să asigure disciplina bugetar-fiscală generală, precum și pe proceduri transparente privind formarea și administrarea bugetului public național și a componentelor acestuia.

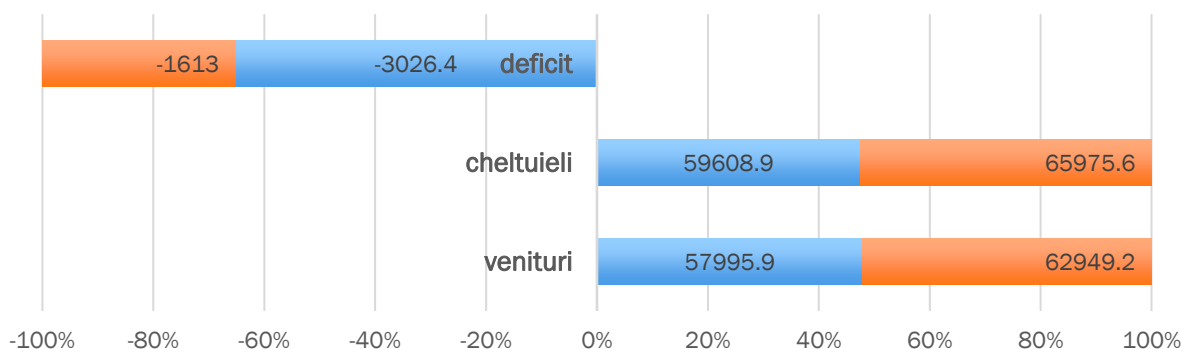
Potrivit Raportului privind executarea bugetului public național pe anul 2019⁴, au fost încasate venituri în sumă totală de 62 949,2 mil. lei, ceea ce reprezintă 29,9% din PIB. Veniturile BPN, în comparație cu indicatorii precizați, au înregistrat o descreștere cu 0,9%, echivalentă cu (-565,0 mil. lei). Totodată, comparativ cu anul 2018, veniturile încasate în BPN au fost în creștere cu 8,5%, sau cu 4 953,3 mil. lei.

Managementul finanțelor publice reprezintă sistemul prin care resursele financiare sunt planificate, direcționate și controlate, pentru a permite și a influența îndeplinirea eficientă și eficace a obiectivelor serviciilor publice, scopul esențial fiind oferirea serviciilor publice de calitate.

³ Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2013-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.573 din 6 august 2013; Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.911 din 25 iulie 2016; Strategia națională de descentralizare, aprobată prin Legea nr.68 din 5 aprilie 2012 etc.

⁴ Formularul nr.14 „Raportul privind executarea bugetului public național”, aprobat prin Ordinul MF nr.18 din 27.01.2020.

Executarea principalilor indicatori ai BPN, 2018-2019 (mil. lei)

	venituri	cheltuieli	deficit
2018	57995.9	59608.9	-3026.4
2019	62949.2	65975.6	-1613

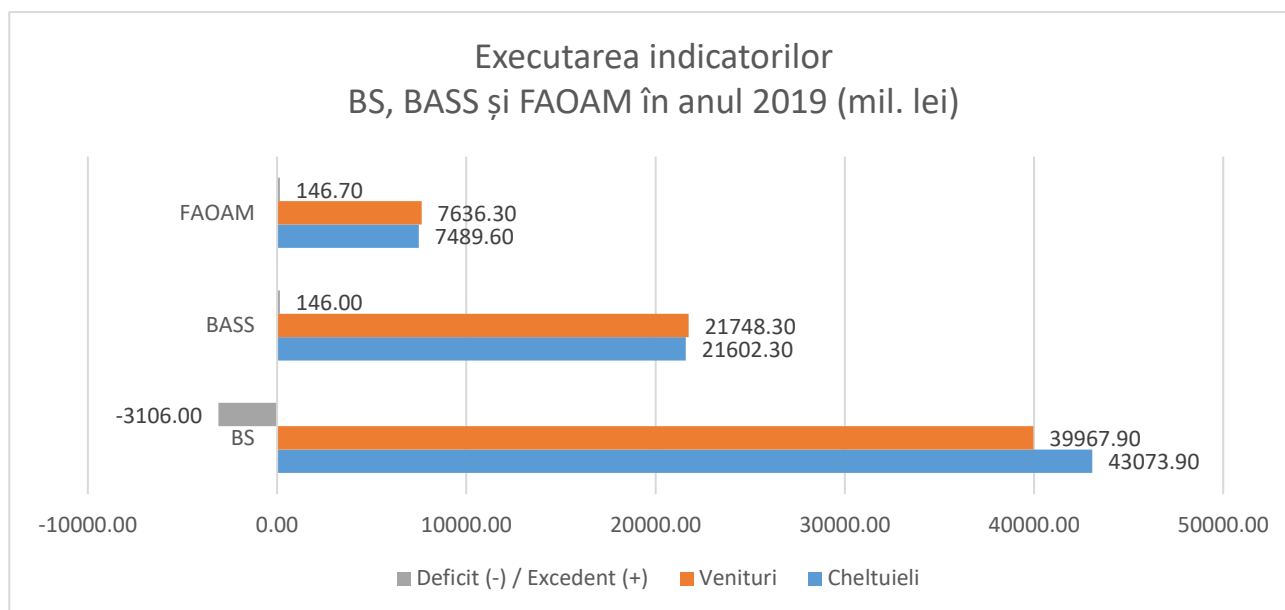
■ 2018 ■ 2019

Potrivit datelor raportate, încasarea veniturilor la toate bugetele s-a realizat în anul 2019 sub nivelul precizat: la BS – cu (-675,0 mil. lei), la BASS – cu (-121,6 mil. lei), la BUAT – cu (-337,7 mil. lei), și în FAOAM – cu (-73,5 mil. lei).

În exercițiul financiar expirat, BPN a înregistrat un deficit în sumă de 3 026,4 mil. lei, comparativ cu cel prevăzut în sumă de 7 117,1 mil. lei. Ca pondere în PIB, acesta a constituit 1,44%, sau cu 1,98 p.p. mai puțin față de prognoza precizată. În aceste condiții, soldul bugetar, excluzând granturile, reflectă încadrarea în regula bugetar-fiscală, și anume ca deficitul BPN să nu depășească 2,5% din PIB.

Față de nivelul prognozat, deficitul mai mic înregistrat în anul 2019 se explică prin încasările mai mari de venituri fiscale și subexecutarea cheltuielilor curente, inclusiv neexecutarea pe deplin a proiectelor finanțate din surse externe, drept rezultat al desfășurării îndelungate a procedurilor de achiziții publice și executării tardive a lucrărilor.

Dimensiunea cea mai semnificativă a auditului public extern (anual), în aspectul executării componentelor BPN, o reprezintă rapoartele Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat a *bugetului de stat (BS)*, *bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS)* și *fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM)*.

Datele expuse mai sus relevă că 3 din 4 componente ale BPN însumează 72 165,8 mil. lei. Cele mai multe resurse financiare publice au fost consumate pentru executarea bugetului de stat. Repartizarea cheltuielilor BS se asigură pe autoritățile publice centrale, în cadrul sectorului de care acestea sunt responsabile.

Principalele constatări de audit la capitolul executarea BS, BASS și FAOAM țin de:

- nerespectarea calendarului bugetar la elaborarea și aprobarea BS pentru anul 2019, ceea ce creează incertitudine și tensiune atât pentru instituțiile statului, cât și pentru sectorul corporativ;
- incoerența normelor metodologice și a clasificăției bugetare referitor la noțiunea distinctă „cheltuieli pentru subsidii” și a conținutului economic al acestora ceea ce a afectat buna administrare a mijloacelor financiare publice, în sumă de 3 894,95 mil. lei, sau 9,7% din totalul cheltuielilor executate;
- lipsa interacționării sistemelor informaționale ale CNAS și Î.S. „Poșta Moldovei”, ceea ce a determinat mii de beneficiari să se prezinte repetat la oficiile poștale pentru a recepționa prestațiile, fiind acumulate datorii în sumă de peste 111,5 mil. lei aferente prestațiilor sociale din contul mijloacelor BASS;
- funcționalitatea limitată a sistemelor informaționale, în care sunt înregistrate toate cazurile tratate, inclusiv cele contra plată, ceea ce nu a permis delimitarea exactă a serviciilor medicale spitalicești achitate din FAOAM, în sumă de 1 625,0 mil. lei;
- admiterea înregistrărilor eronate în rețetele prescrise cetățenilor (662 mii de rețete), pentru care au fost alocate mijloace financiare în sumă de 76 mil. lei;
- neraportarea de către unele unități de implementare a proiectelor finanțate din surse externe a veniturilor și cheltuielilor, precum și a creditelor primite și rambursate,

cea ce a afectat atât executarea bugetului ministerului de ramură, cât și executarea de casă a bugetului de stat etc.

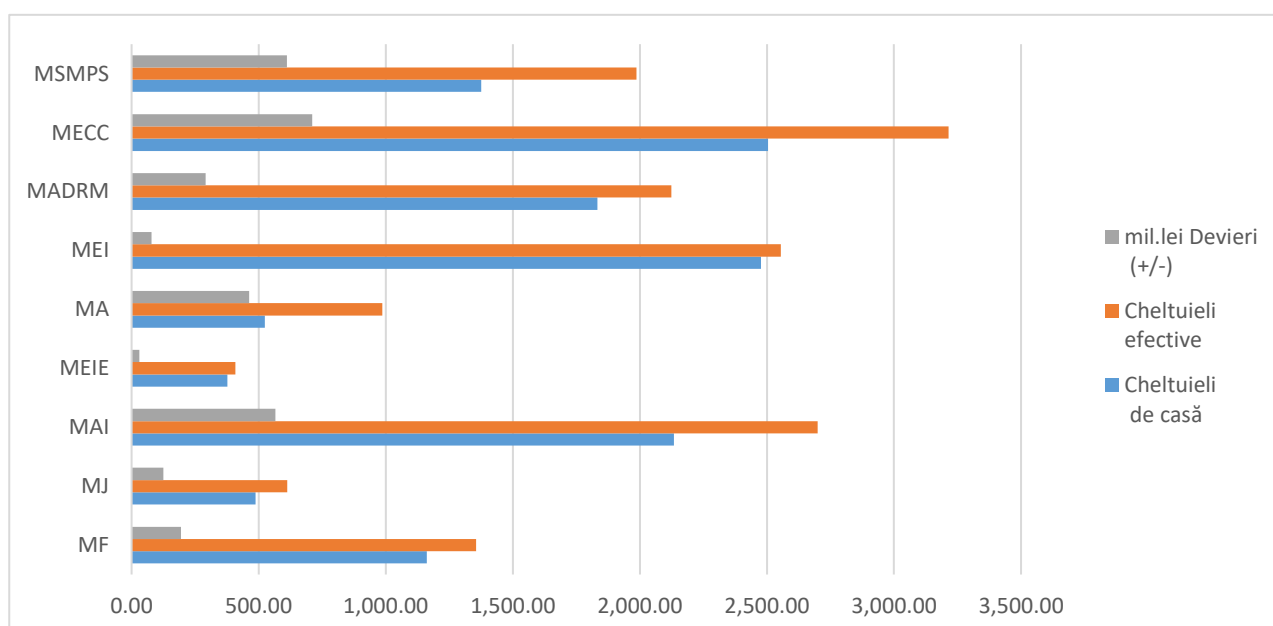
Notă: Deficiențele constatate au un impact social major și afectează cele mai sensibile categorii ale populației. Drept urmare a implementării recomandărilor Curții de Conturi, problema privind lipsa interconexiunii dintre două sisteme informaționale ale Î.S. „Poșta Moldovei” va fi eliminată până la finele anului în curs, excluzând formarea soldurilor neridicate ale plăților sociale și necesitatea deplasărilor repetate la oficiile poștale a beneficiarilor.

În ceea ce privește executarea bugetelor UAT, Curtea de Conturi reiterează existența problemei sistemice aferente transferurilor cu destinație specială de la BS către bugetele locale, și anume formarea soldurilor la finele anului de gestiune și utilizarea acestora contrar destinației.

Carențele constatate de audit au fost condiționate de divergențe și interpretări eronate între cadrul de evidență și cel de raportare financiară a executării bugetelor, de insuficiența reglementărilor, a calculelor și a justificărilor, precum și de lipsa interacțiunii sistemelor informaționale.

Aspectele constatate de audit sunt sistemice, poartă un caracter permanent și au servit temei pentru exprimarea opiniilor de audit.

În totalul cheltuielilor de casă a BS, cele ale ministerelor de ramură dețin ponderea cea mai semnificativă, de cca 30%, sau de 12 876,2 mil. lei, sau cu 3 067,4 mil. lei mai puțin decât cheltuielile efective (15 943,6 mil. lei).

Rapoartele financiare ale instituțiilor bugetare, inclusiv ale ministerelor, dezvăluie informațiile financiare aferente cheltuielilor efective. Astfel, auditând rapoartele consolidate pe anul 2019 a 9 ministere, Curtea de Conturi și-a expus opiniile cu privire la faptul dacă situațiile financiare prezentate în aceste rapoarte au fost, din toate punctele de vedere semnificative, conform cadrului normativ aplicabil de raportare financiară, exprimând o opinie necalificată și 8 opinii calificate (7 opinii cu rezerve și o opinie contrară), expuse în tabelul de mai jos.

Dinamica opiniilor de audit exprimate asupra rapoartelor financiare consolidate ale celor 9 ministere aferente anilor de gestiune 2018 și 2019

Autoritatea publică	Opinia auditului	
	2018	2019
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	nemodificată*	cu rezerve
Ministerul Afacerilor Interne	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	contrară	cu rezerve
Ministerul Apărării	contrară	cu rezerve
Ministerul Economiei și Infrastructurii	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	contrară	contrară
Ministerul Finanțelor	nemodificată	nemodificată
Ministerul Justiției	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	contrară	cu rezerve

*În anul 2018, au fost supuse auditului Rapoartele financiare ale aparatului central al MAEIE

Opiniile de audit au fost determinate de neimplementarea unor recomandări-cheie menite să înlăture deficiențele care au stat la baza opiniei modificate oferite în anul de gestiune precedent, ceea ce a condiționat calificarea în același mod a opiniilor și în anul 2019, fiind constatate următoarele deficiențe:

- neînregistrarea conformă în evidența contabilă a terenurilor în valoare totală de 2 860,4 mil. lei, precum și a clădirilor în valoare de 5 043,6 mil. lei (MA, MECC, MADRM, MSMPS, MAEIE, MJ);
- supraevaluarea bunurilor transmise sub formă de participare în capital în valoare de 2 074,5 mil. lei (MA, MJ, MAEIE, MECC);
- calcularea eronată a uzurii mijloacelor fixe în sumă totală de 1 471,9 mil. lei (MJ, MAEIE, MECC);
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra bunurilor patrimoniului public: 2 970,6 ha de terenuri și 1 180 de clădiri (MA, MECC, MADRM, MF, MAI);
- denaturarea cu 4 230,0 mil. lei a rezultatelor financiare din anii precedenți (MECC);

- înregistrarea eronată a operațiunilor economice în valoare de 128,2 mil. lei (MA);
- clasificarea eronată a unor grupe de cheltuieli în sumă de 70,7 mil. lei (MAI) etc.

Printre cauzele deficiențelor constatate putem enumera: lipsa și calificarea joasă a personalului din cadrul entităților publice implicat în procesul financiar-contabil; insuficiența cronică de resurse financiare și de timp pentru finalizarea procedurilor de înregistrare și delimitare a proprietății publice; lacunele cadrului normativ-metodologic de raportare financiară aplicabil sectorului public etc.

Totodată, menționăm că, chiar dacă opinia auditorului asupra situațiilor financiare pe parcursul ultimilor 2 ani nu s-a modificat, majoritatea entităților au înregistrat progrese pe diferite dimensiuni ale managementului financiar public, în special în aspectele aferente domeniului patrimonial și de evidență contabilă. Deși valoarea abaterilor constatate de audit se micșorează de la an la an, auditul identifică denaturări semnificative care influențează opinia.

(ii) Îmbunătățirea evidenței contabile, prin asigurarea unei informații financiar-contabile de calitate, are ca scop prezentarea situației reale și corecte în rapoartele/situațiile financiare.

Ca rezultat al implementării recomandărilor Curții de Conturi privind întocmirea corectă și prezentarea veridică și fiabilă a informațiilor financiare, Ministerul Finanțelor a înregistrat progrese privind:

- dezvoltarea modulului destinat raportării din SIGFP⁵, fiind introdusă posibilitatea de a exclude operațiunile supuse consolidării, în acest sens autorităților publice fiindu-le remisă circulara cu descrierea modulului de excludere a subconturilor din rapoartele generalizate, precum și fiind stabilite normele metodologice de întocmire a Raportului narativ privind executarea bugetelor autorităților/instituțiilor bugetare, prin introducerea cerințelor la descrierea operațiunilor supuse consolidării;
- raportarea patrimoniului public prin operarea modificărilor la Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar cu prevederi ce țin de reflectarea în subconturile corespunzătoare a bunurilor primite/transmise cu titlu gratuit în sistemul bugetar și în afara sistemului bugetar, precum și ajustarea capitolului „1.4.5. Reguli generale de evaluare (recunoaștere) și reevaluare”, în scopul unificării metodelor de evaluare și reevaluare a patrimoniului.

⁵ Sistemul Informațional de Gestionare a Finanțelor Publice, gestionat de I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”.

Deși au fost remediate unele neajunsuri, fiind elaborat și pus în aplicare cadrul normativ aferent evidenței contabile, acesta mai necesită a fi dezvoltat în vederea eliminării curențelor atestate de audit, care se referă, în principal, la:

- acțiunile lente în direcția elaborării Standardelor Naționale de Contabilitate în Sectorul Public, bazate și pe standardele internaționale IPSAS;
- nereglementarea procedurii de evaluare/reevaluare a terenurilor și clădirilor, nefiind elaborate proceduri de evaluare omogenă pentru toate instituțiile publice;
- lipsa cerințelor normativ-metodologice de restituire la bugetul de stat a transferurilor neutilizate sau utilizate contrar destinației, în scopul reflectării corecte a datoriilor față de bugetele de nivel superior;
- nereglementarea modului și a periodicității de evaluare/reevaluare a valorii acțiunilor și altor forme de participare în capitalul unor entități, în aspectul reactualizării cotei fondatorului reieșind din valoarea netă a activelor;
- neelaborarea regulilor de evaluare și contabilizare a plantelor și vegetației (copaci, arbuști, păduri etc.), în vederea realizării Inventarului Silvic Național, care să acopere întreaga vegetație din Republica Moldova etc.

Lipsa reglementărilor specificate, precum și aplicarea neconformă a cadrului normativ existent au impact direct asupra calității ținerii evidenței contabile, întocmirii și prezentării corecte și fidele a situațiilor financiare, în baza cărora utilizatorii rapoartelor financiare urmează să adopte decizii importante.

Soluționarea problemelor sus-enunțate a fost asumată de autoritățile statului, iar implementarea schimbărilor și reformelor este posibilă doar cu susținerea partenerilor de dezvoltare și alocarea resurselor financiare, umane și de timp suficiente și adecvate.

(iii) Implementarea sistemului de control și audit intern modern în sectorul public are ca scop asigurarea utilizării eficiente și transparente a fondurilor publice, în conformitate cu principiile bune guvernări.

După cum a fost menționat și în rapoartele anuale precedente, Curtea de Conturi constată că, după aproape un deceniu de la implementarea sistemului de control intern managerial și a activității de audit intern în sectorul public, în cele mai dese cazuri CIM și auditul intern nu sunt asimilate pe deplin în cultura organizațională a entităților publice și nu există o conștientizare a beneficiilor acestora. Astfel, sistemul de control intern managerial este perceput ca o activitate suplimentară, dar nu ca o verigă a activității operaționale a entității.

Dacă la nivelul autorităților publice centrale sistemul CIM este parțial înțeles, fiind numiți și coordonatorii acestuia, care contribuie la acordarea suportului necesar pentru fortificarea sistemului, atunci în cadrul instituțiilor subordonate administrației publice centrale, autorităților publice de nivelurile întâi și doi situația este mult mai critică.

Curtea de Conturi evaluează sistemul de control intern managerial și auditul intern ale entității auditate.

Totodată, misiunile de audit au atestat că, în urma reformei în administrația publică centrală, direcțiile de audit intern au fost reorganizate în servicii, în medie a câte doi specialiști, ceea ce constituie prea puține resurse umane pentru a cuprinde aria de audit, necontribuind semnificativ la îmbunătățirea activității entităților publice.

În rapoartele sale de audit extern, Curtea de Conturi menționează necesitatea unor acțiuni concrete de perfecționare a sistemelor curente de control intern, care ar asigura gestiunea eficientă și eficace a mijloacelor bugetare și a patrimoniului public, precum și realizarea conformă a misiunii și obiectivelor entităților publice, ceea ce ar conduce la furnizarea unor servicii publice de calitate.

Auditurile desfășurate în perioada de raportare au stabilit că majoritatea entităților publice efectuează exercițiul anual de autoevaluare a controlului intern managerial, acesta însă se finalizează doar cu emiterea declarației de răspundere managerială. În cele mai dese cazuri, lipsesc planurile de acțiuni privind lichidarea neconformităților stabilite, care ar trebui să reprezinte un proces continuu.

Este important de menționat că lacunele aferente CIM, precum și stagnarea dezvoltării auditului intern pot avea un impact semnificativ asupra transparenței și responsabilității gestionării fondurilor publice conform principiilor buneii guvernări.

(iv) Implementarea Tehnologiilor Informaționale moderne, menite să susțină utilizatorii în procesul bugetar și să furnizeze o gamă largă de informații financiare și nonfinanciare necesare pentru luarea deciziilor, este absolut necesară în cadrul unui sistem de management financiar performant.

În scopul modernizării proceselor de management al finanțelor publice, a fost implementat Sistemul Informațional de Gestionare a Finanțelor Publice (SIGFP), un

sistem integrat ce asigură procesele de planificare, aprobare și executare a bugetului, contabilitatea operațiunilor și raportarea financiară.

De asemenea, prin implementarea SIGFP se urmărește asigurarea interoperabilității cu alte sisteme informaționale și asimilarea serviciilor electronice și a platformelor digitale ale Guvernului (M-Connect, M-Pay, M-Cloud).

Progresele importante obținute în implementarea tehnologiilor informaționale în sectorul public din Republica Moldova au constituit și în perioada de referință un aspect prioritar evaluat în cadrul activității de audit public extern.

Instituția publică „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe” (CTIF) asigură, în cooperare cu specialiștii Ministerului Finanțelor, dezvoltarea continuă a SIGFP.

Administratorii de rețea asigură funcționarea SIGFP în autoritățile și instituțiile publice din teritoriu, prin configurarea și implementarea rețelelor de transmisiuni de date între trezoreriile regionale și primării cu ajutorul sistemului MCloud, instalarea softurilor conexe funcționării modulelor SIGFP, soluționarea problemelor de funcționare a sistemului de deservire a conturilor la distanță etc.

În acest sens, auditul elucidează mai multe probleme sistemice și neconformități⁶, inclusiv:

- lipsa unei evidențe centralizate adecvate la nivel național a sistemelor informaționale de stat, precum și insuficiența coordonării, monitorizării și controlului în procesul de dezvoltare a acestora, a condiționat procesul „haotic” de informatizare/automatizare a sectorului public;
- nefuncționalitatea unor sisteme informatice implementate pe parcursul anilor în cadrul autorităților publice, inclusiv în instituțiile subordonate acestora, a limitat valorificarea corespunzătoare a acestora;
- multiplele curențe în materie de norme și proceduri de reglementare a domeniului TIC, precum și dezvoltarea SI cu aplicarea superficială a prevederilor legislației în domeniul TIC și necorelarea acestora cu platformele guvernamentale (MCloud, MConnect, MPass, MSign etc.), au condus la incompatibilitatea soluțiilor TI, dificultăți în asigurarea interoperabilității SI de stat, precum și costuri adiționale de

⁶ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1011>

conformare a acestora la cerințele impuse (cheltuieli de întreținere, mentenanță și dezvoltare);

➤ capacitatea instituțională redusă a autorităților publice pentru gestiunea proiectelor de dezvoltare a SI, precum și de gestionare/administrare și mentenanță a SI condiționează externalizarea serviciilor în acest sens. Totodată, lipsa unui sistem de evaluare a conformității SI, precum și lipsa/insuficiența specialiștilor TI calificați în cadrul autorităților publice generează dependența considerabilă a calității serviciilor prestate de conștiinciozitatea prestatorului sau de nivelul conlucrării cu acesta etc.

Este importantă susținerea eforturilor autorităților publice, prin implicarea participativă atât a Legislativului, cât și a Executivului la toate etapele (de ajustare a cadrului de reglementare/normativ, de asigurare a finanțării etc.), pentru identificarea soluțiilor optime privind administrarea, gestionarea și dezvoltarea SI în sectorul public, în scopul asigurării sustenabilității și continuității acestora.

Gestiunea patrimoniului public

Principalele probleme identificate de Curtea de Conturi privind gestionarea patrimoniului public țin de carențele în evidență și de gestionarea ineficientă, care sporesc riscul de înstrăinare și de pierdere a acestuia.

În pofida observațiilor și recomandărilor reiterate de către Curtea de Conturi⁷, măsurile întreprinse de autoritățile responsabile atât la nivel central, cât și la cel local nu asigură gestionarea patrimoniului în spiritul principiilor de legalitate și eficiență, cu toate că există cadrul normativ-legislativ suficient de bine reglementat.

Conform Registrului patrimoniului public la situația din 01 ianuarie 2020, valoarea de bilanț a patrimoniului public al Republicii Moldova a constituit 97,8 mlrd. lei, inclusiv valoarea patrimoniului public gestionat de autoritățile publice centrale – 40,6 mlrd. lei (41,5%), și valoarea patrimoniului public gestionat de unitățile administrativ-teritoriale – 57,2 mlrd. lei (58,5%).

Potrivit rezultatelor misiunilor de audit ale Curții de Conturi, *nu a fost finalizată delimitarea proprietății publice conform dreptului de proprietate*⁸. Până la moment nu există o atribuire expresă a bunurilor patrimoniale ale administrației publice locale la domeniul public sau privat, deși prevederile legislației în vigoare stabilesc clar că evidența patrimoniului administrației publice locale trebuie să se facă nu numai după forma de proprietate, dar și după domeniul și regimul juridic al acestuia.

*Neînregistrarea și neînscierea în cadastru a patrimoniului public*⁹ este o problemă care nu-și găsește soluții de mai mulți ani. Aceasta atrage după sine neconformități în ceea ce privește evidența patrimoniului, contabilizarea situațiilor patrimoniale și modul de raportare a acestora. Cele mai mari restanțe sunt înregistrate de către entitățile care gestionează proprietatea publică dată în gestiune.

Din rapoartele de audit¹⁰ ale Curții de Conturi se constată că autoritățile publice responsabile nu întotdeauna au asigurat realizarea tuturor procedurilor de inventariere și, respectiv, nu dețin informații exacte și actualizate despre suprafețele terenurilor și a clădirilor, valoarea totală a patrimoniului aflat în gestiune și alte date necesare asigurării unei gestionări eficiente a proprietății publice.

⁷ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1015>

⁸ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1015>

⁹ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1041>, precum și în cadrul altor misiuni de audit

¹⁰ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1041>; <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1033>; <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1032>

Neevaluarea și nerecunoașterea valorii terenurilor și a bunurilor imobile publice rămâne o deficiență neabordată pe deplin de entitățile responsabile.

Deși entitățile publice au doar de câștigat beneficii economice în urma gestionării eficiente a patrimoniului public administrat (terenuri și clădiri), acestea par mai puțin interesate în buna lor guvernare, impactul iresponsabilității factorilor decizionali fiind exprimat prin neidentificarea, neevaluarea și neînregistrarea corespunzătoare a acestora, precum și generarea riscurilor de neasigurare a integrității patrimoniului public respectiv.

Impactul financiar al abaterilor și neregulilor privind necontabilizarea și contabilizarea neconformă a situațiilor patrimoniale, caracterizate prin lipsa criteriilor uniforme de calculare a valorii imobilelor și terenurilor, inconsecvența metodelor și procedeele de evaluare și reevaluare a acestora, neasigurarea realității și acurateței datelor din rapoartele financiare ale ministerelor, a constituit în anul de raportare 7 904,0 mil. lei.

În ceea ce privește modalitățile de administrare a proprietății publice¹¹, Curtea de Conturi și-a orientat atenția asupra procesului de deetatizare¹² a proprietății statului, fiind identificate un șir de deficiențe privind:

- neconformitatea privatizării pachetelor de acțiuni ale statului, în lipsa evaluării activelor nete la valoarea lor de piață, inclusiv a valorilor mobiliare și a bunurilor imobile, fapt care a dus la micșorarea mărimii capitalului propriu și, respectiv, a valorii acțiunilor privatizate;
- neasigurarea atractivității bunurilor pasibile de privatizare, prin selectarea modalității corespunzătoare de privatizare, ceea ce a redus semnificativ numărul de participanți în cadrul procedurii de privatizare;
- tergiversarea licitațiilor cu strigare din cauza lacunelor cadrului normativ privind procedurile de vânzare a pachetului de acțiuni ale statului prin licitație cu strigare la Bursa de Valori a Moldovei și concurs comercial, în ceea ce privește stabilirea expresă a modului de trecere de la o procedură la alta, precum și a mecanismului de calculare a prețului inițial de vânzare a valorilor mobiliare ale statului, în cazul aplicării consecutive a diferitor proceduri;
- ineficiența activității reprezentanților statului, membrilor consiliilor de administrare, comisiilor de cenzori și a managerilor societăților privind promovarea și

¹¹ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1020>; <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1010>

¹² Transmiterea patrimoniului public în proprietate privată (privatizare), precum și transmiterea în concesiune, administrare fiduciară, transmiterea întreprinderilor de stat în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, alte activități orientate spre diminuarea participării statului la administrarea proprietății.

protejarea intereselor statului, ceea ce are un impact nefavorabil asupra activității societăților comerciale etc.

Parteneriatul public-privat (PPP) este un alt mijloc de deetizare a proprietății publice. Pentru a pune în aplicare cu succes PPP, este nevoie de o capacitate administrativă considerabilă, care poate fi asigurată prin instituirea unui cadru juridic și instituțional adecvat, și prin valorificarea unei experiențe de lungă durată în acest domeniu.

În cadrul misiunilor de audit¹³ au fost identificate unele deficiențe aferente domeniului, și anume:

- nerespectarea criteriilor de selectare a partenerului privat și de atribuire a contractului de concesiune, ceea ce a dus la faptul că partenerul privat nu a avut capacitatea necesară de a finanța investițiile;
- insuficiența și superficialitatea activității comisiei de monitorizare a contractului de concesiune, fiind admisă efectuarea investițiilor doar din contul veniturilor operaționale și neatragerea investițiilor majore;
- capacitățile limitate ale autorităților centrale și locale de a implementa proiectele de PPP creează riscuri financiare și patrimoniale majore pentru sectorul public;
- tendința sectorului privat de a nu respecta regulile de joc într-un mod transparent și de a nu coopera într-o manieră reciproc avantajoasă cu sectorul public, ceea ce determină ratarea beneficiului scontat, în multe cazuri nefiind realizate nici obiectivele stabilite inițial;
- aplicarea PPP pentru proiecte improprie acestui mecanism sau invers, pentru a evita declararea unor proiecte de PPP ca atare și astfel a evita procedurile impuse de cadrul legal relevant etc.

Curtea de Conturi a concluzionat că, deși PPP au potențialul de a implementa politicile statului într-un anumit domeniu, prin atragerea investițiilor private, acestea nu în toate cazurile au fost gestionate în mod eficient și nu au prezentat un raport cost-beneficiu optim. Adesea, PPP nu au permis obținerea beneficiilor potențiale, deoarece – la fel ca și în cazul proiectelor atribuite în mod tradițional – ele au fost afectate de întâzieri, depășiri ale costurilor preconizate și de o exploatare a rezultatelor proiectelor sub capacitatea lor.

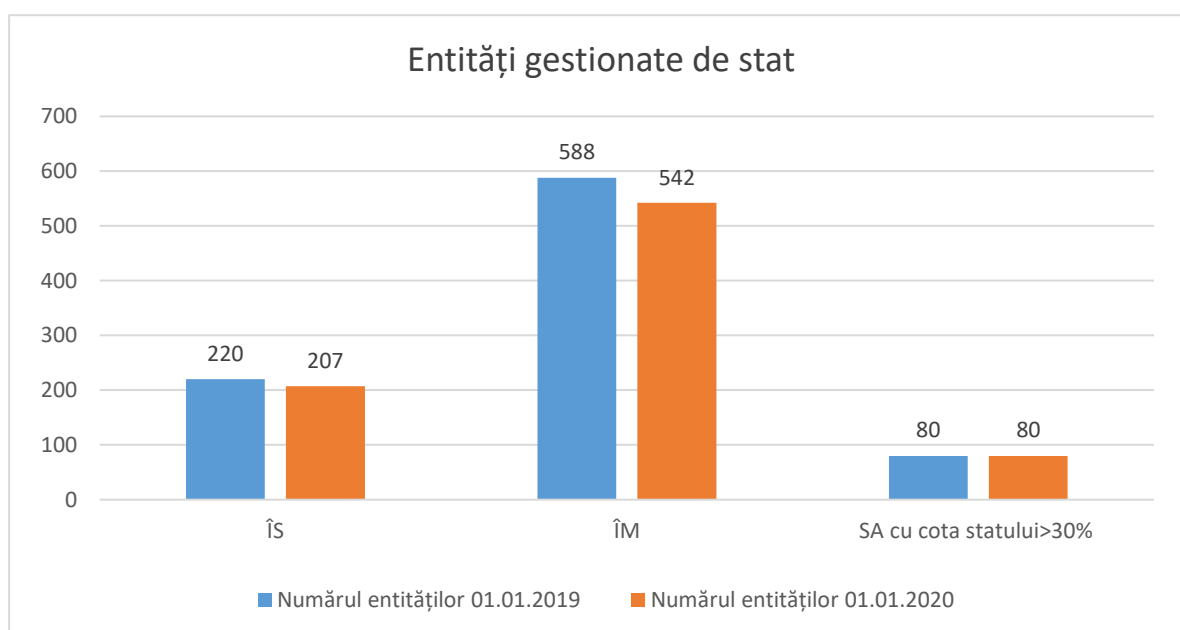
¹³ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1019>

Participația statului în sectorul corporativ

În orice economie sunt realizate mai multe tipuri de activități economice¹⁴, iar prin intermediul *întreprinderilor proprietate publică a statului* se realizează o activitate de întreprinzător.

Importanța întreprinderilor publice pentru economia unui stat nu poate fi neglijată, mai ales în contextul în care unele dintre serviciile acestora sunt dificil în a fi furnizate de sectorul privat, de cele mai multe ori din cauza importanței funcției sociale a acestora. Activele aflate în gestiunea întreprinderilor din proprietatea statului, pe lângă valoarea reală, mai au și o valoare strategică, cum ar fi infrastructura, fără de care economia țării nu ar putea exista.

La situația din 01 ianuarie 2020, autoritățile publice centrale ale statului gestionau 287 de entități – agenți economici, dintre care 207 întreprinderi de stat și pachete de acțiuni în 80 de societăți pe acțiuni cu cota statului mai mare de 30%. În același timp, în Registrul patrimoniului public erau înregistrate 542 de întreprinderi municipale.

Experiența ultimilor ani privind performanța gestionării proprietății publice demonstrează că statul nu este cel mai eficient „agent economic” și cel mai bun administrator al patrimoniului, iar sistemul de administrare a entităților din proprietatea statului necesită o schimbare și regândire.

¹⁴ Activități care sunt profitabile de a fi realizate privat, respectiv oferite de către sectorul privat; activități care sunt profitabile social, dar nu și rentabile spre a fi realizate de sectorul privat, fapt pentru care sunt oferite de către stat; activități care sunt profitabile pentru sectorul privat, acesta însă nefiind capabil de a le realiza, respectiv sunt oferite tot de către stat cu sau fără ajutorul sectorului privat; activități care reprezintă monopoluri naturale și cărora statul le acordă protecție.

În anul 2019, dividendele obținute din cota-parte a proprietății publice în societățile pe acțiuni și defalcările din *profitul net* al întreprinderilor de stat au constituit 137,4 mil. lei, inclusiv societățile pe acțiuni au transferat *dividende* în mărime de 93,7 mil. lei și întreprinderile – *defalcări* în valoare totală de 43,7 mil. lei, sau cu 65,2 mil. lei mai puțin decât în anul precedent (dividende – 152,6 mil. lei; defalcări – 50,0 mil. lei).

Deși Republica Moldova s-a angajat într-o reformă a sectorului întreprinderilor în proprietatea statului, Curtea de Conturi concluzionează că o îmbunătățire a guvernantei și transparenței acestora nu este resimțită de cetățeni.

Situația economică și financiară precară și serviciile de slabă calitate sunt expresiile ce caracterizează valoarea companiilor statului.

Din punctul de vedere al profitului obținut și al rentabilității capitalului propriu, administrarea întreprinderilor cu capital public este una problematică.

Doar entitățile „lideri” încasează profit, rezultatele fiind datorate în mare parte avantajelor legale pe care le dețin prin poziția dominantă.

Altfel spus, eficiența companiilor de stat este în mare măsură bazată pe limitarea concurenței și, respectiv, pe nedistribuirea rentabilității cu întreprinderile private din sector. În condițiile unei politici concurențiale cu companiile din sectorul real, crește riscul de afaceri la nivel operațional pentru companiile statului care prestează servicii la costuri rezonabile pentru cetățeni - potențialii cumpărători. În lipsa unor investiții sustenabile, se creează premise de instabilitate financiară și sporește dependența întreprinderilor proprietate a statului față de instituțiile financiare sau de alte surse externe de finanțare.

Întreprinderile din proprietatea statului au un rol important în sectorul serviciilor și industriilor-cheie, cum ar fi utilități, sănătate, transport și energie, precum și contribuie la realizarea unor funcții de servicii administrative ale Guvernului.

Monitorizarea calității serviciilor furnizate este una din responsabilitățile principale ale funcției de administrator. Și la acest capitol, Curtea de Conturi semnaleză despre existența unor practici deficiente de desemnare și funcționare, precum și de monitorizare limitată a performanței consiliilor de administrație. Cadrul juridic relevant nu prevede obligativitatea unor procese deschise și competitive de identificare și numire a membrilor consiliilor de administrație pe bază de merit și competențe profesionale.

Totodată, în cadrul misiunilor de audit s-au stabilit cazuri de acordare a privilegiilor financiare generoase pentru membrii consiliilor de administrație, chiar și în cazul participării reduse a acestora la ședințele de lucru¹⁵.

Pentru a fi eligibil și atractiv pentru investitorii externi, *întreprinderile din proprietatea statului, importante din punct de vedere economic, nu sunt clasificate ca entități de interes public* și, prin urmare, mai degrabă fac obiectul Standardelor Naționale de Contabilitate decât al Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. În aceste condiții, situațiile financiare întocmite în conformitate cu SNC nu sunt total dezvăluite și nu sunt fiabile pentru potențialii investitori. Astfel, se atestă capacitatea foarte redusă a sectorului antreprenorial public de a atrage finanțare din surse externe, în scopul valorificării activelor deținute și modernizării tehnologiilor de producție.

În lipsa unor proceduri solide de selecție și numire a membrilor consiliului de administrație și a directorilor executivi ai întreprinderilor din proprietatea statului, se pot crea potențiale conflicte de interese.

În condițiile nedezvăluirii totale a informațiilor financiare, capacitatea de a atrage finanțare din surse externe se reduce esențial.

Din 2019, în cazul în care întreprinderile de stat/ municipale fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, situațiile financiare anuale ale acestora sunt supuse auditului obligatoriu.

¹⁵ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1029>

Curtea de Conturi atenționează că, în cadrul companiilor statului, există factori semnificativi de risc de scurgere a resurselor, aceștia putând fi diminuați prin îmbunătățirea controlului asupra achizițiilor, clarificarea responsabilităților între consiliile de administrație și conducere, soluționarea conflictelor de interes.

Controlul achizițiilor publice trebuie să fie supus unei analize periodice riguroase din partea consiliilor de administrație, conducerii, auditului intern și auditului extern.

Una dintre problemele abordate pe parcursul anilor de Curtea de Conturi, precum și de alte părți interesate¹⁶, dar nesoluționată de autoritățile administrației publice centrale în calitatea lor de fondator, este *divergența considerabilă dintre numărul întreprinderilor de stat înregistrate în Registrul de stat al persoanelor juridice¹⁷ și numărul întreprinderilor de stat înscrise în Registrul patrimoniului public¹⁸*. În aceste condiții, există o lipsă de claritate în ceea ce privește numărul și formele de întreprinderi în proprietatea statului. Astfel, conform situației din 01.01.2019, peste 442 de întreprinderi de stat figurau în Registrul de stat al persoanelor juridice, negestionate de autoritățile administrației publice centrale care le-au fondat. Practic, toate aceste întreprinderi de stat nu activează de mulți ani, motivele fiind: *lipsa mijloacelor circulante, a bunurilor imobile proprii, competitivitatea redusă a producției/serviciilor ș.a.*

De regulă, întreprinderile de stat sunt mai mari, mai rigide și mai puțin transparente. Curtea de Conturi relevă că la acest capitol *există probleme în ceea ce privește conformarea cu cerințele legale privind transparența și dezvăluirea informațiilor*. Deși cadrul legal¹⁹ cere întreprinderilor să publice pe site-urile lor informația despre numărul de angajați, salariul mediu, componența consiliului de administrație, situațiile financiare anuale, precum și alte informații, problema rezidă în faptul că majoritatea întreprinderilor de stat nici măcar nu dispun de site-uri, iar cele care dispun – plasează parțial, prin ce este limitat accesul publicului larg să afle mai multe informații decât cele general disponibile.

Curtea de Conturi a observat că mai multe organizații²⁰ din Republica Moldova sunt alarmate de accesul limitat la informațiile companiilor statului și consideră că sporirea transparenței este pasul cel mai simplu și cel mai important în sporirea eficienței întreprinderilor de stat.

¹⁶ Raportul de activitate al APP pe anul 2019; Studiul „Suport pentru întreprinderile în proprietatea statului”, elaborat de Banca Mondială în colaborare cu Fondul pentru o mai bună guvernare.

¹⁷ Ținut de Agenția Servicii Publice.

¹⁸ Ținut de Agenția Proprietății Publice, în baza dărilor de seamă ale autorităților administrației publice centrale.

¹⁹ Art.18 din Legea privind întreprinderea de stat și întreprinderea municipală nr.246 din 23.11.2017.

²⁰ www.viitorul.md; www.transparency.md; www.cpr.md

Curtea de Conturi menționează că cel mai important instrument de optimizare a managementului corporativ de stat în economia națională nu este în mod necesar privatizarea întreprinderilor, ci în mod prioritar „regândirea” sistemului de administrare a proprietăților publice, selectarea managerilor motivați, atragerea investițiilor autohtone și străine, elaborarea standardelor moderne în evaluarea, asigurarea transparenței și monitorizarea valorilor aflate în gestiunea statului.

Utilizarea finanțării externe

Ritmul dezvoltării economice a Republicii Moldova depinde în mare măsură de cantitatea și calitatea asistenței externe acordate de comunitatea internațională. Volumul exact al mijloacelor acordate de partenerii externi este determinat în mod direct de capacitatea de absorbție a țării.

Volumul contribuțiilor financiare externe alocate Republicii Moldova fie sub formă de *grant*, fie sub formă de *împrumut*, se cifrează la 4,3 mlrd. euro, principalii parteneri de dezvoltare și donatori externi ai țării fiind: Uniunea Europeană, Banca Mondială, Statele Unite ale Americii, Banca Europeană de Investiții ș.a.²¹

**Contribuții financiare externe
în mărime totală de
4,3 miliarde EURO**

<http://amp.gov.md/portal/>

Cea mai mare parte din banii donatorilor au fost destinați pentru drumuri, sănătate, agricultură, dezvoltarea afacerilor și altele. Totodată, Republica Moldova beneficiază de asistență și pentru realizarea reformelor structurale și economice.

Auditul a remarcat succese privind utilizarea finanțării externe în sectorul sănătății²² și domeniul învățământului²³.

Totodată, au fost identificate rezerve la capitolul valorificarea finanțării externe în domeniul agriculturii²⁴ și în domeniul justiției²⁵.

Valorificarea resurselor externe sub nivelul alocațiilor acordate, a fost cauzată, în principal, de:

- neîndeplinirea în termen a condițiilor de debursare prevăzute în contractele de împrumut/grant;
- restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora;
- tergiversarea procedurilor de implementare a activităților în cadrul proiectelor, cauzată îndeosebi de procesul îndelungat de desfășurare a achizițiilor de bunuri și servicii;
- capacități modeste de management al proiectelor în unele sectoare;
- executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali etc.

²¹ UE – 1,16 mlrd. euro; BM – 696 mil. euro; SUA – 575 mil. euro; BEI – 368 mil. euro; ONU – 231 mil. euro etc.

²² <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1036>

²³ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1003>

²⁴ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1026>

²⁵ <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1040>

Verificările auditului au stabilit că soldurile de mijloace bănești provenite din proiecte finanțate din surse externe (împrumuturi și/sau granturi) neutilizate până la finele anului 2019 au constituit 1 150,5 mil. lei, fiind accesibile pentru utilizare în aceleași scopuri și în anul bugetar următor.

Astfel, *nevalorificarea mijloacelor externe* debursate din granturi condiționează neîndeplinirea clauzelor Acordurilor de grant încheiate și restituirea mijloacelor nevalorificate din solduri.

Capacitatea de absorbție

Capacitatea de absorbție este determinată de:

- (i) capacitatea macroeconomică de absorbție;
- (ii) capacitatea financiară de absorbție;
- (iii) capacitatea administrativă de absorbție.

Provocarea reală pentru Republica Moldova este capacitatea de a absorbi cât mai mult posibil din fondurile care au fost deja alocate sau care vor fi alocate în viitor.

Cadrul macroeconomic al asistenței de dezvoltare abordează aspecte legate de perspectiva pe termen lung privind sustenabilitatea datoriei pe termen lung, astfel încât fluxurile de resurse externe să poată afecta sustenabilitatea datoriei atunci când intrările sunt în formă de împrumuturi, precum și nivelul prudent de dependență de asistența externă.

Asistența externă este privită mai degrabă ca o oportunitate de a acoperi actuala „abordare consumeristă” a deficitului bugetar, decât ca o strategie conștientă de consolidare treptată a capacităților economiei naționale, pentru a putea face față deficitelor fiscale persistente și pentru continuarea reformelor.

Capacitatea financiară de absorbție reprezintă capacitatea autorităților centrale și locale de a cofinanța programele și proiectele susținute de donator. Cerințele de cofinanțare înaintate de către donatori reprezintă un factor puternic de presiune și un element esențial care determină capacitatea financiară de absorbție a autorităților. Deși, în cele mai multe cazuri, autoritățile centrale au posibilitatea să contribuie cu mijloace financiare la proiectele de asistență externă, *capacitatea autorităților locale de a cofinanța* programele și proiectele susținute de către donatorii externi este aproape inexistentă.

Capacitatea administrativă de absorbție a fondurilor externe prezintă importanță din perspectiva aderării Republicii Moldova la UE, precum și în procesul general de dezvoltare economică și socială a țării. Analiza capacității administrative de absorbție a stabilit că o *cauză frecventă care diminuează capacitatea de absorbție a asistenței externe este lipsa personalului calificat*. Dacă la nivelul APC pot fi identificați specialiști cu experiență și cunoștințe în domeniul proiectelor de asistență externă, la nivel de APL situația se constată a fi una precară.

Astfel, în scopul identificării oportunităților de creștere a capacității administrative și de cunoștințe a autorităților centrale, cu efect asupra celor locale, a fost creat Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă, care are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării proiectelor/programelor de asistență externă conform prevederilor actelor normative sau acordurilor de asistență externă încheiate cu partenerii externi de dezvoltare.

Curtea de Conturi atenționează cu privire la debursarea cu întârziere a unor împrumuturi, fapt ce condiționează achitarea comisioanelor prevăzute în acordurile de împrumut din suma contractată și/sau nedebursată a împrumutului, ca rezultat fiind generate cheltuieli suplimentare în buget.

Astfel, în anii 2010-2019, pentru 32 de împrumuturi au fost achitate comisioane în sumă totală de 13,15 mil. dol. SUA, dintre care în anul 2019 – 3,42 mil. dol. SUA.

Nedebursarea mijloacelor financiare contractate crește riscul suportării cheltuielilor suplimentare, ca rezultat al aplicării comisioanelor la resursele nedebursate.

Combaterea fraudei și corupției

În conformitate cu standardele INTOSAI, sarcina principală în prevenirea și detectarea fraudelor revine conducerii entității.

Abordarea fraudei reprezintă o provocare la realizarea misiunilor de audit, întrucât fraudă este concepută să evite detectarea.

În scopul consolidării mecanismului de colaborare cu organele de drept, la inițiativa CCRM, de comun cu Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informație și Securitate, Agenția Națională de Integritate și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, a fost instituit Consiliul Interdepartamental.

Acest Consiliu este format în scopul intervenirii cât mai operative a organelor de anchetă cu acțiuni procesuale specifice de colectare și documentare a probelor necesare, precum și de asigurare a integrității probelor în cazul identificării de către auditorii Curții de Conturi a indicilor de fraudă.

În cadrul Consiliului se examinează cazurile de suspiciune de fraudă și se decide asupra remiterii acestora organelor de drept conform competențelor legale, iar acestea, la rândul lor, informează Curtea de Conturi cu privire la mersul și la rezultatele acțiunilor întreprinse.

În perioada de referință, interesele Curții de Conturi au fost reprezentate în instanțele de judecată în cadrul a 3 litigii²⁶.

MATERIALE TRANSMISE ORGANELOR DE DREPT

Pe parcursul perioadei de raportare (*septembrie 2019 – septembrie 2020*), ca urmare a evaluării riscurilor de fraudă și eroare în procesul de administrare a finanțelor și a patrimoniului public, Curtea de Conturi a remis organelor de drept materialele a *18 misiuni de audit*, pe marginea cărora au fost pornite *8 cauze penale*, a fost emis *un refuz* în pornirea cauzei penale, iar *13 rapoarte de audit sunt în proces de examinare*.

²⁶ 1. SRL „Avia Invest” către Curtea de Conturi privind anularea Hotărârii Curții de Conturi nr.1 din 24.01.2020. Cauza se află în examinare la Judecătoria Chișinău. 2. Mițul Alexandu către Curtea de Conturi privind inițierea unei misiuni de audit. Cauza se află în examinare la Curtea de Apel.3. Mițul

Totodată, în baza rapoartelor de audit din anii precedenți, organele de drept/de urmărire penală au instrumentat 23 de cauze penale, inclusiv: 7 cauze penale – din anul 2018, 7 cauze penale – din anul 2017, 5 cauze penale – din anul 2016, și 4 cauze penale – din anul 2015.

LITIGIILE CU PARTICIPAREA CURȚII DE CONTURI S-AU FINALIZAT CU CÂȘTIG DE CAUZĂ, DECIZIILE INSTANȚELOR DE JUDECATĂ FIIND DEFINITIVE ȘI IREVOCABILE.

În scopul fortificării poziției Curții de Conturi, precum și responsabilizării entităților auditate, au fost înaintate propuneri de modificare a cadrului legal în vederea atragerii auditorilor publici în calitate de specialiști în procesele penale inițiate pe baza materialelor Curții de Conturi.

Cazurile identificate de către auditori, cu prezența indicilor de fraudă, s-au referit, în special, la:

- procedurile de achiziție;
- realizarea parteneriatelor public-private;
- vânzarea-cumpărarea acțiunilor statului;
- administrarea patrimoniului statului prin privatizare;
- subvenționarea producătorilor agricoli;
- gestionarea mijloacelor financiare și a patrimoniului public etc.

Este indubitabil faptul că domeniul achizițiilor publice este unul dintre cele mai vulnerabile, ținând cont de importanța economică și socială a acestuia²⁷.

Domeniul în cauză a fost mereu în vizorul Curții de Conturi. Astfel, ca rezultat al activității de audit anterioare, s-au constatat neconformități la etapele de planificare, atribuire și executare a contractelor de achiziție publică.

În acest sens, Curtea de Conturi a determinat existența zonelor de risc, cum ar fi:

- elaborarea unor specificații tehnice care să favorizeze anumiți ofertanți;

Alexandru către Inspectoratul de Poliție Centru și Curtea de Conturi privind aplicarea sancțiunii contravenționale pentru încălcarea legislației privind accesul la informație și cu privire la petiționare. Cauza se află în examinare la Judecătoria Chișinău.

²⁷ În anul 2018, valoarea achizițiilor a constituit 5,5% din PIB, sau 10,5 mlrd. lei; în anul 2019 valoarea achizițiilor a constituit 4,2% din PIB, sau 8,9 mlrd. lei.

- divizarea achizițiilor în mai multe proceduri cu valori mai mici, pentru a fi evitate procedurile competitive;
- conflicte de interese care afectează diverse etape ale procedurii;
- excluderi nejustificate ale ofertanților din proceduri;
- folosirea nejustificată a unor proceduri de urgență;
- lipsa unei analize adecvate a prețurilor foarte mici oferite;
- utilizarea excesivă a criteriului prețului cel mai scăzut în detrimentul calității.

Punând accent pe multitudinea problemelor caracteristice domeniului achizițiilor publice, cât și analizând impactul generat de aceste probleme, auditarea acestui segment este un imperativ pentru Curtea de Conturi. Astfel, Curtea și-a planificat pentru anul 2020 și a inițiat realizarea misiunilor de audit privind evaluarea conformității achizițiilor publice în cadrul tuturor ministerelor, rezultatele acestora urmând a fi prezentate în cadrul următorului Raport anual.

Colaborarea cu Parlamentul

Curtea de Conturi și Parlamentul sunt cei mai importanți doi actori în ceea ce privește controlul utilizării fondurilor publice.

Rapoartele CCRM reprezintă o expertiză a situației la entitățile auditate și sunt destinate Parlamentului pentru utilizare în procesul de elaborare și aprobare a legilor bugetare, în vederea asigurării gestionării conforme și eficiente a banilor publici.

„Un rol fundamental al unui Parlament este acela de a aproba bugetul Guvernului, asigurându-se, în numele cetățenilor și al utilizatorilor de servicii publice, că Guvernul utilizează resursele în mod legal și responsabil, în scopurile prevăzute și în mod economic, eficace și eficient. Pentru a-și îndeplini în mod eficient această sarcină, Parlamentul are nevoie de informații obiective și bazate pe probe despre modul în care Guvernul colectează și cheltuiește fondurile publice.”

[Documentul SIGMA nr.54 „Dezvoltarea unor relații de lucru eficiente între instituțiile supreme de audit și parlamente”, pag.9]

Controlul parlamentar se exprimă și prin examinarea rapoartelor Curții de Conturi, inclusiv în cadrul comisiilor parlamentare.

Începând cu semestrul II al anului 2019, CCRM dezvoltă relații profesionale cu o nouă comisie de profil a Parlamentului Republicii Moldova, Comisia de control al finanțelor publice. Părțile au stabilit un mecanism fiabil de lucru în baza unui Grafic trimestrial al audierilor publice coordonat între părți.

Criza pandemică provocată de virusul COVID-19 a perturbat acest grafic pentru perioada martie-aprilie curent, dar începând cu 5 mai 2020, examinările în comisie s-au reluat, fiind ajustat și graficul audierilor publice organizate și desfășurate prin conferințe ZOOM.

Curtea de Conturi furnizează rapoarte de audit independente și obiective privind fiabilitatea rapoartelor financiare ale Guvernului, modul de utilizare a resurselor, protejarea activelor și a resurselor încredințate celor responsabili de guvernanță, respectarea legilor și a actelor de reglementare.

Astfel, către 1 septembrie 2020, Curtea a prezentat în Comisie rezultatele a 25 misiuni de audit (de conformitate, de performanță și financiar) și 2 rapoarte anuale obligatorii: Raportul de activitate al Curții de Conturi pe anul 2019 și Raportul anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public aferent ciclului de audit septembrie 2018 - septembrie 2019.

Pe marginea tuturor audierilor publice, Comisia aprobă rapoarte care conțin recomandări către entitățile audiate. Curtea de Conturi informează periodic Comisia despre acțiunile întreprinse și nivelul de implementare a recomandărilor formulate în rapoartele de audit.

Rapoartele trimise către CCFP constituie fundamentul relației dintre Curtea de Conturi și Parlament. Curtea este deschisă să adopte inițiative de stabilire a unor relații de lucru bune cu Parlamentul, iar în scopul sporirii impactului activității de audit și consolidării activității CCFP, salută implicarea și altor comisii parlamentare în procesul de examinare a rapoartelor de audit.

Follow-up

Prin rapoartele sale, pe lângă comunicarea rezultatelor auditului către părțile interesate, Curtea de Conturi oferă recomandări privind aplicarea acțiunilor de remediere și îmbunătățire a situațiilor constatate.

Recomandările înaintate sunt susceptibile de a contribui în mod semnificativ la abordarea punctelor slabe sau a problemelor identificate de audit, la optimizarea gestionării resurselor în baza principiilor buneii guvernări, prin prisma beneficiilor pentru societate.

Entitățile auditate sunt obligate, în termenul stabilit de către Curte, să raporteze despre implementarea recomandărilor sau despre motivele pentru care acestea nu au fost implementate.

În acest scop, Curtea de Conturi a instituit un mecanism propriu de monitorizare a gradului de implementare a recomandărilor de audit, care se realizează prin (i) evaluări din oficiu; (ii) stabilirea unui obiectiv separat în cadrul misiunilor de audit și (iii) misiuni de follow-up.

Monitorizarea implementării recomandărilor de audit încurajează entitățile auditate să întreprindă acțiuni de remediere a deficiențelor constatate și oferă un feedback util cu privire la impactul activității de audit.

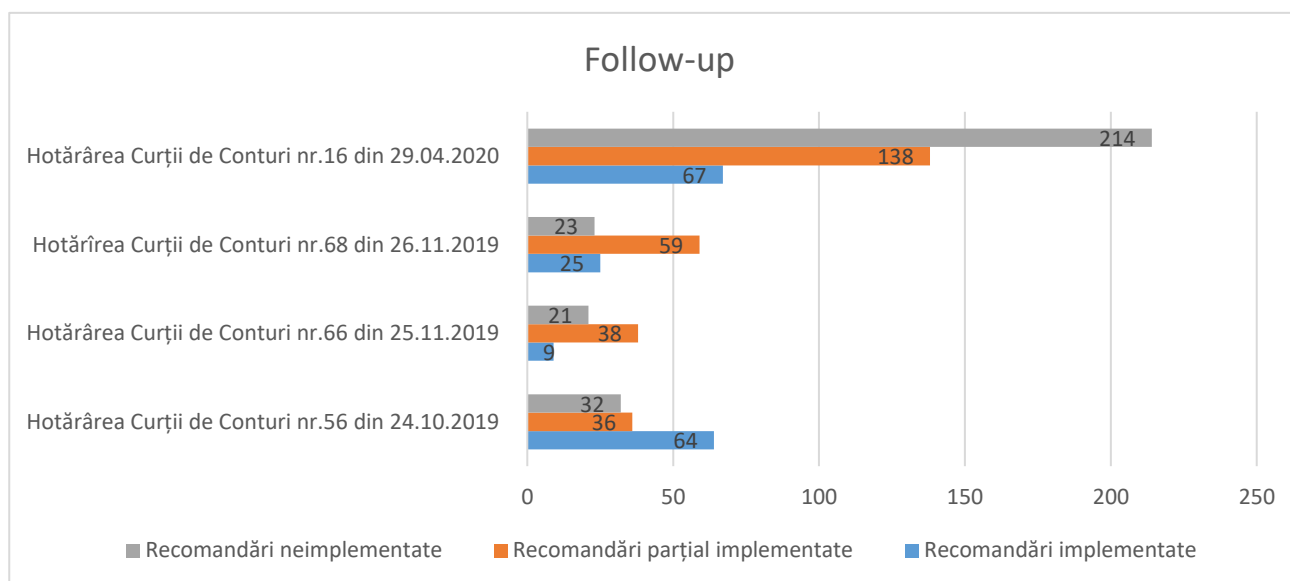
Deținând și aplicând Sistemul Informațional (SI) „Audit CCRM” care permite monitorizarea termenului de executare a hotărârilor CCRM, vizualizarea în timp real a informațiilor privind acțiunile întreprinse de entitățile auditate în vederea executării recomandărilor de audit, fiind interconectat cu pagina web a CCRM, Curtea sesizează entitățile cu privire la expirarea termenului alocat implementării recomandărilor.

În cadrul misiunilor anuale de audit financiar al rapoartelor ministerelor, auditul a determinat că APC au depus eforturi în vederea implementării recomandărilor de audit, fiind atestat, de cele mai multe ori, un nivel de conformare de peste 55%, inclusiv: MA – 69%; MADRM – 56,6%; MAEIE – 85%; MAI – 41%; MECC – 17%; MEI – 62%; MF – 79%; MJ – 71%, și MSMPS – 60%.

Recomandările care au fost implementate parțial sau au rămas neimplementate sunt reiterate în Hotărârile CCRM de aprobare a rapoartelor de audit.

În scopul evaluării modului în care au fost abordate și executate/implementate recomandările înaintate de CCRM, precum și a impactului obținut în urma implementării/executării acestora, auditorii desfășoară activități de verificare post-audit, numite follow-up.

În perioada de raportare, au fost realizate 4 misiuni de follow-up fiind evaluat nivelul de implementare al recomandărilor în cadrul misiunilor de audit anuale.

Rezultatele misiunilor de follow-up denotă neconformarea integrală a entităților prin întreprinderea măsurilor de eliminare a neregulilor și a curențelor constatate în cadrul misiunilor de audit. Situația constatată în cadrul misiunilor de follow-up este una îngrijorătoare, întrucât ponderea recomandărilor parțial implementate și a celor neimplementate se menține la un nivel înalt.

Cu regret, se constată că gradul de conformare al conducătorilor entităților auditate pentru implementarea măsurilor din deciziile emise sau pentru implementarea recomandărilor de audit formulate este scăzut. Se remarcă o lipsă de interes în remedierea deficiențelor atestate, aspect rezultat tocmai din atitudinea reprezentanților entităților de a nu implementa recomandările de audit, chiar dacă în ședințele de conciliere aceștia au fost de acord cu constatările identificate și cu recomandările înaintate.

Reiterăm că transpunerea efectivă a recomandărilor Curții de Conturi de către entitățile auditate rămâne un proces anevoios și departe de a fi unul asumat și prudent. Situația poate fi schimbată doar în cazul operării unor modificări legislative care ar viza implicarea plenară a Guvernului și a Parlamentului în responsabilizarea conducătorilor entităților auditate.

În urma unor analize profunde a cauzelor ce stau la baza nivelului scăzut de implementare a recomandărilor de audit și/sau care creează impedimente bunei funcționări a instituției, Curtea de Conturi a înaintat Legislativului un șir de propuneri orientate la sporirea performanței și impactului activității de audit.

Impactul activității de audit

Auditul public extern este un element indispensabil al sistemului de bună guvernare, care are drept obiectiv semnalarea promptă a abaterilor de la standardele acceptate în domeniul evidenței și raportării financiare sau a încălcării principiilor de regularitate, eficiență, eficacitate și economicitate în gestionarea fondurilor publice, astfel încât persoanele însărcinate cu guvernarea să-și asume responsabilitatea de a remedia în timp util deficiențele constatate ori să le prevină sau, cel puțin, să facă mai dificilă repetarea unor astfel de încălcări în viitor.

Obținerea unor rezultate plauzibile în viitor depinde de măsura în care managementul fiecărei entități publice se va orienta spre respectarea reglementărilor legale ce definesc atribuțiile specifice în domeniul fundamentării, elaborării, aprobării și executării bugetului, al gestionării patrimoniului public și celui privat al acestora și spre principiile de economicitate, eficiență și eficacitate în privința valorificării resurselor materiale, umane, financiare și informaționale de care dispun.

În acest sens, entitățile auditate au abordat corespunzător problemele constatate, unele dintre ele manifestând o implicare reală. Drept rezultat, *pe parcursul misiunilor de audit s-a reușit:*

- înregistrarea în evidența contabilă a terenurilor în valoare de cca 410,4 mil. lei (6 339,4 ha);
- contabilizarea cotei statului în capitalul social al entităților gestionate, în valoare de cca 120,8 mil. lei;
- contabilizarea corespunzătoare a activelor materiale în valoare de cca 262,8 mil. lei (299 de bunuri imobile);
- efectuarea corectărilor în evidența contabilă în valoare de peste 94,4 mil. lei etc.

Totuși, valoarea reală a impactului obținut în urma implementării recomandărilor formulate de auditorii Curții de Conturi nu poate fi întotdeauna cuantificată, deoarece recomandările vin să contribuie la protejarea interesului public, prin prisma îmbunătățirii mediului economic și celui social.

În vederea contribuției la buna guvernare, prin realizarea misiunilor de audit anuale, și prezentarea rezultatelor până la examinarea proiectului legii bugetare anuale, Curtea

de Conturi oferă Parlamentului o expertiză obiectivă și independentă asupra modului de utilizare a resurselor bugetare în anul financiar încheiat. Rapoartele sunt o sursă de informații credibile și pot servi pentru luarea eventualelor decizii.

Destinatari ai rapoartelor de audit sunt și organele de drept, care, de comun cu organele de control, sunt responsabile de protejarea intereselor financiare ale statului. În acest sens, Curtea oferă suport și consultanță în examinarea cazurilor pornite în baza materialelor auditului public extern.

Pentru asigurarea unei informări profesioniste și independente a organului deliberativ al APL, cât și pentru contribuirea la eficientizarea colaborării între organul executiv și cel deliberativ în procesul de implementare a recomandărilor de audit, în premieră, AAPL au solicitat implicarea auditorilor CCRM la examinarea rapoartelor de audit în cadrul ședințelor consiliilor municipale. Este o practică foarte bună, care va asigura transparența gestionării banilor publici și care ar fi binevenită și în cadrul conlucrării și comunicării cu alte entități auditate. În acest context, Curtea de Conturi apreciază eforturile și dorința de a îmbunătăți situația, manifestate de AAPL.

Curtea de Conturi își orientează continuu eforturile spre consolidarea bunei guvernante și responsabilizarea entităților auditate. În acest sens, în anul 2019 a inițiat un proces amplu de examinare a cadrului legal ce reglementează activitatea instituției, precum și a altor acte legislative conexe, pentru identificarea deficiențelor care limitează impactul auditului public extern. Drept urmare, a fost propus un pachet semnificativ de modificări legislative. Propunerile CCRM și-au găsit reflectarea în două inițiative legislative.

Inițiativele legislative urmăresc instituirea mecanismelor funcționale de răspundere managerială pentru buna guvernare și sporirea impactului rapoartelor de audit cu efecte reale asupra administrării resurselor financiare publice și utilizării patrimoniului public. Punerea în aplicare a acestor modificări legislative va contribui la adoptarea unor standarde înalte de gestiune financiară a sectorului public.

Consolidarea durabilității activității de audit public extern

Misiunea Curții de Conturi este de a raporta și a oferi asigurări privind utilizarea resurselor publice de către Guvern, contribuind astfel la consolidarea unui sistem funcțional de responsabilitate.

Curtea de Conturi își realizează atribuțiile sale funcționale, urmărind atingerea impactului auditului public extern. Practica ultimului deceniu demonstrează că îmbunătățirea gestiunii financiare publice, consolidarea mecanismului administrativ și a răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă și eficientă a patrimoniului și resurselor publice rămân sub nivelul scontat în politicile statului, așteptările Curții de Conturi, Parlamentului și întregii societăți.

Curtea de Conturi, în calitatea sa de instrument de control parlamentar, optează pentru fortificarea conlucrării cu Legislativul în vederea eradicării deficiențelor în gestionarea fondurilor publice și pentru îmbunătățirea cadrului legal în domeniul auditului public extern, precum și în alte domenii conexe acestuia, în vederea promovării și reglementării buneii administrări a resurselor financiare publice și a patrimoniului public.

În acest sens, considerăm oportună consolidarea eforturilor în scopul dezvoltării următoarelor direcții:

- continuarea practicii de examinare a rapoartelor Curții de Conturi în cadrul comisiei parlamentare de profil, precum și în cadrul comisiilor parlamentare de specialitate, după caz, în vederea asigurării acestora cu informații relevante procesului decizional;
- perfecționarea mecanismului de responsabilizare a conducătorului autorității/instituției bugetare pentru administrarea neeficientă a bugetului instituției și a patrimoniului public din gestiune, precum și pentru prevenirea obstrucționării activității auditului public extern;
- sporirea impactului auditului public extern, asigurarea continuității și transparenței activității Curții de Conturi;
- fortificarea independenței financiare a Curții de Conturi;
- perfecționarea procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală de către Curtea de Conturi.

Cele menționate vor contribui la sporirea impactului auditului public extern prin completarea vidului legislativ existent în privința asigurării măsurilor și recomandărilor formulate de auditori și, totodată, de a elimina deficiențele și incoerențele normative

pentru depășirea problemelor legate de responsabilizarea conducerii entităților auditate, asigurarea continuității și transparenței activității CCRM, sporirea impactului rapoartelor de audit și simplificarea procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală. Coroborate între ele, acestea vor conduce în cele din urmă la instituirea unor mecanisme funcționale de răspundere managerială superioare celor existente, pentru buna guvernare, cu efecte reale asupra utilizării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public.

În consecință, materializarea reală a îmbunătățirii gestiunii financiare publice, a consolidării mecanismului administrativ și a răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă și eficientă a resurselor financiare publice și a patrimoniului public va conduce la utilizarea eficientă a banilor publici în interesul bunăstării generale și va ridica calitatea vieții cetățenilor la standardele de bună guvernare.

Budget

Annual Budget by Month

Month	Q1	Q2	Q3	Q4	Annual Total
Jan	100	100	100	100	400
Feb	100	100	100	100	400
Mar	100	100	100	100	400
Apr	100	100	100	100	400
May	100	100	100	100	400
Jun	100	100	100	100	400
Jul	100	100	100	100	400
Aug	100	100	100	100	400
Sep	100	100	100	100	400
Oct	100	100	100	100	400
Nov	100	100	100	100	400
Dec	100	100	100	100	400
Annual Total	1200	1200	1200	1200	4800

ANEXE

Partea a II-a. ANEXE

Rapoartele Guvernului	46
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.38 din 28 iulie 2020)	46
Auditul performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.39 din 28 iulie 2020)	52
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.29 din 15 iulie 2020)	55
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2019 (Hotărârea nr.30 din 16 iulie 2020).....	59
Autorități Publice Centrale	63
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.36 din 24 iulie 2020)	63
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr. 23 din 25 iunie 2020).....	66
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.24 din 26 iunie 2020)	68
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.34 din 22 iulie 2020)	71
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.35 din 23 iulie 2020)	74
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.33 din 21 iulie 2020)	77
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.27 din 30 iunie 2020).....	80
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr. 26 din 29 iunie 2020)	82
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și unor instituții din subordine încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.32 din 20 iulie 2020)	85
Autorități Publice Locale.....	90
Auditul rapoartelor financiare ale raionului Ocnița (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.61 din 31 octombrie 2019)	90
Autorități de reglementare.....	93
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.12 din 25 martie 2020)	93
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.15 din 29 aprilie 2020).....	95
Alte autorități și instituții publice	98
Auditul rapoartelor financiare ale Aparatului Președintelui Republicii Moldova încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.64 din 20 noiembrie 2019)	98

Auditul asupra situațiilor financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.72 din 12 decembrie 2019)	101
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.75 din 17 decembrie 2019)	104
Fonduri externe	106
Auditul rapoartelor financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.59 din 25 octombrie 2019)	106
Auditul situațiilor financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.25 din 26 iunie 2020).....	108
Misiuni de audit tematic	110
Misiuni de audit al conformității	110
Auditul conformității gestionării mijloacelor Fondului Viei și Vinului (Hotărârea nr.57 din 24 octombrie 2019).....	110
Auditului conformității gestionării fondurilor publice de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în anul 2018 (Hotărârea nr.58 din 25 octombrie 2019)	114
Auditul privind conformitatea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei pe anii 2015-2018 (Hotărârea nr.62 din 5 noiembrie 2019)	117
Auditul conformității realizării parteneriatului public-privat aferent modernizării și eficientizării activității filialelor Î.S. „Gărilor și stațiile auto” (Hotărârea nr.69 din 27 noiembrie 2019)	119
Auditul conformității procesului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun CTC”/(Contractul de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun CTC”) (Hotărârea nr.71 din 29 noiembrie 2019)	121
Auditul conformității procesului de privatizare a Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova” (Hotărârea nr.73 din 13 decembrie 2019).....	126
Auditul conformității cu tematica „Acordarea sprijinului financiar din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural a fost efectuată conform criteriilor stabilite? (Hotărârea nr.74 din 16 decembrie 2019).....	131
Auditul asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 (Hotărârea nr.76 din 17 decembrie 2019).....	133
Auditul conformității încheierii și executării prevederilor Contractului de parteneriat public-privat pentru concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” (Hotărârea nr.1 din 24 ianuarie 2020)	136
Auditul privind conformitatea procurării și vânzării energiei electrice de către „Energocom” S.A. în perioada anilor 2018 – 2019 (9 luni) (Hotărârea nr.9 din 28 februarie 2020).....	142
Auditul de conformitate a gestionării fondurilor publice de către Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare pe perioada de activitate (Hotărârea nr.11 din 25 martie 2020).....	144
Auditul conformității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Consiliul Audiovizualului în perioada anilor 2018-2019 (Hotărârea nr.21 din 23 iunie 2020)..	148
Auditul conformității asupra executării bugetului și gestionării patrimoniului public de către Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a mun. Chișinău pe anii 2018-2019 (Hotărârea nr.22 din 24 iunie 2020)	150

Auditul conformității eliberării documentelor permise în construcție" (Hotărârea nr.31 din 17 iulie 2020).....	153
Auditul privind conformitatea gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în perioada anilor 2017-2019 (Hotărârea nr.37 din 27 iulie 2020).....	157
Auditul conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Vamal în anul 2019 (Hotărârea nr.42 din 26 august 2020).....	161
Auditul conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Fiscal de Stat în anul 2019 (Hotărârea nr.43 din 26 august 2020).....	166
Misiuni de audit al performanței.....	173
Auditul performanței „Sunt necesare acțiuni semnificative pentru asigurarea gestionării eficiente și eficace a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională” (Hotărârea nr.65 din 25 noiembrie 2019).....	173
Auditul performanței privind funcționalitatea și eficacitatea Sistemului Informațional Automatizat „e-Integritate” (Hotărârea nr.70 din 28 noiembrie 2019).....	176
Auditul performanței activității întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei” (Hotărârea nr.3 din 29 ianuarie 2020).....	180
Auditul performanței privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei (Hotărârea nr.4 din 30 ianuarie 2020).....	184
Auditul performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei (Hotărârea nr.5 din 30 ianuarie 2020).....	189
Auditul performanței privind activitatea Instituției Publice Directoratul Liniei de Credit, în care Ministerul Finanțelor are calitatea de fondator (Hotărârea nr.40 din 28 iulie 2020).....	193
Au implementat autoritățile abilitate un mecanism adecvat de gestionare eficientă și rațională a terenurilor agricole? (Hotărârea nr.41 din 29 iulie 2020).....	198
Misiuni follow-up.....	203
Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 5 aprilie 2017 cu privire la aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier” (Hotărârea nr.56 din 24 octombrie 2019).....	203
Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora” (Hotărârea nr.66 din 25 noiembrie 2019).....	207
Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 13 februarie 2018 cu privire la Raportul auditului conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile (Hotărârea nr.68 din 26 noiembrie 2019).....	211
Evaluarea implementării recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr. 43 din 22 septembrie 2017 cu privire la Raportul auditului performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației ” (Hotărârea nr.16 din 29 aprilie 2020).....	214
Anexă.....	220

Misiuni de audit obligatorii

Rapoartele Guvernului

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.38 din 28 iulie 2020)

Ministerul Finanțelor (MF) este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de competență, are misiunea de realizare a managementului finanțelor publice și administrează bugetul de stat .

MF examinează propunerile de buget ale autorităților publice centrale, elaborează și prezintă Guvernului proiectul legii bugetului de stat pe anul respectiv și, în caz de necesitate, proiectele de legi privind modificarea acestuia.

Parametrii bugetului de stat au fost aprobați prin Legea bugetului de stat pe anul 2019²⁸ și, ulterior, în urma revizuirii indicatorilor macroeconomici și a necesităților pentru implementarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, au fost rectificați, spre majorare, cu 9,4 mil. lei.

Executarea bugetului de stat față de sumele aprobate și precizate pe anul 2019

(mil. lei)

Indicatori sintetici	Prevederi bugetare aprobate*	Prevederi modificate prin Lege	Prevederi bugetare precizate	Executat	Executat față de aprobat		Executat față de precizat	
					suma (+/-)	nivelul de executare (%)	suma (+/-)	nivelul de executare (%)
1	2	3	4	5	6=5-2	7=5/2*100	8=5-4	9=5/4*100
Venituri	42 125,5	40 633,5	40 642,9	39 967,9	-2 157,6	94,9	-675,0	98,3
Cheltuieli	47 664,2	46 336,8	46 346,2	43 073,9	-4 590,3	90,4	-3 272,3	92,9
Deficit	-5 538,7	-5 703,3	-5 703,3	-3 106,0	-2 432,7	56,1	-2 597,3	54,5

Sursă: Datele generalizate de echipa de audit din Raportul privind executarea bugetului de stat pe anul 2019.

* Prevederi bugetare aprobate prin Legea bugetului de stat pe anul 2019.

Analizând datele privind executarea bugetului de stat pe anul 2019, față de indicatorii precizați, prin prisma responsabilităților MF de a menține în permanență un echilibru bugetar corespunzător, auditul relevă:

- încasările realizate în sumă de 39 967,9 mil. lei sunt cu (-675,0) mil. lei (1,7%) sub nivelul prevederilor bugetare precizate;
- cheltuielile de casă în sumă de 43 073,9 mil. lei sunt cu (-3 272,3) mil. lei (7,1%) sub nivelul cheltuielilor bugetare precizate;

²⁸ Legea bugetului de stat pe anul 2019.

- deficitul bugetar în sumă de (-3 106,0) mil. lei este cu (-2 597,3) mil. lei (45,5%) sub nivelul prevederilor bugetare definitive, ca urmare a neexecutării cheltuielilor cu 3 272,3 mil. lei și neîncasării veniturilor cu 675,0 mil. lei.

Ponderea majoră în structura veniturilor bugetului de stat o dețin impozitele și taxele – 91,1%, fiind încasate în sumă de 36 417,2 mil. lei (17,3% în PIB), sau cu 612,9 mil. lei mai puțin decât nivelul precizat. Pentru anul 2019, principalele modificări ale legislației au vizat impozitul pe venitul persoanelor fizice (modificat de la 7%/18% la 12%) și contribuțiile de asigurări sociale virate de angajatori, fapt ce a determinat diminuarea veniturilor acumulate la acest compartiment cu 40,5 mil. lei. Totodată, în conformitate cu prevederile actuale ale Codului fiscal, au intrat în vigoare cotele majorate ale accizelor la produsele accizabile pentru anul 2019, ceea ce a condus la majorarea veniturilor în BS cu 537,4 mil. lei față de anul precedent.

În aspectul componentelor, cheltuielile BS în anul 2019 s-au executat sub nivelul precizat. Astfel, cheltuielile au fost executate la nivel de 94,5%, sau mai puțin cu (-2 317,2 mil. lei). Conform clasificăției funcționale, ponderea majoră în totalul cheltuielilor BS revine cheltuielilor executate pentru „Învățământ” – 25,6%, sau 11 045,6 mil. lei, fiind urmate de cele pentru „ Protecție socială” – 20,3%, sau 8 762,7 mil. lei, și „Servicii de stat cu destinație generală” – 16,6%, sau 7 147,8 mil. lei.

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile asupra faptului că Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2019, întocmit de Ministerul Finanțelor și prezentat Guvernului spre aprobare, este elaborat, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu prevederile legale și prezintă informația privind executarea de casă, bazată pe datele evidenței sistemului trezorerial și datele consolidate ale rapoartelor autorităților/instituțiilor bugetare, iar operațiunile sunt corecte și conforme prevederilor legale, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea opinieii fără rezerve privind executarea de casă a bugetului de stat în anul 2019.
Baza pentru opinie	Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2019, întocmit de Ministerul Finanțelor pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2019, oferă, sub toate aspectele semnificative privind executarea de casă, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil ²⁹ .
Alte aspecte	<p>Constatări și concluzii care nu au influențat opinia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespectarea calendarului bugetar la elaborarea și aprobarea BS pentru anul 2019, iar limita aprobată în CBTM nu a servit ca punct de reper în estimarea liniei de bază pentru ciclul bugetar. <p>Modificarea de 4 ori în anul 2019 a legii bugetare anuale, de 3 ori fiind modificată până la 15 iulie, deși MF trebuia să asigure monitorizarea bugetului și să desfășoare procedurile de modificare a legii bugetare anuale, de regulă,</p>

²⁹ Art.31 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

nu mai mult de două ori pe an, nu mai degrabă de 15 iulie și nu mai târziu de 15 noiembrie a anului bugetar. Această situație afectează gradul de credibilitate a bugetului aprobat, ceea ce nu asigură respectarea principiilor bugetare și atestă rezerve la acuratețea planificării bugetare;

- nivelul de executare a veniturilor BS la finele anului bugetar a constituit 98,3% din prevederile anuale, neîncasările nete la venituri au constituit 675,0 mil. lei, iar nivelul de executare a cheltuielilor din BS a fost de 92,9% (- 3 272,3 mil. lei), iar în aspectul tipurilor de venituri/cheltuieli au fost executate neuniform; neconfirmarea unor venituri (1,6%) raportate de către administratorii responsabili de calcularea veniturilor publice;
- neexecutarea integrală a cheltuielilor din surse externe (împrumuturi și/sau granturi) condiționează formarea soldurilor de mijloace bănești provenite din proiecte finanțate din surse externe (1 150,5 mil. lei);
- cheltuielile de casă pentru subsidii la 14 instituții/autorități bugetare însumează 3 894,95 mil. lei, sau 9,7% din totalul cheltuielilor executate. Finanțarea prin intermediul subsidiilor contravine conceptului și scopului definit pentru noțiunea de „subsidii”, nu asigură transparența și buna administrare a fondurilor publice;
- alocarea mijloacelor financiare de către MF (la 31.12.2019) în sumă de 21,2 mil. lei unei întreprinderi pentru subvenționarea creării locurilor de muncă de la poziția „Acțiuni generale”, deși art.70 alin.(1) din Legea nr.181 din 25.07.2014 prevede că în ultima zi lucrătoare a anului bugetar nu se efectuează operațiuni de plăți, ci doar operațiuni interne și de încheiere a anului bugetar;
- raportarea, conform cerințelor sistemului bugetar și conform sectorului corporativ, de către 3 instituții care au beneficiat de subsidii în sumă totală de 157,4 mil. lei (Agenția „Moldsilva” – 11,2 mil. lei, IP „Oficiul Național al Viei și Vinului” – 23,5 mil. lei, IP „Compania Națională „Teleradio- Moldova”” – 122,7 mil. lei);
- neidentitatea datelor din diferite forme de raportare prezentate MF, cu efect posibil de denaturare a datelor prezentate în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2019, determinată de lipsa metodologiei de înregistrare și raportare a unor operațiuni economice pentru instituțiile bugetare amplasate peste hotare, având în vedere specificul de activitate al instituțiilor serviciului diplomatic;
- executarea cheltuielilor destinate investițiilor capitale se menține la un nivel redus de valorificare, în lipsa unui grup de lucru activ care trebuie să fie responsabil de examinarea și confirmarea eligibilității proiectelor, fapt menționat și reiterat în Rapoartele de audit ale Curții de Conturi din anii precedenți, în timp ce costurile estimate la unele proiecte de investiții capitale se majorează semnificativ. Efectuarea transferurilor interbugetare relevă o tendință de creștere. MF nu a finanțat în totalitate alocațiile aprobate în Legea bugetară anuală în sumă de 378,7 mil. lei, ca urmare a

- neprezentării documentelor de plată de către autoritățile/instituțiile bugetare finanțate de la bugetul local;
- costul total pentru implementarea noii Legi privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar a constituit 1 296,2 mil. lei, nefiind valorificate 228,0 mil. lei din cauza incoerenței limitelor aprobate și celor precizate în Legea BS pe anul 2019;
  - soldurile creanțelor și ale datoriilor sunt în creștere, totodată fiind înregistrate datorii cu termen de achitare expirat, în timp ce autoritățile/instituțiile bugetare trebuie să efectueze plăți în limitele alocațiilor bugetare aprobate doar după stingerea acestora;
  - natura tranzacțiilor în sumă de 760,1 mil. lei ce țin de operațiunea de vânzare-cumpărare a acțiunilor nou-emise de BC „Moldindconbank” SA este considerată sensibilă de către utilizatorii situațiilor financiare ale BS, având în vedere pragul de semnificație valoric și calitativ. Astfel, în temeiul art. 541 din Legea nr.121 din 04.05.2007 și conform HG nr.51 din 30.01.2019, APP a cumpărat în numele Guvernului (la data de 13.02.2019) acțiunile nou-emise de BC „Moldindconbank” SA în număr de 3 173 751 de unități, la valoarea de 760,1 mil. lei, în scopul vânzării pe piața reglementată a Bursei de Valori a Moldovei, prin intermediul licitației cu strigare, ca pachet unic. Operațiunea respectivă s-a reflectat în surse de finanțare a deficitului la procurarea pachetelor de acțiuni: codul ECO 415131 cu semnul (-) și vânzarea codului ECO 415236 cu semnul (+);
  - MF nu dispune de informații privind totalitatea restanțelor în structura integrală a tipurilor de venituri și administratorilor acestor plăți, pentru sporirea încasărilor bugetare. Restanțele raportate de către SFS și SV rămân semnificative, chiar și în pofida măsurilor de stimulare fiscală (amnistia fiscală). Instituțiile/autoritățile bugetare responsabile de calcularea amenzilor și sancțiunilor nu monitorizează încasarea acestora și a sumelor restante la BS;
  - mijloacele fondurilor de urgență ale Guvernului au fost executate cu unele rezerve;
  - nu au fost executate integral mijloacele aprobate pentru Programul activităților de reintegrare a țării;
  - plățile cotizațiilor în organizațiile internaționale al căror membru este RM au fost efectuate în limitele aprobate în Legea bugetară anuală, însă cu unele excepții față de limitele din Hotărârea Guvernului;
  - auditul a agregat erorile misiunilor de audit la cele 9 ministere, care deși nu influențează indicatorii privind executarea de casă a BS, prezintă un aspect-cheie de audit de care MF, prin prisma responsabilităților ce îi revin în calitate de administrator al BS, urmează să ia atitudine;
  - neasigurarea promovării și implementării unui management eficient al resurselor umane, ceea ce a condiționat acumularea numărului semnificativ de zile de concediu anual nefolosite: MADRM – (15 402 zile, 460 angajați),

Cauzele și impactul

MEI – circa 7,1 mil. lei (12 807 zile), MAI – circa 72,6 mil. lei (3000 angajați, 266 490 zile). Obligațiile în cauză urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, nefiind acoperite cu resurse financiare bugetare, ceea ce va condiționa perturbarea echilibrului bugetar.

- asumarea doar a unei părți din responsabilități creează impedimente în activitatea instituțiilor/autorităților publice, iar lipsa monitorizării corectitudinii încasării veniturilor urmare a prezentării informațiilor de către instituțiile responsabile de calcularea veniturilor a cauzat devieri de 82,6 mil. lei față de datele raportate de MF, deoarece prin Ordinul MF nr.205 din 21.12.2018, în calitate de administrator de venituri la 12 coduri economice, a fost desemnat MF, iar la alte 12 coduri economice – SFS, Registrele veniturilor nefiind întocmite pentru toate veniturile executate în BS. Astfel, MF și SFS, prin asumarea doar a unei părți din responsabilități, creează impedimente în activitatea instituțiilor/autorităților publice;
- procesul îndelungat de desfășurare a achizițiilor de bunuri și servicii în cadrul proiectelor, capacitățile modeste de management al proiectelor în unele sectoare, nerespectarea termenelor de prezentare a documentelor pentru debursare, au generat la finele anului 2019 solduri de mijloace bănești neutilizate provenite din proiecte finanțate din surse externe (împrumuturi și/sau granturi) în sumă de 1 150,5 mil. lei;
- incoerența normelor metodologice și a clasificăției bugetare³⁰ referitor la noțiunea distinctă „cheltuieli pentru subsidii”³¹ și a conținutului economic al acestora afectează totalitatea operațiunilor la planificarea, executarea și raportarea BS. Modul actual de finanțare prin intermediul subsidiilor limitează accesul APC la informații exhaustive privind utilizarea „subsidiilor” în condițiile nereglementării cerinței de gestiune, de ținere a evidenței și de raportare distinctă a acestora. Ca urmare, reflectarea subsidiilor aferente entităților beneficiare în rapoartele financiare consolidate ale organului ierarhic superior nu se supune unei norme/abordări unice, fiind limitată monitorizarea eficientă de către APC și MF. Astfel, la executarea mijloacelor din contul subsidiilor s-a admis imobilizarea resurselor financiare la instituțiile beneficiare de la BS, la situația din 01.01.2019 – în sumă de 21 172,7 mil. lei, iar la situația din 31.12.2019 – în sumă de 269,2 mil. lei. În aceste circumstanțe, se relevă imobilizarea resurselor financiare ale BS pe un termen nedeterminat, dar

³⁰ Conform art.29 din Legea nr.181 din 25.07.2014, pct.4.2.3 și pct.4.3.5 din Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015³⁰, cheltuielile bugetare includ „subvenții”, iar potrivit pct.3.2.1 din Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015, clasa 2 „cheltuieli” cuprinde doar subclasa 25 „Subsidii”.

³¹ Conform Ordinului MF nr.208 din 24.12.2015, *subsidiile reprezintă plăți nerambursabile achitate întreprinderilor producătoare sau prestatoare de servicii, cu scopul de a influența procesul de producere sau prețurile de livrare.* Subsidiile includ transferurile către întreprinderile de stat pentru compensarea pierderilor suportate de către acestea în procesul de producție, ca rezultat al menținerii prețurilor la un nivel mai jos de costuri atunci când politicile economice și sociale au fost stabilite de stat, pentru compensarea parțială a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, pentru procurarea utilajului și materiei prime.

Măsurile luate
de entități pe
parcursul
misiunii

Măsurile dispuse
pentru
remediere

care pot fi potențiale surse de finanțare pentru alte scopuri stringente ale statului în condițiile bugetului deficitar.

- definitivarea cadrului normativ în vigoare și aducerea în concordanță cu prevederile Legii nr.181/2014 referitor la noțiunea de „subsidii/subvenții”;
- completarea/dezvoltarea cadrului legal cu prevederi exhaustive privind utilizarea mijloacelor financiare aferente proiectelor finanțate din surse externe;
- asigurarea ajustării cadrului regulator cu privire la planificarea resurselor și cheltuielilor bugetare în concordanță cu cadrul legal;
- reglementarea, în comun cu alte organe cu atribuții de administrare a veniturilor bugetului de stat, a normelor regulatorii cu privire la obligativitatea, modul și periodicitatea raportării restanțelor către Ministerul Finanțelor, pentru includerea informației respective în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat;
- reglementarea modului de ținere a Registrului debitorilor și modului de evidență a executării sancțiunilor și amenzilor.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Echipa de audit a comunicat observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate.

Conducerea entităților nu a avut obiecții la Raportul de audit final și a acceptat recomandările auditului.

Recomandări
legislativului

Să solicite Guvernului:

- modificarea cadrului normativ privind finanțarea de la bugetul de stat a instituțiilor publice, fondurilor și proiectelor investiționale prin intermediul subsidiilor, cu conformarea la prevederile Legii nr.181 din 25.07.2014³²;
- dezvoltarea capacităților de monitorizare a nivelului de valorificare a investițiilor capitale finanțate de la bugetul de stat, cu asigurarea funcționalității grupului de lucru responsabil de examinarea și confirmarea eligibilității proiectelor de investiții capitale.

³² Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

Auditul performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.39 din 28 iulie 2020)

Datoria sectorului public reprezintă totalitatea datoriei de stat, a datoriei unităților administrativ-teritoriale, a datoriei Băncii Naționale a Moldovei, a datoriei ce rezultă din împrumuturile interne și externe ale întreprinderilor de stat/municipale și ale societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public³³.

Conform datelor din Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2019, soldul datoriei sectorului public, la situația din 31.12.2019, a constituit 57 604,8 mil. lei. Datoria de stat este componenta cea mai semnificativă, care deține circa 91% din totalul datoriei sectorului public. Soldul datoriei de stat în anul 2019 a constituit 52 494,3 mil. lei, inclusiv datoria de stat internă – 23 168,2 mil. lei, și datoria de stat externă – 29 326,1 mil. lei (echivalentul a 1 704,1 mil. dol. SUA), încadrându-se în plafonul stabilit prin Legea bugetului de stat pe anul 2019. Ca pondere în PIB, în anul 2019 datoria de stat a înregistrat o descreștere, față de anul 2018, cu 2,0 p.p., constituind 25,0%.

Scopul	Evaluarea performanței managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat de către Ministerul Finanțelor, prin prisma atribuțiilor care îi revin.
Concluzia	<p>Evaluarea managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de către MF pe parcursul anului 2019 denotă dezvoltarea pieței interne a VMS, contractarea împrumuturilor de stat externe noi ținând cont de raportul cost-risc, reducerea cheltuielilor de deservire a datoriei de stat externe prin conversiunea împrumuturilor dintr-o valută în alta, gestionarea riscului operațional asociat datoriei de stat etc.</p> <p>Totodată, evidențiem unele problematice și aspecte semnificative ce țin de: <i>i)</i> lipsa prevederilor autorizării MF de creare a rezervei de lichidități prin emiterea VMS și <i>ii)</i> delegarea către ODIMM a dreptului de a emite garanții în numele și pe contul statului pentru beneficiarii din cadrul Programului de stat „Prima casă”. Aspectele expuse, precum și prezența riscului major de nerecuperare a datoriilor băncilor supuse lichidării, a datoriilor beneficiarilor recreditați și garantați de stat ar putea influența semnificativ rezistența întregului sistem bugetar, cu posibil impact major prin generarea unor cheltuieli suplimentare pentru bugetul de stat.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - majorarea cu 481,8 mil. lei a soldului datoriei de stat în anul 2019 față de soldul anului precedent, din cauza creșterii atât a datoriei de stat externe, cât și a datoriei de stat interne; - nivelul redus de debursare a resurselor de finanțare din contul împrumuturilor externe, debursarea cu întârziere a unor împrumuturi,

³³ Legea nr.419 din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.

acumularea comisioanelor prevăzute în acordurile de împrumut din suma contractată și/sau nedebursată a împrumutului;

- pe parcursul anului 2019, pentru deservirea datoriei de stat au fost achitate 15 045,2 mil. lei, inclusiv 13 425,6 mil. lei pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS ajunse la scadență și 1 619,6 mil. lei – pentru plata dobânzilor și comisioanelor;
- situația privind încadrarea parametrilor de risc și de sustenabilitate în limitele stabilite prin Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)”³⁴ denotă că, deși aproape toți indicatorii s-au încadrat în limitele stabilite, portofoliul datoriei de stat rămâne expus față de riscul valutar, riscul ratei de dobândă și riscul de refinanțare;
- delegarea către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii a dreptului de emisie a garanțiilor în numele și pe contul statului³⁵;
- majorarea cu 493,3 mii euro a soldului datoriei debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor;
- datoria cu termen expirat a beneficiarilor recreditați constituie 267,86 mil. lei, sau 5,9% din suma datoriilor totale și prezintă un risc înalt de nerecuperare.

Cauzele și impactul

Aspectele problematice identificate, precum și prezența riscului major de nerecuperare a datoriilor băncilor supuse lichidării (12 090,35 mil. lei), a datoriilor beneficiarilor recreditați (4 562,6 mil. lei) și garantați de stat (1 359,7 mil. lei) ar putea influența semnificativ rezistența întregului sistem bugetar, cu posibil impact major prin generarea unor cheltuieli suplimentare pentru bugetul de stat, care ar putea fi estimate la circa 18,0 mlrd. lei.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pentru încasarea datoriilor expirate, Ministerul Finanțelor, prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat, aplică măsuri de executare silită față de beneficiarii reacreditați care dețin arierate pe împrumuturile reacreditate. În așa mod, pe parcursul anului 2019, la bugetul de stat au fost încasate 23,7 mil. lei.

Măsurile dispuse pentru remediere

- continuarea asigurării controlului asupra expunerii portofoliului datoriei de stat la riscurile de rată a dobânzii, de refinanțare și valutare;
- asigurarea diversificării canalelor de vânzare a instrumentelor de contractare a datoriei de stat interne către potențialii investitori;
- continuarea analizei condițiilor financiare ale împrumuturilor externe noi ce urmează a fi contractate, în vederea acceptării condițiilor optime în funcție de raportul cost-risc;
- asigurarea monitorizării și recuperării împrumuturilor acordate ca garanții de stat;

³⁴ Hotărârea Guvernului nr.1250 din 19.12.2018 „Cu privire la aprobarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)””.

³⁵ Art.7 alin.(1) lit.b) din Legea nr.293 din 21.12.2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

- asigurarea întreprinderii măsurilor în vederea recuperării la bugetul de stat a datoriilor cu termenul de achitare expirat.

Echipa de audit a comunicat observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate.

Conducerea entității nu a avut obiecții la Raportul de audit final și a acceptat recomandările auditului.

Să solicite Guvernului:

- consolidarea cadrului legal privind emiterea valorilor mobiliare de stat pentru crearea rezervelor de lichidități, precum și reglementarea exhaustivă a situațiilor de creare și de utilizare a acestora;
- asigurarea monitorizării portofoliului garanțiilor de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima Casă”, pentru neadmiterea majorării datoriei de stat interne și suportării unor costuri suplimentare de către bugetul de stat.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 (Hotărârea nr.29 din 15 iulie 2020)

Casa Națională de Asigurări Sociale este autoritate publică centrală în subordinea Guvernului, care administrează și gestionează sistemul public de pensii și sistemul public de asigurări sociale.

Conform datelor din Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat întocmite de Casa Națională, execuția bugetului asigurărilor sociale de stat a cuprins resurse proprii și cheltuieli pentru prestații de asigurări sociale, precum și transferuri de la bugetul de stat și cheltuieli de prestații de asistență socială.

Execuția veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019

mil. lei

Indicatorii	Anul 2018, executat	2019			Ponderea în suma totală (%)	Executat 2019, față de			
		aprobat	precizat	executat		executat 2018		precizat 2019	
						(+/-)	%	(+/-)	%
A	1	2		4	5	6	7	8	9
VENITURI, TOTAL	19.790,3	21.427,4	21.869,9	21.748,3	100	1958,0	109,9	-121,5	99,4
1. Resurse proprii ale BASS	13.120,1	12.852,0	13.711,4	13.791,4	63,4	671,3	105,1	80,0	100,6
1.1. Contribuții și prime de asigurări sociale de stat obligatorii, inclusiv	13.037,9	12.770,0	13.583,6	13.635,8	98,9	597,8	104,6	52,2	100,4
1.2. Alte venituri	82,1	82,0	127,8	155,6	1,1	73,5	189,4	27,8	121,8
2. Transferuri primite în cadrul bugetului public național	6.670,2	8.575,3	8.158,5	7.957,0	36,6	1.286,8	119,3	-201,5	97,5
2.1. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	5.556,4	5.735,7	6.020,8	5.969,3	75,0	412,9	107,4	-51,5	99,1
2.2. Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	1.113,9	2.839,7	2.137,7	1.987,7	25,0	873,9	178,5	-150,0	93,0

În anul 2019 s-au încasat venituri totale la bugetul asigurărilor sociale de stat în sumă de 21 748,3 mil. lei, ceea ce reprezintă 99,4% din veniturile totale necesare de încasat, în sumă de 21 869,9 mil. lei, totodată fiind în creștere față de anul precedent cu 9,9%.

Veniturile proprii efectiv încasate în anul 2019 la bugetul asigurărilor sociale de stat au fost de numai 13 791,4 mil. lei (în creștere cu 5,1% față de încasările efective din anul precedent), în condițiile în care din veniturile totale în sumă de 21 748,3 mil. lei se scad transferurile primite de la bugetul de stat, în sumă de 7 957,0 mil. lei.

Execuția cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019

mil. lei

Indicatorii	2019					Devieri			
	aprobat	precizat	executat	efectiv	ponderea în total (%)	executat față de precizat		executat față de aprobat	
						(+/-)	%	(+/-)	%
A	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CHELTUIELI TOTALE, din care:	21.427,4	21.886,9	21.602,3	21.681,8	100	-284,6	98,7	174,90	100,8
1. Prestații sociale, inclusiv:	21.048,6	21.428,4	21.206,2	21.282,1	98,2	-222,2	99,0	157,60	100,7
1.1. Prestații de asigurări sociale	15.436,9	15.532,7	15.344,3	15.404,7	71,0	188,4	99,8	-92,60	99,4
1.2. Prestații de asistență socială	5.610,2	5.893,7	5.860,3	5.875,8	27,1	-33,4	99,4	250,10	104,5
1.3. Prestații sociale ale angajatorilor	1,5	1,9	1,6	1,6	0,0	-0,3	84,2	0,10	106,7

Cheltuielile totale executate în sumă de 21 602,3 mil. lei, raportate de către Casa Națională, au cuprins plățile aferente prestațiilor de asigurări sociale, în sumă de 15 344,3 mil. lei, și plățile aferente prestațiilor de asistență socială, în sumă de 5 860,3 mil. lei.

Scopul

Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Opinia

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea **opinie cu rezerve** privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019.

Baza pentru opinie

Opinia a fost determinată de:

- evaluarea eronată a cheltuielilor de 21 280,5 mil. lei aferente acordării drepturilor sociale ale beneficiarilor, prin micșorarea lor cu valoarea prestațiilor neridicate de beneficiari;
- calcularea și prezentarea parțială a valorii datoriilor de 111,5 mil lei față de beneficiarii prestațiilor sociale, în evidența contabilă și în Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Alte aspecte

Constatări și concluzii care nu au influențat opinia:

- neprezentarea în Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat a tuturor factorilor care au influențat rezultatul exercițiului bugetar (schimbarea modalității de evaluare a cheltuielilor și de prezentare a datoriilor);

- neridicarea de către beneficiari a tuturor prestațiilor sociale, inclusiv a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și a suportului unic, care se direcționează spre plată pe tipuri de prestații și în zile diferite ale lunii, cu formarea datoriilor și neatingerea obiectivelor politicilor în domeniu;
- stabilirea și declararea incorectă, de către contribuabilii din sectorul agrar, cu micșorarea contribuțiilor datorate de angajator cu 0,2 mil. lei și majorarea cu 0,2 mil. lei a celor compensate de la bugetul de stat;
- prestarea ocazională de muncă necalificată, fără încheierea Contractului de asigurare socială obligatorie, a dus la necontribuirea acestei categorii de plătitori la formarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în valoare posibilă de 3,5 mil. lei;
- determinarea eronată a mărimii pensiei pentru 10 foști angajați ai instituțiilor de forță, a căror finanțare se efectuează integral de la bugetul de stat, a determinat cheltuieli nejustificate de 0,33 mil. lei;
- procesul fragmentat de obținere a ajutorului social și/sau ajutorului pentru perioada rece a anului și fără schimb de informații între autorități, precum și stabilirea incorectă a constantelor în sistemul informațional, a determinat subevaluarea cu 2,5 mil. lei a sumelor ce urmează a fi încasate de la beneficiarii care au ridicat plăți necuvenite.

Cauzele și impactul

Existența unor divergențe și interpretări între cadrul de evidență și cel de raportare financiară a executării BASS, precum și lipsa interacțiunii între sistemul de evidență contabilă și cel de asigurare a datelor analitice pe beneficiari și prestații au limitat posibilitatea fundamentării și urmăririi cheltuielilor și datoriilor la prestațiile sociale.

Bugetul deficitar, disponibilitatea lunară a veniturilor proprii pentru a acoperi contravaloarea prestațiilor de asigurări sociale; disponibilitatea mijloacelor financiare în bugetul de stat pentru a acoperi contravaloarea prestațiilor de asistență socială; disponibilitatea mijloacelor financiare în bugetul de stat pentru a asigura acoperirea decalajului temporar de casă a mijloacelor proprii sau pentru contractarea împrumutului de la bugetul de stat, precum și plata în etape a mijloacelor financiare pentru prestațiile sociale conduc la necesitatea prezentării repetate a beneficiarilor la oficiile poștale pentru a ridica prestația.

O altă cauză ține de procesul de achitare a prestațiilor sociale organizat la prestatorul de servicii de plată Î.S. „Poșta Moldovei” asistat de sistemele informaționale care necesită interacțiune și ajustare pentru a asigura plata tuturor prestațiilor direcționate de Casa Națională.

Măsurile luate de entități pe

Măsurile dispuse și întreprinse de Casa Națională au vizat unele aspecte de conformitate aferente pensiilor foștilor angajați ai instituțiilor de forță și de corectare a sumelor contribuțiilor compensate de la bugetul de stat.

parcursul misiunii	
Măsurile dispuse pentru remediere	Auditul efectuat a relevat unele curențe și nereguli în modul de administrare și utilizare a resurselor publice, fiind necesare în continuare măsuri pentru îmbunătățirea managementului finanțelor publice și dezvoltarea la un nivel corespunzător a capacității instituționale de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și eliminarea erorilor și iregularităților stabilite.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Casa Națională consideră că se pot materializa unele riscuri la reflectarea integrală a cheltuielilor și a datoriilor față de beneficiari (se vor majora cheltuielile și datoriile față de beneficiari; acest fapt va determina o diferență mare între sumele planificate, executate, achitate și calculate; CNAS va solicita o finanțare în sume mai mari de la bugetul de stat pentru plata prestațiilor sociale; mijloacele solicitate de la bugetul de stat vor rămâne neutilizate și se vor forma datorii mari față de bugetul de stat).
Recomandări legislativului	<ul style="list-style-type: none"> - manifestarea unei voințe ferme și reale din partea Guvernului și a Parlamentului, pentru impunerea aplicării conforme a cerințelor legale de către instituțiile responsabile și implicate în gestionarea mijloacelor publice; - inițierea unor acte normative sau impunerea elaborării unor acte normative pentru asigurarea mai bună a direcționării/achitării beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2019 (Hotărârea nr.30 din 16 iulie 2020)

Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală sunt parte componentă a bugetului public național și reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală.

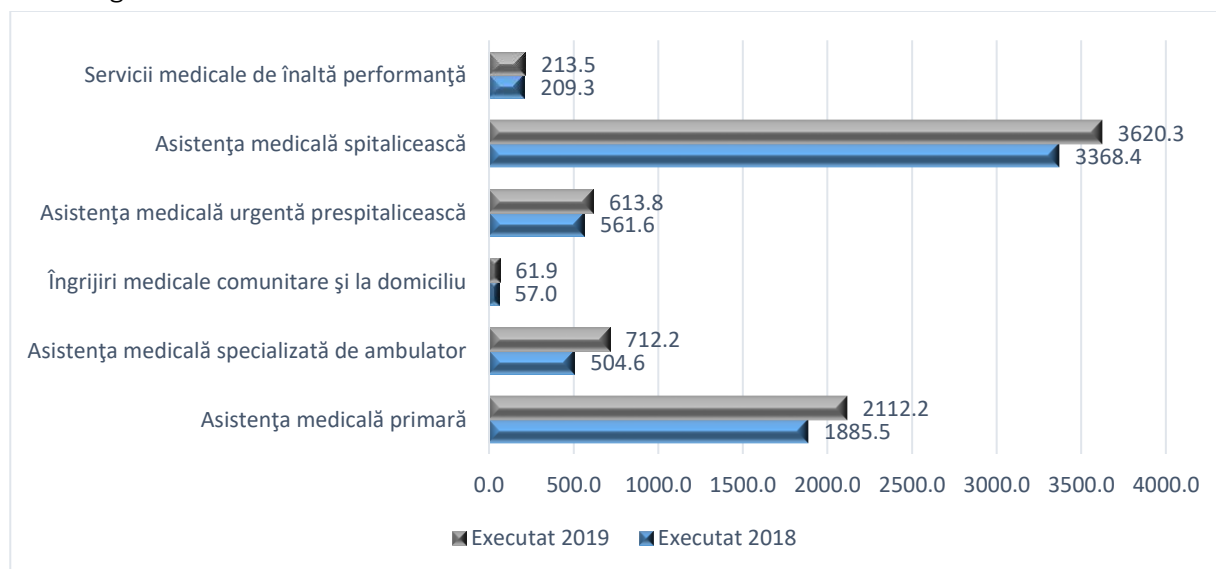
În acest context, Compania organizează și ține, potrivit cadrului legal, contabilitatea executării FAOAM conform normelor aprobate de Ministerul Finanțelor. În ceea ce privește raportarea, CNAM întocmește Raportul anual privind executarea FAOAM și-l prezintă Guvernului, iar ulterior Parlamentului, spre aprobare.

Fondul pentru achitarea serviciilor medicale (fondul de bază) se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor necesare realizării Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. În vederea asigurării accesului populației la volumul serviciilor medicale calitative și de medicamente compensate, în anul 2019 Compania a contractat 452 de instituții medico-sanitare și 229 de instituții farmaceutice.

Cheltuielile fondului de bază au fost orientate la realizarea a 6 subprograme destinate serviciilor medicale primare, de ambulatoriu, spitalicești, de înaltă performanță, urgente prespitalicești și comunitare.

În fondul pentru achiziția serviciilor medicale curente (fondul de bază) se repartizează nu mai puțin de 94% din veniturile FAOAM. Astfel, în perioada de raportare cheltuielile fondului de bază au constituit 7 333,7 mil. lei, sau 98,0% din totalul cheltuielilor, fiind în creștere față de anul 2018 cu 747,4 mil. lei, sau cu 10%.

Dinamica cheltuielilor executate din Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente, pe tipuri de asistență medicală în anul 2019, comparativ cu perioada precedentă, a fost în creștere, date prezentate în figura ce urmează:

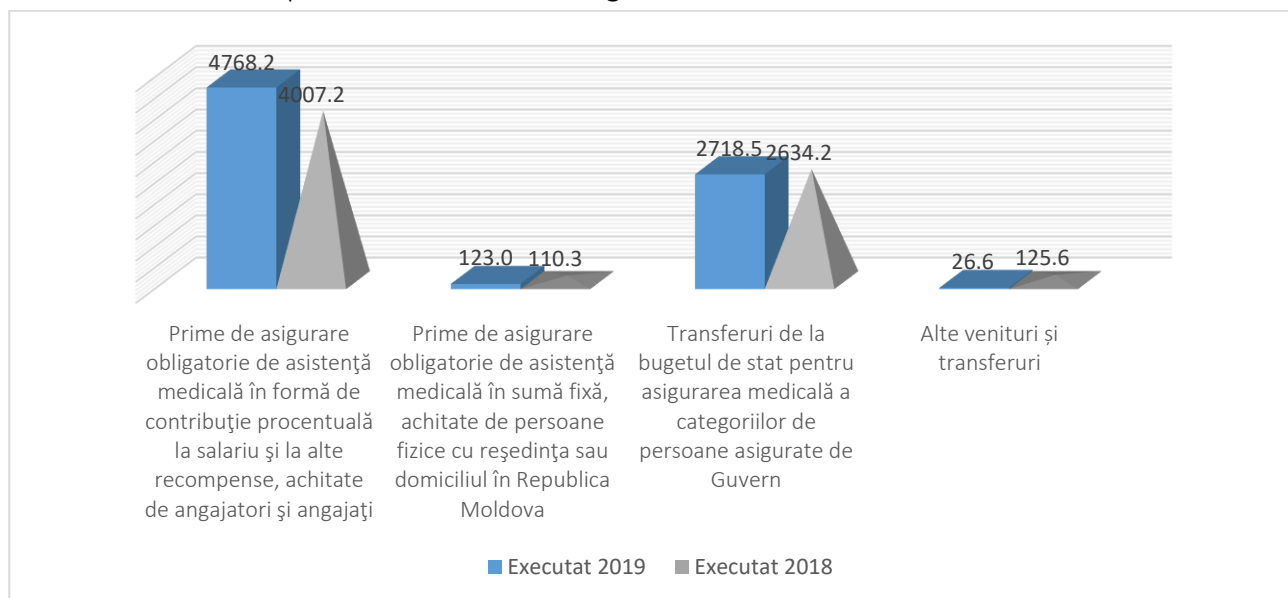
Sursa: Elaborată de auditor în baza Formularului nr.4 al CNAM;
Executarea cheltuielilor FAOAM, în perioada 2018-2019

Cu referire la subprogramele de cheltuieli, structurate pe tipuri de asistență medicală, se denotă, la fel ca și în anii precedenți, că ponderea cea mai semnificativă o deține asistența medicală spitalicească în cuantum de 3 620,3 mil. lei, sau 48,3% din totalul cheltuielilor, fiind urmată de asistența medicală

primară – 2 112,2 mil. lei (28,2%), asistența medicală urgentă prespitalicească – 613,8 mil. lei (8,2%), asistența medicală de ambulatoriu – 712,2 mil. lei (9,5%) etc.

Compania Națională de Asigurări în Medicină a acumulat, în anul 2019, în fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală venituri în sumă de 7 636,3 mil. lei, la nivel de 99% față de suma precizată.

Dinamica executării veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și structura acestora se prezintă în următoarea figură:

Sursa: Elaborată de auditor în baza Formularului nr.4 al CNAM
Sursele de constituire a veniturilor FAOAM, în perioada 2018-2019

Ponderea semnificativă în totalul veniturilor FAOAM o au primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense achitate de angajatori și angajați, care constituie 61% (4 645,1 mil. lei), și, respectiv, transferurile de la bugetul de stat pentru asigurarea medicală a categoriilor de persoane asigurate de Guvern – 35% (2 719,2 mil. lei), urmate de primele de asigurare medicală obligatorie în sumă fixă – 2% (123,0 mil. lei).

Scopul

Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2019 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Opinia

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea **opinie cu rezerve** privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2019.

Baza pentru opinie

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:
- evaluării nivelului tranzacției pentru serviciile medicale spitalicești și rețelele pentru medicamentele compensate, care sunt înregistrate în sistemele informaționale ale Companiei și servesc temei pentru efectuarea plăților. Aceste aspecte au fost determinate de imposibilitatea evaluării de către auditori a acestor categorii de cheltuieli, și anume:

Alte aspecte

- ✓ achitarea serviciilor medicale spitalicești în sumă de 1 625,0 mil. lei, care nu pot fi delimitate exact, deoarece în Sistemul Informațional al CNAM sunt înregistrate și raportate toate cazurile tratate. Atât Compania, cât și instituțiile medicale nu dispun de măsuri de monitorizare și delimitate a acestora la etapa de achitare a serviciilor spitalicești;
- ✓ alocarea mijloacelor financiare în sumă de 76 mil. lei pentru 662,0 mii de rețete prescrise cetățenilor, care conțin înregistrări eronate.

Alte aspecte care nu au influențat opinia de audit:

- evaluarea procesului de contractare și raportare a serviciilor medicale primare și specializate de ambulatoriu nu oferă posibilitatea auditului de a determina persoanele unice deservite în conformitate cu principiul de contractare „per capita”, precum și analiza datelor raportate aferente serviciilor medicale primare (1 351,1 mil. lei) și de ambulatoriu (291,2 mil. lei);
- acordarea de subvenții instituțiilor medicale publice pentru acoperirea creșterii cheltuielilor de personal, în sumă de 273 mil. lei, tarifele aplicate la contractarea și finanțarea serviciilor medicale nefiind ajustate reieșind din costurile reale ale serviciilor medicale.;
- instituțiile medicale spitalicești au raportat și au prestat cetățenilor servicii medicale în sumă de 97 mil. lei, cu depășirea volumelor contractate de către CNAM. Impactul generat de prestarea serviciilor peste contract nu poate fi evaluat din cauza că instituțiile medicale nu reflectă în evidența contabilă cheltuielile generate de costurile serviciilor, inclusiv a celor supraexecutate;
- persoanele asigurate nu au avut acces la 192 de investigații medicale de înaltă performanță garantate de către stat, inclusiv la investigații de profil oftalmologic;
- deși au fost înregistrate peste 32 mii de persoane care necesită și așteaptă efectuarea intervențiilor chirurgicale de endoprotezare la genunchi și la șold, cataractă și cardiochirurgie, instituțiile medicale nu au prestat servicii și nu au realizat 1411 intervenții planificate;
- neasigurarea transparenței proceselor legate de realizarea tratamentelor costisitoare în procesul de înregistrare și evidență a persoanelor aflate în lista de așteptare, care conține erori, date neactualizate și incomplete etc.;
- nevalorificarea mijloacelor financiare în sumă de 7,5 mil. lei pentru implementarea proiectelor;
- livrarea dispozitivelor medicale a fost efectuată cu depășirea termenului stabilit, nefiind calculate regulamentar penalități în sumă de 410,0 mii lei;
- nu a fost realizată instruirea personalului pentru utilizarea echipamentului conform destinației în termenul stabilit, în cadrul proiectului investițional menit să doteze serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească cu

Cauzele și impactul	<p>echipamente de telecomunicații, ceea ce nu asigură disponibilitatea funcționării întregului sistem în valoare de 25 mil. lei.</p> <p>Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, a calculelor și justificărilor la contractarea și finanțarea instituțiilor medicale, a măsurilor de monitorizare și de delimitare exactă a cuantumului serviciilor raportate și achitate.</p> <p>Insuficiența funcționalităților și interconexiunii sistemelor informaționale pun în dificultate evaluarea exactă a serviciilor medicale raportate și achitate, determinarea persoanelor unice deservite, eliminarea erorilor înregistrate aferente rețetelor.</p> <p>Aspectele constatate sunt sistemice și poartă un caracter permanent.</p> <p>Aceste circumstanțe sunt generate de faptul că Compania utilizează sisteme informaționale care înregistrează serviciile medicale prestate populației și care servesc temei pentru efectuarea plăților prestatorilor de servicii medicale sau farmaceutice.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<p>În vederea remedierii carențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice și a proceselor de contractate, raportare și achitare a serviciilor medicale, care sunt complexe. De asemenea, recomandările înaintate au drept scop sporirea accesului la serviciile medicale garantate de către stat, cu asigurarea responsabilizării instituțiilor implicate în acordarea serviciilor medicale și utilizarea mijloacelor financiare publice.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Echipa de audit a comunicat observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate.</p>
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Conducerea entităților nu a avut obiecții la Raportul de audit final și a acceptat recomandările auditului, elaborând în acest sens un plan de acțiuni, cu stabilirea termenelor și desemnarea persoanelor responsabile de implementarea recomandărilor.</p>
Recomandări legislativului	<p>Solicitarea de la autoritățile publice implicate în executarea FAOAM a prezentării informației privind măsurile întreprinse, în scopul implementării recomandărilor, inclusiv în scopul promovării unui grad avansat de răspundere managerială în vederea realizării gestiunii mijloacelor publice, cu asigurarea accesului populației la servicii medicale calitative.</p>

Autorități Publice Centrale

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.36 din 24 iulie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit fără rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale MF încheiate la 31 decembrie 2019.
Alte aspecte	<p>Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit:</p> <p>MF și instituțiile din subordine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu au aplicat regulile generale de recunoaștere și clasificare a activelor nefinanciare în sumă de 3,1 mil. lei; - au atribuit și au raportat neregularitar unele active identice la diferite grupuri de conturi, în sumă de 2,1 mil. lei; - nu au aplicat regulile generale de recunoaștere și evaluare a 28 de bunuri imobile cu suprafața de 1 132,7 m²; - nu au aplicat regulile generale de evaluare a 13 terenuri cu suprafața totală de 1,44 ha; - au admis erori la recunoașterea și clasificarea cheltuielilor, ceea ce a cauzat supraevaluarea acestora cu 4,8 mil. lei; - nu au înregistrat drepturile patrimoniale asupra a 10 bunuri imobile de 315,3 m² și asupra unui teren de 0,0025 ha; - au reflectat în evidența contabilă mai multe clădiri, anexe și încăperi sub un singur număr de inventar, inclusiv: Inspekția Financiară (IF) – clădirea administrativă, anexa cu 4 garaje, depozitul și 2 încăperi auxiliare cu suprafața totală de 230,1 m²; și Serviciul Fiscal de Stat (SFS) – încăperile neevaluate cu suprafața totală de 510,6 m² din clădirea situată în or. Hâncești; - a contabilizat separat la grupa mijloace fixe unele lucrări efectuate în perioadele precedente anului 2019, inclusiv SFS – reparația clădirii administrative în sumă de 0,2 mil. lei, Biroul Vamal Nord – adaosul la parcare auto de la Punctul Vamal Criva în sumă de 0,8 mil. lei, și Serviciul Vamal (SV) – modificarea SI „Economist” în sumă de 0,09 mil. lei; - nu au valorificat și nu au executat unele proiecte de investiții în sumă de 3,9 mil. lei, precum și nu au achiziționat microscopul necesar activității Laboratorului Vamal, fapt care a condiționat nevalorificarea în anul 2019 a

Cauzele și impactul

mijloacelor financiare alocate în cadrul Proiectului IMPEFO în sumă de 0,8 mil. lei;

- creanțele executorilor judecătorești față de stat raportate de către SFS la 31.12.2019 au constituit 2,5 mil. lei, inclusiv 1,3 mil. lei formate în perioadele precedente, cu risc major de nerecuperare.

Situațiile constatate de auditul public extern nu au avut impact asupra rapoartelor financiare consolidate, fiind cauzate de:

- rezervele privind modul de organizare și funcționare a sistemului de control intern managerial (CIM), ceea ce a condiționat apariția unor neconformități;
- neîntreprinderea măsurilor în vederea evaluării tuturor terenurilor și clădirilor din gestiune, circumstanțe în care pot apărea riscuri de integritate a bunurilor patrimoniului public și eventuale litigii privind apartenența acestora;
- incorectitudinea recunoașterii, clasificării și înregistrării în evidența contabilă a unor cheltuieli și active nefinanciare;
- lipsa cadrului normativ intern care să reglementeze procesul și metodologia de recunoaștere și clasificare a activelor nefinanciare;
- determinarea incorectă a duratei de funcționare utilă a unor imobile și calcularea incorectă a amortizării, fapt care a generat erori în aplicarea uzurii mijloacelor fixe și amortizarea activelor nemateriale;
- evidența neconformă a unor proiecte investiționale;
- neaplicarea conformă a regulilor de efectuare a inventarierii, nu a contribuit pe măsură la atingerea scopului principal al acesteia privind stabilirea și evaluarea reală a elementelor de activ și pasiv;
- lipsa unei metodologii care să reglementeze sursele de finanțare a cheltuielilor pentru serviciile de stat cu destinație generală.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul misiunii, MF și instituțiile din subordine au întreprins măsuri în vederea remedierii unor deficiențe constatate, și anume:

- Aparatul central al MF a corectat înregistrările contabile aferente activelor în sumă de 0,3 mil. lei și a cheltuielilor de reconstrucție în sumă de 0,3 mil. lei;
- Aparatul central al SV a corectat valoarea activelor cu 0,6 mil. lei, a atribuit la valoarea activelor cheltuielile în sumă de 0,7 mil. lei, a înregistrat în evidența contabilă terenul în valoare de 0,2 mil. lei, a evaluat și a reflectat în evidența contabilă 8 imobile cu valoarea de 1,7 mil. lei. Birourile vamale Nord și Centru au efectuat contabilizarea corespunzătoare a activelor în sumă de 0,6 mil. lei și, respectiv, de 0,2 mil. lei;
- IF și SFS au corectat înregistrările contabile aferente activelor în sumă de 0,02 mil. lei și, respectiv, de 0,2 mil. lei. Totodată, SFS a efectuat

corectările corespunzătoare, prin recalcularea sporului pentru performanță persoanelor noi angajate (debutanți);

- Agenția Achiziții Publice a inclus cheltuielile de montare a climatizatorului de 0,002 mil. lei în valoarea activului. Totodată, a corectat înregistrarea contabilă aferentă cheltuielilor în sumă de 0,07 mil. lei, cu atribuirea acesteia în corespundere cu Clasificația bugetară. De asemenea, au fost întocmite actele contabile necesare pentru transmiterea cheltuielilor privind lucrările de reparație a oficiului în sumă de 0,3 mil. lei de către proprietarul imobilului pentru a fi majorată valoarea oficiului închiriat.

Măsurile dispuse pentru remediere

Ca rezultat al misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM în cadrul MF și instituțiilor din subordine la gestionarea riscurilor financiar-contabile aferente întocmirii rapoartelor financiare.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.

Recomandări legislativului

Să solicite Guvernului, de comun cu MF:

dezvoltarea normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în aspectul surselor de finanțare a cheltuielilor pentru serviciile de stat cu destinație generală.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr. 23 din 25 iunie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	Opinia de audit a fost determinată de: veniturile anticipate (aferele încasării în anul 2018 a garanțiilor de bună execuție a angajamentelor contractuale nesoluționate) au fost reflectate eronat în rapoartele financiare consolidate, valoarea acestora fiind diminuată cu 211 406,1 mii lei. Totodată, a fost raportat rezultatul financiar, a cărui valoare a fost majorată cu suma respectivă. Denaturările menționate s-au reiterat din exercițiul bugetar precedent, ca urmare a neimplementării recomandării Curții de Conturi înaintate anterior în acest sens.
Cauzele și impactul	Controlul intern redus care nu a asigurat realizarea integrală a recomandărilor înaintate anterior de către Curtea de Conturi.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Unitatea de Implementare a Grantului acordat de Guvernul Japoniei a operat, până la data raportării, corectările/ modificările în evidența contabilă a tranzacțiilor de leasing financiar, astfel fiind prezentate veridic în rapoartele financiare consolidate: cheltuielile privind ieșirea activelor, în sumă de 12 368,4 mii lei; alte venituri pentru proiectele finanțate din surse externe, în sumă de 12 368,4 mii lei; granturile curente acordate altor beneficiari în interiorul țării, în sumă de 258,1 mii lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Conducătorul Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” să asigure corectarea în evidența contabilă și raportarea corespunzătoare a datoriilor interne (veniturilor anticipate aferente încasării în anul 2018 a garanțiilor de bună execuție a angajamentelor contractuale nesoluționate), precum și a rezultatului financiar;</p> <p>Conducătorul Autorității Aeronautice Civile să asigure identificarea și realizarea oportunităților pentru depășirea situației de impas aferente „Pistei de decolare/aterizare pentru elicoptere de clasa MI-8 cu drum de acces în s. Giurgiulești, r-nul Cahul”, precum și eliminarea riscului de suportare a cheltuielilor din contul bugetului de stat.</p>

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.24 din 26 iunie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente: <ul style="list-style-type: none"> - subevaluări valorii grupei de conturi 371 „Terenuri” cu 29,3 mil. lei în urma necontabilizării și prezentării incomplete în rapoartele financiare a situațiilor patrimoniale, prin nerespectarea prevederilor de recunoaștere a valorii terenurilor și neevaluarea valorii terenurilor cu suprafața de circa 42,0 ha³⁶.
Alte aspecte	Alte aspecte care nu au influențat opinia de audit: <ul style="list-style-type: none"> - subsidiile în valoare de 10 mil. lei, alocate IMSP Institutul Oncologic pentru achiziționarea utilajului medical, au fost transferate ulterior în avans Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (04.11.2019), fără temei juridic și economic la data viramentului. Mijloacele alocate nu au realizat scopul propus și au fost immobilizate pe o perioadă nedeterminată, fiind întârziată considerabil inițierea procedurii de achiziție publică, care la moment (iunie 2020) nu este finalizată; - subsidiile în valoare de 3,8 mil. lei, alocate IMSP Institutul Mamei și Copilului, și de 2,5 mil. lei, alocate IMSP Spitalul de Dermatologie și Maladii Comunicabile, au fost valorificate, dar nu au fost prezentate documente justificative și contabile pentru operațiunile efectuate. Astfel, pentru mijloacele publice alocate la fortificarea bazei tehnico-materiale, lucrările de reparație pentru Unitățile de Primire Urgente nu au fost prezentate procesele-verbale de executare a lucrărilor; - subsidiile în valoare de 1,8 mil. lei, alocate IMSP Policlinica Stomatologică Republicană, au fost utilizate în alte scopuri decât cele indicate în documentația de solicitare a subsidiilor în proporție de 55%. Astfel, 1,0 mil. lei au fost utilizați pentru lucrări de renovare și mobilier și doar 0,8 mil. lei au fost utilizate conform destinației;

³⁶ Centrul Republican de Reabilitare pentru Copii – nu a înregistrat în evidența contabilă un teren cu suprafața de 0,64 ha și în valoare de 0,8 mil. lei asupra căruia, potrivit datelor organelor cadastrale, deține dreptul de folosință; Centrul de Plasament pentru Persoane Vârstnice și Persoane cu Dizabilități, mun. Chișinău – nu a asigurat reevaluarea terenului (4,09 ha) cu 5,3 mil. lei, care în evidența contabilă este de 0,01 mil. lei; Centrul de Medicină Legală – nu a asigurat reevaluarea terenului cu 0,3 mil. lei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă – nu a asigurat reevaluarea terenului cu 0,03 mil. lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică – nu a asigurat reevaluarea terenului cu 8,1 mil. lei; Centrul de Recuperare pentru Copii, or. Ceadăr-Lunga – nu a asigurat reevaluarea terenului cu 14,8 mil. lei.

- nejustificarea soldurilor aferente creanțelor, în sumă de 1,5 mil. lei, reflectate la contul 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”, prin neîntocmirea listelor de inventariere și actelor de conformare a decontărilor reciproce cu terțele părți, cu confirmarea soldurilor la 31.12.2019;
- datoriile reflectate la contul 519 „Alte datorii ale autorităților/instituțiilor bugetare” în sumă de 6,6 mil. lei nu au fost asigurate justificativ prin liste de inventariere la situația din 31.12.2019, precum și acte de verificare cu părțile implicate, acestea fiind recunoscute parțial prin acte de verificare;
- neconformități aferente transmiterii spațiilor publice unui agent economic, cu necalcularea și neînregistrarea veniturilor în baza acordului din anii precedenți în sumă de 0,6 mil. lei;
- nevalorificarea efectivă a investițiilor capitale în sumă de 81,0 mil. lei, care au fost efectuate pentru construcția unui bloc al Spitalului de Ftiziopneumologie din satul Vorniceni, raionul Strășeni. Din anul finisării lucrărilor de construcție (2015) și până în prezent, acesta nu se utilizează conform destinației, totodată fiind suportate cheltuieli anuale de întreținere a acestui bloc. Neutilizarea acestui imobil conform destinației este condiționată de nerespectarea de către antreprenor a unor cerințe tehnice;
- neutilizarea SIA „Sistemul de supraveghere epidemiologică a gripei aviare și altor maladii infecțioase” (7,0 mil. lei), achiziționat în anul 2011 cu suportul financiar al Băncii Mondiale. În perioada 2011-2015, ANSP a adresat solicitări dezvoltatorului de sistem pentru punerea în funcțiune a acestuia, fiind creat și un grup de lucru pentru clarificarea situației, dar problema rămâne neresoluționată.

Ultimele două aspecte au determinat Curtea de Conturi să remită organelor de drept documentele aferente pentru elucidarea faptelor.

Cauzele și impactul

Situațiile constatate de audit au fost determinate de lipsa reglementărilor aferente subsidiilor: criteriile de planificare, selectare a instituțiilor beneficiare și a procedurilor de monitorizare a utilizării conform destinației, insuficiența proceselor sistemice de control intern, precum și lipsa misiunilor de audit intern în perioada auditată.

Sub aspectul impactului produs de neregulile constatate de audit, situațiile financiare consolidate au fost eronat diminuate, unele mijloace financiare publice au fost imobilizate pe o perioadă nedeterminată, iar altele au fost utilizate contrar destinației.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Entitățile auditate au întreprins măsuri de remediere, cum ar fi:

- 5 instituții publice (Centrul de Medicină Legală, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Centrul de Recuperare pentru Copii din or. Ceadâr-Lunga și Centrul

Măsurile dispuse pentru remediere

- Republican de Reabilitare pentru Copii) au majorat și au ajustat în evidența contabilă valoarea terenurilor subestimate;
- MSMPS a prezentat repetat MF datele, cu suplinirea și raportarea cheltuielilor în sumă de 8,8 mil. lei, la executarea subsidiilor (contul 254);
  - MSMPS a prezentat informația privind acțiunile realizate în acest sens, care urmează a fi exercitate și în continuare MSMPS a elaborat și aprobată strategia de management al riscurilor.
  - Centrul de Medicină Legală a prezentat la 15.06.2020 informația privind elaborarea proceselor de control intern, precum și a publicat declarația de răspundere managerială, iar șeful Serviciului audit intern, în comun cu coordonatorul CIM, au elaborat un plan de acțiuni privind implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern managerial, care ulterior a fost aprobat.

MSMPS, de comun cu entitățile auditate, urmează să intensifice și să contribuie la eficientizarea proceselor de control intern sistemic, prin remedierea problemelor stabilite la toate nivelurile, inclusiv prin implementarea recomandărilor înaintate de misiunea de audit.

Aspectele aferente gestionării defectuoase a patrimoniului public au fost remise organelor de drept pentru examinare conform competențelor.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.

Recomandări legislativului

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.34 din 22 iulie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente următoarelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - două instituții din subordinea Ministerului Afacerilor Interne³⁷ au admis subevaluarea imobilizărilor corporale cu suma de 95,3 mil. lei, cauza fiind neevaluarea și necontabilizarea regulamentară a unor bunuri imobile, iar altele – supraevaluarea mijloacelor fixe cu 10,2 mil. lei, din cauza ținerii în evidența contabilă a unor active demolate și inexistente; - soldul contului „Investiții capitale în active în curs de execuție” din raportul financiar consolidat la 31.12.2019 al Ministerului este subevaluat cu suma de 27,2 mil. lei, cauza fiind nepregătirea documentației de proiect în modul stabilit, neaprobarea finanțării proiectului de investiții capitale prin Legile bugetare anuale, neclasificarea și necontabilizarea regulamentară în contul distinct a cheltuielilor aferente reconstrucției bazinului de înot; - unele poziții din raportul financiar consolidat au fost afectate în aspectul clasificării și atribuirii cheltuielilor cu suma de 70,7 mil. lei, inclusiv 48,6 mil. lei aferente indemnizației pentru activități speciale de combatere a terorismului și 22,1 mil. lei – cheltuieli speciale de investigație și urmărire penală; - soldurile conturilor reflectate în bilanțul contabil consolidat sunt afectate de valoarea mijloacelor fixe și a stocurilor de materiale circulante învechite moral sau uzate integral în mărime de 109,1 mil. lei și neutilizate în procesul operațional în ultimii 3 ani, situație care afectează raportarea fidelă și reală a situațiilor financiare.
Alte aspecte	<p>Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în lipsa unui proiect și deviz general de cheltuieli pentru reconstrucția bazinului de înot, expertizat în mod regulamentar, Clubul Sportiv Central „Dinamo” și-a asumat neregulamentar angajamente în sumă de 17,8 mil. lei, neavând aprobate regulamentar alocații la capitolul investiții capitale în legile bugetare pe anii 2016-2019; - creanțele a două instituții formate în anii 2016-2019, în sumă de 16,0 mil. lei, sub formă de partajare de costuri în proiect sunt supraevaluate din cauza

³⁷ IGP - 48 de clădiri (7,6 mii m²), un teren (0,25 ha); IGSU - 83 de clădiri (9,9 mii m²), un teren (0,061 ha).

tergiversării transmiterii lucrărilor real executate la situația din 31.12.2019, privind reconstrucția bazinului de înot al Clubului Sportiv Central „Dinamo”, ceea ce a determinat majorarea creanțelor, precum și dezafectarea resurselor financiare publice pe un termen nedeterminat;

- fără a organiza o licitație publică și în lipsa unei hotărâri de Guvern, Clubul Sportiv Central „Dinamo” a transmis în locațiune, contrar legii, la doi agenți economici două terenuri proprietate publică cu suprafața totală de 2,234 ha pentru construcții pe un termen de 10 ani și, respectiv, 25 ani, persistând riscul înstrăinării terenurilor date în locațiune, iar în cazul privatizării fiind posibilă cauzarea unor prejudicii bugetului în sumă de circa 2,8 mil. euro (56,0 mil. lei);
- nu a fost atins obiectivul privind construcția Centrului Integrat de Pregătire pentru Aplicarea Legii al MAI, iar mijloacele în sumă de 17,8 mil. lei provenite din suportul bugetar comunitar au fost cheltuite neeficient și administrate defectuos la achiziția studiului de fezabilitate, documentației de proiect și expertizelor tehnice, din cauza selectării unui teren pentru construcția Centrului cu risc geotehnic major, supus alunecărilor de pământ, fiind depistate ape subterane, ulterior fiind abandonat;
- soldul stocului real al rezervelor materiale de stat raportat la finele perioadei de gestiune este afectat indirect de nerambursarea regulamentară Ministerului Finanțelor timp de 11 ani a datoriei pentru împrumutul financiar acordat (98,2 mil. lei) pentru completarea rezervelor materiale de stat cu grâu alimentară;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale la organul cadastral asupra a 505 imobile cu suprafața de 123,9 mii m² și a 57 de terenuri cu suprafața de 37,9 ha, deficiență care poate duce la pierderea bunurilor proprietate a statului, în condițiile existenței unor dispute juridice;
- netransmiterea în termenele stabilite a întreprinderilor de stat fondate de MAI la balanța Agenției Proprietății Publice a afectat cu suma de 11,8 mil. lei soldul contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” din bilanțul contabil consolidat;
- soldul contului „Creanțe privind decontările cu titularii de avans” din raportul financiar consolidat al MAI a fost supraevaluat cu suma de 3,1 mil. lei, din cauza nerespectării de către unii titulari de avans a reglementărilor privind operațiunile cu numerar aferente cheltuielilor speciale de investigație și urmărire penală.

Cauzele și impactul

Funcționalitatea redusă a sistemului de control intern managerial a cauzat unele deficiențe aferente domeniilor: planificarea, executarea și raportarea veniturilor, cheltuielilor bugetare și activelor nefinanciare, gestionarea patrimoniului public, inclusiv a investițiilor capitale și a rezervelor materiale de stat, ca urmare fiind denaturate situațiile financiare consolidate încheiate la 31 decembrie 2019.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul misiunii de audit, numerarul dezafectat de titularii de avans în sumă de 3,1 mil. lei a fost restituit în casa Ministerului și transferat în bugetul de stat; Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a evaluat și a contabilizat 53 de bunuri imobile la valoarea de piață în sumă de 94,8 mil. lei, iar Inspectoratul General de Poliție a evaluat și a contabilizat 10 bunuri imobile în sumă de 0,5 mil. lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate recomandări în vederea intensificării controlului intern managerial și redresării constatărilor identificate de audit.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului de control intern managerial.
Recomandări legislativului	Să solicite Guvernului: <ul style="list-style-type: none"> - examinarea sistematică a rapoartelor financiare ale executorilor primari de buget privind raportarea reală și fidelă a elementelor patrimoniale și a indicatorilor bugetari; - responsabilizarea managerilor din cadrul entităților auditate privind gestionarea fondurilor publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice și operaționale în condiții de transparență, economicitate, eficiență, eficacitate, legalitate, etică și integritate.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.35 din 23 iulie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neaplicării prevederilor Ordinului ministrului finanțelor nr.216 din 28.12.2015 la clasificarea ca un singur obiect de inventar a bunurilor imobile compuse din terenuri și construcții, a 5 bunuri³⁸ cu valoarea de 144,6 mil. lei, dintre care terenuri aferente cu suprafața de 9 667,49 m², adeterminat supraevaluarea semnificativă a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri” și subevaluarea semnificativă a valorii grupei de conturi 371 „Terenuri” cu cel puțin 22,7 mil. lei; - la stabilirea normei uzurii, instituțiile nu au aplicat corect regulile stabilite³⁹ și au calculat eronat uzura pe categorii a bunurilor aflate în gestiune, considerând data procurării ca data dării în exploatare, iar 2 instituții⁴⁰ au clasificat clădirile drept uzate integral, fiind subevaluată grupa de conturi 391 „Uzura mijloacelor fixe” cu cel puțin 5,4 mil. lei; - neînregistrarea în evidența contabilă, la subcontul extrabilanțier 822100 „Active luate în locațiune/arendă”, a terenului cu suprafața de 0,29 ha, arendat pe o perioadă de 49 de ani pentru construcția sediului Ambasadei Republicii Moldova în Republica Belarus; - lipsa metodologiei de înregistrare și raportare a operațiunilor economice pentru instituțiile bugetare amplasate peste hotare, având în vedere specificul de activitate al instituțiilor serviciului diplomatic, a cauzat neidentitatea datelor din diferite forme de raportare⁴¹ prezentate Ministerului Finanțelor, cu efect posibil de denaturare a datelor prezentate în Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2019 cu cel puțin 4,1 mil. lei, după cum urmează: 0,5 mil. lei – venituri din realizarea activelor de către

³⁸ Ambasada Republicii Moldova în Regatul Belgiei, Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lângă ONU, New York; Ambasada Republicii Moldova în Republica Federală Germania; Ambasada Republicii Moldova în Republica Cehă; Consulatul Republicii Moldova la Odesa (Ucraina).

³⁹ Hotărârea Guvernului nr.338 din 21.03.2003 „Cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale”.

⁴⁰ Ambasada Republicii Moldova în Statele Unite ale Americii, Consulatul Republicii Moldova la Odessa (Ucraina).

⁴¹ Raportul privind executarea bugetului (Formularul FD-044); Raportul privind executarea bugetului în afara sistemului trezorerial (Formularul FD-040, forma scurtă, Org1 0799); Bilanțul contabil (Formularul FD-041).

instituții, 2,3 mil. lei – rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenți, 1,3 mil. lei – restituirea cauțiunii etc. Totodată, există incertitudini la reflectarea cauțiunilor în sumă de 11,1 mil. lei, precum și la înregistrarea corectă în evidența contabilă a creanțelor de 3,3 mil. lei.

Cauzele și impactul

Situațiile constatate de auditul public extern au avut impact asupra rapoartelor financiare consolidate, fiind cauzate de:

- controlul intern managerial implementat parțial;
- decalajul între resursele necesare și cele disponibile ale Serviciului audit intern pentru buna funcționare a acestuia;
- lipsa metodologiei de înregistrare și raportare a operațiunilor economice pentru instituțiile bugetare amplasate peste hotare, având în vedere specificul de activitate al instituțiilor serviciului diplomatic;
- lipsa normelor de reglementare privind: limitele de asigurare cu transport de serviciu a instituțiilor, angajarea persoanelor prin contract, asigurări medicale achitate peste hotare, închirierea sediilor etc.;
- Regulamentul privind activitatea administrativ-financiară a instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare nu este completat și ajustat la cadrul legal în vigoare, iar unele reglementări nu mai sunt actuale;
- denaturarea Rapoartelor financiare ale MAEIE, cu efect posibil de denaturare a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2019.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

În perioada derulării misiunii de audit, responsabilii de gestionarea finanțelor publice din cadrul aparatului central și instituțiile din subordine au întreprins unele măsuri de remediere în sumă totală de 28,4 mil. lei, și anume:

- divizarea în evidența contabilă a costului clădirii de terenurile aferente, în valoare de 22,7 mil. lei;
- recalcularea uzurii mijloacelor fixe și a amortizării activelor nemateriale în sumă de 5,4 mil. lei;
- înregistrarea în evidența contabilă a activelor nemateriale în sumă de 0,3 mil. lei;
- înregistrarea în evidența contabilă a terenului pentru construcția sediului Ambasadei Republicii Moldova în Republica Belarus, cu suprafața de 0,29 ha.

Măsurile dispuse pentru remediere

Ca rezultat al misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM la aspectul evidenței contabile și raportării financiare.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.

Recomandări legislativului

Să solicite Guvernului, de comun cu Ministerul Finanțelor, identificarea posibilelor resurse pentru asigurarea cu spații a instituțiilor serviciului diplomatic.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.33 din 21 iulie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente: <ul style="list-style-type: none"> - neaplicării regulilor generale de evaluare în cazul a 83 de terenuri cu suprafața totală de 144,8 ha de către MJ și unele instituții din subordine, fapt ce a condiționat denaturarea semnificativă a rapoartelor financiare consolidate cu suma de 160,4 mil. lei; - nerespectării de către unele instituții din subordinea MJ a reglementărilor privind calcularea uzurii și amortizării, care a dus la denaturarea semnificativă a rapoartelor financiare cu suma de 6,4 mil. lei; - netransmiterii de către MJ a valorii capitalului social aferent întreprinderilor de stat din cadrul sistemului penitenciar către Agenția Proprietății Publice care a preluat funcțiile de fondator al acestora, ceea ce a denaturat rapoartele financiare consolidate cu 9,2 mil. lei; - neaplicării regulilor generale de recunoaștere, clasificare și înregistrare a activelor nefinanciare de către unele instituții din subordinea MJ, fapt ce a determinat denaturarea semnificativă a rapoartelor financiare consolidate în aspectul unor grupuri de conturi cu suma de 8,9 mil. lei.
Alte aspecte	Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit: <ul style="list-style-type: none"> - formarea creanțelor de către Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP), în sumă de 8,8 mil. lei, față de întreprinderile de stat fondate în cadrul sistemului penitenciar, care includ și sumele aferente contribuțiilor de asigurări sociale de stat și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 1,7 mil. lei, cu termenul de achitare expirat; - neaplicarea regulilor generale de evaluare a mijloacelor fixe de către MJ și unele instituții din subordine pentru 75 de imobile cu suprafața totală de 8542,8 m², fapt care a afectat, prin context, rapoartele financiare consolidate; - lista bunurilor imobile proprietate a statului, aflate în administrarea MJ, nu reflectă adecvat proprietatea administrată de către instituțiile din subordine; - dezafectarea mijloacelor bugetare în sumă de 3,6 mil. lei, cu formarea și menținerea creanțelor pentru circa 3 ani de către Centrul Național de

Cauzele și impactul

Expertize Judiciare (CNEJ) din subordinea MJ față de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, pentru efectuarea reparațiilor capitale a clădirii CNEJ;

- nivelul redus de executare a unor investiții capitale în cadrul MJ, auditul identificând unele problematice și deficiențe în procesul de construcție și reconstrucție a unor obiective investiționale, nefiind valorificate resurse bugetare în sumă totală de 216,2 mil. lei, fapt ce a afectat implementarea în termen a unor politici guvernamentale în domeniul justiției.

Neregulile și deficiențele constatate de auditul public extern au avut impact asupra rapoartelor financiare consolidate și gestiunii resurselor financiare publice, fiind cauzate de:

- preocuparea insuficientă a MJ și a instituțiilor din subordine în vederea organizării și implementării sistemului CIM conform prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 la gestionarea riscurilor financiar-contabile aferente întocmirii și consolidării reale și fidele a rapoartelor financiare;
- neîntreprinderea măsurilor în vederea evaluării tuturor terenurilor și clădirilor din gestiune, circumstanțe în care pot apărea riscuri de integritate a bunurilor patrimoniului public și eventuale litigii privind apartenența acestora;
- necontabilizarea regulamentară a mijloacelor fixe și a unui activ nematerial, determinarea incorectă a perioadei de funcționare utilă a unor imobile, fapt ce a generat erori în aplicarea uzurii mijloacelor fixe și amortizarea activelor nemateriale;
- nedocumentarea procesului de transmitere a întreprinderilor de stat fondate în cadrul sistemului penitenciar către Agenția Proprietății Publice cauzează raportarea neveridică în situațiile financiare ale MJ a valorii capitalului social care nu-i aparține;
- nefuncționalitatea procesului de recuperare a creanțelor creează riscuri înalte de nerecuperare a creanțelor care ar putea fi achitate ulterior din mijloace bugetare, din cauza faptului că unele întreprinderi fondate în cadrul sistemului penitenciar nu mai activează;
- neelaborarea propunerilor de modificare a Listei bunurilor imobile proprietate a statului aflate în administrarea MJ generează impedimente la înregistrarea drepturilor patrimoniale aferente la organele cadastrale;
- neaplicarea conformă a regulilor de efectuare a inventarierii nu a contribuit pe măsură la atingerea scopului principal al acesteia privind stabilirea și evaluarea reală a elementelor de activ și pasiv, în vederea întocmirii și consolidării situațiilor financiare reale și fidele;
- gestionarea și monitorizarea insuficientă de către MJ a investițiilor capitale din domeniile de competență, fapt care afectează implementarea în termen a unor politici guvernamentale în domeniul justiției și duce la tergiversarea realizării construcției și reconstrucției obiectelor investiționale;

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<ul style="list-style-type: none"> - neimplementarea recomandărilor înaintate anterior MJ și instituțiilor din subordine determină perpetuarea unor abateri semnificative. <p>Pe parcursul misiunii, instituțiile din subordinea ANP au remediat erorile constatate la recunoașterea, clasificarea și atribuirea activelor nefinanciare în sumă de 3,7 mil. lei. Totodată, au fost supuse inventarierii la fața locului 29 de terenuri cu suprafața totală de 74,4 ha de către instituțiile din subordinea ANP.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	În urma realizării misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM la întocmirea și consolidarea rapoartelor financiare și gestionarea resurselor financiare publice.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.
Recomandări legislativului	<p>Să solicite Guvernului, de comun cu MJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea și înaintarea propunerilor de modificare a Hotărârii Guvernului nr.351 din 23.03.2005⁴², asigurând ajustarea datelor aferente bunurilor imobile proprietate a statului în corespundere cu situația reală; - intensificarea acțiunilor de monitorizare a realizării în termen a politicilor guvernamentale în domeniul justiției și valorificarea mijloacelor financiare alocate pentru investiții capitale; - perfecționarea mecanismului de transmitere a terenurilor proprietate publică a statului și a întreprinderilor de stat în administrarea APP, în aspectul normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară; - asigurarea întreprinderii măsurilor necesare în vederea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public gestionate de către entitățile publice.

⁴² Hotărârea Guvernului nr.351 din 23.03.2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.27 din 30 iunie 2020)

Scopul	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinia	<p>Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerul Apărării încheiate la 31 decembrie 2019.</p>
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - recunoașterii eronate a veniturilor în sumă de 368,77 mil. lei și a cheltuielilor în sumă de 44,78 mil. lei, fapt ce a determinat supraevaluarea grupei de conturi 721 „Rezultatul financiar al instituției din anul curent” și a grupei de conturi 722 „Rezultatul financiar al instituției din anii precedenți” cu 324,0 mil. lei; - înregistrării eronate a operațiunilor de corectare în sumă de 216,13 mil. lei, precum și neaplicării contului la corectarea erorilor constatate la veniturile și cheltuielile aferente perioadei precedente în sumă de 334,34 mil. lei, ceea ce a condiționat subevaluarea grupei de conturi 723 și a grupei de conturi 722 cu 128,21 mil. lei; - nedeterminării valorii de recunoaștere a 12 terenuri conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII din 25 iulie 1997, fapt ce a condiționat subevaluarea valorii grupei de conturi 371 „Terenuri” cu 73,2 mil. lei; - limitării în cuantificarea valorii denaturării semnificative a grupei de conturi 391 „Uzura mijloacelor fixe”, determinată de imposibilitatea confirmării uzurii calculate eronat pentru tehnica militară. Luând în considerare că valoarea raportată a uzurii mijloacelor de transport este semnificativă, considerăm că posibila valoare a denaturării va avea un caracter semnificativ; - limitării în cuantificarea valorii denaturării semnificative a grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, determinată de imposibilitatea confirmării bunurilor transmise întreprinderilor fondate. Luând în considerare că valoarea raportată a bunurilor depuse ca aport în capitalul social al Î.S. este semnificativă pentru bilanțul contabil (22,87 mil. lei), considerăm că posibila valoare a denaturării va avea un caracter semnificativ.

Cauzele și impactul	Erorile constatate au fost condiționate de aplicarea eronată a Legii contabilității și Ordinului MF nr.216, precum și de carențele în politica de contabilitate, insuficiența personalului calificat în domeniul contabilității și de neautomatizarea procesului de evidență contabilă.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	A fost elaborat și aprobat Ordinul ministrului apărării nr.021 din 22.05.2020 referitor la Clasificarea și codificarea armamentului, tehnicii militare și mijloacelor tehnico-materiale, în scopul reglementării evidenței bunurilor materiale ale Armatei Naționale.
Măsurile dispuse pentru remediere	Au fost înaintate 12 recomandări, dintre care 4 cu impact asupra opiniei de audit și 8 recomandări ce vor contribui la buna gestiune a fondurilor publice.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Conducerea entității auditate nu a avut obiecții și a acceptat recomandările auditului.
Recomandări legislativului	

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr. 26 din 29 iunie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subevaluării cu 373,6 mil. lei a valorii terenurilor gestionate ca urmare a neevaluării și necontabilizării a 449 loturi⁴³ de teren cu suprafața totală de 7,1 mii ha⁴⁴. Supraevaluarea valorii terenurilor cu 95,1 mil. lei, ca urmare a menținerii în evidența contabilă a 92 loturi de teren⁴⁵ cu suprafața totală de 0,8 mii ha⁴⁶ care conform înscrisurilor în Registrul cadastral al bunurilor imobile aparțin persoanelor terțe. Eroarea totală agregată reprezintă 278,5 mil. lei⁴⁷, ceea ce constituie o denaturare semnificativă a rapoartelor financiare în ansamblu; - supraevaluării cu 231,0 mil. lei a soldurilor aferente cotei statului în capitalul social al întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni, ca urmare a neexcluderii din evidența contabilă a cotelor-părți în capitalul social al întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni al căror fondator au devenit alte persoane sau urmare a lichidării întreprinderilor respective; - subevaluării valorii mijloacelor fixe, ca urmare a limitării auditului în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru cuantificarea

⁴³ Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (20 loturi de teren/21,7 ha/24,3 mil. lei), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (2 loturi de teren/0,25 ha/0,3 mil. lei), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (38 loturi de teren/766,44 ha/77,6 mil. lei), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” (2 loturi de teren/1,23 ha/0,6 mil. lei), Agenția „Apele Moldovei” (376 loturi de teren/6271,88 ha/267,7 mil. lei), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (11 loturi de teren/5,66 ha/3,1 mil. lei).

⁴⁴ Suprafața totală a terenurilor constituie 7 067,12 ha.

⁴⁵ Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (APL - 7 loturi de teren/10,08 ha), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (APL - 1 lot de teren/0,16 ha), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (APP - 29 loturi de teren/544,14 ha, aparțin altor persoane terțe - 1 lot de teren/0,19 ha), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologie în Zootehnie și Medicină Veterinară (APP - 6 loturi de teren/131/86 ha), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” (APP - 2 loturi de teren/1,23 ha), Serviciul Hidrometeorologic de Stat (APL - 1 lot de teren/0,34 ha, APP - 1 lot de teren/4,63 ha), Agenția „Apele Moldovei” (APL - 3 loturi de teren/3,55 ha, aparțin structurilor vechi reorganizate - 29 loturi de teren/37,36 ha), Inspectoratul pentru Protecția Mediului (APL - 6 loturi de teren/1,46 ha, aparțin structurilor vechi reorganizate - 5 loturi de teren/3,59 ha), Ministerul Dezvoltării Regionale și Mediului (APP - 1 lot de teren/5,18 ha).

⁴⁶ Suprafața totală a terenurilor constituie 796,0796 ha.

⁴⁷ Calculul: 373,6 mil. lei - 95,1 mil. lei = 278,5 mil. lei.

impactului asupra rapoartelor financiare⁴⁸, a neevaluării și necontabilizării a 122 de bunuri imobile⁴⁹. Considerăm aceste deficiențe ca fiind semnificative⁵⁰, întrucât doar valoarea a 18 din aceste bunuri imobile, înregistrate la Oficiul Cadastral, au valoarea cadastrală de 7,9 mil. lei, iar valoarea a 52 de bunuri imobile indicată în Darea de seamă prezentată Agenției Proprietății Publice constituie 16,9 mil. lei.

Alte aspecte

Alte aspecte care nu au influențat opinia de audit:

- denaturarea valorii unor cheltuieli ca urmare a clasificării eronate a acestora, unele cheltuieli fiind supraevaluate⁵¹, iar altele subevaluate⁵² cu 64,8 mil. lei;
- supraevaluarea cu 5,2 mil. lei a cheltuielilor privind rambursarea mijloacelor bugetare din anii precedenți, ca urmare a raportării eronate a acestora, valoarea rezultatului financiar al anului curent fiind diminuată, iar valoarea corectărilor rezultatelor din anii precedenți fiind majorată cu suma respectivă.

Pe parcursul misiunii, atenția a fost atrasă și asupra curențelor care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității de înregistrare și administrare a patrimoniului instituției cu legile și reglementările aferente domeniului. Astfel, evidențiem deficiențele aferente gestionării patrimoniului, care se rezumă la:

- neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a 155 de bunuri imobile (clădiri), din care 86 de bunuri imobile sunt contabilizate în sumă de 58,7 mil. lei, precum și asupra a 156 de loturi de teren cu suprafața de 1 810,0 ha, situație care poate preceda riscuri majore asupra integrității bunurilor patrimoniale gestionate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și entitățile din subordine;
- neraportarea sau raportarea eronată a datelor aferente bunurilor gestionate, Agenției Proprietății Publice nefiindu-i raportate 91 de bunuri imobile și 5 loturi de teren cu suprafața de totală de 57,2 ha, precum și fiind constatată diminuarea valorii bunurilor imobile cu 61,2 mil. lei și a terenurilor cu 38,3 mil. lei.

De asemenea, s-au constatat situații conform cărora:

- din totalul de 123 de sisteme informaționale înregistrate în evidența contabilă, în valoare totală de 40,9 mil. lei, 37 de sisteme (4,6 mil. lei) nu se

⁴⁸ Conform pct.1.4.5.1. din Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015 „Cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar”, valoarea justă a bunurilor neevaluate se determină de către o comisie creată de către autoritatea/instituția bugetară sau de către un evaluator independent.

⁴⁹ Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice (43 de bunuri imobile), Comisia de Stat pentru testarea soiurilor de plante (1 bun imobil), IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” (2 bunuri imobile), IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (3 bunuri imobile), IP Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (1 bun imobil), IP Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” (14 bunuri imobile), IP Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” (1 bun imobil), Agenția „Apele Moldovei” (47 de bunuri imobile), Inspectoratul pentru Mediu (10 bunuri imobile).

⁵⁰ Sumar, denaturările constituie estimativ cel puțin 24,8 mil. lei, ceea ce depășește pragul de semnificație stabilit.

⁵¹ ECO 254000 „Subsițiile acordate instituțiilor publice la autogestiune” - cu 10,6 mil. lei, și ECO 282900 „Cheltuieli capitale neatribuite la alte cheltuieli” - cu 54,2 mil. lei.

⁵² ECO 263110 „Granturile curente acordate instituțiilor publice la autogestiune” - cu 10,6 mil. lei și ECO 263210 „Granturile capitale acordate instituțiilor publice la autogestiune” - cu 54,2 mil. lei.

	<p>utilizează⁵³, un sistem⁵⁴ nu este funcțional și un alt sistem⁵⁵ nu este evaluat și contabilizat;</p> <p>- imposibilitatea înregistrării drepturilor patrimoniale asupra proprietății Republicii Moldova aflată peste hotarele țării a dus la demolarea de către fostul arendaș a căsuțelor de lemn ale bazei de odihnă „Selecția”, amplasate în or. Zatoka, Ucraina, ultimul construind pe amplasamentul respectiv imobile capitale cu 2 niveluri.</p>
<p>Cauzele și impactul</p>	<p>Deficiențele constatate denotă că controlul intern managerial instituit în cadrul MADRM și instituțiilor din subordine nu este racordat la bunele practici de gestionare a resurselor și patrimoniului public și necesită întreprinderea măsurilor de consolidare a lui, pentru a exclude pe viitor apariția neregulilor și neconformităților constatate în cadrul misiunii de audit.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Pe parcursul misiunii de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - au fost excluse din evidența contabilă un lot de teren cu suprafața de 5,2 ha (58,3 mil.lei) și cotele-părți în capitalul social a 17 Î.S. în valoare totală de 120,8 mil.lei; - au fost contabilizate 359 de loturi de teren cu suprafața totală de 6 245,9460 ha, la prețul normativ de 252,14 mil.lei.
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ca urmare a celor constatate, conducerii Ministerului i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gestionarea conformă și rațională a fondurilor publice; - consolidarea controlului intern managerial în cadrul gestionării/administrării patrimoniului public; - înregistrării la OCT a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor gestionate; - organizarea conformă a evidenței financiar-contabile; - asigurarea evaluării și reflectării cantitativ-valorice în evidența contabilă a bunurilor gestionate.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Conducerea Ministerului și entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.</p>
<p>Recomandări legislativului</p>	<p>Să elaboreze criterii⁵⁶ clare și exhaustive privitor la necesarul de personal în direcțiile/serviciile responsabile de domeniul financiar-contabil și de gestionarea patrimoniului în cadrul ministerelor de ramură.</p>

⁵³ Sistemul informațional „GIS”, destinat pentru ținerea evidenței ecosistemului aferent Rezervației Naturale „Prutul de Jos” ÎS și Sistemul informațional „Resurse Umane”, destinat pentru colectarea și generalizarea informațiilor din cadrul întreprinderilor din subordine.

⁵⁴ Serviciul Hidrometeorologic de Stat - 9,0 mii lei.

⁵⁵ EMP Managementul Durabil POP IP.

⁵⁶ Fișa timpului pentru fiecare funcție.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și unor instituții din subordine încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.32 din 20 iulie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit contrare asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diminuării valorii terenurilor cu 454,12 mil. lei din cauza neînregistrării a 402,4 ha de teren și subevaluării terenurilor; - diminuării valorii clădirilor cu 94,1 mil. lei, ca urmare a nesoluționării din anul 2012 a transiterii de la bilanța Academiei de Științe a Moldovei la bilanța LT „Aristotel” a investițiilor realizate de 69,9 mil. lei și necapitalizării investițiilor de 7,8 mil. lei etc.; - majorării valorii clădirilor cu cel puțin 4,52 mil. lei, ca urmare a nedecontării bunurilor ce nu aparțin instituțiilor și/sau au fost privatizate; - nerefectării a 307 terenuri cu suprafața de 2255 ha și a 1096 de clădiri și construcții, proprietate publică din domeniul public, aflate în folosința entităților la autogestiune fondate de MECC, care potrivit art.5 alin.(2) lit.a) din Legea nr.29 din 05.04.2018⁵⁷, urmau a fi reflectate în evidența contabilă a MECC, ceea ce a dus la diminuarea valorii terenurilor cu sume de la 575,5 mil. lei până la 1 842,2 mil. lei, a valorii clădirilor – cu circa 4 929,2 mil. lei, precum și la majorarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării – cu 1 778,4 mil. lei; - majorării valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 113,16 mil. lei, în special din cauza netransmiterii conforme a cotelor de participare în capital ale agenților economici preluate de APP (100,94 mil. lei); - diminuării valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 57,31 mil. lei, din cauza necapitalizării investițiilor efectuate pe parcursul anilor, precum și ca urmare a netransmiterii fondatorului (MECC) de către MEI a investițiilor statului în infrastructura Colegiului de Inginerie din or. Strășeni (29,88 mil. lei); - majorării valorii „Investițiilor capitale în active în curs de execuție” cu 43,3 mil. lei, ca urmare a evidenței duble a investițiilor realizate la Școala de cultură generală din or. Râbnița atât de către MECC, cât și de către LT

⁵⁷ Legea nr.29 din 05.04.2018 privind delimitarea proprietății publice.

- „Evrika” (13,3 mil. lei), precum și la 7 obiecte (14,5 mil. lei) înregistrate și în evidența contabilă a APL, și la 3 obiecte vândute de APL (15,5 mil. lei)⁵⁸;
- diminuării valorii „Altor mijloace fixe” cu cel puțin 106,1 mil. lei, ca urmare a neînregistrării ca proprietate a MECC a fondului de manuale încadrat în schema de închiriere;
  - diminuării valorii activelor moștenirii culturale cu 180,63 mil. lei, din cauza necontabilizării: clădirilor-monumente cu valoare de cel puțin 180,3 mil. lei (Complexul Monastic „Căpriană” - 87,8 mil. lei, Complexul Monastic „Curchi” - 92,5 mil. lei (2 din 634 de monumente/edificii de cult ocrotite de stat aflate în proprietatea de stat⁵⁹)) etc.;
  - majorării cheltuielilor pentru cercetări științifice cu 32,84 mil. lei din cauza neînregistrării ca active nemateriale a rezultatelor cercetărilor științifice;
  - diminuării creanțelor cu 30,59 mil. lei, ca urmare: a raportării neregulamentare⁶⁰, de către instituțiile de învățământ la autogestiuine, ca cheltuieli aferente serviciilor educaționale a 27,2 mil. lei nevalorificate până la 31 decembrie 2019; a neexecutării lucrărilor de construcție facturate (3,15 mil. lei); a majorării cheltuielilor din anul 2019 (122,9 mii lei) și din anul 2018 (63,1 mii lei) din contul neutilizării sumelor alocate pentru indemnizațiile de asistență socială; a majorării neîntemeiate cu 57,5 mii lei a cheltuielilor aferente bursei acordate sportivilor de performanță.

Alte aspecte

Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit:

- serviciile educaționale pentru realizarea planului de pregătire a cadrelor din învățământul superior, în sumă de 674,9 mil. lei, au fost contractate de către MECC contrar prevederilor art.206 din Codul civil (în redacția anului 2003), nefiind determinat exact obiectul contractului (tipul, cantitatea și calitatea serviciului). Finanțarea instituțiilor de învățământ superior nu este corelată cu numărul de studenți. În timp ce volumul de finanțare este în creștere (de la 595,2 mil. lei în 2018 până la 674,9 mil. lei în 2019 (+11,2%)), numărul de studenți finanțați de la bugetul de stat este în descreștere cu 855 de studenți (17 740 în anul 2018, 16 855 în anul 2019);
- la alocarea suplimentară a mijloacelor bugetare către instituțiile de învățământ profesional tehnic, MECC nu a ținut cont de prevederile regulamentare și nu a ajustat costul mediu de instruire inițial aplicat, mijloacele fiind alocate reieșind din necesitățile determinate de fiecare instituție;
- cheltuielile executate în cadrul procesului de studii/instruire aferente alocațiilor bugetare și veniturilor proprii nu se utilizează și nu se raportează proporțional cu numărul de locuri bugetare și în bază de contract existente în cadrul ciclurilor de studii din învățământul superior și cel profesional tehnic. Ca urmare, circa 391,7 mil. lei aferente „Comenzii de stat” au fost

⁵⁸ APL or. Râșcani: grădinița de copii - 3355,4 mii lei, și Școala - 6 493,8 mii lei; APL Sireț, r-nul Strășeni: Școala - 5 622,0 mii lei.

⁵⁹ Hotărârea Guvernului nr.740 din 11.06.2002 „Cu privire la edificiile și locașurile de cult”.

⁶⁰ Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015.

utilizate pentru compensarea costurilor studiilor în bază de contract, în același timp la 31.12.2019 aceste instituții înregistrau mijloace bănești de 223,0 mil.lei;

- MECC și instituțiile de învățământ nu au aprobat proceduri interne clare prin care să asigure plasarea absolvenților în câmpul muncii și realizarea mecanismului de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor suportate pentru instruirea studenților care au refuzat plasarea obligatorie în câmpul muncii și a celor exmatriculați. În anul 2019 au fost exmatriculați 2545 de elevi/studenti⁶¹, iar cheltuielile pentru studiile acestora nu au fost restituite;
- la stabilirea și aprobarea limitei de alocații din bugetul de stat, necesare pentru finanțarea cheltuielilor de întreținere a instituțiilor de învățământ secundar general (licee/gimnazii), care sunt direct subordonate și finanțate de către MECC, nu au fost aplicate prevederile art.145 alin.(1) din Codul educației privind finanțarea învățământului prin cost standard per elev și coeficient de ajustare și nici nu au fost aplicate prin analogie prevederile Hotărârii Guvernului nr.868 din 08.10.2014⁶², fapt ce condiționează suprafinanțarea instituțiilor, în comparație cu cele din subordinea APL;
- subsidiile pentru susținerea activității organizațiilor teatral-concertistice în sumă de 159,1 mil. lei au fost acordate în lipsa corelării mărimii acestora cu indicatorii de activitate stabiliți de cadrul normativ, fapt relatat și în auditurile precedente.

MECC nu deține informații privind modul de utilizare ulterioară a rezultatelor cercetărilor științifice. Deși în anul 2019, pentru 18 instituții de cercetări științifice au fost suportate cheltuieli în sumă de 259,61 mil. lei, valoarea activelor nemateriale contabilizate a constituit doar 0,08 mil.lei, în timp ce conform informației AGEPI, la situația din 31.12.2019, după instituțiile de cercetări științifice erau înregistrate 341 de brevete, inclusiv 157 acordate în anul 2019.

Cauzele și impactul

Cauzele deficiențelor constatate rezidă în lipsa unui sistem de control intern managerial funcțional, inclusiv capacitățile instituționale reduse, în special ale subdiviziunilor financiar-administrative (14 unități) și de audit intern (2 unități) și lipsei monitorizării activității entităților subordonate (88 de instituții bugetare și 119 instituții la autogestiune).

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

MECC și instituțiile din subordine au efectuat corectări financiar-contabile de 49,64 mil. lei; au format garanții de bună execuție a contractelor de 1,0 mil. lei; prin Hotărârea Guvernului nr.343 din 10.06.2020, a fost aprobată „Metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior”, care urmează a fi pusă în aplicare și pilotată de la 01 ianuarie 2021;

⁶¹ Total 2545 de studenți/elevi (2015 din învățământul superior și 530 din învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar).

⁶² Hotărârea Guvernului nr.868 din 08.10.2014 „Privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea”.

**Măsurile dispuse
pentru
remediere**

Universitatea de Stat din Comrat și 5 instituții profesional-tehnice⁶³ au diminuat cu suma de 1,85 mil. lei cheltuielile pentru serviciile educaționale raportate neregular.

Măsurile dispuse spre remediere sunt îndreptate spre implementarea procedurilor de control intern, care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de MECC și entitățile din subordine, precum și pentru elaborarea și ajustarea cadrului regulator intern, dar și în vederea completării documentelor normativ-metodologice de evidență contabilă cu reglementări privind modul de reflectare în evidență a activelor materiale și nemateriale formate în cadrul entității bugetare.

**Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate**

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului.

**Recomandări
legislativului**

Revizuirea cadrului legal-normativ în scopul asigurării eliminării cheltuielilor ineficiente aferente studiilor elevilor/studentilor exmatriculați și celor care nu s-au prezentat la locul de muncă conform repartizării.

⁶³ Școala Profesională Ciumai (alimentația) – 160,3 mii lei; Școala Profesională Ungheni (bursa) – 29,6 mii lei; Colegiul tehnic feroviar (bursa) – 39,8 mii lei; Colegiul Politehnic mun. Bălți (comanda) – 165,2 mii lei; Școala Profesională Orhei (comanda) – 1 339,2 mii lei.

Misiuni de audit financiar

Autorități Publice Locale

Auditul rapoartelor financiare ale raionului Ocnița (UAT de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.61 din 31 octombrie 2019)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale UAT raionul Ocnița încheiate la 31 decembrie 2018 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale UAT raionul Ocnița încheiate la 31 decembrie 2018.
Baza pentru opinie	Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente: <ul style="list-style-type: none"> - subevaluării valorii clădirilor și construcțiilor speciale (drumuri) (proprietate a CR Ocnița), ca urmare a nereflectării clădirilor în sumă de 44,9 mil. lei transmise în comodat către IMSP fondate și reflectării valorii lucrărilor de reparații capitale în sumă de 7,3 mil. lei ca cheltuieli curente; - nerecunoașterii și neevaluării terenurilor cu suprafața de 2,98 ha, în valoare de circa 3,8 mil. lei, precum și a unui mijloc de transport în valoare de 0,3 mil. lei; - lipsei evidenței analitice a contului 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” în valoare totală de 53,1 mil. lei, fapt ce nu a permis auditului să confirme valoarea acestuia.
Alte aspecte	Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit. Deși prevederile legale ⁶⁴ obligă executorii principali de buget să fie responsabili de identificarea, recunoașterea și încasarea veniturilor, aceste atribuții nu pot fi executate deoarece componenta venituri proprii ale BUAT de nivelul II ⁶⁵ nu poate fi accesată și vizualizată separat în sistemul informațional al SFS, astfel nefiind asigurată posibilitatea monitorizării și/sau integrării în rapoartele financiare a creanțelor (restanțelor) și datoriilor (avansurilor) aferente impozitelor și taxelor ce constituie venituri proprii. Alocarea din bugetul de stat a transferurilor cu destinație specială în lipsa unor proceduri elaborate de MF, de planificare și de verificare a utilizării complete a acestora de către UAT, inclusiv conform destinației, a condiționat neutilizarea în

⁶⁴ Art.31 alin.(4) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014; art.32 și art.33 din Legea privind finanțele publice locale nr.397-XVI din 16.10.2003.

⁶⁵ Legea privind finanțele publice locale nr.397 din 16.10.2003.

anul 2018 a 1,2 mil. lei⁶⁶ și utilizarea contrar destinației a 0,34 mil. lei⁶⁷. Mai mult decât atât, lipsa unor cerințe normativ-metodologice elaborate de MF, și anume de evidență a utilizării transferurilor cu destinație specială, nu permite reflectarea în evidența contabilă a datorii față de alte bugete privind transferurile neutilizate sau utilizate contrar destinației.

CR Ocnița, la stabilirea taxei pentru instruire în școlile de muzică și artă plastică, a ignorat prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.450 din 16.06.2011 privind stabilirea taxei în mărime de 20% din cheltuielile curente suportate de instituție în anul precedent. Ca urmare, nu au fost încasate plăți în sumă de 0,13 mil. lei, iar pentru acoperirea cheltuielilor au fost utilizate transferuri cu destinație specială.

La acordarea ajutoarelor bănești din sursele bugetului local, CR nu documentează faptul dacă persoana fizică se află într-o situație materială grea și/sau în condiții social vulnerabile și nu aplică criteriile de calificare a situațiilor de dificultate socială reglementate prin Legea asistenței sociale nr.547-XV din 25.12.2003 și Legea cu privire la ajutorul social nr.133-XVI din 13.06.2008, care se referă la riscul social, ancheta socială, bunăstarea familiei și la venitul lunar minim garantat. Ca urmare, unele persoane beneficiază sistematic de aceste ajutoare, iar altele deloc.

Cauzele și impactul

Cauzele deficiențelor rezidă în lipsa interesului MF în verificarea utilizării complete și conform destinației a transferurilor cu destinație specială, precum și în neaprobarea metodologiilor contabile aferente acestor procese, fapt ce determină neutilizarea completă a transferurilor.

Sistemul de control intern managerial în cadrul Consiliului raional Ocnița, reglementat prin Legea nr.229 din 23.09.2010, nu este funcțional, ceea ce a determinat unele neregularități constatate de audit.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul misiunii de audit au fost efectuate corectări financiar-contabile în sumă de 7,85 mil. lei.

Măsurile dispuse pentru remediere

- inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, inclusiv a celui transmis în gestiunea entităților fondate;
- implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, pentru asigurarea identificării proceselor operaționale de bază și descrierea acestora;

⁶⁶ Neutilizate conform destinației pentru învățământul: preșcolar – 0,16 mil. lei; primar și secundar general – 1,0 mil. lei; extrașcolar – 0,1 mil. lei.

⁶⁷ Conform calculului auditului, ținând cont de cheltuielile real executate din toate sursele de finanțare: (a) învățământul preșcolar – 0,12 mil. lei; (b) învățământul primar și secundar – 0,03 mil. lei; (c) învățământul extrașcolar – 0,19 mil. lei.

- acordarea ajutoarelor bănești populației din sursele bugetului local în baza unor criterii de calificare a situațiilor de dificultate socială, asigurând elaborarea și aprobarea actelor normative aferente.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitățile auditate nu au avut obiecții și au acceptat recomandările auditului, prezentând planuri de acțiuni cu stabilirea termenelor de referință prin care se obligă să implementeze recomandările auditului.

Recomandări legislativului

Să solicite Guvernului implementarea unui mecanism de monitorizare a utilizării complete și conform destinației a transferurilor cu destinație specială alocate din alte bugete (inclusiv din bugetul de stat) către bugetele locale, precum și asigurarea reflectării în evidența contabilă ca datorii față de alte bugete a mijloacelor financiare neutilizate și utilizate contrar destinației.

Autorități de reglementare

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.12 din 25 martie 2020)

Scopul	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinia	<p>Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale Autorității Naționale de Integritate încheiate la 31 decembrie 2019.</p>
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afectării inteligibilității informațiilor prin înregistrarea contabilă necorespunzătoare în componența grupului de mijloace fixe „Clădiri” a utilajelor cu valoarea totală de 1 203,6 mii lei, care constituie obiecte de mijloace fixe separate și urmau a fi contabilizate în componența grupului de mijloace fixe „Mașini și utilaje”, ceea ce, concomitent, condiționează denaturarea cheltuielilor privind uzura mijloacelor fixe în perioadele de gestiune viitoare (reieșind din normele de uzură diferite, aplicate pentru categoriile de mijloace fixe respective), cu impact asupra rezultatului financiar, precum și crearea premiselor de pierdere a mijloacelor fixe respective (atât din evidența contabilă, cât și fizic), ca obiecte de inventar separat; - denaturării valorii unui activ nematerial (Sistemul Informațional „e-Integritate”) aflat în gestiune, prin nemajorarea acestuia cu 920,0 mii lei, cauzată de recunoașterea necorespunzătoare a unor servicii de mentenanță adaptivă și perfectivă în componența cheltuielilor, care, de fapt, urmau a fi capitalizate, dat fiind faptul că au contribuit la modernizarea/dezvoltarea sistemului informațional, precum și au sporit potențialul de servicii ale acestuia; - denaturării informațiilor aferente valorii reparațiilor capitale efectuate, precum și creanțelor înregistrate la data raportării, prin recunoașterea și înregistrarea în evidența contabilă a volumului de reparații capitale majorat cu 374,2 mii lei, față de volumul real de lucrări efectuate⁶⁸, care, prin natura sa, constituie plata în avans efectuată către antreprenorul general.

⁶⁸ Notă: Potrivit contractului de antrepriză și facturilor fiscale respective eliberate de către antreprenorul general, volumul total al lucrărilor recunoscute/contabilizate/achitate a constituit 7 208,3 mii lei, însă, potrivit proceselor-verbale de recepție a lucrărilor, volumul total al acestora a însumat (la situația din 31 decembrie 2019) 6 719,7 mii lei.

Cauzele și impactul	Controlul intern redus a constituit un factor generator de iregularități aferente înregistrării contabile/raportării lucrărilor de reparații capitale efectuate, precum și reingineriei Sistemului Informațional „e-Integritate”.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, Autoritatea Națională de Integritate a întreprins măsurile de rigoare privind remedierea unor deficiențe constatate, după cum urmează: a efectuat înregistrările contabile de corectare privind contabilizarea corespunzătoare a activelor nemateriale în valoare de 920,0 mii lei, a mijloacelor fixe în valoare de 11,9 mii lei și a reparațiilor capitale a clădirilor în valoare de 85,7 mii lei; a finalizat întregul volum al lucrărilor de reparații capitale, achitate în avans, în sumă totală de 374,2 mii lei; a obținut (la solicitarea auditului public extern) o nouă Garanție bancară de bună execuție a contractului de antrepriză, valabilă până la 31 mai 2020.
Măsurile dispuse pentru remediere	Conducătorul Autorității Naționale de Integritate să asigure: <ul style="list-style-type: none"> - înregistrarea, în evidența contabilă, a mijloacelor fixe în componența grupului „Mașini și utilaje”, care au fost înregistrate necorespunzător în componența grupului „Clădiri”; - acordarea concediilor anuale potrivit reglementărilor în vigoare; - descrierea, adoptarea și gestionarea proceselor operaționale aferente reparațiilor și investițiilor capitale; - efectuarea inventarierii bunurilor amplasate pe terenul aflat în gestiune, cu înregistrarea corespunzătoare a acestora în evidența contabilă.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Conducerea entității auditate nu a avut obiecții, a acceptat recomandările auditului și și-a asumat responsabilitatea în vederea realizării recomandărilor înaintate de către Curtea de Conturi.
Recomandări legislativului	

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.15 din 29 aprilie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit contrare asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neconsolidării în Raportul financiar prezentat Ministerului Finanțelor a tranzacțiilor efectuate în afara sistemului trezorerial. Astfel, valoarea activelor și pasivelor a fost subevaluată cu 23,9 mil. lei, a veniturilor - cu 18,9 mil.lei, și a cheltuielilor - cu 18,2 mil. lei; - subevaluării cu 13 630,1 mil. lei a valorii terenurilor fondului silvic, ca urmare a neaplicării prevederilor cadrului normativ relevant⁶⁹ ce țin de evaluarea și contabilizarea terenurilor, suprafața necontabilizată constituind 337,6 mii ha; - subevaluării cu 1,2 mil. lei a veniturilor, din care 0,9 mil. lei ca urmare a includerii TVA în tariful de bază pentru plata de arendă și 0,3 mil.lei ca urmare a eliberării gratuite a autorizațiilor pentru vânatul sportiv al mistreților în lipsa unor prevederi exhaustive în acest sens în cadrul regulator.
Alte aspecte	<p>Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra terenurilor fondului forestier cu suprafața de 302,4 mii ha, precum și divergențele dintre diferite surse de informație privind suprafețele terenurilor fondului forestier⁷⁰, ceea ce determină riscul de posibilă înstrăinare necontrolată a proprietății statului și neasigurarea integrității patrimoniului statului, iar - datele incomplete din Lista terenurilor proprietate publică a statului din administrarea APP⁷¹, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.161/2019, cât și neinclusiunea completă a acestora în Registrul de stat al proprietății publice⁷² au cauzat neinclusiunea lor în volum deplin și în Programul de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.80/2019. Această situație implică necesitatea întreprinderii

⁶⁹ Ordinul MF nr.216/2015.

⁷⁰ Hotărârile Guvernului nr.243/218 și nr.161/2019 și Bilanțul funciar al fondului silvic.

⁷¹ Hotărârea Guvernului nr.161 din 07.03.2019 „Cu privire la aprobarea listei terenurilor proprietate publică a statului din administrarea Agenției Proprietății Publice”.

⁷² Darea de seamă privind bunurile imobile proprietate publică a statului (Formularul nr.14).

măsurilor de rigoare pentru efectuarea inventarierii totale a bunurilor statului gestionate de Agenția „Moldsilva”.

Cu referire la problemele sistemice, atenționăm că, pe parcursul mai multor ani, nu au fost întreprinse măsuri privind elaborarea regulilor de evaluare și contabilizare a plantelor și vegetației (copaci, arbuști, păduri etc.). Problema este una complexă și necesită, cel puțin, în cazul fondului forestier, întreprinderea unor măsuri neîntârziate în vederea realizării Inventarului Silvic Național, care să acopere întreaga vegetație din Republica Moldova. Acest proces, conform estimărilor Agenției „Moldsilva”, poate dura cel puțin 4 ani și necesită resurse financiare de circa 25,2 mil. lei.

Factorii de decizie nu au întreprins măsuri în vederea colectării depline a veniturilor pasibile spre încasare. Astfel, deși în anul 2016 în Regulamentul privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau recreere⁷³, cuantumul plății de arendă a terenurilor fondului forestier a fost majorat de la 4,0 mii lei la 19,1 mii lei pentru un hectar, această acțiune nu a fost realizată deplin. Din totalul de 395 contracte de arendă a fondului forestier gestionat de Agenția „Moldsilva” în anul 2019, doar 25 de arendași au acceptat încheierea acordurilor adiționale cu modificarea cuantumului de plată pentru arenda fondului forestier, ceilalți 370 de arendași au refuzat încheierea acordurilor adiționale, din cauza că modificările operate în Regulamentul menționat nu au putere juridică retroactivă, contractele de arendă fiind încheiate până la intrarea în vigoare a cuantumurilor noi⁷⁴. În consecință, nerevizuirea și neajustarea valorii tuturor contractelor de arendă a fondului forestier (pentru 2017-2019) a cauzat necolectarea în volum deplin a veniturilor pasibile spre încasare în valoare totală de 42,8 mil. lei.

Tot în acest context, ca urmare a emiterii neregulate a unor acte administrative interne⁷⁵, în baza cărora s-a aprobat eliberarea gratuită, pentru arendașii terenurilor fondului forestier în scop cinegetic, a autorizațiilor pentru vânatul sportiv al mistreților, în condițiile în care niciun act legislativ sau normativ din domeniu⁷⁶ nu prevede eliberarea gratuită a autorizațiilor respective, în perioada 2017-2019 nu au fost colectate veniturile pasibile spre încasare în sumă totală de 1,1 mil. lei. Astfel, managementul Agenției a întreprins acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și sunt pasibile de răspundere contravențională și/sau penală, echivalentul autorizațiilor eliberate gratuit constituind prejudiciu adus atât bugetului Agenției, cât și bugetului de stat.

Cu referire la bugetarea și buna guvernare, s-a constatat că:

Agenția a gestionat pe parcursul mai multor ani o parte din mijloacele financiare prin conturi bancare și trezoreriale extrabugetare, ambele fiind deschise

⁷³ Hotărârea Guvernului nr.770 din 17 iunie 2016 prin care au fost aprobate modificările în HG nr.187/2008 pentru aprobarea Regulamentului privind atribuirea în folosință a terenurilor din fondul forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere.

⁷⁴ Contractele de arendă a terenurilor fondului forestier au fost încheiate până în anul 2012, pe un termen de 49 de ani.

⁷⁵ Ordinele conducătorului nr.231 din 19.09.2017, pct.4; nr.196 din 27.09.2018, pct.4 și nr.212 din 30.09.2019, pct.5.

⁷⁶ Hotărârea Guvernului nr.273 din 13.03.2007 „Cu privire la aprobarea Nomenclatorului tarifelor la serviciile prestate, contra plată, de către Agenția „Moldsilva” și Regulamentului cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a mijloacelor speciale”.

neregularitar, iar tranzacțiile gestionate prin acestea nu au fost incluse în raportul prezentat MF, fiind întocmite situații financiare separate care au fost prezentate BNS.

Agenția, prin ordinul intern al conducerii, a aprobat neregularitar Statele de personal⁷⁷ cu un efectiv de 14 unități, acestea nefiind coordonate nici cu MADRM, în calitate de fondator al Agenției „Moldsilva”, nici cu Ministerul Finanțelor.

Cauzele și impactul

Neinstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, precum și interpretarea, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator relevant domeniului au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii audit.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

În cadrul misiunii de audit, Agenția a întreprins următoarele acțiuni:

- în urma demersului inițiat, Serviciul Fiscal de Stat i-a eliberat certificatul cu nr.836572 din 28.02.2020, conform căruia Agenția nu mai întrunește cerințele de subiect al impunerii cu TVA conform legislației în vigoare;
- a emis un ordin privind anularea punctelor din ordinele emise în anii 2017-2019⁷⁸, prin care a fost permisă acordarea gratuită, pentru arendașii terenurilor fondului silvic, a autorizațiilor pentru vânatul mistreților.

Măsurile dispuse pentru remediere

Ca urmare a celor constatate de misiunea de audit, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate, inclusiv de evaluare și contabilizare a terenurilor aferente fondului forestier.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Conducerea entității auditate nu a avut obiecții și a acceptat recomandările auditului.

Recomandări legislativului

Să dispună măsuri de inițiere a Inventarului Silvic Național, ceea ce va contribui la evaluarea fondului silvic care face parte din patrimoniul național, precum și la elaborarea regulilor de recunoaștere și contabilizare a activelor biologice (vegetației), domeniu neacoperit astăzi cu reguli generale de evaluare și evidență contabilă.

⁷⁷ În afara efectivului-limită aprobat de Guvern.

⁷⁸ Ordinul Agenției „Moldsilva” nr.68 din 09.03.2020 „Cu privire la anularea ordinelor nr.231 din 19.09.2017, pct.4; nr.196 din 27.09.2018, pct.4 și nr.212 din 30.09.2019, pct.5”.

Alte autorități și instituții publice

Auditul rapoartelor financiare ale Aparatului Președintelui Republicii Moldova încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.64 din 20 noiembrie 2019)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Aparatului Președintelui Republicii Moldova încheiate la 31 decembrie 2018 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale Aparatului Președintelui Republicii Moldova încheiate la 31 decembrie 2018.
Baza pentru opinie	Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente: <ul style="list-style-type: none"> - reflectării incomplete în evidența contabilă la venituri a rezultatului reevaluării unor mijloace fixe, care s-a majorat față de valoarea de bilanț în urma reevaluării efectuate, diferența de 4,0 mil. lei nefiind reflectată în creditul contului de venit; - atribuirii, înregistrării și raportării neveridice a mijloacelor fixe în sumă totală de 1,3 mil. lei; - reflectării incomplete în evidența contabilă la cheltuieli a rezultatului reevaluării unor mijloace fixe, care s-a micșorat față de valoarea de bilanț în urma reevaluării efectuate, diferența de 1,9 mil. lei nefiind reflectată în debitul contului de cheltuieli; - reflectării și raportării incorecte a unor cheltuieli în sumă totală de 0,1 mil. lei.
Alte aspecte	Alte aspecte care nu au afectat opinia de audit: <ul style="list-style-type: none"> - nu a fost reflectată în evidența contabilă valoarea lucrărilor de reconstrucție (8 964,3 mii euro), precum și valoarea altor dotări (518,3 mii euro) transmise APRM de către Agenția de Cooperare și Coordonare a Turciei (TIKA) în anul 2019. Totodată, din costul total al lucrărilor nu au fost delimitate/evaluate și reflectate în evidența contabilă unele lucrări de instalare/montare/reparație a utilajelor și alte active nefinanciare; - politica de contabilitate a APRM pentru anul 2018 nu era racordată la prevederile Politicii de contabilitate-tip din cauza neincluserii aspectelor privind modificarea valorii inițiale a mijloacelor fixe, evidența activelor intrate cu titlu gratuit și reevaluarea valorii acestora, evidența activelor neproductive și a creanțelor; - sistemul CIM în cadrul APRM nu a asigurat în deplină măsură gestionarea riscurilor financiar-contabile aferente întocmirii reale și fidele a rapoartelor financiare. De asemenea, în cadrul APRM: (i) nu au fost desemnate

persoanele/subdiviziunile responsabile de coordonarea activităților de organizare, menținere și dezvoltare a sistemului de CIM; (ii) lipsește descrierea narativă sau schematică a proceselor aferente aspectelor financiare; (iii) nu este implementat managementul riscurilor și nu sunt instituite activități de control eficiente (de prevenire, de detectare, de corectare) pentru minimizarea riscului.

Cauzele și impactul

Neregulile și deficiențele constatate de auditul public extern au avut impact asupra rapoartelor financiare aferente exercițiului încheiat, fiind cauzate de:

- preocuparea insuficientă a APRM în vederea organizării și implementării sistemului CIM conform prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 la gestionarea riscurilor financiar-contabile aferente întocmirii reale și fidele a rapoartelor financiare;
- incorectitudinea recunoașterii, clasificării și înregistrării în evidența contabilă a unor cheltuieli și mijloace fixe;
- stabilirea neregulamentară a duratei de funcționare utilă a unor mijloace fixe;
- neînstituirea comisiei de evaluare și luare în evidență a bunurilor recepționate de la TIKa, pentru a fi înregistrate în evidența contabilă;
- neaplicarea conformă a regulilor de efectuare a inventarierii, ceea ce nu a contribuit pe măsură la atingerea scopului principal al acesteia privind stabilirea și evaluarea reală a elementelor de activ și pasiv, în vederea întocmirii situațiilor financiare reale și fidele.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

În perioada derulării misiunii de audit, APRM a întreprins următoarele măsuri de remediere a unor deficiențe constatate:

- a corectat înregistrările contabile aferente mijloacelor fixe în sumă de 1,3 mil. lei, cu atribuirea acestora în corespundere cu Clasificația bugetară;
- a instituit comisia de evaluare și luare în evidență a bunurilor recepționate de la TIKa, fiind înregistrate în evidența contabilă bunuri în valoare de 8,9 mil. lei;
- prin Ordinul nr.AP-104 din 28.10.2019, a instituit Comisia de evaluare și luare în evidență a bunurilor recepționate de la TIKa. În temeiul ordinului menționat, conform proceselor-verbale nr.02, nr.03 și nr.04 din 31.10.2019, au fost luate în evidență bunuri în valoare de circa 8,9 mil. lei, transmise APRM de către TIKa;
- a creat grupul de lucru privind organizarea și implementarea controlului intern managerial, cu evaluarea și întocmirea raportului privind controlul intern managerial;
- a ajustat și a aprobat Politica de contabilitate.

Măsurile dispuse pentru remediere

Ca rezultat al misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM la întocmirea rapoartelor financiare.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Conducerea entității auditate nu a avut obiecții și a acceptat recomandările auditului.

Recomandări
legislativului

Auditul asupra situațiilor financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.72 din 12 decembrie 2019)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiate la 31 decembrie 2018 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” încheiate la 31 decembrie 2018.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul unor deficiențe ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informațiile cu privire la valoarea de bilanț a terenurilor aferente construcțiilor, precum și, concomitent, a altor datorii pe termen lung, raportate la sfârșitul perioadei de gestiune, au fost denaturate cu cca 8 543,9 mii lei (valoare estimată de audit); - informațiile aferente valorii de bilanț a unor mijloace fixe în sumă totală de 294 007,2 mii lei nu au putut fi confirmate; - informațiile aferente imobilizărilor corporale în curs de execuție nu reprezintă situația reală, nefiind efectuate deprecierile acestora pentru: i) investițiile (reparațiile capitale) în sumă de 9 789,5 mii lei, precum și ii) bunurile procurate și nepasibile utilizării conform destinației, în sumă de 1 290,5 mii lei; - informațiile aferente investițiilor financiare pe termen lung în părți afiliate, în valoare totală de 25 376,9 mii lei, au fost compromise, fiind inclusiv denaturate cu 10 043,0 mii lei; - informațiile aferente unor imobilizări necorporale în sumă totală de 25 795,6 mii lei nu au putut fi confirmate; - imposibilitatea de estimare a deprecierei pentru stocurile fără mișcare și cu mișcare lentă. De menționat că, la sfârșitul anului 2018, la depozitele ASP se aflau: i) 301,7 mii de bunuri materiale, în valoare totală de 3 010,8 mii lei, fără mișcare, și alte ii) 2 970,9 mii de bunuri materiale, în valoare totală de 8 309,5 mii lei, cu mișcare lentă. Din totalul acestora, peste 24,2 mii de active circulante, în valoare totală de 4 726,8 mii lei, nu mai pot fi utilizate din cauza schimbării procesului tehnologic, deteriorării sau degradării parțiale, învechirii morale, parțiale sau totale a acestora; - informațiile aferente capitalului social, în valoare totală de 102 782,8 mii lei, au fost raportate necorespunzător la capitalul neînregistrat al entității; - înregistrarea și consolidarea necorespunzătoare la contul „Capital propriu” a rezervelor statutare ale unor întreprinderi de stat⁷⁹, în sumă de 290 216,0 mii lei, a rezultatelor financiare aferente perioadelor precedente ale

⁷⁹ Întreprinderea de Stat „Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru””, Întreprinderea de Stat „Camera Înregistrării de Stat” și Întreprinderea de Stat „Cadastru”.

entităților publice⁸⁰ absorbite, în sumă totală de 141 066,6 mii lei, precum și a rezultatelor financiare ale perioadei de gestiune la data fuzionării, în valoare totală de 15 925,7 mii lei;

- informațiile aferente provizioanelor curente au fost denaturate din cauza: i) neconstituirii provizioanelor pentru litigii (în care ASP are calitatea de pârât), în sumă totală de 16 187,7 mii lei, ii) neconstituirii provizioanelor pentru cheltuielile suportate de agenție pentru lucrările neacceptate de beneficiar, în sumă totală de 2 017,7 mii lei, iii) neconstituirii provizioanelor pentru avansurile compromise în sumă de 250,0 mii lei, iv) neconstituirii provizioanelor pentru avansurile nerecunoscute și neconfirmate de către furnizor, în sumă totală de 26,7 mii lei, precum și v) majorării necorespunzătoare a provizioanelor pentru concediile nefolosite ale unor angajați, în sumă 1 549,6 mii lei;
- informațiile aferente cheltuielilor cu personalul privind remunerarea muncii au fost majorate nejustificat, dat fiind faptul că calcularea și achitarea unor premii pentru misiuni speciale, în valoare totală de 7 143,1 mii lei, precum și pentru unele sarcini de importanță majoră, în sumă totală de 1 423,4 mii lei, în lipsa evaluărilor și documentărilor corespunzătoare a acestora cu privire la aportul fiecărui angajat la eficientizarea activității ASP;
- informațiile produse ca urmare a inventarierii nu au contribuit pe măsură la stabilirea situației patrimoniale reale a ASP.

Cauzele și impactul

Lacunele identificate de audit au fost cauzate de lipsa sau disfuncțiile unor politici și proceduri financiar-contabile, ceea ce a afectat fiabilitatea persoanelor care le utilizează/aplică și de denaturări la întocmirea situațiilor financiare.

Măsurile luate de entitate pe parcursul misiunii

- Pe parcursul misiunii de audit, Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”:
- a înregistrat în evidența contabilă toate terenurile;
  - a efectuat corectările corespunzătoare aferente amortizării fondului de bibliotecă în sumă de 6,3 mii lei;
  - a corectat corespunzător cheltuielile capitalizate incorect la unele mijloace fixe, în sumă totală de 150,6 mii lei;
  - a efectuat corectările aferente amortizării calculate necorespunzător unui activ nematerial, în suma totală de 593,8 mii ;
  - a evaluat și a înregistrat corespunzător 19 OMVSD, în valoare totală de 73,7 mii lei.

Măsurile dispuse pentru remediere

Ca urmare a misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM la întocmirea rapoartelor financiare, precum și elaborării și ajustării cadrului de reglementare intern.

⁸⁰ Autoritatea administrativă din subordinea Ministerului Justiției „Serviciul Stare Civilă” și autoritatea administrativă din subordinea Ministerului Economiei „Camera de Licențiere”.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Persoanele responsabile din cadrul ASP au acceptat recomandările înaintate de audit și au comunicat că acestea sunt implementabile.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.75 din 17 decembrie 2019)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Comisiei Electorale Centrale încheiate la 31 decembrie 2018 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit cu rezerve asupra rapoartelor financiare ale Comisiei Electorale Centrale încheiate la 31 decembrie 2018.
Baza pentru opinie	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neînregistrării în evidența contabilă a terenului aflat în gestiune conform Registrului bunurilor imobile, cu suprafața de 0,1608 ha și cu valoarea estimată de 4 477,1 mii lei; - incertitudinii prevederilor legale, cauzate de modificările aferente retribuirii muncii, care au condiționat executarea necorespunzătoare a cheltuielilor de personal (indemnizațiilor în perioada electorală pentru angajații permanenți) în sumă de 601,8 mii lei, precum și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală în sumă de 165,5 mii lei din contul 281600 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”, deși acestea au fost planificate regulamentar la contul 211 „Remunerarea muncii”; - calculării și achitării recompenselor suplimentare unor funcționari electorali, în sumă totală de 1 522,5 mii lei, ceea ce a condiționat concomitent și majorarea cu 418,6 mii lei a calculului la contribuțiile obligatorii de stat, în lipsa prevederilor legale; - calculului sporurilor pentru orele suplimentare lucrate peste program și în zilele de odihnă în perioada electorală, din contul 281600 „Alte cheltuieli în bază de contracte cu persoane fizice”, fiind formate datorii la finele anului de gestiune, în sumă totală de 1 412,8 mii lei, dintre care 495,0 mii lei reprezintă calculul sporurilor pentru orele suplimentare lucrate peste program și în zilele de odihnă în perioada electorală, precum și a contribuțiilor și primelor obligatorii de stat de 113,9 mii lei; - nedelimitării și neținerii de către partidele politice a evidenței contabile distincte a cheltuielilor din contul alocațiilor de la bugetul de stat, ceea ce poate genera riscuri înalte privind credibilitatea datelor raportate la nivelul situațiilor financiare consolidate ale CEC, inclusiv a Raportului financiar consolidat (Formularul FD-044) care încorporează raportarea grupei de conturi 253 „Subsidii acordate organizațiilor obștești”, conform datelor raportate de partidele politice beneficiare.

Cauzele și impactul	Lipsa unui sistem exhaustiv de gestiune a riscurilor aferente aspectelor financiare, necesitatea consolidării sistemului de control intern managerial, nefuncționalitatea auditului intern în perioada supusă auditului, neasigurarea suplinirii funcției de auditor intern pe perioada suspendării nu au permis evaluarea instrumentelor existente de control și a influenței acestora asupra activității eficiente și eficace a entității per ansamblu și reprezintă cauzele denaturării semnificative a informațiilor din rapoartele financiare ale CEC.
Măsurile luate de entitate pe parcursul misiunii	CEC a corectat în evidența contabilă înregistrările aferente mijloacelor fixe și uzurii lor, precum și stocurilor de materiale circulante în sumă de 1,2 mil. lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a misiunii de audit realizate, au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Conducerea entității auditate nu a avut obiecții și a acceptat recomandările auditului.
Recomandări legislativului	

Fonduri externe

Auditul rapoartelor financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2018 (Hotărârea nr.59 din 25 octombrie 2019)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2018 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit fără rezerve asupra rapoartelor financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2018.
Baza pentru opinie	Opinia de audit favorabilă a fost determinată de faptul că: <ul style="list-style-type: none"> - cheltuielile executate sunt în corespundere cu criteriile definite de Banca Mondială; - rapoartele financiare prezentate Băncii Mondiale nu conțin denaturări; - inventarierea elementelor patrimoniale corespunde normelor legale și este reflectată corect.
Alte aspecte	Alte aspecte care nu au influențat opinia de audit: <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea de către MECC a mijloacelor financiare debursate din contul împrumutului acordat de BM în cadrul Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” în anul 2018 indică un nivel scăzut și rezerve în precizia planificării bugetare; - lucrările de renovare a 6 instituții de învățământ au fost executate cu unele neconcordanțe; - cheltuielile pentru formarea profesională a cadrelor didactice în anul 2018, finanțate din BS, au fost executate la un nivel foarte scăzut (42,2%) din cauza contractării serviciilor la finele anului; - executarea mijloacelor financiare debursate pentru renovarea instituțiilor de învățământ de către FISM indică un nivel scăzut, ceea ce a determinat neimplementarea Proiectului în termenul preconizat, iar RFI includ cheltuieli operaționale ce nu țin de activitățile Proiectului; - în anul 2018 au fost transferate mijloace financiare la Fondul de Investiții Sociale din Moldova de la 4 primării și instituții bugetare, în sumă totală de 2,3 mil. lei, pentru executarea unor lucrări adiționale neprevăzute în Manualul operațional al Proiectului.
Cauzele și impactul	Cauzele aspectelor problematice constatate de audit sunt următoarele: <ul style="list-style-type: none"> - rezerve în planificarea și estimarea bugetară; - lipsa capacităților MECC de a efectua lucrări de renovare a instituțiilor de învățământ;

- în Acordul de Implementare (Memorandum de Înțelegere) din 19 decembrie 2017 încheiat între MECC și FISM nu a fost specificată de către FISM suma cheltuielilor operaționale negociate pentru implementarea Părții/Componentei A.2 a Proiectului (reabilitarea a 17 școli de circumscripție) în conformitate cu procedurile și regulile BM;
- în Manualul operațional al Proiectului, la componenta implementată de FISM, nu se specifică persoanele responsabile de realizarea sarcinilor în cadrul Proiectului și care vor fi remunerate din contul creditului;
- lipsa includerii responsabilităților FISM, ca parte contractantă obligatorie în contractele de lucrări civile, încheiate ca urmare a procedurilor de achiziții desfășurate de către FISM, ceea ce a condus la tergiversarea lucrărilor;
- nedisponerea de către FISM a pârghiilor de disciplinare a agenților economici contractați, de a rezilia contractul cu contractantul sau de aplicare a penalităților pentru neexecutarea în termen a lucrărilor;
- în Manualul operațional al Proiectului nu este specificat dreptul de atragere și utilizare a altor resurse financiare pentru renovarea instituțiilor decât cele din contul creditului.

Măsurile luate
de entități pe
parcursul
misiunii

Măsurile dispuse
pentru
remediere

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Ca urmare a celor constatate, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.

Conducerea entității auditate nu a avut obiecții și a acceptat recomandările auditului.

Întreprinderea măsurilor necesare pentru realizarea în termenele preconizate a prevederilor Acordurilor de finanțare, având în vedere reorganizarea Proiectului, cu excluderea factorilor de risc asupra performanței implementării acestuia.

Auditul situațiilor financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2019 (Hotărârea nr.25 din 26 iunie 2020)

Scopul	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2019 sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, și nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinia	Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea opinie de audit fără rezerve asupra rapoartelor financiare ale Proiectului de modernizare a sectorului sănătății încheiate la 31 decembrie 2019.
Baza pentru opinie	Opinia de audit favorabilă a fost determinată de: <ul style="list-style-type: none"> - veridicitatea informațiilor privind mijloacele financiare debursate și valorificate în cadrul Proiectului; - cheltuielile alocate pentru realizarea Proiectului (5 297,3 mii lei) au fost destinate serviciilor de consultanță (16 contracte cu prestatori de servicii), care asigură analiza și monitorizarea realizării acțiunilor stabilite pentru implementarea Proiectului de Asistență Tehnică, inclusiv cu personalul din cadrul Unității de management (761,3 mii lei).
Cauzele și impactul	
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	
Măsurile dispuse pentru remediere	În vederea realizării tuturor indicatorilor legați de debursare, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop sporirea eficienței, eficacității și economicității implementării Programului prin consolidarea capacităților MSMPS și ale CNAM.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Echipa de audit a adus la cunoștință entităților auditate toate constatările, concluziile și recomandările de audit, nefiind expuse obiecții din partea celor informați.
Recomandări legislativului	

Misiuni de audit tematice

Misiuni de audit tematice

Misiuni de audit al conformității

Auditul conformității gestionării mijloacelor Fondului Viei și Vinului (Hotărârea nr.57 din 24 octombrie 2019)

Industria vitivinicola deține un rol esențial în economia țării. RM este inclusă în lista primelor 10 țări producătoare și exportatoare de vinuri în lume. Producția vinicolă are o pondere considerabilă în economia republicii, asigurând până la 6,2% din veniturile obținute din export.

În scopul susținerii financiare a măsurilor de dezvoltare a sectorului vitivinicol, în anul 2013 a fost creat Oficiul Național al Viei și Vinului⁸¹, care are misiunea de a implementa politica statului în sectorul vitivinicol și de a asigura dezvoltarea durabilă a acestuia, respectiv, fiindu-i pusă ca sarcină gestionarea Fondului Viei și Vinului⁸².

Bugetul gestionat în anul 2018 a constituit la venituri - 44,2 mil. lei⁸³, și la cheltuieli - 43,3 mil. lei⁸⁴.

Scopul

Identificarea domeniilor sensibile la riscurile aferente managementului și gestionării resurselor FVV, evaluarea metodelor, instrumentelor și mecanismelor existente în gestionarea mijloacelor FVV prin prisma repartizării și utilizării conforme a resurselor acestuia, precum și asigurarea că controlul intern organizat de ONVV garantează conformitatea proceselor de planificare, executare și raportare a fondurilor publice cu cadrul regulator aferent domeniului.

Concluzia

Practicile aplicate de ONVV aferente elaborării, aprobării, modificării/rectificării și executării bugetului FVV necesită o revizuire și formalizare bine definită pentru a exclude pe viitor situațiile de realizare a activităților/măsurilor fără plan, depășirea limitelor de cheltuieli, nerevizuirea volumelor de cheltuieli, ca urmare a transferului realizării măsurilor pentru anul bugetar următor.

Utilizarea în continuare a abordărilor de finanțare a ONVV în mărimea alocațiilor aprobate în bugetul de stat, și nu pe măsura necesităților, va contribui la imobilizarea continuă a mijloacelor financiare pe un termen nedeterminat, acestea neputând fi redirecționate în alte scopuri stringente,

⁸¹ În continuare - ONVV.

⁸² În continuare - FVV.

⁸³ Bugetul FVV este format din contribuțiile producătorilor vitivinicoli, finanțarea de la bugetul de stat ca parte a alocațiilor acordate prin Legea bugetului din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și din alte venituri, care includ sponsorizări și garanțiile pentru ofertă.

⁸⁴ Principalele direcții de utilizare a mijloacelor Fondului sunt: (i) promovarea exportului de produse vitivinicole, cercetarea și analiza piețelor de desfacere; (ii) realizarea programelor de dezvoltare a viticulturii și vinificației; (iii) elaborarea și implementarea proiectelor, programelor investiționale și de asistență tehnică în sectorul vitivinicol; (iv) transferul de tehnologii și de know-how; (v) efectuarea analizelor sectoriale; (vi) executarea programelor de instruire; (vii) elaborarea și implementarea programelor de asigurare a conformității și calității produselor vitivinicole; (viii) gestionarea producerii vinurilor cu indicație geografică protejată (IGP), cu denumire de origine protejată (DOP) și cu brand de țară; (ix) salarizarea personalului și finanțarea cheltuielilor curente ce țin de activitatea statutară a Oficiului; (x) acordarea de consultanță referitor la sectorul vitivinicol.

Constatările și concluziile principale

astfel fiind menținută practica acumulării mijloacelor financiare semnificative nevalorificate în conturile ONVV.

Mecanismul creat pentru calcularea și achitarea contribuțiilor în FVV este dificil de realizat atât pentru SFS, cât și pentru ONVV. În scopul administrării contribuțiilor conform regulilor stabilite în Codul fiscal, este evidentă necesitatea urgentă a schimbării mecanismului existent (120 de zile din momentul eliberării facturii fiscale), altfel, problemele identificate vor continua să persiste și în anii următori, afectând și încasările la bugetul public național, și veniturile FVV.

Prezența restanțelor semnificative la contribuțiile în FVV, de asemenea, indică necesitatea acțiunilor de consolidare privind colectarea acestora, precum și fortificarea măsurilor de identificare a evaziunilor fiscale.

Modificarea abordărilor aplicate ce țin de gestionarea mijloacelor FVV actualmente va contribui la utilizarea conformă a resurselor fondului și la sporirea încasărilor în acesta.

Concluzia auditului a fost determinată de:

- nerespectarea prevederilor cadrului regulator în vigoare privind aprobarea, alocarea și utilizarea mijloacelor din FVV, ceea ce a generat: (i) efectuarea de către MF a cheltuielilor suplimentare pentru finanțarea FVV, în sumă de 28,0 mil.lei, și acumularea în conturile ONVV, pe parcursul mai multor ani, a mijloacelor financiare neutilizate în sumă de 35,1 mil.lei;
- statutul dublu al ONVV, urmare cărui fapt, FVV are 2 bugete anuale diferite, unul aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul bugetar respectiv, altul – de Consiliul de coordonare, ceea ce a cauzat admiterea diminuărilor și majorărilor atât ale părții de venituri a FVV, cât și ale părții de cheltuieli;
- lipsa unor proceduri formalizate, bine definite privind rectificarea bugetului aprobat de Consiliul de coordonare, ceea ce a determinat finanțarea unor măsuri suplimentare fără identificarea surselor de acoperire (+2,8 mil.lei), efectuarea cheltuielilor neprevăzute în buget fără aprobarea de către CC (+0,62 mil.lei), precum și efectuarea cheltuielilor cu depășirea limitelor de cheltuieli aprobate pentru activitățile respective (+2,96 mil.lei);
- planificarea neadecvată a resurselor financiare și a măsurilor care urmează a fi realizate în anul bugetar respectiv, ceea ce a influențat nivelul de realizare a indicatorilor bugetari aprobați, aceștia, în perioada anilor 2014-2018, variind⁸⁵ la venituri între 32,7% și 126,7%, iar la cheltuieli - între 25,2% și 73,7%;
- suportarea cheltuielilor nejustificate în sumă de 1,2 mil.lei;
- neelaborarea cadrului de reglementare privind primirea delegațiilor străine, precum și suportarea nejustificată a unor cheltuieli privind primirea și deservirea delegațiilor și persoanelor oficiale străine, auditul fiind limitat în

⁸⁵ Nivelul de realizare a bugetelor aprobate de CC.

obținerea probelor de audit suficiente și adecvate privitor la conformitatea efectuării cheltuielilor în sumă de 0,7 mil.lei;

- adoptarea de către CC a unor decizii în lipsă de cvorum;
- carențele cadrului legal ce vizează componența Consiliului de coordonare au condiționat imposibilitatea desemnării tuturor membrilor acestuia, la moment, CC fiind compus din 12 membri, în loc de 13, precum prevede norma legală;
- imperfecțiunea mecanismului de gestionare, colectare și evidență a contribuțiilor și penalităților în FVV, precum și urmărirea datoriilor față de Fond au determinat neîntreprinderea măsurilor suficiente pentru colectarea restanțelor față de FVV, care la finele anului 2018 au constituit 21,0 mil.lei;
- nerespectarea prevederilor cadrului legal și lipsa unui mecanism exhaustiv privitor la periodicitatea verificării datelor pentru anii precedenți, ceea ce a cauzat devieri între date, valoarea restanțelor per total fiind diminuată cu 20,6 mil.lei;
- divergențele semnificative constatate în urma reconcilierii datelor, fiind identificați 40 de agenți economici care au exportat vinuri, dar nu au prezentat dările de seamă la SFS. Calculele și, respectiv, restanțele la plata contribuțiilor, reieșind din datele prezentate auditului, au fost diminuate cu cel puțin 6,3 mil.lei;
- necontabilizarea de către ONVV a restanțelor la plata contribuțiilor în FVV (21,0 mil.lei).

Cauzele și impactul

Deficiențele constatate sunt consecințele managementului necorespunzător al resurselor gestionate, precum și ale neconcordanțelor și vidului cadrului regulator relevant, fiind necesară întreprinderea unor măsuri urgente de adaptare/armonizare a prevederilor regulatorii, pentru gestionarea conformă a resurselor alocate FVV și a cheltuielilor efectuate din acesta.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul misiunii de audit: (i) ONVV, de comun acord cu SFS, a inițiat procedura de reconciliere și înregistrare a soldurilor restanțelor la plata contribuțiilor în FVV, înregistrate la situația din 31.12.2018, în SIA „Cont curent al contribuabilului”, ceea ce va permite dispunerea de către ONVV a datelor reale privind restanțele la contribuțiile în FVV; (ii) ONVV a inițiat procedura de ajustare a cadrului regulator intern vizavi de aprobarea de către MADRM a Structurii și efectivului-limită ale ONVV; (iii) ONVV, de comun acord cu MADRM, a inițiat procedura de transmitere a SIA „Registrul Vitivinicol” la balanța MADRM.

Măsurile dispuse pentru remediere

În urma evaluării zonelor problematice și de risc, care au afectat conformitatea gestionării resurselor FVV, auditul a oferit recomandări, care vor contribui la îmbunătățirea și consolidarea sistemului de alocare, monitorizare, evaluare și control, precum și la responsabilizarea actorilor

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

implicați în gestionarea și utilizarea resurselor FVV, în vederea respectării legislației și asigurării consecvenței decizionale.

Entitatea auditată nu a avut obiecții la constatările auditului și a acceptat implementarea recomandărilor expuse.

Auditului conformității gestionării fondurilor publice de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în anul 2018 (Hotărârea nr.58 din 25 octombrie 2019)

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) este o autoritate de reglementare investită cu competențe de reglementare și monitorizare a sectoarelor energiei (gaze naturale, energie electrică, energie termică, energie regenerabilă, produse petroliere), precum și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, care își desfășoară activitatea în baza principiilor de obiectivitate, imparțialitate, transparență și nediscriminare. Agenția are statut de persoană juridică, este responsabilă față de Parlament și independentă în raport cu alte autorități/organe publice/alte entități publice sau private.

ANRE își formează bugetul pentru anul următor în baza plăților regulatorii pe care le aplică anual titularilor de licență, precum și a altor surse prevăzute de legislația în vigoare⁸⁶. Astfel, bugetul Agenției pe anul 2018 a fost aprobat la capitolul „Venituri” în sumă de 57 870,8 mii lei, și la capitolul „Cheltuieli” - în sumă de 62 030,8 mii lei, cu un deficit de 4 160,0 mii lei⁸⁷.

<p>Scopul</p>	<p>Evaluarea conformității formării, utilizării și raportării fondurilor publice de către ANRE în anul 2018, cu prevederile actelor legislativ-normative în vigoare și ale actelor regulatorii interne.</p>
<p>Concluzia</p> <p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Deși au fost identificate unele lacune și derogări aferente proceselor de: elaborare, aprobare și modificare a bugetului; raportare financiară; gestionare a veniturilor; achiziții publice, condiționate de lipsa cadrului regulator relevant și/sau de prevederile lacunare ale acestuia, în cadrul ANRE, în perioada supusă auditului, formarea, utilizarea și raportarea fondurilor publice gestionate s-au realizat, sub toate aspectele semnificative, în corespundere cu cadrul regulator aplicabil.</p> <p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <p>Activitatea economico-financiară a ANRE nu a fost integral aliniată unui set standardizat de reguli și procese subsumate principiilor de bună guvernare, dat fiind că Agenția nu se regăsește în domeniul de aplicare a legislației în vigoare cu privire la controlul financiar public intern⁸⁸ și, totodată, nu dispune de un cadru intern propriu în acest sens.</p> <p>De asemenea, la ANRE, în perioada supusă auditului, unitatea de audit intern nu a fost implementată și funcțională, fapt care nu a permis evaluarea instrumentelor existente de control și a influenței acestora asupra activității eficiente și eficace a entității per ansamblu și a privat conducerea de un instrument ce asigură gestionarea prudentă a riscurilor, îmbunătățirea managementului și a controlului intern, precum și sporirea gradului de eficiență și eficacitate a proceselor/operațiunilor gestionate.</p>

⁸⁶ Art.11 alin.(1) din Legea cu privire la energetică.

⁸⁷ Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 446/2017 din 24.11.2017 cu privire la aprobarea bugetului ANRE pe anul 2018.

⁸⁸ Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern (în continuare – Legea nr. 229 din 23.09.2010).

Astfel, controlul intern aferent proceselor de formare, utilizare și raportare a fondurilor publice gestionate, în perioada supusă auditului, a fost unul fragmentar. Cele consemnate, sub toate aspectele semnificative, nu au afectat conformitatea formării, utilizării și raportării fondurilor publice gestionate, însă au determinat admiterea unor derogări, ale căror consecințe se rezumă la următoarele:

- în cadrul Agenției nu s-au adoptat reglementări interne relevante și, în consecință, bugetul ANRE aprobat la capitolul „Venituri” a fost estimat sub nivelul veniturilor efective cu 40%, fără ca bugetul să fie rectificat în acest sens;
- nu a fost asigurată în măsură deplină monitorizarea sectorului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- formarea creanțelor cu termenul de achitare expirat în perioadele de gestiune anterioare, precum și neachitarea în termenul stabilit a unor plăți regulatorii în sumă de 700,9 mii lei, înregistrate la situația din 31 decembrie 2018;
- nepromovarea unui management adecvat al resurselor umane concordat cu gestionarea prudentă a cheltuielilor aferente s-a soldat cu faptul că la 31 decembrie 2018 numărul zilelor de concediu anual nefolosite a constituit 2752, aferente a 77 de angajați, ceea ce indică existența riscului sporit de perturbare a echilibrului bugetar-financiar;
- planificarea achizițiilor de bunuri/servicii fără corelarea acestora cu necesitățile reale ale Agenției a avut ca rezultat achiziționarea unor bunuri/servicii în afara relațiilor contractuale (11 cazuri), în valoare totală de 396,7 mii lei, iar în unele cazuri au fost aplicate proceduri necorespunzătoare de atribuire a contractelor de achiziții⁸⁹ în valoare de 200,8 mii lei, inclusiv un caz de divizare a achizițiilor în scopul evitării procedurii legale de achiziții publice – 98,4 mii lei;
- rapoartele financiare ale Agenției pe anul 2018 nu au fost supuse auditului extern și, la momentul desfășurării auditului public extern, nu au fost prezentate Parlamentului, pentru informare, ceea ce denotă că controlul parlamentar asupra situației patrimonial-financiare a ANRE devine unul cu caracter tardiv, lipsit de operativitate. De asemenea, rapoartele financiare nu au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției, impactul fiind limitarea transparenței informațiilor asupra situației economico-financiare a Agenției, prin neoferirea către publicul larg și specializat a imaginii per ansamblu a tuturor veniturilor și cheltuielilor, precum și a activelor gestionate și datoriilor.

Originea cauzelor și factorilor generatori de nereguli și riscuri în procesul de gestionare a fondurilor publice de către ANRE au constituit-o preponderent

Cauzele și impactul

⁸⁹ Art.55 alin.(1) și art.72 din Legea nr.131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

prevederile lacunare ale cadrului regulator în vigoare, precum și lipsa și/sau insuficiența cadrului intern instituțional de reglementare.

Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, ANRE a întreprins măsurile de rigoare privind remedierea unor deficiențe constatate, după cum urmează: a suplinit funcția de audit intern; a aprobat Regulamentul privind elaborarea bugetului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; a inițiat auditul financiar extern pentru anul de gestiune 2018; a redus semnificativ numărul zilelor de concediu anual nefolosite - de la 2752 de zile până la 859 de zile.

Măsurile dispuse pentru remediere

Conducătorul ANRE să asigure:

- adoptarea cadrului regulator intern aferent procesului de raportare financiară, prin determinarea: setului de reguli, principii, etape și operațiuni conexe; subdiviziunilor structurale și persoanelor implicate în aceste procese; datelor-limită principale și responsabilităților delegate etc.;
- sesizarea autorității responsabile în vederea examinării oportunității completării cadrului legal cu instrumente de combatere a cazurilor de nerespectare de către titularii de licență a termenelor de efectuare a plăților regulatorii;
- ajustarea cadrului regulator intern aferent reglementării achizițiilor prin definirea clară a mecanismului de identificare și sistematizare a necesităților Agenției pentru planificarea reală a cheltuielilor, precum și a achizițiilor de bunuri/servicii în concordanță cu acestea.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Conducerea a recunoscut constatările auditului, asumându-și responsabilitatea în vederea realizării recomandărilor înaintate de către Curtea de Conturi.

Recomandări legislativului

Deși au fost identificate unele lacune și derogări aferente proceselor de: elaborare, aprobare și modificare a bugetului; raportare financiară; gestionare a veniturilor; achiziții publice, condiționate de lipsa cadrului regulator relevant și/sau de prevederile lacunare ale acestuia, în cadrul ANRE, în perioada supusă auditului, formarea, utilizarea și raportarea fondurilor publice gestionate s-au realizat, sub toate aspectele semnificative, în corespundere cu cadrul regulator aplicabil.

Auditul privind conformitatea devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei pe anii 2015-2018 (Hotărârea nr.62 din 5 noiembrie 2019)

Banca Națională a Moldovei, în calitate de bancă centrală a republicii, al cărei obiectiv fundamental constă în asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, deține independența instituțională, funcțională, organizatorică și financiară. Independența Băncii Naționale a Moldovei include și împuterniciri de reglementare în vederea exercitării atribuțiilor prevăzute de lege.

Curtea de Conturi, în condițiile legii, auditează conformitatea executării devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții ale Băncii Naționale a Moldovei.

Anual, în scopul prezentării cheltuielilor aferente activității operaționale și de întreținere, Banca Națională elaborează devizul de cheltuieli, divizat pe articole, care cuprinde totalitatea elementelor similare determinate de caracterul economic al operațiunilor. Concomitent cu devizul de cheltuieli, aceasta elaborează și alocațiile pentru investiții, care reprezintă mijloacele financiare utilizate în scopul achiziționării și modernizării imobilizărilor corporale și necorporale ale entității, al căror termen de utilizare și prestare este anul gestionar și perioadele ulterioare.

Scopul	Evaluarea conformității cu cadrul legal a executării devizelor de cheltuieli și alocațiilor pentru investiții pe anii 2015-2018 de către Banca Națională a Moldovei.
Concluzia	Cheltuielile administrative și alocațiile pentru investiții auditate au fost executate de Banca Națională a Moldovei, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul de reglementare.
Constatările și concluziile principale	<p>Fără a influența concluzia generală, auditul a identificat unele deficiențe și/sau situații incerte, exprimate prin următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prima de performanță se acordă în lipsa unor reglementări exhaustive privind modalitatea de determinare a cuantumului acesteia în raport cu indicatorii de evaluare a performanțelor; - primele membrilor Comitetului executiv au fost acordate în baza deciziei Consiliului de supraveghere, fără reglementarea condițiilor de stimulare; - atribuirea unor bunuri la categorii de amortizare necorespunzătoare creează incertitudini privind calcularea amortizării pentru bunurile cu valoarea bilanțieră de 4,1 mil. lei; - lipsa unor specificări în cadrul normativ național generează incertitudini privind conformitatea cheltuielilor la procurarea biletelor de avion în cazul zborurilor cu escală; - unele servicii de organizare a concertelor, în valoare de 0,87 mil. lei, au fost achiziționate cu unele abateri de la cadrul normativ în domeniu, cu un posibil impact asupra veniturilor publice.
Cauzele și impactul	Deficiențele constatate au fost generate atât de imperfecțiunea cadrului de reglementare, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la unele prevederi ale acestuia.

Măsurile luate
de entități pe
parcursul
misiunii

Măsurile dispuse
pentru
remediere

- elaborarea și implementarea reglementărilor cu privire la condițiile de efectuare a plăților stimulatorii pentru membrii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei, în scopul consolidării temeiului plăților de stimulare a acestora;
- dezvoltarea normelor interne aferente stabilirii primelor de performanță, pentru consolidarea procesului de stimulare a personalului Băncii Naționale a Moldovei;
- asigurarea întocmirii Rapoartelor de deplasare în scop de serviciu, care să conțină informații privind scopul și rezultatele deplasării;
- ajustarea Regulamentului privind cheltuielile de reprezentanță și protocol;
- ajustarea Politicilor Contabile ale Băncii Naționale a Moldovei. Elaborarea proiectului „Catalogului privind clasificarea și durata de funcționare utilă a imobilizărilor corporale și necorporale”;
- ajustarea documentației de inițiere a achiziției prin includerea Declarației pe propria răspundere a operatorului economic privind dreptul de a livra bunul, de a presta serviciul sau de a executa lucrarea, cu asumarea tuturor responsabilităților care decurg din cadrul legal;
- aprobarea Regulamentului cu privire la funcționarea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandările de audit au fost acceptate de către conducerea Băncii Naționale a Moldovei.

Recomandări
legislativului

Auditul conformității realizării parteneriatului public-privat aferent modernizării și eficientizării activității filialelor Î.S. „Gărilor și stațiile auto” (Hotărârea nr.69 din 27 noiembrie 2019)

Subiectul auditului a constituit procesul de realizare a parteneriatului public-privat privind modernizarea și eficientizarea activității filialelor Î.S. „Gărilor și stațiile auto”. Obiectul parteneriatului public-privat supus auditului îl constituie serviciile de interes public în domeniul transportului rutier prestate utilizatorilor autogărilor (stațiilor auto), precum și activele Î.S. „Gărilor și stațiile auto”, care-i aparțin cu drept de proprietate, gestiune economică, transmise în folosință sau locațiune, cu excepția creanțelor, activelor financiare și datoriilor. Pentru realizarea proiectului de parteneriat public-privat în cauză, urmare a organizării concursului de selectare a partenerului privat într-o singură etapă, a fost încheiat contractul de parteneriat public-privat nr.3/09 din 17.12.2018 între partenerul public – Agenția Proprietății Publice, și partenerul privat - SRL „Gărilor Auto Moderne, cu termenul de realizare de 25 de ani. Valoarea patrimoniului public aferent realizării parteneriatului public-privat a constituit cca 58,0 mil. lei (la valoarea contabilă).

Scopul	Evaluarea faptului dacă modul de realizare a parteneriatului public-privat aferent modernizării și eficientizării activității filialelor Î.S. „Gărilor și stațiile auto” a întrunit principiile de bază aplicate în relațiile de parteneriat public-privat în conformitate cu cadrul legislativ-normativ în vigoare.
Concluzia	Auditul privind corespunderea modului de realizare a parteneriatului public-privat aferent modernizării și eficientizării activității filialelor Î.S. „Gărilor și stațiile auto” cu principiile fundamentale aplicate în domeniul parteneriatului public-privat indică asupra nerespectării întocmai a acestora. În consecință, în cadrul Î.S. „Gărilor și stațiile auto” s-a declanșat criza financiară, care generează riscul sporit privind insolvabilitatea întreprinderii în perioadele de gestiune viitoare. Totodată, realizarea în cadrul parteneriatului public-privat supus auditului a obligațiilor investiționale de către partenerul privat s-a înregistrat la un nivel foarte redus, ceea ce impune riscul de neatingere a obiectivelor scontate relevante proiectului per ansamblu.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - situația și performanța financiară ale Î.S. „Gărilor și stațiile auto” relativ favorabile, înregistrate în anii 2015-2018; - avizarea studiului de fezabilitate într-un termen restrâns pentru a evalua raționamentul și oportunitatea afirmațiilor/concluziilor formulate în cadrul acestuia, în scopul luării, în sensul dat, a unor decizii guvernamentale oportune din punctul de vedere al impactului economico-social al acestora; - adoptarea deciziilor guvernamentale neechilibrate în vederea determinării obiectivelor și condițiilor aferente realizării parteneriatului public-privat și, în consecință, crearea premiselor de impas financiar al Î.S. „Gărilor și stațiile auto”;

- elaborarea/aprobarea într-o perioadă restrânsă a documentației-standard, criteriile prestabilite în aceasta creând premise de neatingere a scopului scontat al parteneriatului propriu-zis;
- desfășurarea activității Comisiei de selectare a partenerului privat fără delimitarea clară a responsabilităților/atribuțiilor fiecărui membru al acesteia;
- omiterea de către Comisia de selectare a partenerului privat a unor prevederi legislativ-normative aferente obligațiilor de a elabora Raportul de evaluare a ofertelor recepționate, prin care a fost atribuit contractul de parteneriat public-privat respectiv, precum și de a prezenta în scris președintelui Comisiei opinia argumentată privind oferta supusă evaluării, ținând cont de corespunderea acesteia criteriilor stabilite.

Cauzele și impactul

Controlul redus în procesul de realizare a parteneriatului public-privat, care nu a asigurat respectarea în măsură deplină a reglementărilor aferente, precum și cadrul legislativ-normativ lacunar aplicabil în domeniul parteneriatului public-privat.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Directorul general al Agenției Proprietății Publice:

- să dispună evaluarea volumului fizic real de bunuri/lucrări/servicii necesare pentru atingerea obiectivelor scontate ale parteneriatului public-privat, precum și estimarea costurilor aferente, în scopul de a determina suficiența valorii obligațiilor investiționale contractate și sustenabilitatea proiectului per ansamblu, cu realizarea ulterioară a măsurilor de rigoare;
- să asigure realizarea măsurilor punctuale în vederea remedierii situației de impas financiar înregistrate în cadrul Î.S. „Gările și stațiile auto” pe parcursul realizării parteneriatului public-privat supus auditului.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Conducerea părților implicate în parteneriatul public-privat a recunoscut constatările auditului, asumându-și responsabilitatea în vederea realizării recomandărilor înaintate de către Curtea de Conturi.

Recomandări legislativului

Auditul conformității procesului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun CTC”/(Contractul de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun CTC”) (Hotărârea nr.71 din 29 noiembrie 2019)

Societatea pe Acțiuni de tip deschis „Tutun - CTC” din municipiul Chișinău a fost constituită la 13 aprilie 1998, prin reorganizarea întreprinderii de stat, Combinatul de Tutun din Chișinău fiind succesorul lor în drepturile și obligațiile patrimoniale. Capitalul social al societății comerciale a fost format în mărime de 111,8 mil. lei, divizat în 5591020 de acțiuni simple nominative, cu valoarea nominală de 20 lei fiecare. Acțiunile S.A. „Tutun-CTC” au fost repartizate astfel: statul deținea 5076982 de acțiuni, sau 90,81% din pachetul total de acțiuni, iar participanții la privatizarea fără concurs contra bonuri patrimoniale - 514038 de acțiuni, sau 9,2%.

Scopul	Evaluarea conformității procesului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, cu emiterea unei concluzii de audit.
Concluzia	<p>Misiunea de audit a relevat că procedura de selectare a câștigătorului concursului comercial de privatizare a pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, în număr de 5076982 unități (90,81%), n-a fost obiectivă și conformă prevederilor legale, nefiind apărate interesele legitime ale statului conform principiilor de bază ale deetatării proprietății publice privind eficiența, legalitatea și concurența. Privatizarea pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A „Tutun-CTC” s-a efectuat în lipsa evaluării obligatorii la valoarea de piață a activelor nete, inclusiv a valorilor mobiliare și bunurilor imobile, fapt care a dus la micșorarea mărimii capitalului propriu și, respectiv, a valorii acțiunilor privatizate. Nu a fost asigurată atractivitatea bunurilor pasibile de privatizare prin alegerea unei modalități adecvate de privatizare și, respectiv, prin atragerea unui număr cât mai mare de participanți la privatizare. Cadrul normativ privind procedurile de vânzare a pachetului de acțiuni ale statului prin licitație cu strigare la Bursa de Valori a Moldovei și concurs comercial nu prevede expres modul de trecere de la o procedură la alta, precum și mecanismul de stabilire a prețului inițial de vânzare a valorilor mobiliare ale statului în cazul aplicării consecutive a diferitor proceduri. Majorarea cotelor accizelor, precum și acordarea facilităților fiscale unor agenți economici importatori au influențat situația economico-financiară a societății comerciale, a ramurii tutunului, fiind ratate unele venituri la bugetul de stat.</p> <p>Activitatea reprezentanților statului, membrilor consiliilor, comisiei de cenzori și a managerilor societății a fost una ineficientă și nedirecționată spre promovarea și protejarea intereselor statului, soldându-se cu un impact nefavorabil asupra activității societății comerciale.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - contrar prevederilor legale , până la expunerea la privatizare a pachetului de acțiuni ale statului din S.A. „Tutun-CTC”, autoritatea administrației publice centrale nu a evaluat obligatoriu activele nete la valoarea de piață, inclusiv

valorile mobiliare, bunurile imobile, activele nemateriale, obligațiile debitoare și creditoare, lucrările și serviciile, fapt care a dus la micșorarea mărimii capitalului propriu cu 111,6 mil. lei și, respectiv, a valorii acțiunilor privatizate;

- procedura de privatizare a pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC” la concursul comercial din 14.12.2018 nu s-a efectuat conform prevederilor legale și principiilor de bază ale deetatării proprietății publice privind eficiența, legalitatea și concurența;
- Ministerul Economiei și Comerțului, prin intermediul Agenției Privatizare, având instituită Comisia de concurs și fiind investit cu atribuții de vânzător al patrimoniului public timp de 7 ani, nu a organizat regulamentar un concurs investițional de privatizare a pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, iar în perioada anilor 2000-2007, Proiectul individual de privatizare a societății comerciale, aprobat de Parlament, a rămas neimplementat;
- nu a fost asigurată atractivitatea bunurilor pasibile de privatizare prin alegerea unei modalități adecvate de privatizare și, respectiv, prin atragerea unui număr cât mai mare de participanți la privatizare;
- în perioada anilor 2008-2018, Comisia de vânzare, instituită de Agenția Proprietății Publice, a expus de 8 ori la vânzare pachetul de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, prin licitație cu strigare la Bursa de Valori a Moldovei, numai ca un pachet unic (lot unic), fără a utiliza toate formele legale de vânzare a acțiunilor statului, inclusiv divizarea pachetului unic în mai multe pachete de valori mobiliare (mai multe loturi) de aceeași sau de diferită mărime, având posibilitatea de a vinde o parte din acțiuni, cu menținerea controlului statului asupra pachetului de acțiuni;
- la concursul comercial din 14.12.2018, pachetul de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”, care costa 338,27 mil. lei, s-a vândut cu prețul de 166,1 mil. lei, valoarea acțiunilor fiind subevaluată/micșorată cu 172,2 mil. lei, sau cu 50,9% din valoarea de bilanț a acțiunilor;
- Agenția Proprietății Publice nu a expus regulamentar la licitațiile cu strigare, organizate prin Bursa de Valori a Moldovei, pachetul de acțiuni ale statului în S.A. „Tutun-CTC” cu valoarea acțiunilor la nivelul de preț P3, calculată conform situațiilor financiare din 31.12.2017, sau 32,65 lei per acțiune (165,8 mil. lei);
- cadrul normativ privind procedurile de vânzare a pachetului de acțiuni ale statului prin licitație cu strigare la Bursa de Valori a Moldovei și prin concurs comercial nu prevede expres modul de trecere de la o procedură la alta, precum și mecanismul de stabilire a prețului inițial de vânzare a valorilor mobiliare ale statului în cazul aplicării consecutive a diferitor proceduri;
- majorarea cotelor accizelor, precum și acordarea facilităților fiscale unor agenți economici importatori au influențat situația economico-financiară a societății comerciale, a ramurii tutunului, fiind ratate unele venituri la

bugetul de stat în sumă de 269,4 mil. lei, sau de la 332,5 mil. lei - în anul 2012, când suma obligațiilor fiscale față de bugetul de stat a înregistrat cea mai mare creștere, până la 63,0 mil. lei, înregistrate în anul 2018, când pachetul de acțiuni ale statului a fost expus pentru vânzare la concursul comercial din 14.12.2018;

- cumpărătorul pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC” a importat produse din tutun în valoare de 1380,0 mil. lei și a exportat - de 303,8 mil. lei, totodată beneficiind în anii 2011-2018 de facilități prin rețeaua duty-free în sumă totală de 277,2 mil. lei, inclusiv 110,8 mil. lei - acordate în anul 2018, când valorile mobiliare ale statului au fost expuse pentru vânzare la concursul comercial din 14.12.2018;
- după expunerea pentru vânzare a pachetului de acțiuni ale statului deținute în S.A. „Tutun-CTC” la concursul comercial din 14.12.2018 a scăzut considerabil profitul net al societății comerciale, care în anul 2018 s-a micșorat până la 0,9 mil. lei, sau cu 19,1 mil. lei (22,2 ori) față de cel obținut în anul 2007 și, respectiv, cu 76,0 mil. lei (84,4 ori) comparativ cu rezultatele din anul 2011, când au fost înregistrați indicatori înalți ai profitului net;
- societatea comercială, în anul 2018, a admis creanțe compromise în sumă de 15,9 mil. lei, din care 8,2 mil. lei s-au trecut la cheltuieli, iar creanța dubioasă în sumă de 3,9 mil. lei, care aparținea unui debitor insolubil, a fost decontată din rezervă;
- urmare intrării în vigoare a modificărilor legale, în anul 2018 unii agenți economici au returnat societății comerciale mărfuri în sumă de 22,7 mil. lei, care au fost livrate în anul 2017. Din returul de marfă în valoare de 13,4 mil. lei, în anul 2018 au fost exportate în Transnistria articole din tutun în sumă de 9,2 mil. lei, iar diferența de 4,1 mil. lei s-a realizat în anul 2019. În circumstanțele constatate de audit, în anul 2018, mărimea profitului obținut a fost diminuată cu suma de 17,0 mil. lei și, respectiv, a cotei impozitului pe venit și a dividendelor care urmau a fi achitate statului până la privatizare;
- activitatea reprezentanților statului, membrilor consiliilor, comisiei de cenzori și a managerilor societății comerciale în anii 2014-2018 a fost una ineficientă și nedirecționată spre promovarea și protejarea intereselor statului, soldându-se cu un impact nefavorabil asupra activității acesteia;
- indicatorii statistici privind ramura tutunului, care pe parcursul anilor 2007-2018 au influențat activitatea S.A. „Tutun-CTC”, denotă că suprafețele însămânțate cu tutun, recolta globală și fabricarea produselor din tutun la nivel național au înregistrat un trend negativ;
- în anul 2018, volumul produselor din tutun a constituit 0,8 mld. de țigări, care, în evoluție, a scăzut cu 4,1 mld. de țigări față de cantitatea produsă în anul 2007, sau până la inițierea procedurii de privatizare a valorilor mobiliare, iar pentru anii 2019-2020 membrii consiliului au aprobat volume de producere și de comercializare reduse până la 0,3-0,2 mld. de țigări,

direcții care nu pot fi considerate prioritare în activitatea societății comerciale;

- în anii 1998-2018, S.A. „Tutun-CTC” a creat un fond de rezerve statutare în sumă de 220,3 mil. lei, iar organele de conducere ale societății nu au întreprins măsuri pentru utilizarea fondului de dezvoltare, în vederea majorării valorii capitalului social și a potențialului economic al societății comerciale;
- S.A. „Tutun-CTC”, aflându-se în procesul de privatizare, fără acordul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, a înființat o societate civilă, iar potrivit unui contract, a pus la dispoziția S.R.L. „Grand Oil” 3 imobile proprietate de stat, care au fost demolate, și un teren, în locul lor fiind construite un laborator cu valoarea de 1,6 mil. lei, ulterior transmis societății, și o stație de alimentare cu combustibil, cu valoarea de 7,0 mil. lei, transmisă la balanța agentului economic privat, societatea comercială suportând și cheltuieli pentru arenda terenului în folosul firmei private.

Cauzele și impactul

Nerespectarea cadrului normativ privind modul de stabilire a prețului inițial de vânzare a pachetului de acțiuni ale statului supuse privatizării, precum și imperfecțiunea lui au cauzat prejudicii statului în sumă de 172,2 mil. lei, sau 50,9% din valoarea de bilanț a acțiunilor privatizate.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate recomandări în vederea:

- administrării patrimoniului statului conform principiilor de bază ale deetatării proprietății publice privind eficiența, legalitatea și concurența;
- perfecționării cadrului normativ privind modul de stabilire a prețului inițial de vânzare a pachetelor de acțiuni ale statului supuse privatizării prin licitație cu strigare la Bursa de Valori a Moldovei, prin concurs comercial și alte modalități stabilite;
- angajării prin concurs a administratorilor societăților pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat, cu stabilirea în contractele de muncă a indicatorilor de performanță;
- elaborării indicatorilor de performanță pentru organele de conducere ale entităților care gestionează patrimoniul statului.

Materialele auditului au fost remise Procuraturii Generale a Republicii Moldova, pentru o posibilă autosesizare, conform competențelor, privind constatările expuse în Raportul de audit, iar Ministerului Economiei și

Infrastructurii - pentru examinarea, în comun cu Agenția Proprietății Publice, a oportunității menținerii și luarea deciziilor referitor la contractul de vânzare-cumpărare a pachetului de acțiuni ale statului în S.A. „Tutun-CTC”, în număr de 5076982 unități (90,81%), încheiat la 11.01.2019 cu Î.C.S. „Le Bridge Corporation Limited” S.R.L., având în vedere constatările auditului public extern.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Să solicite Guvernului perfecționarea cadrului normativ privind modul de stabilire a prețului inițial de vânzare a pachetelor de acțiuni ale statului supuse privatizării.

Auditul conformității procesului de privatizare a Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova” (Hotărârea nr.73 din 13 decembrie 2019)

Î.S. Compania Aeriana „Air Moldova”, din momentul instituirii și până la privatizare, a fost unicul operator aerian național și lider pe piața autohtonă a transporturilor aeriene, cu o acoperire de cca 43%, a cărui activitate de bază a constat în asigurarea transporturilor aeriene de pasageri, mărfuri și poștă, comercializarea biletelor avia. Întreprinderea, pe parcursul perioadei de activitate, a fost administrată, în calitate de fondatori, în mod succesiv, de diferite autorități publice⁹⁰. Timp de mai mulți ani, activitatea Î.S. CA „Air Moldova” a fost caracterizată prin instabilitate financiară și cheltuieli inoportune, generate de realizarea inconsecventă a sarcinilor de administrare a întreprinderii. În anul 2018, Î.S. CA „Air Moldova” a fost scoasă la privatizare⁹¹ și cumpărată de către SRL „Civil Aviation Group” la prețul de piață de 50,0 mil lei.

Scopul

Evaluarea modului de privatizare a Î.S. CA „Air Moldova” prin concurs comercial prin prisma faptului dacă procesul de privatizare a întrunit cerințele și principiile de bază stipulate în cadrul regulator în vigoare, astfel încât valoarea estimată a complexului patrimonial unic să determine atragerea celor mai avantajoase oferte în vederea asigurării dezvoltării operatorului aerian național în beneficiul societății.

Concluzia

Modul de gestionare a Întreprinderii de Stat CA „Air Moldova” de către factorii decizionali⁹², care s-au succedat periodic, nu a contribuit la administrarea coerentă și corespunzătoare a companiei aeriene. Lipsa măsurilor de monitorizare și evaluare a poziției financiare reale a întreprinderii a determinat luarea unor decizii nechibzuite, care au afectat stabilitatea financiară a întreprinderii, determinând îndatorarea acesteia și direcționarea spre faliment. Lipsa informațiilor obiective, ca urmare a împiedicării desfășurării misiunilor de audit asupra rapoartelor financiare pe parcursul anilor 2014-2017, a condiționat faptul că instituțiile de resort au scos la privatizare unicul operator aerian cu capital de stat.

Etapele de pregătire a procesului de privatizare au fost realizate cu abateri de la cadrul normativ, iar deficiențele admise au influențat modul de evaluare a obiectului supus privatizării, astfel încât prețul bunului expus la privatizare nu reprezintă prețul real de piață care urma a fi obținut de către stat în urma comercializării complexului patrimonial unic⁹³ prin concurs comercial, unde punctul de referință în atribuirea contractului îl reprezintă cel mai mare preț.

Ambiguitățile și lacunele cadrului normativ au oferit posibilitate factorilor de decizie implicați în procesul de deetatzare a patrimoniului public să selecteze cele mai convenabile procedee de stabilire a condițiilor de

⁹⁰ Ministerul Transportului (1993-1995); Administrația de Stat a Aviației Civile (1995-2000; 2002-2008); Administrația de Stat a Aviației Civile și Unistar Ventures GmbH (2000-2002); Agenția Transporturilor (2008-2010); Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (2010-2017); Ministerul Economiei și Infrastructurii (2017-2018); Agenția Proprietății Publice (2018-2019).

⁹¹ HG nr.945/2007.

⁹² Fondatorii, Consiliile de administrație și administratorii.

⁹³ În continuare CPU.

Constatările și concluziile principale

privatizare. Astfel, concursul de privatizare s-a desfășurat în lipsa unei concurențe loiale, iar APP, în calitate de vânzător, făcând uz de reformele instituționale și din „lipsa” interesului investițional față de CPU scos la privatizare, a declarat ca învingător pe unicul agent economic participant la concursul comercial, care a oferit pentru privatizarea Î.S. CA „Air Moldova” suma de 50,0 mil. lei. Lipsa termenelor exacte și bine definite ale executării clauzelor contractuale a cauzat deficiențe în procesul de monitorizare a implementării obligațiilor contractuale, astfel încât evaluarea unui progres înainte de expirarea termenului general de trei ani prevăzut pentru acest proces este imposibilă.

Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:

- activitatea financiară instabilă a Î.S. CA „Air Moldova” și cheltuielile inoportune pe parcursul mai multor ani, lipsa indicatorilor și a criteriilor de evaluare strategice pentru întreprindere și administratori au cauzat incapacitatea managementului de a identifica cauzele deficiențelor, dar și soluțiile de redresare economică;
- lipsa viziunilor strategice, împreună cu performanțele slabe ale managementului au condiționat sporirea semnificativă a gradului de îndatorare a întreprinderii prin contractarea creditelor investiționale, operaționale și salariale pe parcursul anilor 2008-2016, dar și a unui împrumut sub formă de ajutor de stat în valoare de 70,0 mil. lei în anul 2017, direcționând întreprinderea spre impas financiar;
- implementarea de către managementul întreprinderii a unor decizii nechibzuite a determinat crearea unei situații financiare precare. Astfel, întreprinderea nu a recuperat creanțe compromise în valoare de 41,0 mil. lei, a fost cedat un imobil strategic în contul stingerii unei datorii de 45,7 mil. lei, ceea ce a generat ulterior cheltuieli anuale suplimentare de locațiune a imobilului în sumă de 320,0 mii lei;
- privarea fondatorului de posibilitatea de redresare și echilibrare a poziției financiare a întreprinderii;
- deși în perioada anilor 2010-2018, Compania Aeriană „Air Moldova” se împovărase cu datorii, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, a căror scadență era anul 2020, iar activitatea sa putea fi asigurată din contul operațiunilor curente, în anul 2018, pe fundalul scăderii indicatorilor financiari și al guvernanței slabe, aceasta a fost scoasă la privatizare;
- inițierea procesului de privatizare a Î.S. CA „Air Moldova” s-a realizat într-un cadru normativ ambiguu, ceea ce a dus la privatizarea unei întreprinderi din categoria obiectivelor strategice care nu pot fi supuse privatizării⁹⁴;

⁹⁴ Art. 13 alin.(2) lit. b) din Legea nr.121 din 04.05.2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice.

- lipsa atitudinii decizionale din partea factorilor responsabili a determinat orientarea vânzătorului (Agenția Proprietății Publice) spre privatizarea unicului operator aerian național, cu o cotă de 43% din piața transportatorilor aerieni în Republica Moldova, prin concurs comercial, în cadrul căruia cel mai important criteriu de calificare îl reprezintă cel mai mare preț;
- lipsa interesului fondatorului⁹⁵ pentru redresarea situației financiare a întreprinderii, chiar dacă aceasta, în septembrie 2017, a beneficiat de la Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” de un împrumut, sub formă de ajutor de stat, în valoare de 70,0 mil. lei. Deși resursele financiare au fost acordate în scopul restructurării întreprinderii pe parcursul anului 2018, factorii de decizie nu au dispus amânarea înstrăinării patrimoniului de stat, dând curs acțiunii de scoatere la privatizare a Î.S. CA „Air Moldova”;
- neasigurarea de către fondatorul Î.S. CA „Air Moldova” a inventarierii patrimoniului supus privatizării, ceea ce a influențat asupra elementelor supuse evaluării și perceperii întreprinderii ca Complex Patrimonial Unic. În acest mod, au fost evaluate și expuse la privatizare elementele patrimoniale de bilanț, dar nu afacerea⁹⁶ Companiei Aeriene „Air Moldova”;
- nerespectarea exhaustivă a criteriilor declarate de către evaluator, fapt care a cauzat neajustarea elementelor patrimoniale ale întreprinderii la informațiile obținute de către experți, respectiv, prezentarea inexactă a situației patrimoniale a întreprinderii privatizate, nefiind revizuit aportul patrimonial al statului în capitalul social al întreprinderii, înregistrat și raportat eronat⁹⁷ în situațiile financiare ale întreprinderii, începând cu anul 2006;
- realizarea unor etape ale procesului în termenele-limită stabilite, precum și într-o manieră accelerată, ceea ce generează suspiciuni privind respectarea întocmai a celor trei principii ale procesului de privatizare: eficiență, transparență și legalitate;
- stabilirea unui preț estimativ pentru CPU Î.S. CA „Air Moldova”, care nu reprezintă valoarea cea mai relevantă pentru bunul expus la vânzare;
- lipsa prevederilor privind modalitatea de stabilire de către Comisia de concurs a valorii de piață, precum și neaplicarea în măsură deplină de către evaluatori a condițiilor reglementate au dat posibilitate Comisiei să stabilească de sine stătător prețul inițial și pasul de majorare a prețului bunului scos la privatizare, ceea ce a dus la stabilirea prețului pentru CPU Î.S. CA „Air Moldova” de 6 ori mai mic față de cel determinat prin metoda

⁹⁵ Ministerul Economiei și Infrastructurii.

⁹⁶ Goodwill.

⁹⁷ Majorat cu 151,6 mil. lei.

mediei aritmetice a celor două valori, calculate conform Indicațiilor metodice⁹⁸;

- stabilirea unor termene restrânse pentru prezentarea ofertelor (40 de zile) și neutilizarea altor instrumente pentru atragerea investitorilor străini au determinat faptul că a fost depusă doar o singură ofertă, care a și fost admisă la concurs. Agentul economic calificat, care avea o experiență de activitate de doar 12 zile, și-a asumat achitarea datoriilor companiei, precum și asigurarea investițiilor;
- lipsa reglementărilor actualizate privind evaluarea complexelor patrimoniale unice a cauzat desfășurarea defectuoasă a procedurilor de identificare, evaluare și estimare a bunurilor supuse evaluării, astfel încât rezultatele prezentate de către experți nu oferă asigurări suficiente privind corectitudinea stabilirii valorii estimate. În acest context, se menționează că în Republica Moldova nu există criterii clare de evaluare a Complexului Patrimonial Unic⁹⁹, evaluatorii fiind nevoiți să utilizeze selectiv diferite reglementări¹⁰⁰, unele elemente patrimoniale nefiind luate în considerare sau nefiind ajustate conform unor condiții specifice obiectivului evaluat;
- contractul de vânzare-cumpărare nu conține termeni și garanții clare care să asigure executarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale, indicatorii de măsurare a performanțelor sunt generali și imposibil de monitorizat, iar prevederile contractuale privind drepturile vânzătorului de reziliere a contractului sunt foarte vagi. Totodată, atât cadrul regulator, cât și contractul de vânzare-cumpărare nu includ restricții privitor la schimbarea fondatorilor, cel puțin pe parcursul perioadei de monitorizare.

Cauzele și impactul

Cadrul normativ imperfect, neactualizat pe parcursul mai multor ani, lipsa unor prevederi exhaustive referitor la modul de evaluare a CPU ca afacere/business, precum și la stabilirea cuantumului de majorare a prețului pentru primul pas la etapa de negociere a prețului de vânzare au determinat admiterea neconformităților în desfășurarea procesului de privatizare, urmare cărui fapt, Î.S. CA „Air Moldova”, cu cota pe piața internă aeronautică de 43%, a fost vândută la prețul de 50,0 mil. lei, ceea ce este cu mult sub prețul mediu estimat, în condițiile aplicării prevederilor Indicațiilor metodologice din Anexa nr. 6 la HG nr. 1056/1997, și nu reprezintă prețul real de piață.

Măsurile luate de entități pe

⁹⁸ Hotărârea Guvernului nr. 1056 din 12.11.1997, Anexa nr. 6. Indicațiile metodologice privind determinarea valorii estimate a complexului patrimonial al întreprinderii și stabilirea prețului de vânzare a patrimoniului.

⁹⁹ Evaluarea Complexului Patrimonial Unic ca afacere (Goodwill).

Legea nr. 989 din 2002 privind activitatea de evaluare; Regulamentul provizoriu privind evaluarea bunurilor imobile, aprobat prin HG nr.958 din 04.08.2003 și Anexa nr. 6 la HG nr. 1056/1997, care se referă la măsurile de executare a Legii cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998.

parcursul misiunii	
Măsurile dispuse pentru remediere	Auditul a înaintat recomandări, menite să asigure îmbunătățirea și consolidarea proceselor de privatizare, monitorizare, evaluare și control, responsabilizarea actorilor implicați în procesul de privatizare, în vederea respectării legislației și asigurării consecvenței decizionale, precum și creșterea calității managementului, procesului decizional și politicilor în domeniul privatizării.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a fost de acord cu observațiile de audit și a acceptat implementarea recomandărilor.
Recomandări legislativului	<p>Să revizuiască prevederile cadrului regulator relevant privatizării CPU, în scopul completării acestuia cu prevederi exhaustive privind criteriile clare de evaluare a Complexului Patrimonial Unic, stabilirea prețului inițial de expunere la privatizare a CPU, precum și a cuantumului minim de majorare a prețului de privatizare a CPU la etapa de negociere a prețului final.</p> <p>Să întreprindă măsuri pentru facilitarea elaborării Standardelor naționale de evaluare, în conformitate cu art.18 din Legea cu privire la activitatea de evaluare nr.989-XV din 18.04.2002.</p>

Auditul conformității cu tematica „Acordarea sprijinului financiar din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural a fost efectuată conform criteriilor stabilite? (Hotărârea nr.74 din 16 decembrie 2019)

Pentru subvenționarea investițiilor aferente obiectivelor și măsurilor de sprijin, incluse în Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală, a fost instituit Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (FNDAMR), care se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat. Bugetul FNDAMR pentru anul 2018 a fost aprobat în mărime de 900,0 mil. lei, dintre care: 28,8 mil. lei - pentru Fondul Viei și Vinului¹⁰¹ și 871,2 mil. lei – pentru AIPA.

Scopul	Evaluarea conformității utilizării și administrării potrivit criteriilor stabilite a mijloacelor financiare din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural în anul 2018.
Concluzia	<p>Auditul a evidențiat prezența unor nereguli și deficiențe în desfășurarea procesului de subvenționare a producătorilor agricoli.</p> <p>Procesul de repartizare a alocațiilor aprobate în bugetul FNDAMR necesită îmbunătățiri la toate etapele aferente elaborării, aprobării și modificării bugetelor, finanțării, executării, monitorizării etc.</p> <p>Nerespectarea cadrului regulator aferent criteriilor de eligibilitate, necesare la obținerea subvențiilor de la bugetul de stat, a favorizat imposibilitatea recuperării la bugetul de stat a subvențiilor acordate neeligibil.</p> <p>Neactualizarea de către MADRM a politicilor publice de profil și neracordarea acestora atât la obiective, inclusiv de plusvaloare, cât și la alocațiile bugetare, nu asigură minimizarea riscurilor de subvenționare neeligibilă, ceea ce impune necesitatea măsurilor de consolidare și dezvoltare a AIPA, îndreptate spre ridicarea gradului de conformitate, eficiență și transparență a proceselor de susținere a producătorilor agricoli, în vederea atingerii indicatorilor de performanță, precum și implicarea unui control mai riguros din partea acestei instituții.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - repartizarea între măsuri a mijloacelor aprobate pentru subvenționare în lipsa unor prevederi exhaustive în cadrul regulator; - nerespectarea prevederilor cadrului regulator la acordarea mijloacelor pentru stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură (măsura 1.7A); - nerespectarea criteriilor de eligibilitate la acordarea subvențiilor în avans pentru 14 producători agricoli (5,0 mil.lei); - aprobarea și autorizarea sprijinului financiar în mărime de 1,3 mil. lei fără examinarea la fața locului a obiectului investiției;

¹⁰¹ Rezultatele gestionării mijloacelor de către FVV sunt prezentate în Raportul auditului conformității gestionării mijloacelor Fondului Viei și Vinului, aprobat prin HCC nr.57 din 24.10.2019.

- achitarea neregulamentară a subvențiilor în cantumuri majorate în sumă de 1,1 mil. lei;
- ambiguitatea cadrului normativ aferent principiilor de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural;
- imperfecțiunea activității de monitorizare și postinspecție, care necesită îmbunătățiri, în aspectul elaborării și aprobării criteriilor de selectare a beneficiarilor de subvenții care urmează a fi verificați;
- neracordarea la prevederile legale aferente desfășurării de către AIPA a activității de subvenționare a Sistemului Informațional Automatizat „Evidența solicitanților și beneficiarilor de subvenții”.

Cauzele și impactul

Deficiențele constatate de audit sunt cauzate de insuficiența controlului intern managerial, precum și de neconcordanța și vidul în cadrul regulator relevant domeniului vizat.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

În cadrul auditului au fost remediate următoarele neconformități:

- a fost restituită supraplata în sumă de 0,1 mil.lei;
- MADRM a transmis¹⁰² către AIPA Sistemul Informațional Automatizat „Evidența solicitanților și beneficiarilor de subvenții” și Sistemul Informațional „AIPA online”.

Măsurile dispuse pentru remediere

În urma evaluării zonelor problematice și de risc care afectează conformitatea și minimizează eficiența gestionării resurselor FNDAMR, auditul a oferit recomandări, care vor contribui la îmbunătățirea și consolidarea sistemului de alocare, monitorizare, evaluare și control, precum și la responsabilizarea entităților implicate în gestionarea și utilizarea resurselor FNDAMR în vederea respectării legislației și asigurării consecvenței decizionale.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Recomandări legislativului

¹⁰² Ordinul nr.272 din 14.11.2019 cu privire la transmiterea cu titlul gratuit a SIA „ESBS” și SI „AIPA online” către AIPA.

Auditul asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 (Hotărârea nr.76 din 17 decembrie 2019)

Comisia Electorală Centrală (CEC) este un organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul organizării și desfășurării alegerilor, controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

În perioada electorală, CEC coordonează activitatea tuturor organelor electorale în vederea pregătirii și desfășurării alegerilor, constituie circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție și supraveghează activitatea acestor consilii, elaborează și aprobă devizul de cheltuieli, divizat pe articole, și distribuie mijloacele financiare din contul bugetului de stat prevăzute pentru desfășurarea alegerilor. Concomitent, CEC emite hotărâri referitoare la: (i) activitatea consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare; (ii) procedurile electorale; (iii) modul de desfășurare a alegerilor și la chestiunile tehnico-administrative, precum și asigură instruirea funcționarilor în domeniul electoral etc.

Scopul	Evaluarea conformității planificării, elaborării și executării devizelor de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din anul 2019 în raport cu criteriile regulamentare și prin prisma examinării eficienței operaționale a deciziilor luate de conducerea CEC în acest sens, formulării concluziei de audit, precum și elaborării recomandărilor.
Concluzia	Managementul execuției cheltuielilor pentru desfășurarea alegerilor a fost afectat de nerespectarea normelor de reglementare a disciplinei financiar-bugetare, precum și de lipsa controlului intern corespunzător, ceea ce a condiționat nereguli și incertitudini la utilizarea mijloacelor financiare pentru retribuirea muncii; efectuarea achizițiilor publice cu nerespectarea unor proceduri legale; trecerea neregulamentară la cheltuieli a bunurilor materiale; ținerea cu deficiențe a evidenței contabile de către organele electorale inferioare.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa cadrului regulator relevant și a unor norme aprobate în cadrul CEC pentru planificarea, executarea și raportarea utilizării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri, inclusiv în aspectul părților implicate în întreg procesul (CEC, CICDE, CECE și MAEIE), precum și asumarea deplină a răspunderii manageriale în ceea ce privește gestionarea mijloacelor financiare încredințate și reducerea riscurilor aferente; - lipsa pârghiilor de responsabilizare din partea CEC a părților implicate în proces, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare; - lacune și derogări aferente proceselor de planificare, elaborare și aprobare a devizelor de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare;

- executarea cu deficiențe și abateri a cheltuielilor de personal, cheltuielilor pentru achiziția bunurilor și serviciilor necesare desfășurării alegerilor parlamentare, cheltuielilor privind stocurile de materiale;
- raportarea financiară defectuoasă de către CEC în perioada electorală. Prezența unor probleme majore aferente activităților desfășurate de organele electorale ierarhic inferioare, care afectează conformitatea gestionării mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 24.02.2019, la calcularea și achitarea indemnizațiilor funcționarilor electorali angajați în cadrul CECE;
- procesul achizițiilor publice de bunuri/servicii pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 24.02.2019 a fost compromis, fiind admise abateri și neconformități;
- achiziționarea în două tranșe a buletinelor de vot, supraestimarea alocațiilor bugetare pentru serviciile editoriale cu 4,7 mil. lei, mijloacele respective nefiind rectificate;
- Unitatea de audit intern a CEC nu a fost suplinită, ceea ce a determinat imposibilitatea evaluării instrumentelor existente de control și a influenței acestora asupra activității entității;
- controlul intern aferent proceselor de planificare, utilizare și raportare a mijloacelor financiare gestionate, în perioada supusă auditului, a fost unul redus, fapt exprimat prevalent prin lipsa cadrului regulator instituțional privind planificarea și executarea cheltuielilor.

Cauzele și impactul

Neconformitatea gestionării mijloacelor financiare a fost cauzată de lipsa cadrului regulator relevant și a unor norme aprobate în cadrul CEC pentru planificarea, executarea și raportarea utilizării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri, inclusiv în aspectul părților implicate în întreg procesul (CEC, CICDE, CECE și MAEIE), precum și asumarea deplină a răspunderii manageriale în ceea ce privește gestionarea mijloacelor financiare încredințate și reducerea riscurilor aferente. Concomitent, se atestă și lipsa pârghiilor de responsabilizare a acestora din partea CEC, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul misiunii de audit, CEC și instituțiile din subordine nu au întreprins măsuri în vederea remedierii deficiențelor constatate.

**Măsurile dispuse
pentru
remediere**

În rezultatul misiunii de audit, au fost dispuse măsuri în vederea conformării Comisiei Electorale Centrale la prevederile legale¹⁰³, pentru respectarea regulilor și principiilor generale de organizare a controlului financiar public intern și asigurarea gestionării conforme a resurselor încredințate, în baza principiilor buneii guvernări, prin implementarea sistemului de control intern managerial și a activității de audit intern.

**Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate****Recomandări
legislativului**

¹⁰³ Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

Auditul conformității încheierii și executării prevederilor Contractului de parteneriat public-privat pentru concesionarea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” (Hotărârea nr.1 din 24 ianuarie 2020)

În temeiul prevederilor legale¹⁰⁴ și în scopul atragerii investițiilor capitale la Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” (AIC), s-a decis „propunerea Î.S. „AIC” drept obiect pentru proiectul de parteneriat public-privat, prin concesionarea acestuia, având ca obiectiv general dezvoltarea continuă a infrastructurii și a calității serviciilor prestate”.

În anul 2013, prin hotărâre de Guvern¹⁰⁵, a fost aprobată concesionarea activelor aflate în gestiunea economică a Î.S. „AIC” și terenului aferent acestora; condițiile concesionării activelor aflate în gestiunea economică a Î.S. „AIC”; condițiile de organizare și desfășurare a concursului închis de selectare a concesionarului.

La 30.08.2013, APP, în calitate de concedent, și SRL „Avia Invest”, în calitate de concesionar (întreprindere concesională), au încheiat Contractul nr.4/03 de concesiune a activelor aflate în gestiunea Î.S. „AIC” și a terenului aferent acestora. Potrivit art.5 din contractul de concesiune, concesionarul urmează să efectueze investiții în sumă de cel puțin 244,2 mil. euro, etapizat, în funcție de majorarea fluxului de pasageri deserviți de aeroport, fapt reconfirmat prin hotărârile de Guvern ulterioare¹⁰⁶.

Scopul	Evaluarea dacă Modul de inițiere și realizare a PPP aferent concesionării activelor Î.S. „AIC” a întrunit principiile de bază aplicate în relațiile de PPP în conformitate cu cadrul legislativ-normativ în vigoare.
Concluzia	Nerespectarea principiilor de bază aplicate în relațiile de PPP pentru concesionarea activelor Î.S. „AIC” privind proporționalitatea, asigurarea concurenței, imparțialitatea și transparența, precum și a principiilor de administrare a proprietății publice - eficiența, legalitatea și transparența.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - APP nu și-a realizat competențele și prerogativele legale cu privire la gestionarea conformă a patrimoniului de stat aflat în administrarea Î.S. „AIC”. De asemenea, acestea nu au întreprins măsuri regulamentare privind organizarea, dezvoltarea și sporirea eficienței serviciilor publice aeroportuare și a utilizării patrimoniului public de către Î.S. „AIC”. - Propunerea de transmitere a activelor Î.S. „AIC” în concesiune a fost înaintată de către conducerea Î.S. „AIC” și examinată la ședința Consiliului de administrație din 08.09.2011. De menționat că, conform contractelor semnate cu BERD și BEI, a fost luat angajamentul de a fi transmise în concesiune doar parcarea multietajată și terminalul Cargo. <p>Ulterior, prin decizia Consiliului de administrație al Î.S. „AIC” din 31.01.2012, s-a luat act de contractarea unei companii internaționale de audit pentru prestarea</p>

¹⁰⁴ HG nr.438 din 19.06.2012, în temeiul art.11 lit.a) din Legea nr.179-XVI din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public-privat.

¹⁰⁵ HG nr.321 din 30.05.2013.

¹⁰⁶ HG nr.715 din 12.09.2013 și HG nr.780 din 04.10.2013.

„Serviciilor de consultanță și determinare a celor mai bune căi și metode de implementare a strategiei AIC de a atrage investiții”. Astfel, în august 2012, s-au elaborat 2 Rapoarte, în care au fost prezentate modalitățile de atragere a investițiilor în Î.S. „AIC”. Cea mai posibilă variantă de atragere a investițiilor a fost propusă concesiunea Î.S. „AIC” pe un termen de 28 de ani, cu achitarea unei redevențe anuale între 4,0 mil. euro și 10,0 mil. euro, sau între 8% și 21 % din veniturile anuale. În cazul acordării concesiunii pe o perioadă de 49 ani și 5 ani de grație la achitarea redevenței, aceasta urma anual să constituie între 10,3 mil. euro și 23,4 mil. euro, sau între 13% și 29 % din veniturile anuale ale Aeroportului, însă în contractual de concesiune încheiat cu SRL „Avia Invest” se prevede achitarea unei redevențe de doar 1% din veniturile anuale.

Concesiunea activelor Î.S. „AIC” și serviciilor aeroportuare prestate s-a efectuat în condițiile de existență a surselor financiare disponibile pentru finanțarea modernizării Î.S. „AIC”.

Astfel, la 31.10.2013, soldul mijloacelor financiare ale Î.S. „AIC” constituia 168,5 mil. lei, format preponderent din contul taxei de modernizare neutilizate în perioada anilor 2008-2013. O parte a acestor mijloace financiare, în sumă de 61,4 mil. lei, s-a utilizat în anii 2014-2017 pentru finalizarea activelor în curs de execuție, și 70,0 mil. lei - pentru acordarea unui împrumut, la 17.08.2017, Î.S. „Air Moldova”.

- Studiul de fezabilitate privind transmiterea în concesiune a activelor Î.S. „AIC” și serviciilor aeroportuare nu avea suficiente argumente economice, confirmate prin calcule și estimări ale veniturilor și cheltuielilor aferente activității aeroportuare și modernizării infrastructurii Î.S. „AIC”.
- Procesul de selectare a partenerului privat a fost incoerent și netransparent.
- Prevederile contractului de concesiune nu sunt coerente și explicite, referitor la definirea investiției și surselor de finanțare a acesteia, modului de determinare a valorii investițiilor efectuate și valorii recuperate a acestora etc., ceea ce lasă loc pentru interpretări neunivoce, respectiv, nefiind apărate suficient drepturile patrimoniale ale statului în cadrul executării contractului de concesiune.

Această situație determină riscul neaprecierii corecte a îndeplinirii condițiilor contractului de concesiune, iar în caz de reziliere anticipată a contractului de concesiune, nu va putea fi determinată valoarea investițiilor, sau concedentul va trebui să restituie investițiile neefectuate sau recuperate deja de concesionar.

Din lipsa unor prevederi explicite în Contractul de concesiune, determinarea valorii activelor care urmează a fi restituite concedentului în contul activelor primite în concesiune, la expirarea contractului de concesiune sau la rezilierea lui, este imposibilă.

- APC nu s-au asigurat că partenerul privat va efectua achizițiile de lucrări și servicii în baza principiilor transparenței și eficienței (atât prin includerea unor clauze în contract, cât și prin transpunerea Directivei 2004/17/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 de coordonare a procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale¹⁰⁷).
- Monitorizarea realizării contractului de PPP a fost formală, bazată doar pe datele furnizate de partenerul privat, urmare cărui fapt investițiile în infrastructura aeroportuară nu au corespuns întocmai cerințelor tehnice și financiare stabilite în contractul de concesiune.

Potrivit prevederilor contractuale (pct. 5.2.), termenul de dare în exploatare a lucrărilor de modernizare și construcție a obiectelor prevăzute la prima etapă nu va depăși 48 de luni de la data semnării contractului (30.08.2013), adică până la 30.08.2017. Deoarece nu au fost finalizate toate lucrările, terminalul nu s-a dat în exploatare, nefiind întocmit procesul-verbal de recepție finală. Conform datelor reflectate în Registrul bunurilor imobile, până la 01.09.2019, la Agenția Servicii Publice, nu au fost înregistrate modificările privind extinderea terminalului existent.

În I etapă de investiții, SRL „Avia Invest” urma să extindă terminalul, pentru a asigura conformitatea acestuia cu cerințele IATA nu mai jos de categoria C, însă Autoritatea Aeronautică Civilă a indicat că „RM nu are acces la documentele IATA, respectiv AAC nu are capacitatea de a se expune la subiectul conformării sau neconformării operatorului aerodromului Chișinău, SRL „Avia Invest”, cerințelor IATA”. Ca rezultat, nu se poate confirma respectarea prevederilor respective din contractul de concesiune.

Valoarea investițiilor acceptate de Comisia de monitorizare pentru perioada anilor 2013-2017 reprezintă valoarea plăților efectuate, și nu valoarea reală a investițiilor concesionale.

Proiectele investiționale în construcții au demarat în lipsa documentației de deviz, fapt ce generează incertitudini privind conformitatea și realitatea procedurilor de achiziție a lucrărilor executate prevăzute de contractul de concesiune.

La 26.11.2019, Agenția pentru Supraveghere Tehnică a informat SRL „Avia Invest” că nu poate efectua controlul volumelor și costului lucrărilor de construcție executate, din cauză că aceasta nu a asigurat prezentarea documentației de proiect și de deviz verificate în modul stabilit de legislația în vigoare, caietele de sarcini, devizele-ofertă (Formele nr.3, nr.5, nr.7), procesele-verbale de predare-recepție a lucrărilor executate, semnate de părțile contractante, și procesele-verbale ale lucrărilor care devin ascunse.

¹⁰⁷ Abrogat prin Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE.

- Deși Contractul de concesiune a avut ca obiectiv dezvoltarea infrastructurii aeroportuare și a calității serviciilor prestate, cu creșterea eficienței economice și a veniturilor aeronautice și non-aeronautice, au fost constatate rezerve și neconformități privind: (1) nivelul și argumentarea taxelor aeroportuare; (2) determinarea plății din chiria bunurilor proprietate publică; (3) colectarea plăților pentru utilizarea infrastructurii Î.S. „AIC”.
- SRL „Avia Invest” a atribuit, în perioada 01.11.2013 - 31.08.2019, la investiții prevăzute de contractul de concesiune, lucrări în sumă de 1374,3 mil.lei, din care cel puțin 321,5 mil.lei¹⁰⁸ nu puteau fi atribuite la investiții contractuale. În aceeași perioadă, conform datelor evidenței contabile, suma totală a investițiilor în active pe termen lung a constituit 1210,06 mil.lei, în timp ce veniturile din taxa de modernizare au însumat 1221,06 mil.lei.
- După transmiterea în concesiune a activelor Î.S. „AIC”, APP (în calitate de fondator al acesteia) nu a stabilit expres scopul și termenul de activitate a ei și n-a racordat prevederile Statutului și nici ale Regulamentelor interne de funcționare a întreprinderii la situația existentă. Reieșind din prevederile contractului de concesiune, activitatea de bază a Î.S. „AIC” a constat în gestionarea creanțelor și datoriilor netransmise în concesiune, precum și în darea în exploatare a activelor în curs de execuție și transmiterea acestora pentru exploatare Concesionarului.

Î.S. „AIC” anual a suportat cheltuieli pentru întreținerea atât a personalului, cât și a Consiliului de administrație, care în perioada anilor 2014-2018 au constituit 10,2 mil.lei, din care 5,2 mil.lei sunt cheltuieli nefundamentate și ineficiente.

Valoarea creanțelor Î.S. „AIC” în anul 2018, față de anul 2013, s-a micșorat doar cu 5,7 % (de la 125,0 mil.lei până la 118,0 mil.lei), iar valoarea datoriilor - cu 20,7 % (de la 44,0 mil.lei până la 35,0 mil.lei). Astfel, la situația din 03.12.2019, creanțele SRL „Air Moldova” față de Î.S. „AIC” constituiau 72,6 mil. lei¹⁰⁹.

Cauzele și impactul

Selectarea partenerului privat și atribuirea contractului de concesiune s-au efectuat fără respectarea criteriilor de selectare înaintate, ca rezultat, fiind ales ca partener privat o companie care nu avea capacitatea necesară pentru a finanța investițiile în infrastructura aeroportuară a Î.S. „AIC”, iar contractul a fost semnat cu o altă entitate decât cea care a câștigat concursul.

Activitatea Comisiei de monitorizare a contractului de concesiune a fost superficială și ineficientă, fiind admisă efectuarea investițiilor în modernizarea infrastructurii Î.S. „AIC” doar din contul veniturilor operaționale ale acesteia. Ca urmare, nu a fost realizat scopul în sine de

¹⁰⁸ TVA (210,6 mil. lei), active circulante (77,5 mil.lei), active nemateriale (1,4 mil.lei), obiecte care nu sunt indicate expres în contract (cafenele, ospătărie, restaurant etc.) (38,3 mil.lei) etc.

¹⁰⁹ Împrumutul - 58,5 mil. lei, pentru servicii prestate - 8,54 mil.lei, dobânzi-5,56 mil.lei.

transmitere în concesiune a activelor Î.S. „AIC” – atragerea investițiilor majore.

Mai mult, veniturile operaționale ale Î.S.„AIC” au fost folosite pentru acordarea unor împrumuturi cu condiții favorabile, finanțarea unor activități incerte ale entităților afiliate, ceea ce a determinat sustragerea de la activitatea de bază a mijloacelor în sumă de circa 1,58 miliarde lei. În același timp, condițiile tehnice de investiție în infrastructura Î.S. „AIC”, stabilite pentru I etapă, nu au fost îndeplinite în totalitate. De asemenea, există riscul neasigurării investițiilor necesare și pentru etapele următoare.

Deși introducerea taxei de modernizare a fost motivată prin prevederile Politicii ICAO privind tarifele aeroportuare (Documentul nr. 9082) și ale articolului 13 al Legii aviației civile¹¹⁰, la aplicarea, încasarea și utilizarea acesteia (1221,06 mil.lei), gestionarul Î.S.„AIC” nu a respectat condițiile înaintate de ICAO, iar în lege nu existau prevederi exprese pentru introducerea acestei taxe.

Măsurile luate
de entități pe
parcursul
misiunii

Măsurile dispuse
pentru
remediere

- examinarea deficiențelor constatate de audit la încheierea contractului de concesiune în scopul întreprinderii măsurilor de rigoare pentru respectarea intereselor statului și majorării veniturilor bugetului de stat din gestiunea patrimoniului de stat transmis în concesiune SRL „Avia Invest”;
- asigurarea reevaluării, de către Comisia de monitorizare a contractului de concesiune a activelor Î.S. „AIC”, a volumului, valorii și calității lucrărilor real executate conform contractului de concesiune, asigurând revizuirea deciziilor anterioare ale Comisiei privind recunoașterea valorii investițiilor efectuate;
- determinarea expresă a entității responsabile de evidența patrimoniului de stat transmis în concesiune SRL „Avia Invest” și celui realizat în procesul concesiunii;
- întreprinderea măsurilor necesare pentru returnarea de către SRL „Air Moldova” a ajutorului de stat acordat și a altor datorii față de Î.S. „AIC”;
- verificarea corectitudinii formării tarifelor pentru serviciile aeroportuare de către SRL „Avia Invest”; etc.

Punctul de
vedere al

SRL „Avia Invest” a contestat în instanța de contencios administrativ Hotărârea Curții de Conturi și Raportul de audit.

¹¹⁰ Legea aviației civile nr.1237-XIII din 09.07.1997, abrogată la 23.03.2019 prin Legea nr.301 din 21.12.2017.

conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Revizuirea cadrului legal aferent Parteneriatului Public Privat și Concesiuni, în scopul eliminării ambiguităților (în special, privind definirea investițiilor și modului lor de restituire, indicarea surselor de finanțare a investițiilor etc.).

Auditul privind conformitatea procurării și vânzării energiei electrice de către „Energocom” S.A. în perioada anilor 2018 – 2019 (9 luni) (Hotărârea nr.9 din 28 februarie 2020)

Societatea pe Acțiuni „Energocom”, având ca scop statutar asigurarea funcționării eficiente și transparente a pieței energiei electrice interne, deține un rol deosebit de important în aprovizionarea cu energie electrică a consumatorilor din Republica Moldova. Activitatea de bază a entității constă în procurarea și vânzarea energiei electrice la două tipuri de prețuri: reglementate, care sunt aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, și nereglementate, stabilite în condiții negociabile.

Scopul	Evaluarea conformității procurării și vânzării energiei electrice de către „Energocom” S.A. în perioada anului 2018 și 9 luni ale anului 2019 în raport cu prevederile cadrului regulator din domeniu.
Concluzia	Tranzacțiile de procurare-vânzare a energiei electrice cuprinse în aria de audit au fost executate, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul de reglementare.
Constatările și concluziile principale	<p>Fără a influența concluzia de audit, auditul a atras atenția asupra unor deficiențe în activitatea entității, precum și asupra unor aspecte incerte aferente cadrului de reglementare, care sunt exprimate prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - existența incertitudinilor în cadrul metodologic atât la modul de calculare a prețului reglementat la energia electrică, cât și la termenele aplicate la aprobarea acestuia; - neformalizarea proceselor de bază aferente activităților de procurare și de vânzare a energiei electrice la prețuri reglementate și nereglementate; - nepublicarea pe pagina electronică a „Energocom” S.A. și/sau necomunicarea prin utilizarea altor metode transparente a clauzelor-standard ale contractului de furnizare a energiei electrice, propus pentru negocieri consumatorilor finali; - nespecificarea exhaustivă în Politica de contabilitate a ținerii contabilității distincte pe fiecare tip de furnizare. <p>- Ca urmare a audierilor în cadrul ședinței publice, Curtea de Conturi a atenționat asupra riscului pentru stabilitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova, generat de poziția dominantă a producătorului din partea stângă a râului Nistru, care furnizează energia electrică pe piața internă. De asemenea, s-a evidențiat și riscul unui dezechilibru între beneficiile generate de cel mai mic preț pentru energia electrică oferit de către producătorul dominant pe piață, pe de o parte, și datoriile pentru resursele utilizate la producerea acestei energii electrice, pe de altă parte. Riscurile notificate trebuie analizate și gestionate adecvat în raport cu eventualul impact social-economic al acestora.</p>

Cauzele și impactul	Deficiențele constatate au fost generate atât de imperfecțiunea cadrului normativ, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul entității la unele prevederi ale acestuia.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<ul style="list-style-type: none"> - „Energocom” S.A. a publicat contractul-tip de furnizare a energiei electrice, sporind transparența și publicitatea vânzărilor de energie electrică; - Politica de contabilitate a fost ajustată, fiind introduse modificările de rigoare, ceea ce atenuază riscul de contabilizare neconformă a veniturilor și cheltuielilor aferente diferitor tipuri de activități; - Oficializarea proceselor de bază este în derulare, termenul de executare și informare a Curții de Conturi nefiind expirat la moment.
Măsurile dispuse pentru remediere	Guvernului, pentru autosesizare privind realizarea unei cercetări analitice asupra identificării și gestionării riscurilor generate de poziția dominantă a producătorului de energie electrică din partea stângă a râului Nistru, precum și de prețul livrărilor pe piața internă raportat la situația achitărilor pentru resursele naturale utilizate la producerea energiei electrice. Gestionarea riscurilor urmează să includă și posibilele scenarii pe termen mediu și lung ca răspuns de atenuare a eventualului impact nefast asupra datoriei publice.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Recomandările de audit au fost acceptate de către conducerea „Energocom” S.A.
Recomandări legislativului	

Auditul de conformitate a gestionării fondurilor publice de către Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare pe perioada de activitate (Hotărârea nr.11 din 25 martie 2020)

Modernizarea sectorului agricol presupune și aprovizionarea adecvată a acestuia cu tehnică agricolă performantă, utilaje și echipamente, asigurarea creșterii productivității agricole prin intermediul mecanizării. În acest scop, Guvernul Japoniei a acordat RM asistență tehnică, sub formă de grant, prin care a contribuit la creșterea producției alimentare și transpunerea rezultatelor tangibile pentru agricultori. Pentru gestionarea asistenței tehnice, a fost creată Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare.

În perioada anilor 2001-2018, Guvernul Japoniei a acordat Guvernului RM granturi în valoare totală de 445,0 mil. lei, inclusiv: (i) 198,4 mil. lei – pentru implementarea Proiectului de Asistență Fermierilor Neprivilegiați (Programul de vânzări în rate 2 KR)¹¹¹; (ii) 47,1 mil. lei – pentru implementarea Proiectului de Îmbunătățire a Echipamentului pentru Centrul Național de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii¹¹²; (iii) 129,6 mil. lei – pentru implementarea Proiectului de Utilizare Eficientă a Combustibilului Solid din Biomasă (procurarea cazanelor pe peleți, echipamentului pentru producerea peleților)¹¹³; (iv) 69,9 mil. lei – pentru implementarea Proiectului „Agricultura conservativă - dezvoltarea unui sistem durabil de gestionare a solurilor în Republica Moldova” (procurarea tractoarelor Kubota)¹¹⁴.

Potrivit cerințelor Donatorului, mijloacele financiare provenite din valorificarea tehnicii agricole procurate în cadrul proiectelor acordate de către Guvernul Japoniei s-au acumulat în Fondul Partener, ale cărui mijloace au fost utilizate pentru următoarele procurări în rate ale tehnicii agricole.

Conform Regulamentului UIAPCPA¹¹⁵, Unitatea, în baza acordurilor cu alte organizații internaționale, poate coordona sau administra activitățile de implementare și a altor proiecte, finanțate de către acestea. Astfel, pe parcursul anilor 2001-2018, UIAPCPA, în calitate de Beneficiar, a administrat fonduri și din alte proiecte, în baza acordurilor încheiate, în valoare de 119,4 mil. lei.

Scopul	Evaluarea conformității activităților ce țin de gestionarea fondurilor de către UIAPCPA, a informațiilor și datelor focusate pe cheltuieli, prin prisma beneficiarilor de grant, cu note de schimb între guvernul RM și guvernul Japoniei, cadrul juridic și de reglementare, precum și că informațiile și datele raportate donatorului și altor organe relevante au fost veridice.
Concluzia	Reieșind din relevanța domeniului agricol privind sprijinirea producătorilor agricoli mici și mijlocii în scopul contribuției la creșterea producției alimentare prin dezvoltarea mecanizării sectorului vizat, finanțarea externă din partea Guvernului Japoniei a avut un rol esențial de-a lungul timpului.

¹¹¹ Acordul de Grant, încheiat prin Note de schimb între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei pentru realizarea Proiectului de Asistență Fermierilor Neprivilegiați (Programul de vânzări în rate 2 KR) din anii 2000-2012.

¹¹² Acordul de Grant, încheiat prin Note de schimb între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei pentru realizarea Proiectului de Îmbunătățire a Echipamentului pentru Centrul Național de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii din 12.11.2007.

¹¹³ Acordul de Grant nr.1261150 pentru Proiectul de Utilizare Eficientă a Combustibilului Solid din Biomasă, încheiat între Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională și Guvernul Republicii Moldova, prin Nota de schimb din 26.06.2013.

¹¹⁴ Acordul de Grant, întocmit prin Note de schimb între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei privind implementarea Proiectului „Agricultura conservativă – dezvoltarea unui sistem durabil de gestionare a solurilor în Republica Moldova”, din 7 martie 2017.

¹¹⁵ Ordinul ministrului agriculturii și industriei prelucrătoare nr. 26-a din 2 martie 2001 „Cu privire la crearea Unității de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare”, cu modificările ulterioare din 23.12.2009, din 21.12.2018.

Astfel, ca rezultat al implementării Programului de vânzări în rate 2 KR, Beneficiarii, pe parcursul anilor 2001-2018, au achiziționat în rate circa 8420 unități de tehnică agricolă. De asemenea, pentru a asigura instruirea producătorilor agricoli, a fost creat Centrul Național de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii și dotat cu utilajul/echipamentul agricol necesar, iar pentru eficientizarea energiei din biomasă a fost construit Centrul de procesare a biomasei agricole pentru producerea peletilor, precum și s-au procurat 25 de cazane, transmise către administrațiile publice locale.

În cadrul misiunii de audit au fost identificate unele nereguli în procesul de gestionare a mijloacelor publice de către UIAPCPA, care nu au contribuit la realizarea scopului principal al Proiectelor inițiate. În special, Beneficiarilor Programului de vânzări în rate 2 KR nu li s-au oferit posibilități de procurare a mașinilor agricole la condiții avantajoase, precum s-a stabilit de donator, astfel beneficiarii nu au procurat tehnica agricolă în condiții privilegiate. Nefuncționarea Centrului de procesare a biomasei agricole pentru producerea peletilor, precum și neasigurarea funcționării a 11 cazane, din cele 25 de cazane livrate de partenerii japonezi, denotă utilizarea ineficientă a sumei de 64,7 mil. lei investite în crearea unor active noi.

De asemenea, acumularea mijloacelor Fondului Partener într-un singur cont curent bancar determină neasigurarea transparenței raportării mijloacelor gestionate de către Unitate pentru fiecare proiect în parte. Din cauza controlului insuficient din partea conducerii MAIA, s-a admis semnarea unor acte juridice de implementare a proiectelor administrate de Unitate de către persoane fără împuterniciri.

Pentru îmbunătățirea și remedierea situațiilor constatate, dar și pentru sporirea eficienței utilizării Fondului Partener, este imperativă revizuirea mecanismului actual de coordonare a activităților, pentru a asigura gestiunea conformă a mijloacelor financiare publice de către UIAPCPA.

Constatările și concluziile principale

Concluzia auditului a fost determinată de:

- neasigurarea conformității procesului de creare a UIAPCPA;
- raportarea netransparentă/nestructurată a mijloacelor Fondului Partener pentru fiecare proiect în parte, determinată de gestionarea resurselor prin intermediul unui singur cont bancar;
- plasarea de către Unitate a resurselor financiare (1,4 mil. lei) în conturi de depozit în lipsa unor prevederi privind dispunerea/utilizarea mijloacelor financiare, inclusiv admitând situații de conflict de interese;
- neasigurarea controlului corespunzător din partea conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (actualmente MADRM) a determinat semnarea unor acte juridice de implementare a proiectelor administrate de Unitate de către persoane fără împuterniciri;

- neasigurarea de către UIAPCPA a valorificării oportunităților oferite de partenerii japonezi, în favoarea Beneficiarilor Programului de vânzări în rate 2 KR, privind procurarea mașinilor agricole la condiții avantajoase;
- comercializarea tehnicii agricole costisitoare din lipsa „Programelor de utilizare”, Unitatea devinând de la principiile agreate de donator;
- acceptarea de către UIAPCPA a solicitanților neeligibili în derularea procesului de selectare a Beneficiarilor Programului de vânzări în rate 2 KR, astfel fiind limitat accesul potențialilor participanți la Program;
- aplicarea diferențiată a cheltuielilor incluse în costul tehnicii/echipamentului agricol, fiind favorizați în acest sens unii Beneficiari ai Programului de vânzări în rate 2 KR;
- din lipsa procedurilor interne reglementate privind obligativitatea asigurării facultative, în cazul reeșalonării plăților restante, Unitatea ar putea suporta cheltuieli suplimentare, ca rezultat al distrugerii sau deteriorării tehnicii/echipamentului agricol;
- neasigurarea de către Unitate a completării setului de acte cu oferta comercială, din lipsa reglementărilor interne în acest sens;
- sporirea creanțelor/restanțelor cu termenul expirat mai mare de 1 an cu suma de 36,8 mil. lei, determinată de insuficiența reglementărilor interne privind modul și procesul de monitorizare a bunurilor vândute în rate Beneficiarilor Programului de vânzări în rate 2 KR;
- neasigurarea de către Unitate a unor proceduri scrise bine formalizate privind organizarea și desfășurarea achizițiilor;
- neîntreprinderea de către factorii decizionali (MADRM, UIAPCPA) a măsurilor suficiente și relevante în scopul asigurării funcționalității Centrului de procesare a biomasei agricole pentru producerea peletilor, pentru crearea căruia au fost investite 64,7 mil. lei;
- neasigurarea funcționalității a 11 cazane pe biomasă din 25 de astfel de cazane livrate de partenerii japonezi, prin neonorarea obligațiilor de către părțile implicate (Unitatea și Administrațiile Publice Locale), costul necesar punerii în funcțiune constituind 3,6 mil. lei;
- neatribuirea statutului de instituție bugetară Unității, subordonată ministerului de ramură (MAIA, actualmente MADRM), ceea ce a dus la neraportarea pe parcursul mai multor ani a indicatorilor aferenți executării bugetului de stat (venituri, cheltuieli, credite acordate și rambursate) și creanțelor pentru credite interne, astfel fiind afectate atât executarea bugetului ministerului de ramură, cât și executarea de casă a bugetului de stat. Astfel, doar în anul 2018, în totalul veniturilor bugetului de stat nu au fost incluse 6,1 mil. lei, în totalul cheltuielilor – 6,1 mil. lei, la creditele interne acordate – 204,7 mil. lei, la creditele interne rambursate – 234,8 mil. lei, iar creanțele pentru creditele interne acordate, neraportate în conturile extrabilanțiere, formate la finele anului 2018, au constituit 270,4 mil. lei. De

menționat că, la finele anului 2018, volumul neutilizat al Fondului Partener a constituit per total 54,5 mil. lei.

Cauzele și impactul

Cele menționate mai sus denotă că CIM instituit în cadrul Proiectului de Implementare nu este racordat la bunele practici de gestionare a resurselor publice și patrimoniului public și necesită întreprinderea măsurilor pentru consolidarea lui, pentru a exclude pe viitor apariția neregulilor și neconformităților constatate în cadrul misiunii de audit.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

În cadrul misiunii de audit, nu au fost luate măsuri de remediere a deficiențelor constatate.

Măsurile dispuse pentru remediere

În Hotărârea Curții de Conturi și în Raportul de audit au fost expuse recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitatea auditată nu a avut obiecții asupra constatărilor și deficiențelor expuse în Raportul de audit.

Recomandări legislativului

Auditul conformității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Consiliul Audiovizualului în perioada anilor 2018-2019 (Hotărârea nr.21 din 23 iunie 2020)

Consiliul Audiovizualului este o autoritate publică autonomă, independentă față de orice altă entitate și are menirea de a asigura informarea pluralistă și obiectivă a tuturor cetățenilor din Republica Moldova. În raport cu domeniile auditate aferente actualei misiuni, CA se conduce de tot spectrul normelor relevante stabilite în temeiul cadrului regulator național pentru instituțiile din sectorul public.

Scopul	Evaluarea faptului dacă Consiliul Audiovizualului a asigurat conformitatea gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public. Aria de audit a cuprins procesele de planificare, executare și raportare a veniturilor obținute, cheltuielilor efectuate și a patrimoniului gestionat.
Concluzia	Ca urmare a testărilor de audit efectuate, a fost obținută o asigurare rezonabilă precum că Consiliul Audiovizualului, în perioada auditată, a gestionat resursele financiare publice și patrimoniul public în conformitate cu reglementările normative existente.
Constatările și concluziile principale	<p>În același timp, fără a influența concluzia, auditul a atras atenția asupra unor deficiențe și/sau disfuncționalități în activitatea entității, exprimate prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - încasarea, în anul 2019, a unor venituri în sumă de 71,5 mii lei, la bugetul entității, fără un temei legal; - acumularea concediilor nefolosite mai mult de un an, în număr de 796 de zile, estimate la 348,51 mii lei; - acordarea unor premii unice, în anul 2018, în sumă de 83,04 mii lei, în lipsa reglementărilor transparente privind cuantumul acestora; - includerea în Raportul anual de activitate al Consiliului a informațiilor statistice imprecise privind numărul real al angajaților, precum și cotele procentuale ale acestora; - neasigurarea, până la momentul actual, a integrității și inalienabilității patrimoniului gestionat; - atribuirea, în perioada precedentă, a unor bunuri materiale în valoare de 174,04 mii lei la grupe de conturi necorespunzătoare.
Cauzele și impactul	Deficiențele și/sau disfuncționalitățile constatate au fost generate de lacunele din sistemul de control intern managerial, precum și de interpretarea de către responsabilii din cadrul entității a prevederilor legale.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<ul style="list-style-type: none"> - a restabilit registrul de evidență a zilelor de concediu nefolosite; - a efectuat modificări aferente clasificării bunurilor materiale.

**Măsurile dispuse
pentru
remediere**

- să definitiveze proiectul actului normativ cu privire la modificarea Statutului Consiliului Audiovizualului în conformitate cu cerințele legale;
- să întreprindă măsurile de rigoare cu privire la eliberarea actelor permise numai după achitarea de către radiodifuzori a taxelor respective;
- să dezvolte reglementări interne aferente stabilirii premiilor unice;
- să stabilească prevederi clare privind modul de predare-primire a documentelor în caz de eliberare a personalului;
- să stabilească un grafic pentru utilizarea zilelor de concediu nefolosite fără a afecta activitatea de bază a entității;
- să întreprindă măsuri pentru remedierea restricțiilor aplicate asupra imobilelor gestionate de Consiliul Audiovizualului;
- să asigure încasarea integrală a creanțelor formate.

**Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate**

Recomandările de audit au fost acceptate integral de către conducerea Consiliului Audiovizualului.

**Recomandări
legislativului**

Auditul conformității asupra executării bugetului și gestionării patrimoniului public de către Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a mun. Chișinău pe anii 2018-2019 (Hotărârea nr.22 din 24 iunie 2020)

Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a mun. Chișinău a fost creată prin Decizia CMC nr.18/2 din 30.12.2004, a cărei misiune constă în realizarea activităților de interes local în domeniile: locuințelor, protecției mediului și gestiunii deșeurilor, amenajării și salubrității teritoriului mun. Chișinău, asigurării eficienței energetice, prestării serviciilor comunale și relațiilor cu furnizorii. De asemenea aceasta este împuternicită cu drepturile de organizare, coordonare și control al activității a 35 ÎM: ÎMSL-urile din sectoarele: Botanica, Buiucani, Centru, Ciocana și Râșcani; ÎȘIC „Grădina Zoologică”; ÎMGFL-urile nr. 1-23; ÎM AGSP; ÎM „Regia Autosalubritate”; ÎM „CSF”; ÎM „Parcul Dendrariu”; ÎMS „Liftservice”; ÎM „Agreement, odihnă și edificii culturale”.

<p>Scopul</p>	<p>Evaluarea conformității modului de utilizare a fondurilor publice aflate în gestiunea DGLCA, prin prisma acțiunilor și rezultatelor aferente anilor bugetari 2018-2019.</p>
<p>Concluzia</p>	<p>Ineficiența sistemului de control intern managerial, implementat în cadrul DGLCA, nu asigură în măsură deplină respectarea prevederilor cadrului normativ în vigoare și, implicit, utilizarea conformă și eficientă a resurselor bugetare.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rapoartele financiare întocmite pentru anii 2018 și 2019 nu prezintă o imagine fidelă a situațiilor financiare aferente activității DGLCA, deficiențele principale fiind: neexcluderea din bilanț a apartamentelor privatizate – circa 4,5 miliarde lei; înregistrarea la cheltuieli a investițiilor în patrimoniul municipal – circa 88,7 mil.lei; declararea ca subsidii a serviciilor în valoare de 70,3 mil.lei, prestate de ÎM; neînregistrarea terenurilor gestionate de către DGLCA; evidența neconformă a creanțelor etc. - Nedelimitarea bunurilor proprietate publică municipală pe domenii (public și privat) creează incertitudini privind unele înregistrări în evidența contabilă și, respectiv, afectează corectitudinea raportării financiare. De asemenea, DGLCA nu a asigurat înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra terenurilor pe care le gestionează. - Deși relațiile între DGLCA și furnizorii de rețele publice de comunicații electronice cad sub incidența Legii nr.28 din 10.03.2016 privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice, iar plățile percepute urmau să constituie un tarif de acces în forma unei plăți unice, din cauză că Metodologia aprobată prin HG nr.1434 din 29.12.2016 în acest sens nu este explicită, aceasta a permis, atât în 2018, cât și în 2019, DGLCA să stabilească pentru agenții economici din domeniu plăți neuniforme pentru dreptul de acces, astfel influențând piața în domeniu.

- Achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor s-a efectuat într-un mod netransparent, cu abateri de la prevederile cadrului regulator, fapt ce a dus la favorizarea unor agenți economici și la utilizarea ineficientă a mijloacelor bugetare alocate în acest sens. Astfel, în perioada anilor 2018 -2019, DGLCA a încheiat 354 de contracte de achiziții, dintre care 247 de contracte (sau 70%) au constituit contractele de valoare mică, în majoritatea cazurilor fiind admisă divizarea achizițiilor prin încheierea de contracte separate, în scopul aplicării altor proceduri decât cele prevăzute regulamentar.
- În unele cazuri, contractele de valoare mică au fost atribuite unor companii afiliate, care aveau aceeași adresă juridică, aceiași fondatori sau conducători cu grad de rudenie. De exemplu, 4 companii afiliate au beneficiat, în perioada de referință, de 61 de contracte de achiziții în valoare totală de 10,25 mil. lei, inclusiv 47 de contracte de valoare mică în valoare de 5,2 mil. lei (50,61%).
- Cadrul normativ în domeniul achizițiilor nu reglementează faptul dacă agenții economici incluși în Lista de interdicție a operatorilor economici pot fi sau nu pot fi desemnați câștigători ai contractelor de achiziții de valoare mică, precum și cum autoritatea contractantă ar trebui să asigure publicitatea și transparența procedurilor de achiziții publice de valoare mică, dar și tratamentul egal, imparțial și nediscriminatoriu în privința tuturor operatorilor economici care doresc să participe la procedurile respective. De asemenea, se denotă că achizițiile publice de valoare mică nu pot fi contestate la ANSC.
- Din cauza lipsei unei proceduri de confirmare a volumului serviciului prestat de operatorii economici, inclusiv municipali, echipa de audit nu s-a putut expune asupra plenitudinii și exactității cheltuielilor aferente serviciilor de salubritate.
- Contrar prevederilor regulamentare¹¹⁶, în anii 2018 și 2019, DGLCA a încheiat 4 contracte de achiziție publică în lipsa dovezii alocării resurselor financiare necesare prin Decizia CMC.
- Lipsa în perioada auditată a unui stat de personal valabil a fost determinată de o confuzie normativă. Art.64 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală stabilește că Cancelaria de Stat este organul central de specialitate care efectuează controlul obligatoriu asupra legalității deciziilor Consiliilor locale¹¹⁷, în timp ce art. 67 din Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și pct.21 din Metodologia aprobată prin Anexa nr.5 la HG nr.201 din 2009 obligă instituțiile publice să avizeze statul de personal la Cancelaria de Stat.

¹¹⁶ Pct.5, subpct. 2) din Regulamentul aprobat prin HG nr.1419 din 28.12.2016.

¹¹⁷ Art.64 din Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

Astfel, în anul 2018, Decizia CMC nr. 5/13 din 24.07.2018, prin care s-a aprobat statul de personal al DGLCA, a trecut controlul de legalitate obligatoriu din partea Cancelariei de Stat, iar pe de altă parte, statul de personal al DGLCA (care este parte componentă a Deciziei CMC indicate), potrivit Scrisorii Cancelariei de Stat din 15.05.2020, nu întrunește cerințele cadrului normativ în vigoare¹¹⁸ și este necesară efectuarea unor modificări¹¹⁹ în conținutul acestuia.

Cauzele și impactul

Imperfecțiunea cadrului normativ, lipsa unei reacții adecvate din partea Consiliului Municipal Chișinău și a Primăriei mun. Chișinău asupra rezultatelor misiunilor de audit public extern precedente, precum și ineficiența sistemului de control intern managerial implementat în cadrul DGLCA nu asigură în măsură deplină respectarea prevederilor cadrului normativ în vigoare și, implicit, utilizarea eficientă a resurselor bugetare.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Începând cu anul 2020, pentru finanțarea serviciilor de întreținere, amenajare și salubritate a fondului de locuințe și a obiectelor comunale DGLCA utilizează contul 222990 „Servicii neatribuite altor aliniate” (anterior fiind utilizat contul 251100 „Subsidii acordate întreprinderilor de stat și municipale nefinanciare”).

Măsurile dispuse pentru remediere

- Inventarierea regulamentară a patrimoniului municipal, inclusiv a patrimoniului investit în entitățile fondate, determinând domeniul de proprietate din care face parte, cu înregistrarea ulterioară a acestuia în evidența contabilă;
- Revizuirea proceselor operaționale (în special, în domeniul achizițiilor publice, amenajării și salubrității teritoriului mun. Chișinău), în vederea impunerii unor activități de control mai stricte pentru neadmiterea abaterilor de la prevederile cadrului normativ în vigoare.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Potrivit DGLCA, angajații săi efectuează supravegherea zilnică, cu ieșirea la fața locului, a volumului și calității serviciilor de salubritate.

Recomandări legislativului

Completarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor în sensul răsfrângerii asupra achizițiilor publice de valoare mică a prevederilor privind publicitatea și transparența procedurilor de achiziții publice de valoare mică, tratamentului egal, imparțial și nediscriminatoriu în privința tuturor ofertanților și operatorilor economici care doresc să participe la procedurile respective, dreptul de contestare la ANSC.

¹¹⁸ Pct.2 și pct.6 din Metodologia aprobată prin Anexa nr.5 la HG nr.201 din 2009.

¹¹⁹ Modificările solicitate se rezumă la: (1) revizuirea subdiviziunilor structurale și a numărului total de personal, în corespundere cu structura și efectivul aprobat prin decizia CMC; (2) specificarea denumirii posturilor prevăzute în statul de personal; (3) ajustarea sarcinilor de bază de la 3 la 7 sarcini generice pentru fiecare funcție publică/post și excluderea sarcinilor de bază pentru personalul auxiliar; (4) reformularea sarcinilor de bază etc.

Auditul conformității eliberării documentelor permise în construcție (Hotărârea nr.31 din 17 iulie 2020)

Potrivit prevederilor Legii nr.163 din 09.07.2010 „privind autorizarea executării lucrărilor de construcție” sunt patru tipuri de acte permise în domeniul lucrărilor de construcție: (i) Certificatul de urbanism pentru proiectare (CUP); (ii) Certificatul de urbanism informativ; (iii) Autorizația de construire (AC); (iv) Autorizația de desființare. Procesul de emitere a documentelor permise în construcții implică următorii subiecți: solicitanții/beneficiarii - persoanele fizice sau juridice, emitenții - AAPL, AST - monitorizează procesul de executare a documentelor permise și MEI - promovează politicile în domeniul vizat.

Scopul	Evaluarea conformității eliberării documentelor permise în construcție la AAPL din municipiile Chișinău, Bălți și Edineț în perioada anilor 2018-2019, precum și a funcționalității procedurilor aferente domeniului vizat.
Concluzia	Eliberarea documentelor permise în construcție de către AAPL ale municipiilor Chișinău, Bălți și Edineț s-a desfășurat cu nerespectarea prevederilor legale, ceea ce afectează interesele administrației publice locale, ale coproprietarilor de imobile/terenuri, precum și siguranța cetățenilor beneficiari ai construcțiilor executate.
Constatările și concluziile principale	<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI) nu a executat prevederile Programului pe termen mediu de elaborare a planurilor urbanistice la nivel de localități pe anii 2013-2016¹²⁰, în ce privește actualizarea planurilor urbanistice generale ale localităților.</p> <p>La momentul aprobării acestui Program, dispuneau de documentație de urbanism elaborată și adaptată la condițiile socio-economice noi doar 19 din cele 57 de orașe și 17 din 1614 localități rurale, sau 33% din localitățile urbane și 1% din localitățile rurale, iar 99% din localitățile rurale dețineau Planuri Urbanistice Generale elaborate în anii 1952-1991.</p> <p>MEI nu deține o informație actualizată și veridică privind asigurarea localităților cu documentație de urbanism la situația actuală, fiind prezentată auditului informația deținută la situația din anul 2010.</p> <p>În rezultatul modificărilor efectuate la Legea nr.163 din 09.07.2010, localitățile care nu dețin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, în prezent, nu pot elibera documente permise în construcție.</p> <p>Planurile Urbanistice Generale actuale ale municipiilor Chișinău, Bălți și Edineț sunt depășite, deoarece conțin informații neveridice, fiind necesare reexaminarea și modificarea acestora, pentru a fi adaptate noilor condiții economice, sociale și tehnice. Totodată, eliberarea documentelor permise de către AAPL vizate nu se execută în concordanță cu planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului aprobate.</p>

¹²⁰ HG nr. 493 din 04.07.2013 „Cu privire la Programul pe termen mediu de elaborare a planurilor urbanistice la nivel de localități pe anii 2013-2016”.

Pentru ocolirea prevederilor planurilor de dezvoltare urbană, auditul a identificat 5 cazuri în care AAPL ale mun. Chișinău au elaborat și aprobat modificări în Regulamentul Local de Urbanism, sau au elaborat un plan de detaliu, care au permis derogarea de la Planul Urbanistic General, prin schimbarea codului zonei, asigurând cadrul normativ necesar pentru construcția obiectului dorit.

Procesul de elaborare și emitere a documentelor permise în construcție în perioada anilor 2018-2019 a fost executat cu abateri de la actele normative în vigoare, sau 83% din documentele permise în construcție verificate, elaborate și emise la Primăria municipiului Chișinău (100 din 120), 66,7% - la Primăria municipiului Bălți (120 din 180), 83,6% - la Primăria municipiului Edineț (194 din 232), ceea ce, în unele cazuri, a afectat grav patrimoniul public al AAPL, precum și drepturile cetățenilor vecini și beneficiari ai construcțiilor edificate.

De exemplu, AAPL ale mun. Chișinău, în baza unei decizii de judecată și Deciziei CMC nr.11/53 din 23.12.2014, au transmis în arendă pe un termen de 3 ani Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) un teren cu nr. cadastral 0100313239 și suprafața de 0,77 ha de pe bd. Mircea cel Bătrân. CSM, la rândul său, după expirarea dreptului de arendă și în lipsa dreptului de proprietate asupra terenului, la 16.01.2018, a încheiat un Contract de societate civilă pentru construirea unui complex rezidențial de locuințe, cu condiția ca 40% din locuințe vor fi repartizate CSM, la prețul de 360 euro m². AAPL ale mun. Chișinău au emis documentele permise¹²¹ pentru proiectare și construcție în lipsa înregistrării în RBI a dreptului de folosință al CSM asupra acestui teren. Până în prezent CSM nu a achitat plata pentru arendă în sumă totală de 1,2 mil. lei, pe perioada 23.12.2014 - 29.11.2017, iar pentru perioada 2018-2020 aceste plăți nici nu i-au fost calculate.

În alt caz, pe terenul municipal cu nr. cadastral 0100311031 din str. N. Milescu Spătaru nr.11/a, repartizat unui agent economic pentru exploatarea parcarii auto, urmare a schimbării codului de reglementare urbanistică, AAPL au emis documente permise¹²² pentru construcția a 4 blocuri locative. Deși la 08.10.2019, în baza prescripției AST din 14.08.2019, Primarul General al mun. Chișinău a retras actul permisiv de construcție, la 20.02.2020, toate cele 4 blocuri au fost date în exploatare, iar majoritatea apartamentelor vândute.

Primăria mun. Edineț, nu a asigurat activitatea Serviciului de arhitectură în conformitate cu actele normative în vigoare, fiind angajată în funcția de arhitect-șef o persoană care nu avea studiile necesare, astfel, sarcinile de bază stabilite prin fișa postului nu au fost executate. Ca urmare, pentru remunerarea titularului funcției de arhitect-șef, în perioada anilor 2018-2019 au fost suportate cheltuieli neregulate în sumă totală de 214,5 mii lei.

Procesul de identificare și sancționare a persoanelor responsabile de edificarea construcțiilor neautorizate a fost executat de către Primăriile municipiilor

¹²¹ CUP nr. 93/17 din 16.02.2017 și AC nr.303-c/18 din 14.06.2018.

¹²² CUP nr. 428/15 din 04.08.2015 și AC nr. 616-c/18 din 02.11.2018.

Chișinău și Bălți, în perioada anilor 2018-2019, cu rezerve și nu a atins rezultatul așteptat.

Astfel, au fost întocmite procese-verbale de contravenție pentru construcția unor anexe, replanificarea unor apartamente, reconstrucția balcoanelor, reconstrucția unor case de locuit, iar la compartimentul „construcția blocurilor locative neautorizate” nu s-a întocmit niciun proces-verbal de contravenție, nefiind depistate încălcări.

Procedura de demolare a construcțiilor edificate neautorizat nu a fost aplicată în perioada anilor 2018-2019, entitățile invocând lipsa unei proceduri stabilite de Guvern, iar aplicarea unor amenzi contravenționale, care sunt simbolice, nu este utilă, pentru că nu își realizează scopul, adică nu schimbă comportamentul celui care a săvârșit contravenția și nu rezolvă situația cu construcțiile neautorizate.

Procesul de monitorizare de către AAPL a executării documentelor permise este unul deficient, deoarece prin Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin HG nr.285 din 23.05.1996, se prevede obligativitatea participării AAPL la recepția finală a lucrărilor finanțate din bugetul de stat sau din bugetele locale, dar nu și a celor finanțate din mijloace financiare proprietate privată.

Activitatea Agenției pentru Supraveghere Tehnică (AST), în perioada anilor 2018-2019, privind monitorizarea conformității emiterii de către AAPL a documentelor permise în construcție, precum și a executării lor de către agenții economici a fost insuficientă, ca rezultat, admitându-se la acest capitol numeroase abateri de la prevederile normative.

Deși AST, în baza a 8 controale, a constatat abateri la emiterea a 8 documente permise eliberate de către AAPL din mun. Chișinău, doar într-un singur caz a fost sancționată persoana responsabilă din cadrul AAPL pentru emiterea documentelor permise cu nerespectarea cadrului legal.

Prevederile art. 439⁶ alin. (5) din Codul contravențional că „modul de demolare a construcțiilor neautorizate și de defrișare a arborilor și arbuștilor se stabilește de către Guvern” nu sunt funcționale, deoarece până în prezent acest aspect nu a fost reglementat.

Monitorizarea și controlul asupra construcțiilor nefinalizate, inclusiv asupra celor care timp de 3 ani de la începutul lucrărilor au un grad de finisare mai mare de 50%, nu s-au efectuat în perioada anilor 2018-2019 de către Primăriile municipiilor Chișinău și Edineț, iar mecanismul implementat de către Primăria mun. Bălți nu s-a soldat cu rezultate, din lipsa conlucrării cu autoritățile administrației publice centrale (Agenția Servicii Publice și Serviciul Fiscal de Stat (SFS)) și din imposibilitatea impunerii beneficiarilor să-și înregistreze construcțiile în RBI.

	<p>Aceasta se datorează unei abordări nesistemică din partea SFS la stabilirea gradului de finisare a construcției și, respectiv, a bazei impozabile pentru impozitarea construcțiilor nefinalizate cu un grad de finisare mai mare de 50%, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, proprietate a persoanelor fizice și juridice.</p>
<p>Cauzele și impactul</p>	<p>Iresponsabilitatea și nesancționarea persoanelor care elaborează și emit neconform documentele permissive în construcție. Monitorizarea insuficientă a executării prevederilor documentelor permissive de către AST. Lipsa sau necorespunderea documentației de urbanism noilor condiții economice, sociale și tehnice. Neconcordanța cadrului regulator în domeniul vizat.</p>
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	<p>Serviciul Fiscal de Stat a aprobat Ordinul nr.315 „Cu privire la aprobarea formularului Calculului impozitului pe bunurile imobiliare/impozitului funciar și a instrucțiunii privind modul de completare și de prezentare a acestuia”, în urma implementării căruia va fi posibil de asigurat monitoringul impozitării tuturor bunurilor imobile.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<ul style="list-style-type: none"> - actualizarea și adaptarea documentației urbanistice la noile condiții economice, sociale și tehnice; - eliberarea documentelor permissive în construcție în strictă conformitate cu documentația de urbanism, asigurând evidența și monitorizarea conformă a acestora; - revizuirea și modificarea cadrului normativ în vederea informării și/sau participării AAPL la terminarea lucrărilor și darea în exploatare a imobilelor de pe teritoriul administrativ al acestora, precum și asigurării impozitării tuturor construcțiilor nefinalizate în baza unor criterii simple de aplicat de către AAPL.
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Entitățile auditate (Primăriile municipiilor Chișinău, Bălți, Edineț, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Serviciul Fiscal de Stat) au prezentat planuri de acțiuni, cu stabilirea termenilor de referință, prin care se obligă să implementeze recomandările emise de către Curtea de Conturi.</p>
<p>Recomandări legislativului</p>	<p>Corelarea prevederilor Legii nr.163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție cu prevederile Codului civil privind dreptul de vecinătate.</p>

Auditul privind conformitatea gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în perioada anilor 2017-2019 (Hotărârea nr.37 din 27 iulie 2020)

IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (TRM) este serviciul public de radiodifuziune și televiziune din Republica Moldova, independentă în raport cu alte autorități și entități publice sau private, care oferă produse audiovizuale și multimedia de diverse genuri pentru diferite categorii de public, poartă responsabilitate editorială pentru alegerea conținutului audiovizual al serviciului media audiovizual și stabilește modul de organizare a serviciului respectiv. Fondator al TRM este Parlamentul Republicii Moldova.

Scopul	Evaluarea conformității gestionării resurselor financiare și administrării patrimoniului public de către IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în perioada anilor 2017-2019.
Concluzia	Unele activități, procese și proceduri, precum și tranzacții, inclusiv tranzacții cu impact financiar, realizate de TRM, în anii 2017-2019, nu au întrunit în totalitate criteriile de conformitate care guvernează această entitate, iar sistemul de control intern managerial necesită a fi consolidat, în vederea susținerii managementului în abordarea riscurilor de regularitate.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerealizarea pe deplin a măsurilor de dare în locațiune a încăperilor neutilizate a determinat nemajorarea veniturilor proprii pasibile de acumulat în sumă de cca 711,8 mii lei; - nerespectarea reglementărilor interne aferente proceselor de încheiere, executare, monitorizare și control al contractelor aferente unor achiziții, servicii acordate de locațiune, publicitate și colaborare a condiționat unele dispute și formarea creanțelor cu termenul de achitare expirat în sumă totală de 1331,7 mii lei; - aplicarea tarifelor aferente unor servicii prestate contra plată de către Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, nebazate pe un sistem amplu de formare și actualizare a acestora și necorelate cu costurile de producție, creează premise de neacoperire cu mijloace financiare a cheltuielilor adiționale suportate; - emiterea de către Consiliul de Supraveghere a unor decizii aferente salarizării personalului Companiei în lipsa mijloacelor financiare contravine prevederilor legale; - neexecutarea pe deplin a reglementărilor interne aferente plăților de stimulare a angajaților pentru acumularea veniturilor comerciale a generat stabilirea și achitarea neconformă a acestora în sumă totală de 2770,6 mii lei; - emiterea de către directorul general al Companiei a unor decizii aferente calculării și achitării ajutoarelor materiale în sumă totală de 9066,6 mii MDL în lipsa resurselor financiare aprobate corespunzător în acest scop a eludat

cadrul regulator aplicabil în exclusivitate pentru elaborarea, executarea și raportarea bugetelor;

- contabilizarea neconformă a unor costuri aferente reparațiilor capitale ale imobilizărilor corporale, în sumă totală de 646,7 mii lei, a determinat nemajorarea valorii activelor în cauză, raportarea necorespunzătoare a cheltuielilor și rezultatelor din perioadele de gestiune auditate;
- baza de odihnă din administrarea Companiei nu s-a utilizat conform destinației, fiind generate cheltuieli de întreținere în sumă totală de 842,4 mii lei;
- nerespectarea integrală a normelor legale aferente achizițiilor publice s-a soldat cu impunerea unor cerințe tehnice limitative la procurarea unor bunuri materiale în valoare totală de 1158,8 mii lei;
- aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor contabile, precum și lipsa unei proceduri specifice interne privind determinarea costurilor bunurilor create de sine stătător au condiționat subevaluarea cu cca 111331,7 mii lei a fondului înregistrărilor radio și TV;
- neimplementarea conformă a unor recomandări anterioare ale Curții de Conturi a determinat neevaluarea și netransmiterea la păstrare în Arhiva Națională a fondului radio și TV, care reprezintă valoare istorică.

Cauzele și impactul

Neconformitățile identificate de audit au fost generate de lipsa sau neajustarea politicilor și procedurilor aferente gestionării veniturilor, cheltuielilor și patrimoniului, aspecte manifestate prin activitățile de luare a deciziilor, aprobare, autorizare, verificare supraveghere, reconciliere, documentare și revizuire a performanței.

Lipsa procedurilor și lacunelor în activitățile și procedurile de control a generat admiterea neconformităților în procesele de gestiune a resurselor financiare publice și patrimoniului public administrate de TRM.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul misiunii de audit, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”:

- a asigurat încasarea a două creanțe cu termenul de achitare expirat în sumă totală de 493,6 mii lei,
- a calculat, a înregistrat în evidența contabilă și a inițiat procedura de încasare a penalităților în sumă totală de 10,7 mii lei,
- a corectat și a înregistrat corespunzător în evidența contabilă bunuri materiale în valoare totală de 14,1 mii lei, precum și lucrări de reparație capitală a imobilizărilor în sumă totală de 646,7 mii lei, și
- a corectat și a înregistrat corespunzător în conturile analitice mijloace fixe în valoare totală de 10637,9 mii lei.

Măsurile dispuse pentru remediere

Consiliului de supraveghere al TRM:

- să revizuiască Regulamentul de organizare și funcționare a CS, în vederea: i) stabilirii termenelor de prezentare, spre examinare și aprobare, a Caietului de sarcini, ii) determinării unei proceduri optime de avizare și aprobare a proiectelor de reglementări și decizii, cu stabilirea unui control ex-ante în cazul celor ce se referă la venituri, cheltuieli și patrimoniu, precum și iii) elaborării unui mecanism de urmărire a implementării hotărârilor adoptate;
- să examineze relația de subordonare reciprocă între funcția de Director general al TRM și funcțiile de președinte și secretar al CS, precum și, după caz, să intervină cu activitățile ce se impun.

Directorului general al TRM:

- să asigure ajustarea cadrului normativ intern în vederea consolidării funcțiilor de implementare, monitorizare și control al contractelor de locațiune, publicitate și coproducere,
- să asigure revizuirea atribuțiilor Comisiilor de licitație și negocieri, prin identificarea și stabilirea unor responsabilități suplimentare care ar spori participarea largă și cererea de locațiune,
- să dezvolte un sistem amplu de formare și actualizare a tarifelor, care să asigure conexiunea acestora cu obiectivele și costurile de producție,
- să dezvolte, în comun cu Comitetul managerial, reglementări/proceduri privind conceptul și modul de determinare a salariului mediu lunar indexat al personalului TRM,
- să asigure revizuirea sistemului intern de salarizare a angajaților TRM, prin reglementarea modului de stabilire a remunerațiilor directorilor generali adjuncți,
- să asigure ajustarea cadrului normativ intern aferent remunerării angajaților din proiecte comerciale, prin dezvoltarea/clarificarea procedurilor aferente: i) stabilirii și monitorizării normelor lunare pentru implementarea proiectelor comerciale, ii) documentării contribuțiilor angajaților la implementarea proiectelor comerciale, și iii) distribuirii între mai mulți salariați a veniturilor din proiectele comerciale,
- să asigure, în comun cu Comitetul managerial, elaborarea, aprobarea și implementarea unei metodologii în scopul determinării procedurii de formare a costurilor de intrare a imobilizărilor corporale sub formă de înregistrări radio și tv, precum și de evidență corespunzătoare a acestora,
- să asigure ajustarea prevederilor Politicilor contabile la normele legale, în vederea asigurării înregistrării și păstrării fondului radio și TV,
- să instituie, în comun cu Comitetul managerial, un sistem armonizat de planificare anuală a activităților subdiviziunilor structurale, precum și raportarea performanțelor atinse.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Persoanele responsabile din cadrul IP Compania „Teleradio-Moldova” au acceptat recomandările înaintate de audit și au comunicat că acestea sunt implementabile.

Auditul conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Vamal în anul 2019 (Hotărârea nr.42 din 26 august 2020)

Serviciul Vamal este autoritatea administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestui minister, constituită pentru prestarea serviciilor publice administrative plătitorilor vamali, pentru exercitarea și perfecționarea controlului vamal, inclusiv asupra legalității introducerii/scoaterii mărfurilor în/din teritoriul vamal, efectuarea formalităților vamale, crearea condițiilor pentru accelerarea traficului de mărfuri peste frontiera vamală. Serviciul Vamal dispune de autonomie administrativă și decizională, respectând prevederile legislației în vigoare.

Scopul	Evaluarea conformității administrării vamale de către SV a veniturilor încasate în bugetul de stat și identificarea eventualelor riscuri în procesul de administrare a veniturilor vamale la bugetul de stat.
Concluzia	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării veniturilor bugetului de stat de către SV în anul 2019, se concluzionează că, deși Serviciul Vamal a întreprins unele acțiuni privind consolidarea și dezvoltarea proceselor aferente administrării vamale, se atestă prezența unor nereguli și vulnerabilități, care reduc semnificativ gradul de conformitate a administrării vamale, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat și exercitării conforme a rolului de administrator de venituri.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în anul 2019, SV a executat venituri în BS în sumă de 22 896,7 mil. lei, sau colectarea veniturilor vamale la bugetul de stat s-a realizat cu 530, 4 mil. lei (2,3%) mai puțin față de suma precizată. În evoluție, se atestă o creștere a veniturilor administrate de către SV, în anul 2019 fiind executate venituri în sumă totală de 22 896,7 mil. lei, sau cu 1 486,4 mil. lei (15,8%) mai mult față de anul 2018 (21 410,3 mil. lei) și, respectiv, cu 2 524,1 mil. lei față de anul 2017 (11,0%), creșterea acestora fiind condiționată de mai mulți factori; - modalitatea de calcul și acuratețea estimărilor veniturilor înregistrează unele rezerve, care determină variația pe parcursul anului a indicatorilor, ceea ce indică necesitatea perfecționării metodologiei de estimare/planificare a veniturilor; - nerespectarea termenului de 180 de zile dintr-o perioadă de 12 luni consecutive de către persoanele fizice rezidente și cele nerezidente la introducerea pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a 69 894 mijloace de transport și remorcile atașate la acestea, declarate prin acțiune și plasate sub regim vamal de admitere temporară, precum și neachitarea drepturilor de import. Astfel, în anul 2019, laboratorul vamal a întocmit și emis 1817 rapoarte de cercetare (expertiză), inclusiv: 200 de rapoarte pentru mijloacele de transport utilizate în săvârșirea contravențiilor și 1162 de rapoarte pentru mijloacele de transport declarate prin acțiune pentru care a expirat termenul

de admitere temporară de 180 zile, valoarea mărfurilor și mijloacelor de transport fiind estimată în baza prețurilor libere;

- neexcluderea a 29 012 operațiuni de export al mijloacelor de transport clasificate la pozițiile tarifare 8702, 8703, 8711 și remorcilor atașate la acestea (poziția tarifară 8716), declarate prin acțiune și plasate sub regim vamal de admitere temporară, cauzată de introducerea incorectă a datelor (greșit codul VIN, în numărul de înmatriculare a mijlocului de transport, codul de identitate a persoanei fizice sau că mijlocul de transport efectiv a părăsit țara);

- neînregistrarea a 263 de procese-verbale contravenționale în SI „Economist” în sumă totală de 923,5 mii lei, a condiționat neraportarea, precum și riscul neîncasării acestora în bugetul de stat în limita termenului de prescripție de un an¹²³;

- lipsa unei metode unice de raportare și a unor norme de ținere a evidenței contabile a veniturilor administrate de către SV, care a condiționat diferența de 11,0 mil.lei a soldurilor creditoare ale agenților economici, reflectate în Informația privind sumele calculate ale drepturilor de import/export la 31.12.2019, prezentată Ministerului Finanțelor, și Informația întocmită de Trezoreria de Stat;

- efectuarea controalelor ulterioare în lipsa unui sistem informațional de analiză a riscurilor, precum și neîntocmirea de către un birou vamal a planului anual pentru reverificarea declarațiilor vamale;

- la 31.12.2019, restanțele contribuabililor față de bugetul de stat au constituit 457,1 mil. lei, înregistrând o descreștere cu 21,1 mil.lei față de anul precedent. Concomitent, se atestă menținerea unor datorii cu termenul de prescripție expirat, în sumă de 169,1 mil.lei, formate în anii 1995-2014, ceea ce denotă rezerve la disciplina de plată, în aspectul acumulării restanțelor;

- controlul nesatisfăcător asupra executării stingerii obligațiilor vamale prin scădere¹²⁴ pentru 21 de plătitori vamali lichidați prin hotărârile instanțelor de judecată și radiați din registrul de stat, cu datorii în sumă de 30,4 mil.lei (6.7 %);

- deși există cadru normativ aferent procesului de executare silită a datoriilor în privința obligației vamale apărute în urma emiterii deciziilor de sancționare pentru încălcarea regimurilor vamale al cărei subiect este persoana străină/nerezidentă a Republicii Moldova, procedura de încasare silită nu este declanșată pentru datoriile în sumă de 18,2 mil.lei;

- nefuncționalitatea modulului „Accounting” din SI „ASYCUDA World” al SV, ceea ce a condiționat necalcularea penalităților la plățile de bază ale plătitorilor vamali, precum și raportarea eronată cu 31,7 mil. lei;

- din totalul declarațiilor validate de către organele vamale prin aplicarea directă a metodei nr.6 „de rezervă” au fost recalculat drepturi de import în sumă de 63,8 mil.lei, dintre care – 1320 de declarații vamale majorând valoarea în vamă cu 67,5 mil.lei și 56 de declarații vamale în care valoarea a fost rectificată spre

¹²³ Art.30 alin.(2) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24.10.2008.

¹²⁴ Art.128, pct.7 din Codul vamal.

Cauzele și impactul

micșorare cu 3,6 mil. lei, precum și 29,7 mii declarații în care valoarea declarată fiind acceptată fără modificări. În cazurile în care valoarea în vamă este determinată prin aplicarea metodei nr.6 „de rezervă”, nu este respectată procedura de aplicare succesivă a metodelor de apreciere a valorii în vamă a mărfurilor prevăzută de cadrul normativ. În opinia auditului, în vederea confirmării sau infirmării riscului potențial de subevaluare a prețului pentru marfa importată pe culoarul verde de vămuire, urmează să fie examinată oportunitatea planificării controalelor ulterioare, în urma cărora drepturile de import ar putea fi majorate;

- deși, SV dispune de Modulul „Valoarea în vamă”, parte componentă a SI „ASYCUDA World”, destinat asigurării unui mecanism eficient de gestionare a riscurilor la nivel național de subevaluare sau supraevaluare a valorii mărfurilor declarate, capacitățile acestuia nu sunt utilizate pe deplin, fapt evidențiat și în hotărârile precedente ale Curții de Conturi;

- scutiile și facilitățile fiscale și vamale acordate în temeiul cadrului legal și celui normativ la plata drepturilor de import au constituit 9 427,3 mil. lei, sau 41,2% din volumul total al veniturilor administrate de Serviciul Vamal în perioada de gestiune, din care la cca 445,3 mil. lei auditul a constatat nerespectarea unor prevederi ale cadrului normativ ce țin de procedurile de acordare și monitorizare a acestora;

- contrar prevederilor art.30 din Codul vamal, în cadrul unui antrepozit vamal deținut de un agent economic au fost identificate stocuri de mărfuri în cantitate de 41 112 kg, inclusiv carne de bovine, porcine și pește congelat cu termenul de valabilitate expirat din anii 2011-2013, mărfuri abandonate de către 3 agenți economici. Aceste mărfuri depozitate în lipsa temeiurilor legale, se află la un stadiu avansat de alterare și, respectiv, prezintă impact/pericol pentru produsele alimentare depozitate alăturat, destinate consumatorului final. De menționat că deținătorul antrepozitului a fost autorizat din 09.01.2014 pe termen nedeterminat de către ANSA și, respectiv, de către Serviciul Vamal la data de 28.11.2019, pentru o perioadă de doi ani. Suplimentar la aceasta, a fost identificată neprezentarea SV a dării de seamă obligatorii privind stocurile antrepozitate începând cu luna ianuarie anul curent;

- neexecutarea sarcinii stabilite privind unele venituri administrate de SV a fost influențată de introducerea noilor facilități fiscale și vamale: scutiri de TVA și taxe vamale aplicate la importul mărfurilor de către parteneri în cadrul proiectelor de parteneriat public privat¹²⁵ (81,1 mil. lei și, respectiv, 10,3 mil. lei); scutiri de TVA și accize aplicate la importul mărfurilor destinate aprovizionării aeronavelor implicate în transportul internațional de mărfuri și pasageri¹²⁶ (172,8 mil. lei și, respectiv, 263,5 mil. lei) ș.a.;

- controlul nesatisfăcător asupra înregistrării deciziilor de sancționare în SI „ANTIFRAUDA”, prin dublarea sumelor amenzilor aplicate și percepute,

¹²⁵ Legea cu privire la parteneriatul public privat nr.179 –XVI din 10.07.2008.

¹²⁶ Legea pentru modificarea unor acte legislative nr.172 din 27.07.2018.

fiind efectuate înregistrări la toate pozițiile de marfă confiscată pentru care s-a întocmit un singur proces-verbal contravențional, generate divergențe la sumele calculate cu 2 068,8 mil. lei și, respectiv, la cele achitate - cu 554,9 mil. lei, ceea ce a condiționat raportarea eronată a datelor vamale statistice;

- controlul ulterior asupra administrării veniturilor de către SV a fost afectat de mai mulți factori, printre care: diminuarea semnificativă a ariei de aplicabilitate a controlului ulterior, prin reducerea perioadei supuse controlului de la 4 ani la 1 an; lipsa sistemului informațional de analiză a riscurilor de selectare a agenților economici și neîntocmirea de către BV Nord a planului anual de control pentru reverificarea declarațiilor vamale, precum și de unele deficiențe în cadrul CIM;
- dificultățile de integrare ale mecanismului de calcul automat în cadrul modulului „Accounting” din SI „ASYCUDA World” al SV (rezolvabil după modernizarea SI ASYCUDA World). În acest context, se relevă că, deși SV încă în anul 2019 a contractat servicii în valoare de 54,4 mil. lei pentru modernizarea SI, la momentul actual procesele sunt în fază de testare;
- până în prezent se menține aceeași situație de neaplicare pe deplin a capacităților modulului „Valoarea în vamă” al SI „ASYCUDA WORLD”, destinat asigurării unui mecanism eficient de gestionare a riscurilor de subevaluare sau supraevaluare a valorii mărfurilor declarate, fapt menționat și în hotărârile precedente ale Curții de Conturi, iar ca impact fiind diminuarea semnificativă a unor pasibile venituri încasate în bugetul de stat; etc.

Situațiile constatate reduc semnificativ gradul de conformitate al administrării vamale, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat, precum și asupra exercitării conforme a rolului de administrator de venituri.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Recomandările formulate cu privire la măsurile necesare pentru consolidarea sistemului de administrare vamală se referă la remedierea deficiențelor și situațiilor problematice constatate, și anume:

- asigurarea realizării sarcinii de colectare a veniturilor la bugetul de stat și aprobarea metodologiei de planificare/modificare a indicilor bugetari pe tipuri de venituri administrate de către organele vamale pentru includerea în prognoza bugetară;
- asigurarea înregistrării integrale a proceselor-verbale contravenționale în SI, monitorizarea achitării și raportării acestora;

- efectuarea controalelor ulterioare doar în baza planurilor anuale și a riscurilor stabilite conform cadrului normativ;
- intensificarea și eficientizarea instrumentelor de administrare în vederea colectării restanțelor, în special a celor cu termenul de prescripție expirat, precum și înaintarea propunerilor pentru elaborarea cadrului normativ aferent procesului de executare silită a persoanelor nerezidente pentru onorarea obligațiilor vamale;
- asigurarea funcționalității modulului informațional, pentru calcularea deplină a majorărilor de întârziere aferente obligațiilor vamale, în vederea înregistrării, evidenței și raportării veridice a situației privind restanțele plătitorilor vamali la bugetul de stat;
- asigurarea respectării regulamentare a tuturor prevederilor normative la acordarea tuturor tipurilor de scutiri, reduceri și facilități fiscale și vamale, fiind intensificate și măsurile de supraveghere vamală aplicate contribuabililor;
- elaborarea și înaintarea propunerilor privind stocurile antrepozitate, care se află la un stadiu avansat de alterare și prezintă pericol pentru produsele depozitate alăturat;
- racordarea cadrului normativ intern aferent activității organelor SV în corespundere cu prevederile cadrului legal în vigoare.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Nu sunt obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Vamal în anul 2019.

Recomandări legislativului

Să solicite:

- Ministerului Finanțelor și Serviciului Vamal corelarea și dezvoltarea cadrului normativ în domeniul administrării vamale, în vederea funcționalității depline a prevederilor Codului vamal.

Auditul conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Fiscal de Stat în anul 2019 (Hotărârea nr.43 din 26 august 2020)

Serviciul Fiscal de Stat (în continuare-SFS) este organizat și funcționează ca autoritate administrativă în subordinea Ministerului Finanțelor, împuternicită să administreze impozitele, taxele și alte plăți în interesul statului.

Conform Regulamentului privind organizarea și funcționarea SFS, misiunea instituției constă în administrarea fiscală, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, monitorizarea procesului de conformare, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Obiectivul major al SFS este asigurarea colectării și onorării de către contribuabili a părții de venituri la plățile administrate de către instituție.

Scopul	Evaluarea conformității administrării fiscale de către SFS a veniturilor încasate în bugetul de stat și identificarea ariilor problematice privind colectarea impozitelor și taxelor cuvenite bugetului.
Concluzia	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării veniturilor la bugetul de stat în anul 2019, se conchide că Serviciul Fiscal de Stat a dispus de un sistem de administrare fiscală relativ funcțional din punctul de vedere al conformității, fiind întreprinse acțiuni privind modernizarea proceselor operaționale aferente administrării fiscale, precum și consolidarea și dezvoltarea controlului intern managerial al instituției.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:</p> <p>Cu privire la realizarea sarcinii de colectare și raportare a veniturilor încasate la bugetul de stat</p> <p>(i) Deși în anul 2018 SFS a colectat la BPN venituri bugetare în sumă totală de 39135,1 mil. lei, depășind prognoza bugetară cu 78,8 mil. lei, veniturile colectate la bugetul de stat de către organul fiscal nu au atins indicatorii prognozați, constituind suma de 17236,0 mil. lei, sau cu 45,1 mil. lei mai puțin decât s-a planificat.</p> <p>(ii) Din analiza încasărilor la BPN și, respectiv, la BS în anul 2019 reiese că veniturile colectate de SFS au înregistrat o evoluție ascendentă, comparativ cu anul 2018, concomitent, ponderea acestor venituri în PIB înregistrând o diminuare. Astfel, în anul 2019, veniturile administrate de SFS la BPN și la BS, raportate la PIB, au constituit, respectiv, 18,6 % și 8,2 %, sau fiind sub nivelul atins în anul 2018 - de 19,2% și 8,6 %. La fel, auditul atestă că în anul 2019 s-a înregistrat cel mai redus ritm de creștere a veniturilor atât la BPN (6%), cât și la BS (4,6 %), pe când rata inflației a atins cifra de 7,54%. Cele menționate denotă necesitatea unei evaluări prudente a factorilor care determină diminuarea veniturilor administrate de SFS, raportate la PIB, inclusiv cu implicarea autorităților de specialitate și a organului fiscal, altor instituții, prin evaluarea economiei tenebre și decalajului fiscal, în scopul</p>

identificării riscurilor emergente care afectează durabilitatea procesului de colectare a impozitelor și taxelor la buget.

(iii) SFS, fiind desemnat în calitate de administrator de venituri la unele plăți și taxe provenite din prestarea serviciilor publice și aplicarea sancțiunilor de către autorități ale statului, nu a asigurat controlul asupra virării integrale și în termen a veniturilor respective, limitându-se doar la evidența plăților încasate, fără a dispune de sumele calculate la buget. Acest fapt a afectat acuratețea informației din SIA CCC și a condiționat unele erori în raportarea veniturilor. Deși SFS a demarat acțiuni de conlucrare cu autoritățile vizate privind schimbul de date aferente calculării acestor venituri prin intermediul platformei de interoperabilitate, acestea nu au avut finalitate.

Referitor la conformitatea procesului de evidență și raportare a restanțelor

(iv) Potrivit datelor rapoartelor întocmite de SFS și prezentate MF, la situația din 31.12.2019, soldul restanței contribuabililor la BPN a constituit 1399,7 mil. lei, din care restanța la BS - 802,2 mil. lei. Auditul atestă că suma restanței la BS și, respectiv, la BPN nu este veridică, fiind diminuată eronat cu 8,4 mil. lei. Astfel, contrar prevederilor regulamentare, SFS a exclus neîntemeiat din evidența fiscală restanțele în sumă de 8,4 mil. lei, cu toate că contribuabilii nu le-au achitat și nici nu au fost scăzute din datorii prin alte metode legale.

(v) Deși, potrivit datelor raportate de SFS, se înregistrează o micșorare a restanței contribuabililor la bugetul de stat cu suma de 341,1 mil. lei, față de perioada similară a anului 2018, auditul denotă că această diminuare se datorează stingerii restanțelor din evidența de bază în sumă totală de 541,0 mil. lei și înscrierii obligațiilor fiscale restante/datorate în evidența specială, care sunt nerecuperabile sau au un grad redus de recuperare, constituind pierderi ale bugetului de stat. Dat fiind faptul că, potrivit cadrului legal, obligațiile fiscale din evidența specială nu se consideră restanțe, acest aspect creează o impresie greșită privind diminuarea restanțelor la BS și ridică/îmbunătățește nivelul indicatorilor SFS la capitolul administrarea restanțelor. La situația din 31.12.2019, datoriile totale ale obligațiilor fiscale față de BS, care figurau în evidența specială, au însumat 12034,4 mil. lei.

(vi) În totalul obligațiilor fiscale înscrise în evidența specială, partea preponderantă – 6733,6 mil. lei, sau 55,8 %, revin restanțelor contribuabililor aflați în procedura de insolvență, procedura falimentului sau procedura simplificată a falimentului. Lipsa unui cadru metodologic aprobat de MF privind raportarea restanțelor aferente contribuabililor insolventi a cauzat neatribuirea și neraportarea de către SFS a obligațiilor fiscale în sumă de 6733,6 mil. lei la capitolul „restanțe”.

(vii) Auditul a atestat că SFS a anulat, ulterior finalizării procesului de stimulare fiscală, amenzile și majorările de întârziere în sumă de 2,1 mil. lei,

acestea fiind stinse în evidența fiscală de bază în aprilie 2019, deși termenul regulamentar prestabilit pentru acest proces a expirat. Suma de 2,1 mil. lei nu și-a găsit reflectare în datele agregate și raportate de SFS privind amenzile și penalitățile anulate în cadrul stimulării fiscale, fiind raportată eronat suma de 187,3 mil. lei, care de fapt constituie 189,4 mil. lei.

(viii) În perioada auditată, conducerea SFS a identificat procesul de elaborare a listei contribuabililor restanțieri ca fiind unul sensibil. În vederea îmbunătățirii acestuia, s-a dispus efectuarea activităților de audit intern, ale cărui constatări au elucidat nereguli/omisiuni admise de DDF-uri atât la modul de prezentare, cât și la suma restanței minime, inclusă în listă. Deși auditul extern a constatat îmbunătățirea procedurii de elaborare a listei restanțierilor, totuși, mai persistă unele aspecte problematice, preponderent rezultate din tergiversarea prezentării datelor de către CNAS referitor la sumele calculate și achitate la BASS.

Constatările aferente conformității procesului de executare silită a obligației fiscale de către SFS

(ix) Reforma instituțională și operațională promovată în ultimii ani de către SFS a contribuit la modernizarea și dezvoltarea funcției de executare silită a arieratelor. Cu toate acestea, în anul 2019, veniturile fiscale încasate prin aplicarea modalităților de executare silită au constituit 1086,6 mil. lei, în scădere cu 70,7 mil. lei față de anul 2018.

(x) Auditul constată neaplicarea prevederilor Codului fiscal la sechestrarea silită a cotelor sociale deținute de contribuabilii restanțieri în capitalul social al unor societăți cu răspundere limitată, neexistând niciun precedent de utilizare a acestui instrument. Astfel, verificările selective ale auditului au atestat cazuri în care contribuabilii, înregistrând restanțe la buget în sumă de 32,9 mil. lei, dețineau cote sociale în societățile cu răspundere limitată în valoare de 95,4 mil. lei, care nu au fost sechestrate de DGA mun. Chișinău. În așa mod, contribuabilii cu restanțe în sume impunătoare, formate în rezultatul neachitării impozitelor, și-au direcționat mijloacele economice la majorarea capitalului social al unor societăți cu răspundere limitată, care sunt active și profitabile din punct de vedere economico-financiar, fără ca capitalul social al acestora să fie supus regulamentar executării silite de către SFS. Aceste deficiențe au fost cauzate atât de nerespectarea de către angajații SFS a prevederilor legale, cât și de lipsa în cadrul metodologic intern al SFS a unor reglementări cu privire la mecanismul de sechestrare și comercializare a cotelor sociale deținute în societăți cu răspundere limitată.

(xi) Verificările efectuate la DGA mun. Chișinău atestă impedimente la recuperarea datoriilor istorice, dar și a unor obligații fiscale curente, acestea fiind condiționate atât de lipsa bunurilor deținute de contribuabilii restanțieri pasibili executării silite, cât și de prezența unor neconcordanțe de

ordin legislativ, care afectează procesul privind încasarea în termen și oportună a arieratelor la buget. În contextul expus, se constată:

- o lipsa unor pârghii legale de responsabilizare a contribuabililor care tergiversează comercializarea bunurilor sechestrate silit de SFS. Ca rezultat, valoarea bunurilor comercializate a constituit doar 1,1 mil. lei, sau 1,0 % din valoarea bunurilor aflate sub sechestru, soldul cărora la 31.12.2019 a constituit 114,5 mil. lei;
- o nearmonizarea modificărilor operate în Codul fiscal cu prevederile Legii insolvenței, în ce privește urmărirea silită a datoriilor curente ale contribuabililor insolventi, care la finele anului 2019 au însumat 147,1 mil. lei. Astfel, SFS a fost limitat în aplicarea tuturor instrumentelor de executare silită a obligației fiscale curente, fiind influențat nivelul de recuperare, care, pe parcursul anului 2019, a constituit doar 8 % din valoarea totală a arieratelor curente.

Privind vulnerabilitățile procesului de executare a obligației fiscale de către executorii judecătorești

(xii) Deși, urmare implementării recomandărilor Curții de Conturi, SFS și-a intensificat controlul asupra respectării de către executorii judecătorești a cadrului legal aferent executării silite a restanțelor la buget, prezentul audit a constatat că acest proces, pe unele segmente, rămâne în continuare afectat și compromis de mai multe încălcări, inclusiv de riscuri de fraudă.

(xiii) Un instrument utilizat pe larg de organul fiscal privind încasarea la buget a obligației fiscale este remiterea documentelor executorii către executorii judecătorești, inclusiv prin alăturarea la procedura de urmărire a bunurilor. La situația din 31.12.2019, potrivit datelor SFS, executorii judecătorești aveau în procedură 1711 documente executorii, emise de organul fiscal, în valoare de 1091,6 mil. lei, fiind intentate proceduri de executare în cazul a 439 de documente, în sumă de 408,6 mil. lei, din care au fost restituite la buget 26,6 mil. lei, ce constituie 6,5%.

(xiv) Verificările auditului asupra 8 documente executorii în valoare de 70,9 mil. lei, gestionate de către executorii judecătorești, au identificat suspiciuni rezonabile de fraudă în actele/ materialele emise de un executor judecătoresc (pct.3.3.). Astfel,

- o În cadrul procedurii de recuperare a restanței în sumă de 13,3 mil. lei, în anul 2018, executorul judecătoresc, asistat de angajații SFS, a sechestrat/ridicat articole din metale prețioase (aur și argint, alte bunuri) în valoare totală de 7,5 mil. lei. Contrar art.118 alin. (2) din Codul de executare, documentele de sechestru nu conțineau informația referitor la elementele de individualizare pentru fiecare bijuterie, greutatea și prețul acestora.

- o Executorul judecătoresc a transmis ilegal bunurile spre comercializare în condiții de consignație unui agent economic, care nu dispune de un magazin specializat în comercializarea bijuteriilor și care și-a ridicat licența de activitate cu metale și pietre prețioase cu 8 zile înainte de a fi încheiat contractul de consignație.
- o În perioada instituirii stării de urgență în legătură cu situația epidemiologică din țară, executorul judecătoresc, în comun cu consignatarul, au reevaluat de două ori valoarea bunurilor, micșorând-o până la 4,1 mil. lei, sau cu 45%, motivând că acestea nu au putut fi comercializate în lunile martie-aprilie 2020. Pentru a-și confirma activitatea de comercializare a bunurilor, agentul economic, într-o manieră dubioasă, le-a plasat pe portalul de comercializare a bunurilor, fiind expuse fotografiile ale bijuteriilor în pungi, în condiții care nu asigură integritatea bunurilor, cu risc de sustragere și substituire a acestora.
- o Deși executorul judecătoresc a informat SFS despre toate acțiunile întreprinse aferente comercializării metalelor prețioase, angajații DGA nu au făcut uz de prevederile art. 44 și art.161 din Codul de executare, pentru a contesta actele emise cu ilegalități de către executorul judecătoresc, acționând în mod regulamentar doar după verificările auditului public extern.

Privind conformitatea procesului de planificare a controalelor fiscale și rezultatele controalelor efectuate

(xv) Una dintre principalele soluții de combatere a evaziunii fiscale constă în efectuarea unor controale fiscale care să aibă o țintă finală, respectiv destinarii banilor obținuți din activități nedeclarate sau chiar ilicite. Auditul atestă că, deși activitățile de control fiscal planificate în anul 2019 s-au axat pe monitorizarea comportamentului fiscal al contribuabililor și identificarea contribuabililor cu risc de admitere a încălcărilor fiscale, totuși, acest proces nu a corespuns în totalitate reglementărilor metodologice aplicabile. Astfel, nu au fost utilizate toate riscurile de conformare prestabilite la calcularea scorului de risc al contribuabililor, fapt influențat de neautomatizarea completă a procesului de planificare a controalelor fiscale. În rezultatul controalelor fiscale executate, subdiviziunile de control au calculat la buget obligații fiscale suplimentare în valoare de 539,8 mil. lei, din care au fost încasate 158,1 mil. lei, ce constituie 29,3%.

Conclucrarea SFS cu organele de drept ale statului referitor la infracțiunile fiscale

Deși în cadrul controalelor fiscale SFS sistematic constată infracțiuni fiscale, materialele controalelor fiind remise pentru investigare organelor de drept, instituția nu dispune de date privind intentarea acțiunilor de investigare și rezultatele examinării acestora. În așa mod, la solicitarea auditului public

Cauzele și impactul

extern, SFS nu a prezentat documente care atestă deținerea informațiilor despre investigarea de către organele competente a infracțiunilor fiscale („pseudoactivitate”), legate de neachitarea impozitelor și taxelor cuvenite bugetului în sumă de 4078,1 mil. lei de către 16 contribuabili, care au fost verificați în cadrul controalelor fiscale efectuate în anii 2016-2018. Cele menționate sunt condiționate și de faptul că SFS nu are încheiate acorduri bilaterale de cooperare cu organele de drept, ceea ce ar asigura calitatea datelor deținute.

- Controalele interne ale SFS slabe și vulnerabile, care nu au oferit siguranță în prevenirea riscului de eroare în procesul de evidentă și raportare a restanțelor contribuabililor.
- Lipsa unui mecanism privind definirea clară a regulilor de exercitare de către SFS a rolului de administrator de venituri la plățile și amenzile aplicate de unele instituții ale statului, fapt care a dus la neexecutarea de către organul fiscal a controlului asupra virării integrale și în termen a veniturilor calculate la buget, achitărilor, precum și sumei reale a restanțelor și supraplăților înregistrate de contribuabili.
- Lipsa unor acorduri bilaterale de cooperare încheiate între SFS și organele de drept și, respectiv, nedispunerea de un proces de monitorizare a investigării fraudelor și evaziunilor fiscale admise de agenții economici, inclusiv desfășurarea „pseudoactivității”, constatate în rezultatul controalelor fiscale.
- Nerespectarea cadrului legal de către subdiviziunile SFS responsabile de gestionarea arieratelor, cauzată de lipsa reglementărilor interne privind aplicarea unor instrumente prevăzute de Codul fiscal aferente sechestrării bunurilor contribuabililor restanțieri, având ca impact neasigurarea încasării veniturilor cuvenite bugetului.
- Neaplicarea prevederilor Codului de executare în ce privește contestarea actelor emise de executorii judecătorești, ceea ce a cauzat riscuri de fraudă la comercializarea bunurilor care aparțin statului.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Pe parcursul auditului, SFS:

- a restabilit în evidența fiscală, la Codul ECO 114271 „Accize la alte mărfuri produse pe teritoriul RM”, suma restanțelor contribuabililor de 8,4 mil. lei. SFS a prezentat repetat darea de seamă privind restanța la situația din 31.12.2019, în care a fost inclusă și suma omisă;
- a remis o scrisoare executorului judecătoresc, prin care a solicitat revizuirea procesului de comercializare a bijuteriilor din aur și argint, a altor bunuri, în valoare de la 7,4 mil. lei, menționându-se despre necesitatea întrunirii condițiilor legale referitor la reevaluarea bunurilor. Urmare examinării solicitării înaintate, executorul judecătoresc a informat SFS despre rezilierea contractului încheiat cu agentul economic privind prestarea serviciilor de vânzare în comision a bunurilor și anularea actelor de reevaluare a acestora;

Măsurile dispuse pentru remediere

- a prezentat Ministerului Finanțelor amendamentele de modificare a art.203 din Codul fiscal;
  - a corectat datele din SI CCC aferente înscrierilor eronate din conturile curente ale persoanelor fizice nerezidenți, în sumă de 0,4 mil. lei.
- Ministerul Finanțelor a modificat ordinul intern, stipulând că obligațiile fiscale restante ale contribuabililor insolvabili nu se raportează ca restanțe.

Recomandările formulate cu privire la măsurile necesare pentru înlăturarea deficiențelor constatate în timpul misiunii de audit se referă la:

- îmbunătățirea procesului de management al arieratelor, prin: i) consolidarea prevederilor cadrului legal de reglementare în aspectul vizat; cadrului metodologic intern al SFS; ii) aplicarea tuturor instrumentelor de sechestrare a bunurilor contribuabililor restanțieri; iii) instituirea unui proces de monitorizare a actelor emise de executorii judecătorești, pentru asigurarea conformității încasării datoriilor la buget și prevenirii riscurilor de fraudă;
- revizuirea și eficientizarea proceselor operaționale interne, inclusiv îmbunătățirea controlului intern managerial și a controalelor de prevenire a erorilor în procesul de raportare a veniturilor administrate și restanțelor contribuabililor la BPN și bugetul de stat;
- instituirea și aprobarea unui mecanism eficient de conlucrare cu autoritățile responsabile de prestarea serviciilor publice, pentru asigurarea exercitării conforme a rolului de administrator de venituri, prin calcularea, colectarea, evidența și deținerea controlului asupra acestora;
- încheierea Acordurilor bilaterale de cooperare și schimbul de date cu organele de drept, urmare cărora va institui o procedură funcțională de monitorizare a materialelor remise organelor de drept .

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Nu sunt obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării veniturilor bugetului de stat de către Serviciul Fiscal de Stat în anul 2019.

Recomandări legislativului

Va solicita Ministerului Finanțelor și Ministerului Economiei să identifice entități care să asigure evaluarea nivelului economiei tenebre în sectorul real, în scopul estimării pierderilor anuale ale bugetului de stat, dată fiind micșorarea ponderii veniturilor administrate de SFS , raportate la PIB.

Misiuni de audit al performanței

Auditul performanței „Sunt necesare acțiuni semnificative pentru asigurarea gestionării eficiente și eficace a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională” (Hotărârea nr.65 din 25 noiembrie 2019)

Instrumentul principal pentru realizarea politicii de dezvoltare regională a statului este Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), care se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, precum și din alte surse. Quantumul FNDR este aprobat prin Legea bugetului de stat pentru un an bugetar și constituie pentru anul 2018 circa 200,0 mil. lei. FNDR este gestionat de către MADRM, care alocă mijloacele, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.

La nivel național, principalul document de planificare a dezvoltării regionale în RM este Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020¹²⁷, care include principalele domenii prioritare de intervenție, finanțate din FNDR: (i) aprovizionarea cu apă și canalizare; (ii) drumuri regionale și locale; (iii) gestionarea deșeurilor solide; (iv) eficiența energetică a clădirilor publice; (v) dezvoltarea infrastructurii de afaceri; (vi) creșterea atractivității turistice.

În baza Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020, a fost elaborat Documentul unic de program pentru anii 2017-2020¹²⁸, care include 66 de proiecte de dezvoltare regională.

Scopul	Evaluarea modului în care s-au utilizat mijloacele FNDR, a rezultatelor obținute și a impactului implementării proiectelor finanțate din FNDR, identificarea dificultăților în implementarea politicilor de dezvoltare regională și analizarea din diferite perspective a cauzelor care au generat imperfecțiuni.
Obiectivul	Mecanismele existente asigură gestionarea eficientă și eficace a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională?
Concluzia	Deși au fost raportate unele progrese în domeniul dezvoltării regionale, instituțiile responsabile de gestionarea FNDR se confruntă cu un șir de dificultăți, care afectează fiabilitatea rezultatelor obținute în urma investițiilor efectuate și compromit realizarea eficientă a obiectivelor prestabilite. Astfel, se atestă lipsa coordonării și sinergiei politicii de dezvoltare regională cu intervențiile similare gestionate de către alte autorități la nivel de documente strategice, care vizează dezvoltarea regională. Totodată, actualul mecanism de selectare, implementare și monitorizare a proiectelor finanțate din contul mijloacelor FNDR nu asigură gestionarea eficientă a mijloacelor alocate, iar capacitățile reduse ale APL în procesul de elaborare și cofinanțare a proiectelor, precum și managementul instituțional ineficient al tuturor părților implicate au efect negativ asupra durabilității rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor de dezvoltare regională.

¹²⁷ Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020, aprobată prin Legea nr. 239 din 13.10.2016 (în continuare – Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020).

¹²⁸ Hotărârea Guvernului nr.203 din 29.03.2017 „Cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2017-2020”.

Constatările și concluziile principale

Cert este că sunt necesare acțiuni imperative de îmbunătățire a situației în domeniu, dar și eforturi conjugate pentru dezvoltarea capacităților de selectare, implementare și monitorizare a proiectelor, prin: clarificarea atribuțiilor și sarcinilor tuturor actorilor implicați în implementarea proiectelor de dezvoltare regională, a rolului acestora în perioada post-implementare ca o activitate obligatorie care să asigure durabilitatea și corectitudinea utilizării bunurilor create, astfel urmând a fi evitate situațiile de neutilizare sau de schimbare a destinației bunurilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul surselor FNDR.

Concluzia de audit a fost determinată de :

- nefinalizarea cadrului legislativ și normativ în domeniul dezvoltării regionale de către MADRM;
- neasigurarea pe deplin a respectării principiilor bunei guvernări, nefiind separate funcțiile de elaborare și de implementare a politicilor în domeniu, ambele fiind îndeplinite exclusiv de către MADRM;
- lipsa coordonării și sinergiei politicii de dezvoltare regională cu intervențiile similare gestionate de alte autorități la nivel de documente strategice care vizează dezvoltarea regională;
- lipsa unor date statistice în profil regional necesare pentru elaborarea și implementarea documentelor de politici în domeniu;
- capacitățile reduse de cofinanțare a proiectelor din partea APL, precum și pregătirea insuficientă a documentației tehnice a proiectelor, ce constituie impedimentele în implementarea proiectelor de dezvoltare regională;
- neasigurarea eficacității proiectelor implementate, estimându-se incorect cererea din partea populației față de serviciile potențiale;
- mecanismul existent de monitorizare post-implementare a proiectelor, care a determinat, în unele cazuri, modificarea statutelor proiectelor investiționale vizavi de prevederile conceptuale aplicate în cadrul concursului, neutilizarea bunurilor obținute, precum și neasigurarea bunei întrețineri a obiectelor construite;
- formularea vagă a obiectivelor și indicatorilor de performanță prestabiliți în cadrul proiectelor, care a condiționat raportarea eronată a rezultatelor obținute în urma realizării acestora, creând dificultăți la evaluarea impactului proiectelor;
- modul actual de selectare a proiectelor este defectuos, în rezultatul cărui fapt au fost acceptate proiecte de importanță locală, pentru implementarea cărora s-au utilizat ineficient din FNDR mijloace financiare în sumă de 225,9 mil. lei, precum și proiecte care includ activități neeligibile, în valoare de circa 9,0 mil. lei;
- investițiile majore în proiectele care urmau să asigure accesul populației la apă potabilă nu și-au atins rezultatele scontate;
- suma de 43,1 mil. lei a fost utilizată ineficient pentru implementarea unor proiecte care nu au continuitate;

- beneficiarii de proiecte își concentrează eforturile doar asupra construcției obiectivelor planificate, și nu pe promovarea avantajelor care urmează a fi obținute, ceea ce subminează pe termen mediu și pe termen lung capacitatea acestor investiții de a contribui la dezvoltarea social-economică în localitățile și regiunile beneficiare, afectând durabilitatea rezultatelor proiectelor;
- două proiecte implementate din mijloacele FNDR au fost atribuite eronat la una din direcțiile prioritare stabilite în SNDR, astfel dezafectându-se mijloace financiare din contul FNDR în sumă totală de 37,7 mil. lei.

Cauzele și impactul

Disfuncționalitățile existente în procesul de selectare și de implementare a proiectelor, insuficiența implicării beneficiarilor în valorificarea investițiilor efectuate și lipsa unor proceduri distincte de evaluare a impactului proiectelor finalizate au afectat, per ansamblu, eficiența și eficacitatea utilizării resurselor financiare din FNDR.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Sunt necesare acțiuni conjugate pentru dezvoltarea capacităților de selectare, implementare și monitorizare a proiectelor, astfel urmând a fi evitate situațiile de neutilizare sau de schimbare a destinației bunurilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul surselor FNDR.

Pentru remedierea deficiențelor constatate, precum și pentru atingerea unui management performant în domeniul auditat au fost formulate recomandări, menite să contribuie la îmbunătățirea managementului resurselor alocate din FNDR.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Recomandări legislativului

Auditul performanței privind funcționalitatea și eficacitatea Sistemului Informațional Automatizat „e-Integritate” (Hotărârea nr.70 din 28 noiembrie 2019)

În scopul realizării politicilor statului în domeniul prevenirii corupției și implementării mecanismelor de depunere a declarațiilor, controlului veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, a fost dezvoltat și implementat Sistemul Informațional Automatizat „e-Integritate”. Sistemul a fost elaborat și implementat pe parcursul anilor 2015-2016 de către Centrul de Guvernare Electronică (actualmente - Agenția de Guvernare Electronică), în coordonare cu Comisia Națională de Integritate (actualmente - Autoritatea Națională de Integritate), în cadrul Proiectului „e-Transformare a Guvernării”, finanțat din creditul Băncii Mondiale. Costul implementării SIA a însumat peste 2,0 mil. lei, iar pentru funcționarea acestuia, din bugetul de stat au fost alocate resurse financiare în scopul procurării semnăturilor electronice pentru utilizatorii sistemului. Lansarea în producție a SIA s-a realizat la sfârșitul anului 2017, fiind utilizat începând cu 01.01.2018, așa cum prevede cadrul normativ în vigoare .

La momentul desfășurării auditului, SIA „e-Integritate”, gestionat de ANI, era în proces de dezvoltare/îmbunătățire, având ca scop asigurarea îmbunătățirii transparenței mecanismului de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, precum și facilitarea procesului de completare și de verificare a averilor, intereselor personale și conflictelor de interese, a incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor în conformitate cu legislația în vigoare, activități efectuate de ANI. De asemenea, Sistemul are menirea de a forma Registrul electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale, Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, precum și de a contribui la realizarea sarcinilor și politicilor statului în domeniul prevenirii corupției, fortificarea capacităților ANI și încurajarea monitorizării de către cetățeni/mass-media a serviciilor și activităților realizate, precum și a impactului reformelor în domeniu.

Scopul	evaluarea progreselor înregistrate în dezvoltarea și implementarea SIA „e-Integritate”, a riscurilor și vulnerabilităților care pot afecta impactul scontat al acestuia, cu determinarea oportunităților de îmbunătățire a Sistemului în vederea asigurării/maximizării beneficiilor acestuia.
Obiectivul	În ce măsură Sistemul Informațional „e-Integritate” asigură realizarea scopului stabilit și cum poate fi acesta îmbunătățit pentru atingerea impactului scontat?”.
Concluzia	Per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, au fost asigurate anumite condiții necesare pentru realizarea scopului stabilit al SIA „e-Integritate”, fapt determinat și de instituirea/dezvoltarea SI, funcționarea și utilizarea acestuia, stabilirea unui cadru normativ și instituțional relevant etc. Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în măsură deplină cu impactul scontat al SIA. De asemenea, problemele, deficiențele, precum și alți factori inerenți constatați de audit au afectat funcționalitatea adecvată a SIA, limitând posesorul Sistemului în utilizarea unui instrument eficient pentru realizarea activităților de bază. Astfel, identificarea și gestionarea eficientă a riscurilor pentru succesul

Constatările și concluziile principale

implementării sistemului de către părțile responsabile sunt considerate de o importanță maximă. Este necesar de menționat, în acest context, și aportul echipei responsabile de implementarea SIA până la moment și care urmează a fi asigurat, inclusiv pe viitor, pentru soluționarea deficiențelor și asigurarea funcționalității adecvate a sistemului.

Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:

- pentru dezvoltarea și implementarea SIA „e-Integritate” au fost utilizate instrumente și tehnici de management al proiectului recunoscute la nivel internațional, însă gestionarea neadecvată a riscurilor a generat deficiențe și disfuncționalități în realizarea obiectivelor-cheie stabilite;
- subestimarea complexității proceselor, a resurselor umane și de timp necesare pentru dezvoltarea acestuia, precum și testarea insuficientă a modulelor/componentelor SIA „e-Integritate” au avut consecințe negative asupra funcționalității acestuia și, respectiv, asupra realizării obiectivelor stabilite;
- deși există unele documente necesare pentru funcționarea SIA, acestea nu au fost revizuite/ajustate potrivit noilor funcționalități ale SI, precum și comunicate utilizatorilor în mod eficient;
- cu toate că, în scopul eficientizării activităților în Sistem, inclusiv de depunere și control al declarațiilor, asigurării resurselor informaționale necesare, SIA „e-Integritate” urma să fie integrat cu alte sisteme informaționale sau registre de stat, prin intermediul platformei guvernamentale de interoperabilitate MConnect, precum și serviciilor guvernamentale (MNotify/notificare, MLog/jurnalizare, MPass/autentificare, MSign/semnare electronică), doar pentru unele module ale Sistemului (figura la ecran) au fost realizate integrările respective, acestea însă nu sunt suficient, sau chiar deloc funcționale;
- nu au fost documentate corespunzător modificările operate în componentele bazelor de date și nici actualizată la timp documentația tehnică, ceea ce are impact direct și nefast asupra capacității ANI de a asigura continuitatea funcționării SIA „e-Integritate”. Perpetuarea unui control inadecvat asupra acestora va duce la creșterea riscurilor aferente capacității de utilizare a beneficiilor SIA respectiv;
- controalele generale și cele ale aplicației aferente SIA nu sunt suficiente și eficiente, condiționând riscuri majore de securitate și confidențialitate a datelor procesate în SIA „e-Integritate”. Astfel, accesul logic la SIA necesită un control continuu, pentru asigurarea mai eficientă a confidențialității datelor. Totodată:
  - cu toate că la moment se asigură realizarea copiilor de rezervă ale componentelor SIA „e-Integritate”, acestea nu sunt documentate corespunzător. Totodată, lipsa unui Plan de continuitate și a unui Plan de recuperare în caz de dezastru (BCP și DRP) sporește riscul de nerestabilire a datelor SIA în cazul materializării acestor riscuri;

Cauzele și impactul

- deși controalele unei aplicații sunt utilizate pentru oferirea asigurării (îndeosebi, managementului) că datele sunt valide, autorizate și înregistrate corespunzător, auditul a constatat caracterul inadecvat sau chiar absența acestora în SIA „e-Integritate”. Astfel, neconfigurarea controalelor pentru prevenirea și/sau identificarea potențialelor procesări eronate are impact direct asupra calității datelor generate de SI;
- deși majoritatea adresărilor din partea utilizatorilor sunt înregistrate, iar problemele apărute în mare parte sunt soluționate, nu există un mecanism eficient de suport (help desk), inclusiv proceduri clare de gestionare/înregistrare, soluționare și raportare a acestora. Drept urmare, evenimentele înregistrate nu sunt analizate suficient de detaliat, pentru a identifica și a elimina cauza apariției acestora, și nici utilizate în procesul de luare a deciziilor sau pentru operarea modificărilor/ajustărilor în SI ori în infrastructură.

Neajunsurile constatate au avut impact direct asupra performanței SIA „e-Integritate” și sunt generate de un șir de factori sistemici, principalii constând în: dezvoltarea și implementarea SIA „e-Integritate” în contextul modificării cadrului normativ aferent domeniului, fapt care a condiționat efectuarea cheltuielilor financiare suplimentare pentru ajustarea acestuia.

Astfel, pentru asigurarea utilizării Sistemului în termenul stabilit (01.01.2018) de către subiecții declarării la depunerea online a declarațiilor anuale, au fost utilizate suplimentar 497,0 mii lei, iar pentru ajustarea/dezvoltarea altor componente/module ale SIA, s-au utilizat resurse suplimentare de peste 1,0 mil. lei; neasigurarea condițiilor suficiente și adecvate pentru funcționarea eficientă și eficace a Sistemului, inclusiv: analiza insuficientă a necesităților și riscurilor la etapa de creare/dezvoltare a SIA, imperfecțiunea cadrului normativ și regulator aferent funcționării Sistemului; lipsa/insuficiența capacităților TI ale ANI pentru administrarea eficientă a Sistemului; monitorizarea și controlul insuficient din partea părților responsabile de funcționarea adecvată a Sistemului; necorelarea capacităților instituționale disponibile cu atribuțiile și sarcinile delegate; ineficiența Sistemului ca urmare a funcționării și utilizării necorespunzătoare a acestuia, utilizarea în paralel a modului tradițional (pe suport de hârtie, electronic) de colectare a datelor, verificarea corectitudinii acestora, necesare pentru luarea unor decizii (îndeosebi, în procesul de verificare a declarațiilor, de generare a rapoartelor etc.).

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

- efectuarea unor evaluări privind necesitățile de dezvoltare a Sistemului, precum și contractarea Serviciului Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică pentru asigurarea îmbunătățirii performanțe și securității Sistemului;
- inițierea revizuirii cadrului normativ și regulator aferent funcționării Sistemului;

Măsurile dispuse pentru remediere

- elaborarea Planului de continuitate aferent SIA „e-Integritate”;
- inițierea revizuirii controalelor aferente aplicației pentru asigurarea securității, integrității datelor prelucrate în Sistem;
- revizuirea și îmbunătățirea cadrului normativ și celui regulator aferent funcționării SIA „e-Integritate”;
- dezvoltarea și ajustarea SIA la necesitățile actuale, în scopul asigurării atingerii obiectivelor aferente Sistemului;
- evaluarea necesităților de integrare a SIA „e-Integritate” cu alte registre și sisteme informaționale de stat și private, precum și asigurarea interoperabilității acestuia în scopul eficientizării activităților Autorității Naționale de Integritate;
- consolidarea capacităților instituționale ale Autorității Naționale de Integritate, inclusiv ale TI, în vederea asigurării gestionării și funcționării eficiente a Sistemului.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Constatările și recomandările auditului sunt binevenite și vor contribui la îmbunătățirea funcționării și gestionării SIA în vederea atingerii scopului și obiectivelor acestuia.

Recomandări legislativului

- susținerea eforturilor autorităților de resort, prin implicarea participativă la toate etapele (de ajustare a cadrului de reglementare/normativ, de finanțare etc.), pentru realizarea obiectivelor din domeniu.

Auditul performanței activității întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei” (Hotărârea nr.3 din 29 ianuarie 2020)

Agenția „Apele Moldovei” (AAM), în perioada anilor 2015-2018, a exercitat funcțiile de fondator al Întreprinderilor de stat Stațiunile Tehnologice de Irigare, prin intermediul cărora a implementat politica statului în domeniul gospodăririi apelor și hidroameliorației, alimentării cu apă și canalizării. După data de 10.08.2018, fondator al acestor întreprinderi a devenit Agenția Proprietății Publice. În perioada auditată, întreprinderile de stat au avut drept obiectiv asigurarea procesului de exploatare și întreținere a sistemelor hidroameliorative, de irigare/desecare, de gestionare a lacurilor, de consolidare a barajelor și digurilor pentru protecție contra inundațiilor și/sau viiturilor. Sistemul centralizat de irigare atribuit în gestiune întreprinderilor de stat a fost proiectat pentru a acoperi o suprafață de 108,7 mii ha. Lungimea digurilor care era monitorizată de către întreprinderi constituia 522,24 km - pe râul Nistru, și 269,05 km - pe râul Prut. Două dintre întreprinderile de stat auditate aveau drept obiectiv de bază asigurarea administrării lacurilor Costești-Stânca și Ghidighici.

Scopul	Evaluarea eficienței și eficacității activităților desfășurate de către întreprinderile de stat, în vederea identificării deficiențelor ce au influențat nivelul de performanță raportat de către întreprinderile de stat care au gestionat sisteme și construcții hidrotehnice (sisteme centralizate de irigare/desecare, baraje și diguri).
Obiectivul	Factorii de decizie ai întreprinderilor de stat al căror fondator în perioada anilor 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei”, prin activitățile desfășurate, au asigurat prestarea serviciilor potrivit specificului activităților statutare în mod performant?
Concluzia	Concluzia de audit a fost determinată de efectul managementului necorespunzător și controlului intern nefuncțional, precum și de efectul deficiențelor constatate. Astfel, factorii de decizie responsabili de gestionarea întreprinderilor de stat al căror fondator în perioada anilor 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei” nu au manifestat spirit de bună guvernare și administrare a patrimoniului utilizat în procesul de gospodărire a apelor și a hidroameliorației, ceea ce a condiționat degradarea și distrugerea semnificativă a sistemului de irigație național, pierderea elementelor patrimoniului public și cheltuirea neperformantă a resurselor financiare publice. Totodată, implementarea noilor reforme în domeniul hidroameliorației și gospodăririi apelor urmează să responsabilizeze factorii de decizie la distribuirea sarcinilor, în vederea asigurării integrității patrimoniului public, garantării satisfacerii intereselor sociale, precum și prestării serviciilor publice calitative și performante.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost determinată de următoarele: - Factorii de decizie responsabili nu au desfășurat acțiuni consecvente de realizare a scopului Programului național de dezvoltare a gospodăririi apelor și hidroameliorației pentru perioada anilor 2011-2020. AAM, precum și

Întreprinderile de stat nu și-au sincronizat acțiunile cu obiectivele strategice, astfel necontribuind la consolidarea domeniului irigației/desecării, dar și al protecției contra inundațiilor. Acest fapt a fost posibil dată fiind imposibilitatea identificării, sau chiar a valorificării investițiilor capitale în sisteme de irigare centralizate, a neactualizării normativelor de exploatare tehnică a sistemelor de irigare și desecare, precum și a metodologiei de stabilire a tarifelor pentru pomparea apei la irigare. Toate acestea au dus la menținerea unui sistem de irigare rudimentar și necorespunzător tendințelor actuale, fiind prestate servicii de irigare de calitate proastă, la prețuri diverse, scumpe, care nu acopereau costurile. În aceleași circumstanțe, autoritățile au reparat doar 14,9 km (sau 9,3%) de diguri de protecție, supunând riscurilor enorme de inundare teritoriul țării.

- În perioada evaluată s-a constatat că fragmentarea și inconsistența cadrului de reglementare a principiilor de responsabilizare și evaluare a managementului, în corespundere cu performanțele înregistrate, fluctuația factorilor de decizie ai întreprinderilor de stat, dar și nerealizarea tuturor drepturilor și obligațiilor reglementare ale acestora au influențat calitatea și consecvența deciziilor adoptate. Fondatorul (Agenția „Apele Moldovei”) nu a stabilit întreprinderilor indicatorii economico-financiari, nu a promovat politici tehnice comune în cadrul ramurii, nu a asigurat minimizarea fluctuației membrilor consiliilor de administrație (CA) sau a administratorilor întreprinderilor. Fluctuația membrilor CA nu a asigurat continuitatea deciziilor și evaluarea impacturilor, iar faptul că funcționarii desemnați nu aveau nicio tangență cu domeniile specifice ale întreprinderilor de stat, activitatea lor era mai mult formală. În unele cazuri, deciziile CA au avut impact negativ asupra activității întreprinderilor, întrucât o întreprindere, printr-o hotărâre judecătorească, a fost obligată să achite o compensație administratorului care a fost demis ilegal, urmare propunerii CA. De asemenea, se remarcă faptul că asigurarea cu subvenții a întreprinderilor de stat i-a determinat pe unii administratori să abordeze o atitudine comodă „de așteptare”, în condițiile în care remunerarea lor era asigurată consecvent, fără a depinde direct de performanțele financiare ale întreprinderilor sau de nivelul de realizare a indicatorilor operaționali. Astfel, se evidențiază exemplul Î.S. STI Vulcănești, Drochia și Orhei, care în anii 2015-2018 nu au irigat niciun hectar, au înregistrat pierderi în fiecare an, dar au beneficiat de subvenții (în total - de 6,7 mil. lei), iar salariul achitat administratorilor a constituit 0,79 mil. lei. Un alt element care a contribuit la diminuarea funcționalității stațiilor de irigare a fost fluctuația masivă a personalului întreprinderilor, dar și micșorarea numărului unităților de personal, în scopul reducerii cheltuielilor de remunerare, ceea ce a micșorat și mai mult capacitatea de activitate a întreprinderilor, or, numărul unităților de personal a fost redus din contul inginerilor care asigurau capacitatea tehnică a stațiilor și a paznicilor, aceștia având menirea de a asigura integritatea bunurilor întreprinderilor.

- În perioada evaluată s-a constatat că indicatorii financiari ai întreprinderilor au suportat un declin semnificativ în condițiile creșterii costurilor vânzărilor și înregistrării pierderilor, în cei 4 ani întreprinderile având o performanță financiară precară, datorată guvernării slabe. Reieșind din acestea, se subliniază că, deși întreprinderile trebuiau să fie parte integrantă a unei agriculturi performante și economii durabile, au generat pierderi economiei naționale, fără a aduce plusvaloare sectorului economic, iar rentabilitatea scăzută a acestora a favorizat materializarea riscurilor fiscale suplimentare și suportarea cheltuielilor adiționale de către stat pentru onorarea obligațiilor formate de către întreprinderi.
- Administrarea ineficientă de către întreprinderile de stat a proprietății publice atribuite în gestiune, descreșterea indicatorilor financiari ai întreprinderilor, precum și neelaborarea Cadastrului de stat al apelor de către Agenția „Apele Moldovei” au contribuit la nedelimitarea tuturor terenurilor fondului apelor, administrarea ineficientă a proprietății publice atribuite în gestiune, degradarea sau pierderea elementelor patrimoniale, imposibilitatea acumulării veniturilor sau chiar cauzarea de riscuri privind securitatea națională, iar neaplicarea regulilor contabile de reevaluare a bunurilor gestionate a împiedicat organele de urmărire penală să investigheze cauzele de furt, având în vedere valoarea de 0,00 lei a bunurilor sustrate.
- Responsabilii întreprinderilor de stat orientate spre supravegherea și întreținerea lacurilor nu au realizat activități de menținere a bunei exploatare a construcțiilor hidrotehnice, ceea ce a dus la degradarea acestora, avarierea barajelor, nefuncționarea instalațiilor de regularizare și evacuare a apelor etc. Nerealizarea activităților de întreținere a fost condiționată de incoerența cadrului legal și insuficiența resurselor financiare, având în vedere faptul că în arendă erau date doar porțiuni de diguri, deși agenții economici desfășurau activități economice pe întreaga suprafață a lacurilor.
- Atragem atenția asupra modului de administrare a barajului lacului de acumulare Costești-Stânca, unde, dată fiind neactualizarea mărimii taxei de trecere peste baraj, care a fost aprobată prin HG nr. 853/1999, Î.S. „NHT Costești Stânca” nu poate acumula resursele financiare necesare pentru întreținerea și consolidarea barajului. În aceste condiții, este necesară revizuirea tarifelor de trecere a barajului, ori barajul, fără o consolidare semnificativă, ar putea supune pericolului de inundații localitățile din cursul inferior al râului.
- De asemenea, în perioada auditată, nici autoritățile, nici administratorii întreprinderilor nu au desfășurat acțiuni substanțiale de reparație a digurilor de-a lungul râurilor Prut și Nistru, astfel încât, la sfârșitul anului 2018, distanța de 398,53 km, sau 76 %¹²⁹, din lungimea digurilor de pe râul Nistru și circa 100 km (din 269,05 km) din lungimea digurilor râului Prut erau într-o stare

¹²⁹ Lungimea totală a digurilor de pe râul Nistru constituie 522,24 km.

nesatisfăcătoare, ceea ce condiționează riscuri iminente de deversări ale râurilor, de rupere a digurilor și de inundații.

- Activitatea de irigare a întreprinderilor de stat în ultimii ani a înregistrat cote tot mai scăzute, astfel încât la sfârșitul anului 2018, întreprinderile de stat, din suprafața proiectată spre irigare de 108,7 mii ha, au irigat doar 4,7 mii ha. Situația dată s-a datorat calității proaste a serviciilor prestate, care nu mai erau atât de solicitate de către agricultori, urmare degradării echipamentului și a tehnologiilor.

Cauzele și impactul

Lipsa abordărilor consecvente de implementare a programelor de dezvoltare a gospodăririi apelor și hidroameliorației a dus la gestionarea ineficientă a întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei”, indicatorii de performanță fiind în continuă descreștere. Implicarea superficială a factorilor de decizie în soluționarea deficiențelor sistemice a cauzat degradarea construcțiilor hidrotehnice și, ca urmare, a dus întreprinderile în pragul falimentului. Totodată, efectele hotărârilor nechibzuite ale factorilor de decizie selectați în mod netransparent și în lipsa unor criterii de selectare corespunzătoare au determinat autoritățile naționale să identifice soluții privind reorganizarea întreprinderilor de stat generatoare de pierderi, cu regândirea sistemului de administrare a domeniului de hidroameliorație și gospodărire a apelor de o altă manieră, acestea fiind transmise în gestiune către APP, cu scopul de a lichida întreprinderile neperformante și de a transmite activele funcționale spre gestiune ulterioară Agenției „Apele Moldovei”, care este în drept să decidă soarta de mai departe a infrastructurii de irigare.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Nu au fost desfășurate activități de remediere, având în vedere faptul că fondator al acestora a devenit APP.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Entitatea a fost de acord cu observațiile de audit.

Recomandări legislativului

Auditul performanței privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei (Hotărârea nr.4 din 30 ianuarie 2020)

Programul național de combatere a hepatitei se evidențiază prin faptul că această maladie se regăsește între primele 10 boli infecțioase letale și reprezintă principala cauză etiologică a cirozei și a hepatocarcinomului. Bunele practici internaționale recomandă diminuarea poverii asupra populației cu hepatită prin programe și acțiuni concrete în sistemul de ocrotire a sănătății, care au menirea să soluționeze aceste probleme pentru pacienți și familiile lor, prin preluarea costurilor semnificative ale tratamentelor de către stat.

Provocările Republicii Moldova și politicile strategice aferente domeniului sănătății la nivel național au identificat această maladie în obiectivele și țintele Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

În acest context, Curtea de Conturi și-a propus efectuarea auditului public extern, inclusiv cu evaluarea proceselor sistemice și complexe instituționale aferente acestui Program național. Programul național de combatere a hepatitelor virale pentru anii 2017-2021 este al patrulea program național, care a fost aprobat de către Guvernul Republicii Moldova în mai 2017.

Mijloacele financiare planificate pentru implementarea Programului au fost estimate în sumă de 271,0 mil. lei, în timp ce acesta nu dispune de un buget separat, iar estimarea lui s-a efectuat în lipsa calculelor justificative.

Scopul	Evaluarea eficienței, eficacității și economicității performanței implementării planului de acțiuni al programului și a impactului de reducere a poverii hepatitei prin prevenirea și controlul acesteia și asigurarea accesului la servicii calitative, centrate pe pacient.
Obiectivul	Programul național de combatere a hepatitelor virale dispune de acțiuni eficiente și eficace pentru realizarea obiectivelor specifice stabilite, care ar oferi servicii calitative pacienților îndreptate spre reducerea morbidității?
Concluzia	<p>Programul național de combatere a hepatitelor virale nu a dispus de procese sistemice interconexe instituționale la toate nivelurile, de informații electronice privind persoanele afectate de această maladie și evaluări sau monitorizări aferente realizării indicatorilor, ceea ce nu a asigurat pe deplin realizarea eficientă și eficace a obiectivelor stabilite. Astfel, nu a fost asigurat pe deplin accesul pacienților la servicii medicale calitative prin realizarea măsurilor de prevenire, depistare activă, diagnostic și tratament, cu aplicarea intervențiilor centrate pe pacienții afectați de hepatitele virale.</p> <p>Totodată, indicatorii de monitorizare stabiliți au caracter general, nu sunt măsurabili, relevanți, încadrați în timp și sustenabili, ceea ce nu a oferit posibilitatea evaluării lor.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la capitolul profilaxia se atestă un nivel scăzut de vaccinare a persoanelor din grupul de risc, situație care nu asigură reducerea riscurilor de sănătate și prevenirea infectării cu hepatită a 4 613 persoane. De asemenea, pentru anii 2018 și 2019, majoritatea instituțiilor nu au beneficiat de vaccinuri contra

- virusului hepatitei virale B, cauza fiind neachiziționarea vaccinului din contul mijloacelor identificate în Program;
- procesul de includere a bolnavilor cu hepatită în tratamentul antiviral este unul de durată, anevoios și implică o multitudine de instituții și persoane responsabile;
  - în consecință, analizând etapele de adresare, diagnosticare, acceptare, aprobare, prescriere și eliberare a preparatelor pentru tratamentul antiviral persoanelor afectate, s-a constatat că pacienții sunt puși în situația de a aștepta tratamentul timp de la 14 zile până la 311 zile;
  - în scopul optimizării și eficientizării acestui proces, a activităților entităților, precum și utilizării raționale a resurselor disponibile, auditul a înaintat recomandări de simplificare (de la 14 etape până la 7 etape);
  - lipsa investigației cu privire la gradul de fibroză (Fibroscan) și a genotipului hepatitei virale C poate afecta calitatea și durata tratamentului. Componenta dosarului privind Conduita terapeutică în hepatitele virale la copii și adulți nu a fost aprobată, ceea ce determină neuniformitatea întocmirii dosarelor și, respectiv, nu oferă posibilitatea evaluării eficacității rezultatelor tratamentului. Astfel, din 261 de dosare ale pacienților analizate, 80 s-au analizat în lipsa investigațiilor de determinare a genotipului hepatitei C, care depinde de zonele geografice, iar în contextul migrației masive a populației, pe teritoriul Republicii Moldova se regăsesc toate genotipurile. Totodată în 102 dosare a lipsit investigația privind determinarea gradului de fibroză;
  - repartizarea necorespunzătoare a preparatelor antivirale de către IMSP SCBI „Toma Ciorbă” a diminuat eficiența indicatorilor propuși în Program. 6 instituții medicale nu au fost asigurate pe deplin cu preparatele necesare tratamentului pacienților, iar în unele cazuri preparatele s-au eliberat în surplus;
  - evidența medicamentelor antivirale este defectuoasă. La 4 instituții medicale a fost constatată necorespunderea datelor din facturile fiscale aferente recepției preparatelor de către instituțiile medico-sanitare publice și cantitatea medicamentelor eliberate pacienților, în sumă de 66,8 mii lei, ceea ce determină elementele indicilor de fraudă;
  - la farmacia IMSP SR Anenii Noi au fost identificate medicamente antivirale cu termenul de valabilitate expirat, în sumă de 12,0 mii lei, și divergențe între stocurile din farmacie cu cele din registrul de recepționare a medicamentelor antivirale și eliberarea acestora medicului infecționist, în sumă de 16,2 mii lei;
  - s-au atestat întreruperi la tratamentul antiviral în 299 de cazuri, ceea ce a determinat neasigurarea evaluării eficacității tratamentului antiviral și diminuează efectul scontat de la administrarea preparatelor;

- IMSP SR Cimișlia nu a creat condițiile necesare pentru asigurarea efectului tratamentului antiviral (păstrarea în frigider a 816 soluții injectabile) pentru tratamentul a 16 persoane, în valoare de 212,3 mii lei;
- lipsa evidenței persoanelor care nu sunt incluse în tratament condiționează tergiversarea procedurii de transmitere repetată a dosarului și neprezentarea datelor exacte privind persoanele pentru care au fost perfectate dosarele de includere în tratamentul antiviral. Stabilirea schemei de tratament, prin neindicarea timpului prescrierii tratamentului, a medicului, a duratei de tratament, pune la îndoială veridicitatea datelor.

În cazul respingerii de către Comisia specializată a inițierii tratamentului, nu este emisă o decizie în acest sens, iar bolnavii nu cunosc acest fapt. Astfel de situații au fost constatate pentru 312 persoane la entitățile auditate, care nu și-au cunoscut dreptul de aplicare repetată a dosarului. În aceste circumstanțe, pot parveni cazuri de acutizare a comorbidității, iar pacientul nu cunoaște decizia.

Auditul a constatat lipsa unui raport de totalizare pe țară privind monitorizarea tratamentului antiviral. Deși unele instituții medico-sanitare publice din teritoriu elaborează rapoarte privind monitorizarea tratamentului antiviral, Comisia specializată nu are o abordare unică și nu dispune de o informație totalizatoare per ansamblu. Neelaborarea datelor sistematizate pe țară, ce ar oferi o imagine a monitorizării pacienților care au beneficiat de tratamentul antiviral, nu asigură evaluarea indicatorilor de progres și performanță Programului național.

Procesul de achiziții ale preparatelor antivirale nu a asigurat atingerea principiilor de economicitate, eficacitate și eficiență. Astfel:

La etapa inițială, necesarul de medicamente antivirale pentru tratamentul persoanelor infectate cu hepatită nu este fundamentat de informații justificative aferente listelor de pacienți identificați de instituțiile medico-sanitare publice din teritorii.

Etapa de organizare și desfășurare a achizițiilor publice s-a realizat în baza solicitărilor primite, iar procesul a fost efectuat cu unele dificultăți și cu nerespectarea normelor stabilite și a principiilor de performanță. Astfel, pentru loturile anulate în anul 2017 s-a anunțat o nouă licitație, care s-a desfășurat tardiv, peste șase luni, timp în care pacienții au fost lipsiți de tratamentul necesar.

Etapa de executare a prevederilor contractuale a fost însoțită de ignorarea normelor stabilite, fiind acceptate medicamente cu termenul de valabilitate mai mic decât este prevăzut în contractele de achiziții publice, în sumă de 407,0 mii lei. Pentru nimicirea inofensivă a acestor medicamente urmează a fi alocate și utilizate mijloace suplimentare în sumă de circa 24,1 mii lei.

Realizarea screening-ului/diagnosticării populației nu a fost acoperită cu surse financiare (3,3 mil. lei), ceea ce a determinat tergiversarea depistării bolnavilor și includerii acestora la tratamentul antiviral.

Cauzele și impactul

Managementul calității interne la etapele investigațiilor de laborator nu a fost asigurat la toate nivelurile. Astfel, s-a constatat că, din 115 laboratoare acreditate, 7 nu sunt acreditate, ca urmare a fuzionării Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și a unor instituții din subordine. Totodată, acreditarea în sănătate a acestor laboratoare nu poate fi realizată din cauza conflictului de interese care a apărut în rezultatul absorbției organismului de acreditare în componența Agenției Naționale pentru Sănătate Publică.

Nerealizarea eficientă și eficace a obiectivelor Programului național de combatere a hepatitelor virale a fost generată, în special, de lipsa proceselor sistemice interconexe instituționale la toate nivelurile, a informațiilor electronice privind persoanele afectate de această maladie, precum și a evaluărilor sau monitorizărilor. Situațiile constatate de audit au fost generate de ineficiența controlului intern la instituțiile de toate nivelurile, precum și de lipsa activităților de audit intern și de monitorizare din partea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Inacțiunile sistemice și complexe au avut ca impact neasigurarea pe deplin a accesului pacienților la servicii medicale calitative prin realizarea măsurilor de prevenire, depistare activă, diagnostic și tratament, cu aplicarea intervențiilor centrate pe pacient.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Autoritățile publice centrale de specialitate și instituțiile medicale urmează să contribuie mai mult la îmbunătățirea sănătății populației, prin remedierea problemelor sistemice la toate nivelurile, inclusiv prin implementarea recomandărilor înaintate de misiunea de audit, care au fost orientate spre atingerea obiectivelor specifice de monitorizare și control al hepatitei, îmbunătățirea proceselor sistemice de management și control al Programului, cu asigurarea responsabilizării instituțiilor implicate în realizarea acestuia.

Materialele aferente prejudicierii mijloacelor financiare publice, prin admiterea formării stocurilor de medicamente cu termenul de valabilitate expirat și a cheltuielilor suplimentare pentru nimicire, au fost remise Procuratului Generale, pentru examinare conform competențelor.

Echipa de audit a adus la cunoștință entităților auditate toate constatările, concluziile și recomandările de audit, nefiind expuse obiecții din partea celor informați.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

**Recomandări
legislativului**

Solicitarea de la Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să asigure evaluarea implementării Programului și a recomandărilor, inclusiv pentru responsabilizarea părților, ceea ce ar garanta îndeplinirea eficientă a atribuțiilor, atingerea obiectivelor și indicatorilor de rezultat, gestiunea eficientă a mijloacelor publice, accesul populației la servicii medicale calitative.

Auditul performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei (Hotărârea nr.5 din 30 ianuarie 2020)

Tuberculoza este o maladie socială și reprezintă una dintre problemele prioritare ale sistemului de sănătate, iar provocarea cea mai semnificativă în controlul tuberculozei o constituie prezența fenomenului de transmitere a infecției, cu expunerea mediului înconjurător la riscuri de îmbolnăvire. Astfel, prevenirea și reducerea tuberculozei constituie obiectivele strategice la nivel național, această boală fiind identificată ca și maladie-cheie și în contextul obiectivelor Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

Prioritățile Guvernului în combaterea tuberculozei s-au realizat prin aprobarea celui de-al 4-lea Program național de reducere a poverii tuberculozei, care este centrat pe asigurarea accesului cetățenilor la servicii medicale calitative.

Analiza de către Curtea de Conturi a sistemului de sănătate denotă că Republica Moldova rămâne printre țările cu un nivel ridicat de morbiditate și face parte din cele 18 țări prioritare în reducerea tuberculozei din Regiunea Europeană.

Deși numărul persoanelor bolnave de tuberculoză s-a micșorat în perioada implementării Programului (de la 4112 persoane în anul 2016 până la 3577 persoane în anul 2018), finanțarea cheltuielilor pentru tuberculoză din Fondurile de Asigurări Obligatorii este în creștere de la an la an și indică asupra poverii financiare a statului în vederea reducerii maladii.

Mijloacele financiare planificate pentru implementarea Programului au fost estimate în sumă de 3 129,0 mil. lei, în timp ce acesta nu dispune de un buget separat, iar estimarea lui s-a efectuat în lipsa calculelor justificative.

Scopul	Evaluarea eficienței, eficacității și economicității performanței implementării planului de acțiuni al programului precum și a impactului de reducere a poverii tuberculozei prin prevenirea maladii și asigurarea accesului la servicii calitative, centrate pe pacient.
Obiectivul	Este asigurată populația Republicii Moldova cu măsuri eficiente de prevenire și control al tuberculozei prin implementarea acțiunilor Programului?
Concluzia	Programul național de reducere a poverii tuberculozei nu a dispus de procese sistemice interconexe instituționale la toate nivelurile, de informații electronice privind persoanele afectate de această maladie și evaluări sau monitorizări aferente realizării indicatorilor, ceea ce nu a asigurat pe deplin realizarea eficientă, economă și eficace a obiectivelor stabilite. Astfel, nu a fost asigurat pe deplin accesul pacienților la servicii medicale calitative prin realizarea măsurilor de prevenire, depistare activă, diagnostic și tratament, cu aplicarea intervențiilor centrate pe pacienții afectați de această maladie. Astfel, - sistemul instituțional este unul complex și se caracterizează prin includerea în proces a mai multor entități cu atribuții și obligațiuni separate, iar conclucrarea părților implicate nu este reglementată;

Constatările și concluziile principale

- programul național nu dispune de un buget separat, deși stabilește acțiuni, obiective și indicatori de rezultat specifici maladiei, care implică resurse umane, financiare, tehnice etc.;
- serviciile medicale prestate cetățenilor se finanțează din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, care nu pot fi delimitate pe tipuri de maladii;
- insuficiența reglementărilor și a responsabilităților clar definite ale părților implicate în procesul de prestare a serviciilor medicale la etapele de profilaxie, diagnostic și tratament;
- sistemele informaționale utilizate în domeniul sănătății nu oferă posibilitatea de a evalua accesul cetățenilor la servicii medicale, inclusiv: persoanele investigate, tipul și cuantumul serviciilor și investigațiilor prestate, diagnosticul stabilit, tratamentul prescris;
- procesul de analiză și monitorizare aferent implementării acțiunilor Programului a fost lipsit de reglementări, ceea ce nu a contribuit la responsabilizarea părților implicate.

Concluzia de audit a fost determinată de următoarele:

- la capitolul profilaxie se atestă nivelul scăzut de vaccinare a copiilor, situație care nu asigură reducerea riscurilor de sănătate și prevenirea infectării cu tuberculoză a 2260 de copii. De asemenea, unele instituții medicale nu au planificat și administrat eficient vaccinul, ceea ce a determinat pierderi în cantitate de 29804 doze, din contul cărora puteau fi imunizați 14904 nou-născuți;
- cu referire la depistarea activă a tuberculozei în rândurile persoanelor predispuse infecției, se atestă nivelul scăzut de investigare radiologică a 1012 persoane cu HIV și diabet zaharat, consumatori de droguri și alcool, ceea ce poate determina expunerea mediului înconjurător la riscuri sporite de contaminare. Aceste circumstanțe nu asigură diminuarea riscurilor de sănătate în rândul persoanelor cu risc sporit de morbiditate;
- achiziționarea preparatelor medicale necesare în tratamentul pacienților cu tuberculoză s-a efectuat prin intermediul unei instituții internaționale, al cărei scop a fost asigurarea pe deplin a instituțiilor statului cu stocuri de medicamente, în special, la prețuri mai mici.

În pofida condițiilor contractuale defectuoase, au fost efectuate plăți în avans în sumă de 107,0 mil. lei, fără indicarea destinației concrete și fără a fi divizate pe tipuri de cheltuieli.

- În anul 2019, achiziționarea preparatelor medicamentoase s-a efectuat în baza prețurilor de achiziție a medicamentelor din anul 2017, fiind formate economii în sumă de 5,0 mil. lei la procurarea medicamentelor, iar pentru procurarea consumabilelor medicale nu au fost suficiente mijloace financiare în sumă de 3,6 mil. lei, ceea ce a dus la reducerea stocurilor.
- Eficiența tratamentului ambulator administrat de către pacienți se realizează prin acordarea suplimentelor alimentare. La acest aspect,

verificările auditului au relevat că produsele alimentare eliberate pacienților cu tuberculoză, în sumă de 2,3 mil. lei, nu au corespuns cerințelor recomandate.

Totodată, menținerea alimentației necesare în tratament și motivarea pacienților nu au fost asigurate în cazul a 663 de pacienți cu tuberculoză (430,0 mii lei), care nu au beneficiat de suplimente alimentare, pe motivul că nu au fost informați despre necesitatea prezentării la instituția medicală pentru a primi suplimentele.

Deși instituțiile medicale asigură pacienții cu suplimente alimentare, persoanele cu tuberculoză nu au asigurat procurarea produselor alimentare prin valorificarea a 2500 de tichete alimentare (în sumă de 90,1 mii lei).

Aceste circumstanțe implică riscuri ce țin de eficacitatea tratamentului în lipsa alimentației recomandate, iar pe de altă parte nu se asigură eficiența mijloacelor financiare alocate în acest scop.

Depistarea timpurie a tuberculozei a fost scopul programului „Un doctor pentru tine”, care a constatat în efectuarea radiografiilor, în special în zonele rurale. Deși au fost alocate mijloace financiare semnificative (4,0 mil. lei) numărul de investigații preconizate nu au fost realizate potrivit ariei planificate și mijloacelor financiare alocate în acest sens.

Accesul redus al cetățenilor la investigații radiografice este o problemă ce persistă de la an la an, fiind determinată, în special, de lipsa personalului medical specializat, precum și de atitudinea formală a autorităților publice locale în informarea și asigurarea prezenței cetățenilor pentru a fi examinați.

Totodată, auditorii au constatat că instituțiile penitenciare nu au întreprins măsuri suficiente de prevenire și reducere a tuberculozei, ca exemplu servind următoarele:

- neexaminarea radiologică a 11000 de persoane din sistemul penitenciar la fiecare 6 luni de detenție, deși cadrul normativ stabilește realizarea examinărilor radiologice de două ori pe an pentru toți deținuții;
- neinvestigarea radiologică obligatorie a 2585 de persoane intrate în cadrul sistemului penitenciar, situații care pot crea premise favorabile pentru dezvoltarea și răspândirea tuberculozei în sistemul penitenciar;
- desfășurarea formală a procedurii de inventariere anuală din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor a generat prejudicii, prin neidentificarea stocurilor de medicamente cu termenul de valabilitate expirat (101,6 mii lei) și cheltuieli suplimentare pentru nimicire (83,6 mii lei).

La etapele de evaluare, monitorizare și raportare se relevă că părțile implicate au realizat un șir de acțiuni, prin identificarea problemelor. Totodată, deși s-au înaintat recomandări, nu au fost stabilite instituțiile responsabile de implementarea recomandărilor, precum și termenul de raportare, situație care

Cauzele și impactul	<p>nu a influențat adoptarea deciziilor de îmbunătățire și acces la serviciilor medicale calitative.</p> <p>Nerealizarea eficientă, economă și eficace a obiectivelor Programului național de reducere a poverii tuberculozei a fost generată, în special, de lipsa proceselor sistemice interconexe instituționale la toate nivelurile, a informațiilor electronice privind persoanele afectate de această maladie, precum și a evaluărilor sau monitorizărilor. Situațiile constatate de audit au fost generate de ineficiența controlului intern la instituțiile de toate nivelurile, precum și de lipsa activităților de audit intern și de monitorizare din partea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.</p> <p>Impactul acestor inacțiuni sistemice și complexe a fost neasigurarea pe deplin a accesului pacienților la servicii medicale calitative, prin realizarea măsurilor de prevenire, depistare activă, diagnostic și tratament, cu aplicarea intervențiilor centrate pe pacient.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<p>În vederea remedierii curențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop sporirea eficienței, eficacității și economicității implementării Programului, acestea fiind orientate spre atingerea obiectivelor specifice de prevenire a tuberculozei și îmbunătățirea sistemului de management al Programului, cu asigurarea responsabilizării instituțiilor implicate în realizarea acestuia.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Cât privește prejudicierea mijloacelor financiare publice, prin admiterea formării stocurilor de medicamente cu termenul de valabilitate expirat și cheltuielilor suplimentare pentru nimicire, materialele au fost remise Procuratului Generale, pentru examinare conform competențelor.</p>
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Echipa de audit a adus la cunoștință entităților auditate toate constatările, concluziile și recomandările de audit, nefiind expuse obiecții din partea celor informați.</p>
Recomandări legislativului	<p>Solicitarea de la Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să asigure evaluarea implementării Programului și a recomandărilor, inclusiv pentru responsabilizarea părților, ceea ce ar garanta îndeplinirea eficientă a atribuțiilor, atingerea obiectivelor și indicatorilor de rezultat, gestiunea eficientă a mijloacelor publice, accesul populației la servicii medicale calitative.</p>

Auditul performanței privind activitatea Instituției Publice Directoratul Liniei de Credit, în care Ministerul Finanțelor are calitatea de fondator (Hotărârea nr.40 din 28 iulie 2020)

Directoratul Liniei de Credit (sau Directoratul) este o instituție publică în care Ministerul Finanțelor are calitatea de fondator, fiind responsabil de recreditarea, administrarea și monitorizarea resurselor proiectelor investiționale finanțate din fondurile împrumuturilor externe de stat, acordate de Instituțiile Financiare Internaționale pentru dezvoltarea sectorului privat.

În anul 2020, Directoratul Liniei de Credit a fost restructurat în Instituția Publică „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”, în baza Hotărârii Guvernului nr.338 din 03.06.2020, urmare cărui fapt, acestuia i s-au atribuit și alte sarcini și responsabilități. Misiunea de audit s-a axat pe activitatea Directoratului exercitată în anul 2019, sau până la restructurare.

Cheltuielile privind activitatea operațională a Directoratului Liniei de Credit au constituit 4,2 mil. lei, iar ponderea majoră în structura acestora de circa 80% este deținută de cheltuielile privind remunerarea personalului.

La finele anului 2019, Directoratul Liniei de Credit avea în gestiune 21 Liniile de credit și Proiecte finanțate din împrumuturi externe. Pe parcursul anului, la operațiunile de intermediere financiară în cadrul Liniilor de credit au participat 14 instituții financiare participante.

De la începutul activității Directoratului au fost recreditate 11 822 de subproiecte, în sumă totală echivalentă cu 10 045,6 mil. lei. Ponderea majoră de 58,0% din totalul subîmprumuturilor recreditate de către Directoratul Liniei de Credit a fost direcționată la finanțarea întreprinderilor și activităților în domeniul agriculturii.

Soldul datoriei pentru subîmprumuturile recreditate, la situația din 31.12.2019, constituia 2 090,36 mil. lei, fiind format din soldul a 2 631 de subproiecte recreditate, care sunt în proces de implementare.

Scopul	Evaluarea performanței activității directoratului liniei de credit, în care Ministerul Finanțelor are calitatea de fondator, prin prisma atribuțiilor care îi revin.
Obiectivul	Evaluarea economicității activităților operaționale ale Directoratului Liniei de Credit în corespundere cu principiile și practicile administrative rezonabile; Evaluarea eficienței gestionării și monitorizării proiectelor investiționale și a Liniilor de credit care au fost încredințate Directoratul Liniei de Credit.
Concluzia	Activitățile operaționale ale Directoratului Liniei de Credit au fost îndreptate spre atingerea unei economicități a cheltuielilor, care se exprimă prin menținerea pe parcursul ultimilor 5 ani a unui nivel practic neschimbat de cheltuieli, precum și spre diversificarea instrumentelor de sporire a veniturilor, prin plasarea mijloacelor fondului de autofinanțare în conturi de depozit bancar. În același timp, s-a identificat lipsa criteriilor legale pentru stabilirea cheltuielilor operaționale și a salariului angajaților Directoratului, precum și luarea unor decizii ce țin de gestionarea fondului de autofinanțare fără înștiințarea directă a Ministerului Finanțelor, în calitate de fondator, și a Consiliului Directoratului.

Constatările și concluziile principale

Performanțele atinse de Directoratul Liniei de Credit în procesul de gestionare și monitorizare a Proiectelor și Liniilor de credit finanțate din contul împrumuturilor externe au permis, în primul rând, asigurarea rambursării în termen a sumelor datorate creditorilor externi, precum și sporirea atractivității proiectelor implementate prin intermediul Liniilor de credit, în special prin reducerea ratelor de dobândă pentru beneficiarii finali de sub-proiecte. Totodată, creșterea numărului Proiectelor și a Liniilor de credit denotă o contribuție la dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, iar implementarea unor proiecte noi din contul mijloacelor circulante acumulate, destinate în special persoanelor tinere, indică asupra susținerii și promovării tinerilor antreprenori.

Gestionarea Liniilor de credit denotă și unele neconformități în aspectul plenitudinii dosarelor prezentate de către beneficiarii de sub-împrumuturi și al întrunirii criteriilor de eligibilitate de către beneficiarii recreditați, care, însă, nu implică riscuri pentru activitatea de recreditare a Directoratului în condițiile în care toate riscurile de creditare sunt puse pe seama instituțiilor financiare participante, acestea având obligația de a rambursa sub-împrumuturile acordate, indiferent de plățile efectuate de către beneficiari. Astfel, se menționează necesitatea asigurării unei monitorizări prudente a fondurilor pe care le gestionează Directoratul Liniei de Credit, în vederea respectării continue a obligațiilor de rambursare a sumelor împrumuturilor externe de stat din cadrul cărora au fost finanțate Liniile de credit, precum întreprinderea acțiunilor necesare pentru îmbunătățirea activității Directoratului Liniei de Credit.

Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:

Mijloacele financiare pentru întreținerea Directoratului Liniei de Credit se formează din dobânda adăugată la subîmprumuturile acordate instituțiilor financiare participante. Rezultatul activității Directoratului nu este impozitat, astfel valoarea profitului trece în componența fondului de autofinanțare. Pe parcursul anilor 2015-2019, volumul fondului de autofinanțare s-a majorat de 1,5 ori, în anul 2019 constituind 78,6 mil. lei. Conducerea Directoratului a decis plasarea acestora în conturi de depozit la bănci comerciale, ceea ce a dus la încasarea în anul 2019 a unei dobânzi aferente depozitelor bancare în sumă de 2,48 mil. lei. Deși Directoratul Liniei de Credit dispune de autonomie administrativă și financiară, plasarea mijloacelor fondului de autofinanțare în depozite bancare urma a fi coordonată cu fondatorul sau Consiliul Directoratului, care, de fapt, nu a fost efectuată în direct, ci adusă la cunoștință indirect, prin includerea în buget a poziției de venituri obținute din dobânda la conturile curente și de depozit, prin prezentarea Rapoartelor anuale, inclusiv de executare a veniturilor și cheltuielilor, și a Rapoartelor de audit extern asupra situațiilor financiare.

Bugetul Directoratului pentru anul 2019 a fost aprobat în mărime de 7,7 mil. lei la venituri și de 5,0 mil. lei la cheltuieli, fiind executat în sumă de 9,8 mil. lei la

venituri (127,3%) și de 4,2 mil. lei la cheltuieli (84,0%). Din volumul total al cheltuielilor, partea cea mai semnificativă (3,38 mil. lei, sau circa 80%) a fost îndreptată spre achitarea plăților salariale pentru 8 angajați. Se denotă lipsa criteriilor de stabilire a cuantumului salariilor de funcție pentru angajați, deoarece Directoratul Liniei de Credit nu se regăsește în cadrul național legal privind retribuirea muncii.

Pe parcursul anului 2019, la operațiunile de intermediere financiară în cadrul Liniilor de credit au participat 14 instituții financiare participante. S-a stabilit că Directoratul Liniei de Credit nu a raportat datoriile expirate ale instituțiilor financiare participante, cu excepția datoriei în sumă de 1,43 mil. lei a BC „Investprivatbank” SA, care se află în proces de lichidare și asupra căreia se identifică riscul de nerecuperare.

La lansarea finanțării și implementării unei Linii de credit noi, Consiliul Directoratului aprobă formula de calculare a ratei dobânzii de recreditare a instituțiilor financiare participante. Pe parcursul anului 2019 se atestă o tendință pozitivă de reducere a ratelor de dobândă stabilite de Directoratul Liniei de Credit pentru subîmprumuturile recreditate în dol. SUA, euro și lei, însă în perioada anilor 2015-2019 ratele dobânzii au variat semnificativ. Asupra modificării acestora au influențat un șir de factori, inclusiv modificarea formulei de calculare a ratelor din 15 martie 2018, când Consiliul Directoratului a aprobat formula nouă, bazată pe ratele medii ponderate ale bonurilor de trezorerie cu circulație de 182 de zile. Ca rezultat, pe măsura creșterii ratelor pentru valorile mobiliare de stat, s-au majorat și ratele de recreditare stabilite pentru instituțiile financiare participante, astfel devenind neatractive și mai scumpe decât alte resurse ale pieței financiare locale. Restabilirea formulei vechi, bazată pe media inflației, a avut loc în baza Deciziei Consiliului Directoratului din 11 februarie 2019.

Modificările ratelor de dobândă au influențat și asupra numărului beneficiarilor finali de subîmprumuturi. Astfel, deși numărul Proiectelor investiționale și Liniilor de credit gestionate de Directoratul Liniei de Credit a crescut de la 17, gestionate în anul 2015, până la 21 - în anul 2019, numărul beneficiarilor de surse recreditate pe parcursul anilor 2015-2019 s-a micșorat cu circa 45%.

Un alt factor care a influențat reducerea numărului de subproiecte a fost stoparea temporară a recreditării în lei și recreditarea doar în valută străină, decizie aprobată de Consiliul Directoratului la 29 septembrie 2016, pentru evitarea riscului de schimb valutar. Reluarea recreditării instituțiilor financiare participante în lei în toate Liniile de credit disponibile a fost permisă începând cu 20 martie 2018.

Conform Regulamentului Directoratului, una dintre funcțiile principale ale acestuia este gestiunea cotidiană a Liniilor de credit și asigurarea accesului intermediarilor la resursele ei pentru creditarea ulterioară, inclusiv creditarea secundară. Recreditarea din mijloacele circulante ale Directoratului Liniei de Credit constituie circa 60% din volumul total al mijloacelor recreditate.

În cadrul procesului de recreditare, inclusiv datorită recreditării secundare, de către Directoratul Liniei de Credit: (i) au fost acoperite la timp toate solicitările Ministerului Finanțelor de plată a părții principale și a dobânzilor datorate creditorilor externi în sumă totală echivalentă cu circa 883,6 mil. lei; (ii) au fost transferate către Ministerul Finanțelor mijloace financiare în sumă de 130,6 mil. lei pentru fondul de risc (care până în anul 2017 era format și gestionat de Ministerul Finanțelor); (iii) au fost acumulate rezerve pentru acoperirea riscurilor legate de operațiunile de recreditare, inclusiv de schimb valutar, în sumă de 39,86 mil. lei; (iv) a fost acumulat fondul de autofinanțare a Directoratului Liniei de Credit în mărime de 78,6 mil. lei; (v) au fost formate fonduri libere pentru asimilare în componentele Liniilor de credit recreditate prin instituțiile financiare participante în volum echivalent cu 966,4 mil. lei; (vi) a fost implementat și finanțat proiectul investițional nou „Programul național de abilitare economică a tinerilor”, menit să promoveze și să încurajeze tinerii antreprenori; (vii) a fost implementat un proiect nou, „Facilitatea de Creditare pentru Tineri”, în scopul acordării sprijinului suplimentar tinerilor prin reducerea cu 2% a dobânzilor la creditele investiționale contractate în cadrul Liniilor de credit administrate de Directorat prin instituțiile financiare participante.

În anul 2019, Consiliul Directoratului a aprobat transferul către Ministerul Finanțelor al sumei totale de 1 900,0 mil. lei din mijloacele circulante acumulate de către Directoratul Liniei de Credit, în vederea achitării unor plăți prioritare de către minister. Mijloacele au fost contractate pe o perioadă nedeterminată. Suma contractată s-a transferat în tranșe, în funcție de solicitările primite de la minister. Rambursarea mijloacelor s-a efectuat la fel în tranșe, în decurs de 7-21 de zile după contractare.

O situație dificilă cu care se confruntă Directoratul Liniei de Credit în exercitarea funcțiilor de gestionare a Proiectelor și Liniilor de credit este colectarea plăților de la entitățile vitivinicole recreditate direct de către Ministerul Finanțelor în cadrul Programului de restructurare a sectorului vitivinicol și transmise la deservire Directoratului. Astfel, 10 din 16 beneficiari ai recreditării au depășit graficul de achitare a sumelor principale și a dobânzilor, de la 9 până la 810 zile, ceea ce a determinat formarea unor datorii cu termenul de achitare expirat în sumă de 0,6 mil. euro. Totodată, mijloacele încasate de către Trezoreria de Stat din debitarea forțată a beneficiarilor cu datorii expirate nu sunt transferate îndată către Directoratul Liniei de Credit, ci reținute în conturile trezoreriale timp de la 1 zi până la 357 de zile.

Datoriile cu termenul de achitare expirat, inclusiv în sumă de 1,43 mil. lei - a BC „Investprivatbank” SA, care se află în proces de lichidare, și în sumă de 0,6 mil. euro - a entităților vitivinicole recreditate direct de către Ministerul Finanțelor în cadrul Programului de restructurare a sectorului vitivinicol și transmise la deservire Directoratului Liniei de Credit, care sunt cu un risc înalt de nerecuperare, pot influența negativ asupra respectării onorării obligațiilor

Cauzele și impactul

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

de rambursare a sumelor împrumuturilor externe de stat din cadrul cărora au fost finanțate Liniile de credit.

În urma restructurării, Instituția Publică „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă” urmează să asigure transferarea soldurilor mijloacelor financiare din conturile bancare deschise la prestatorii de servicii de plată în conturile deschise în Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanțelor și să utilizeze în activitatea sa aceste conturi. Potrivit informației Directoratului, transferarea soldurilor de mijloace aferente Liniilor de credit gestionate de Directoratul Liniei de Credit și deservite la Banca Națională a Moldovei a fost executată la 15.07.2020 în conturile deschise la Ministerul Finanțelor (Trezoreria Chișinău).

De asemenea, după restructurare, Directoratul Liniei de Credit urmează să stabilească salariile angajaților în baza Hotărârii Guvernului nr.743 din 11.06.2002 „Cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară”.

Măsurile dispuse pentru remediere

Să asigure:

- stabilirea criteriilor legale pentru determinarea cheltuielilor operaționale, cu încadrarea strictă a acestora în principiile și responsabilitățile bugetar-fiscale;
- plenitudinea documentelor din dosarele prezentate de solicitanții noi de împrumuturi recreditate, în vederea efectuării unei evaluări corecte a eligibilității acestora;
- în comun cu Ministerul Finanțelor, monitorizarea continuă a beneficiarilor recreditați direct de către minister, în vederea rambursării depline a sumelor datorate de către aceștia;
- în comun cu Ministerul Finanțelor, stabilirea unor mecanisme de transferare promptă a sumelor încasate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat din debitarea forțată a datoriilor expirate, pentru a utiliza mijloacele conform destinației și nu a admite reținerea îndelungată a acestora la Trezoreria de Stat.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Echipa de audit a comunicat Directoratului Liniei de Credit observațiile de audit și, în măsura posibilului, a ținut cont de motivațiile și documentele prezentate suplimentar, astfel conducerea Directoratului Liniei de Credit neavând obiecții la Raportul de audit final.

Recomandări legislativului

Să solicite Guvernului:

- asigurarea întreprinderii măsurilor în vederea recuperării datoriilor beneficiarilor recreditați, în special a celor cu termenul de achitare expirat.

Au implementat autoritățile abilitate un mecanism adecvat de gestionare eficientă și rațională a terenurilor agricole? (Hotărârea nr.41 din 29 iulie 2020)

Terenurile agricole reprezintă una dintre cele mai importante resurse naturale ale Republicii Moldova, care formează unul din elementele de bază ale activului patrimonial al statului, iar utilizarea rațională și eficientă a acestora constituie o garanție pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agricol și creșterea competitivității producției agroalimentare autohtone pe piața internă și externă.

În vederea susținerii acestor activități, statul, prin Legea nr. 668/1995, a aprobat Lista unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, care cuprinde un total de 21 860,55 ha de terenuri destinate agriculturii. Până în prezent, Anexa la Legea nr.668/1995 a fost supusă modificărilor prin 39 de acte legislative, suprafața terenurilor agricole aflate în proprietatea statului diminuându-se de la 34,97 mii ha, prevăzute inițial, până la 21,86 mii ha, la moment, sau cu 13,11 mii ha (37%).

Cu toate că au fost create premisele necesare, mecanismul de gestionare și valorificare a terenurilor agricole proprietate publică de către entitățile sistemului de cercetare și inovare, educație și extensiune rurală s-a adevărat a fi unul neperformant și inconsistent în materie de eficiență. Reieșind din acest deziderat și în spiritul normelor și practicilor Uniunii Europene, în anul 2019 au fost demarate reforme importante în acest domeniu. Până la începutul anului 2019, terenurile prevăzute în anexa la lege au fost gestionate de către întreprinderile de stat și instituțiile publice subordonate MADRM, MECC și AȘM, iar în conformitate cu modificările¹³⁰ operate la art. 7 din Legea nr.121 din 04.05.2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice, APP, din data de 12.12.2018, i-au fost transmise competențe noi privind administrarea terenurilor proprietate publică a statului atribuite domeniului public al statului, determinate în conformitate cu Legea nr.29 din 05.04.2018¹³¹, și terenurilor proprietate publică a statului aflate în gestiunea întreprinderilor de stat, inclusiv a celor indicate în Lista unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, aprobată prin Legea nr.668/1995.

Totodată, pentru a face o claritate în acest domeniu și a stopa înstrăinarea terenurilor destinate agriculturii care rămân în proprietatea statului, prin Hotărârea Guvernului nr.161 din 07.03.2019¹³², acestea au fost transmise din administrarea autorităților publice centrale, autorităților de stat și instituțiilor publice de stat care administrează/gestionează terenurile proprietate publică a statului în administrarea Agenției Proprietății Publice.

În procesul preluării în administrare a terenurilor respective, în urma analizei informațiilor prezentate de către entitățile de stat referitor la terenurile agricole incluse în anexa la Legea nr. 668/1995, Agenția a demarat inventarierea cantitativă și calitativă a terenurilor și înregistrarea drepturilor patrimoniale asupra terenurilor care nu au fost înregistrate în Registrul bunurilor imobile, analiza situației privind contractele de arendă a terenurilor agricole proprietate publică (TAPP), precum și schimbarea modului de calculare a cuantumurilor de plată pentru arenda TAPP.

Scopul

Evaluarea modului în care s-au utilizat TAPP, adică a mecanismelor, instrumentelor și metodelor existente în gestionarea terenurilor și dacă

¹³⁰ Art. XX din Legea nr. 302 din 30.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative.

¹³¹ Legea nr.29 din 05.04.2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹³² Hotărârea Guvernului nr. 161 din 07.03.2019 cu privire la aprobarea listei terenurilor proprietate publică a statului din administrarea Agenției Proprietății Publice.

	<p>acestea contribuie în mod eficient la utilizarea lor rațională și conform destinației.</p>
Obiectivul	<p>Mecanismele existente asigură gestionarea eficientă a terenurilor agricole proprietate publică?</p>
Concluzia	<p>Evaluările efectuate de audit au relevat că metodele, mecanismele și procedurile de gestionare a TAPP aplicate pe parcursul mai multor ani s-au dovedit a fi ineficiente, în unele cazuri, defectuoase, necesitând îmbunătățiri semnificative.</p> <p>Sesizând situațiile grave create ca urmare a gestiunii defectuoase pe parcursul mai multor ani a proprietății publice, inclusiv a TAPP, Guvernul a inițiat un șir de reforme în domeniul vizat, în rezultatul cărora, dreptul exclusiv de administrare a patrimoniului public a revenit APP. Ultima a depus un efort consistent pentru remedierea deficiențelor atestate în urma preluării TAPP în administrare, fiind declanșate procese de inventariere, delimitare, înregistrare, atribuire de domeniu a TAPP, cuprinse în Legea nr.668/1995, precum și pentru evaluarea terenurilor date în arendă la prețul de piață. În rezultatul activităților desfășurate de APP, pe prim plan se pune identificarea cauzelor tuturor divergențelor de suprafață constatate în cadrul inventarierii și delimitații globale, precum și identificarea necesarului de suprafețe de teren pentru valorificarea potențialului științific și de cercetare în agricultură.</p> <p>Totodată, sunt necesare activități stringente și urgente pentru identificarea modalității de reîncheiere a contractelor de dare în arendă a TAPP, cu ajustarea prevederilor acestora la rigorile cadrului regulator actualizat, inclusiv revizuirea cuantumurilor de plată pentru arenda TAPP conform regulilor noi de calcul, ceea ce va majora esențial încasările la bugetul de stat, față de plățile încasate anterior.</p> <p>Astfel, în scopul sporirii gestionării eficiente a terenurilor agricole proprietate publică și pentru a nu admite pe viitor gestionarea defectuoasă a patrimoniului public, este necesară perfecționarea continuă a cadrului regulator.</p> <p>Concluzia auditului a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa unor date complete, veridice și generalizate privind terenurile agricole, care a determinat imposibilitatea monitorizării adecvate a gestionării eficiente a acestora; - factorii de decizie, pe parcursul mai multor ani, nu au întreprins măsuri pentru gestionarea eficientă a terenurilor, ceea ce a implicat neconformitatea activității de înregistrare și administrare a patrimoniului de stat cu legile și reglementările aferente domeniului; - până în prezent, nici de către Agenția Proprietății Publice, nici de către alți factori de decizie care gestionează terenuri agricole proprietate publică nu au
Constatările și concluziile principale	

- fost întreprinse măsuri pentru transmiterea terenurilor de la foștii administratori către Agenție, fapt care a determinat denaturarea situațiilor patrimoniale ale tuturor actorilor implicați în reforma respectivă;
- factorii de decizie, prin luarea unor decizii necorespunzătoare, au contribuit la crearea situațiilor când pe terenurile agricole proprietate publică sunt amplasate construcții proprietate privată cu suprafața totală de 1 760 096,8 m², unele dintre ele neavând legătură cu domeniul agricol;
  - pe parcursul mai multor ani, factorii de decizie nu au întreprins măsurile de rigoare pentru prelucrarea unor suprafețe de terenuri, acestea fiind acoperite cu plantații perene care nu mai pot fi utilizate, ceea ce poate genera pe viitor necesitatea unor investiții majore pentru revitalizarea lor;
  - circa 32%, sau 6 920,6 ha de terenuri agricole proprietate publică sunt gestionate de 5 entități insolabile. Neconcordanțele atestate în cadrul regulator au dus la includerea neregulamentară în masa debitoare a întreprinderilor de stat a drepturilor de gestiune asupra terenurilor agricole proprietate publică;
  - din lipsa unor prevederi în cadrul regulator, fondatorii întreprinderilor de stat nu au posibilitate să participe sau/ și să monitorizeze procesul de solvabilitate desfășurat, precum și să intervină atunci când drepturile patrimoniale asupra bunurilor statului se află sub risc de integritate;
  - deși una dintre atribuțiile autorităților publice centrale în domeniul administrării și deținerii proprietății publice este ținerea evidenței patrimoniului de stat din ramură, a contractelor de locațiune/arendă, comodat, concesiune și administrare fiduciară a bunurilor proprietate de stat din subordine, se constată lipsa evidenței respective, ceea ce creează dificultăți în evaluarea situației reale în domeniul vizat;
  - pe parcursul mai multor ani, modul de calculare și plata cuantumurilor pentru arenda terenurilor nu au fost revizuite. Regulile noi de calculare a cuantumului pentru arenda terenurilor, deși au intrat în vigoare în martie 2019, iar APP a întreprins unele măsuri, până în prezent nu sunt aplicare, ceea ce duce la neîncasarea în bugetul de stat a veniturilor suplimentare;
  - Registrul contractelor de arendă a terenurilor agricole proprietate publică, instituit de Agenția Proprietății Publice, nu corespunde cerințelor cadrului regulator, fiind ținut în formatul Excel, și nu include toate informațiile relevante;
  - arendașii nu au respectat prevederile cadrului regulator privind înregistrarea în Registrul Bunurilor Imobile a drepturilor de arendă asupra terenurilor, instituite pe un termen mai mare de 5 ani;
  - deși cadrul regulator restricționează darea în arendă a terenurilor agricole în alte scopuri decât cele agricole, 23 de contracte de arendă a terenurilor au fost încheiate pentru alte scopuri decât cele cu destinație agricolă;
  - managementul necorespunzător al contractelor de arendă a terenurilor agricole proprietate publică, lipsa unei monitorizări privind utilizarea acestora

Cauzele și impactul	<p>conform destinațiilor aferente domeniului agricol au creat premise pentru apariția unor relații contractuale contrare prevederilor cadrului regulator;</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementarea cu întârziere a reformei inițiate de Guvern în restructurarea domeniului de cercetare și inovare a condiționat utilizarea ineficientă a terenurilor agricole proprietate publică de către instituțiile de cercetare și de formare profesională; - în scopul gestionării eficiente a terenurilor agricole proprietate publică, este necesară revizuirea suprafețelor de teren folosite pentru desfășurarea procesului didactic. <p>Implementarea insuficientă a politicilor și procedurilor elaborate și neasigurarea unui control managerial adecvat din partea factorilor de decizie au determinat faptul că mecanismele existente pentru implementarea politicii în domeniul gestionării terenurilor agricole proprietate publică nu au contribuit la oferirea unor informații complete, veridice și generalizate privind TAPP, ceea ce a condiționat prezența mai multor neconformități și curențe, abateri de la cadrul regulator, precum și imposibilitatea unei monitorizări adecvate a gestionării eficiente a acestora.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<p>Pentru redresarea situației create, este evidentă necesitatea stringentă de revizuire a metodelor, mecanismelor și instrumentelor folosite la gestionarea TAPP.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	
Recomandări legislativului	

Misiuni follow-up

Misiuni follow-up

Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 5 aprilie 2017 cu privire la aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier” (Hotărârea nr.56 din 24 octombrie 2019)

Scopul

Evaluarea modului în care au fost abordate și executate/ implementate cerințele/recomandările înaintate de Curtea de Conturi prin Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 5 aprilie 2017 cu privire la aprobarea Raportului auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier”, precum și a impactului implementării acestora.

Concluzia

Deși unele dintre deficiențele grave constatate de auditul precedent au fost eliminate, măsurile adoptate n-au determinat o schimbare de principiu a situației și n-au avut un impact considerabil asupra ratei de identificare a contraveniențelor, conformității evidenței veniturilor din amenzi la bugetul de stat sau diminuării numărului de accidente rutiere înregistrate¹³³.

Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:

Constatările și concluziile principale

Din totalul de 132 de cerințe/recomandări (54 de cerințe și 78 de recomandări) de audit înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 05.04.2017 la 19 entități, au fost implementate integral 64 de cerințe/recomandări, implementate parțial – 36, au rămas neimplementate 32.

În comparație cu situația atestată în auditul precedent, în perioada post-audit, procesul de asigurare a funcționalității și eficienței sistemelor informaționale ale MAI implicate în constatarea contravențiilor în domeniul circulației rutiere (în special, a SIA REC și SASCR „Controlul traficului”), precum și de asigurare a cadrului de reglementare aferent a înregistrat un șir de progrese:

- AAPL au fost excluse din categoria de subregistratori ai sistemului automatizat „Controlul traficului”, fiind deconectate de la sistem;
- începând cu luna martie 2018, toate veniturile aferente amenzilor contravenționale aplicate de MAI au fost percepute exclusiv în bugetul de stat;
- procedura contravențională pornită în baza informațiilor obținute prin intermediul SASCR „Controlul traficului” a fost conformată parțial la prevederile Codului contravențional. Astfel, au fost aprobate mai multe acte normative, atât la nivel de legislație, cât și la nivel instituțional, menite să reglementeze procesele operaționale aferente documentării contravențiilor stabilite prin intermediul SASCR „Controlul traficului”;
- a fost recuperată valoarea mijloacelor fixe și a carburanților constatați lipsă în cadrul subdiviziunilor MAI;

¹³³ Potrivit datelor cuprinse în rapoartele de activitate ale IGP, numărul accidentelor rutiere înregistrate în mun. Chișinău a constituit: în anul 2016-1140; în anul 2017-1334; în anul 2018 -1289.

- în limitele documentelor confirmative existente, în cadrul STI a fost restabilită evidența contabilă a lucrărilor de execuție, precum și a mijloacelor fixe aferente SASCR „Controlul traficului” în mun. Chișinău;
- STI și IGP au fost desemnați prin lege ca operatori de date cu caracter personal, urmând să fie înregistrate în această calitate de către CNPDCP;
- STI a elaborat proiectul Legii cu privire la Sistemul informațional automatizat de evidență a contravențiilor, a cauzelor contravenționale și a persoanelor care au săvârșit contravenții, care prevede crearea, pe o platformă unică, a sistemului de evidență a contravențiilor documentate de toți agenții constatați din țară, fapt ce va permite deținerea informației operative și statistice exacte referitoare la contravențiile comise pe teritoriul RM, precum și la amenzi aplicate pentru acestea;
- Ministerul Finanțelor a elaborat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea conceptului tehnic al sistemului informațional automatizat „Registrul amenzilor contravenționale”, creând premise pentru evidența și raportarea conformă a calculării și încasării amenzilor contravenționale aplicate de toți agenții constatați.

Totuși, acțiunile întreprinse nu au fost suficiente pentru eliminarea tuturor deficiențelor atestate de auditul precedent:

- Deși HG nr.493 din 14.08.2009 prevede funcționarea, în calitate de contur al SIA RICC, a SIA „Registrul privind evidența contravențiilor în domeniul circulației rutiere și asigurarea accesului titularului permisului de conducere la informația despre punctele de penalizare”, evidența contravențiilor în cadrul MAI se duce într-un sistem distinct (numit SIA „Registrul de evidență a contravențiilor”, sau SIA REC), care nu este integrat în SIA RICC și conține nu doar informația privind contravențiile în domeniul circulației rutiere, ci și date privind alte contravenții constatate de MAI. Totodată, în Regulamentul de funcționare, aprobat prin Ordinul MAI nr. 187 din 27.05.2009, sistemul în cauză figurează sub altă denumire decât cea prevăzută de actele normative în vigoare – SIA „Evidența contravențiilor în domeniul circulației rutiere și a punctelor de penalizare acumulate în baza sancțiunilor aplicate” (SIA ECCRPPA).
- Din suma totală de 50,2 mil. lei, încasată în bugetele a 13 UAT în perioada anilor 2014-2015, doar 32,2 mil. lei (sau 64,14%) au constituit amenzi aferente încălcărilor stabilite prin sistemele de monitorizare a traficului rutier în raioanele respective, ceea ce, la rândul său, a condiționat achitarea neregulamentară a sumei de 7,4 mil. lei pentru serviciile de monitorizare video a traficului rutier prestate de agenții economici. La finalizarea misiunii de follow-up, doar 5 din 10 APL vizate în raport (CR Ocnița, CR Cantemir, CR Ungheni, CR Leova și CMB) au solicitat instanței de judecată inclusiv repararea prejudiciului cauzat, alte 5 APL nu s-au adresat în judecată pentru recuperarea prejudiciului cauzat de operatorii economici (CR Soroca, CR

Drochia și CR Orhei), sau n-au solicitat recuperarea prejudiciului (CR Criuleni, CR Anenii-Noi).

- Ținând cont de responsabilitatea comună a MAI și APL de nivelul I pentru asigurarea securității traficului rutier și pietonal, stabilită de Legea privind siguranța traficului rutier, Ministerului Finanțelor i-a fost înaintată recomandarea de a veni cu propuneri de modificare a cadrului legal în vederea asigurării partajării echitabile între bugetul de stat și bugetele locale a veniturilor din aplicarea amenzilor aferente. Deși, prin modificarea Legii nr.397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale, s-au introdus transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat pentru APL de nivelul I, destinate întreținerii infrastructurii drumurilor, concomitent au fost eliminate defalcările în bugetele locale de nivelul II ale veniturilor din taxa pentru folosirea drumurilor. APL de nivelul I nu sunt cointeresate în creșterea nivelului veniturilor din amenzi, respectiv, nu asigură dotarea drumurilor cu mijloace de semnalizare (marcajul și indicatoarele rutiere). În consecință, în mun. Chișinău, peste 90% din capturile camerelor de supraveghere ale SASCR „Controlul traficului” sunt rebutate, în perioada anilor 2016-2019 sistemul funcționând cu un randament de circa 6,5%, ceea ce a condiționat și continuă să condiționeze utilizarea inefficientă a SASCR „Controlul traficului”, eludarea răspunderii contravenționale de către participanții la trafic, precum și neacumularea veniturilor la bugetul de stat, ca urmare a neaplicării amenzilor contravenționale.
- Procedura de documentare a contravențiilor fixate cu ajutorul SASCR „Controlul traficului” se încalcă prin emiterea proceselor-verbale completate de mână, în locul proceselor-verbale electronice, prevăzute de Codul contravențional. Astfel, în perioada anilor 2017-2018, numărul proceselor-verbale completate de mână a depășit considerabil numărul proceselor-verbale electronice generate regulamentar. Spre exemplu, în anul 2018, procesele-verbale electronice au constituit doar 32% din numărul total al proceselor-verbale întocmite în baza probelor obținute cu ajutorul SASCR „Controlul traficului”, situație atestată și în anul 2019.
- interesul scăzut al unor factori de decizie din cadrul autorităților publice vizate pentru punerea în practică a cerințelor și recomandărilor;
- gradul înalt de formalitate în aplicarea mecanismelor de control managerial menite să asigure desfășurarea și monitorizarea acțiunilor de implementare;
- capacitatea instituțională redusă a STI al MAI, datorată insuficienței de personal calificat în domeniul TI și neatractivității funcțiilor disponibile pentru specialiștii de înaltă calificare.

Cauzele și impactul

Măsurile luate de entități pe

parcursul
misiunii

Măsurile dispuse
pentru
remediere

- revizuirea și conformarea regulamentelor de funcționare ale SIA RICC, SASCR „Controlul traficului” și SIA REC la prevederile cadrului legal existent, precum și asigurarea intercorelării prevederilor acestora;
- conformarea procedurii contravenționale pornite în baza informațiilor obținute prin intermediul SASCR „Controlul traficului” la prevederile Codului contravențional, asigurând încheierea acestuia cu procese-verbale electronice;
- îndeplinirea corespunzătoare de către agentul constatator a atribuțiilor legale în vederea finalizării procesului contravențional, în special privind identificarea contravenientului, încasarea amenzilor și acordarea punctelor de penalizare;
- să reglementeze exhaustiv drepturile și obligațiile autorităților implicate în constatarea contravențiilor administrative în ceea ce privește evidența și raportarea calculării și încasării amenzilor, precum și în vederea verificării corectitudinii încasării veniturilor în bugetele respective;
- recuperarea de la operatorii economici a prejudiciului cauzat bugetelor locale;
- consolidarea și perfecționarea cadrului de management al serviciilor TI externalizate, prin stabilirea și verificarea îndeplinirii indicatorilor de performanță și calitate, în vederea conformării la cele mai înalte standarde din domeniu;

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Intercorelarea prevederilor cadrului legal aferent funcționării celor 3 sisteme, a regulamentelor de funcționare ale acestora, precum și conformarea sistemelor propriu-zise la prevederile regulamentelor în cauză, vor putea fi realizate doar după adoptarea proiectului de lege cu privire la Sistemul informațional automatizat de evidență a contravențiilor, a cauzelor contravenționale și a persoanelor care au săvârșit contravenții și aprobarea documentelor de concept pentru sistemele menționate.

Recomandări
legislativului

Examinarea oportunității modificării cadrului legal în vederea asigurării partajării echitabile între bugetul de stat și bugetele locale a veniturilor din aplicarea amenzilor aferente, ținând cont de responsabilitatea comună a MAI și APL de nivelul I pentru asigurarea securității traficului rutier și pietonal.

Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora” (Hotărârea nr.66 din 25 noiembrie 2019)

Scop	Evaluarea modului în care au fost abordate și executate/implementate cerințele/recomandările înaintate de Curtea de Conturi prin Hotărârea nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora”, precum și a impactului obținut în urma implementării/executării acestora.
Concluzia	<p>Autoritățile publice centrale și locale, deși au realizat competențele acordate în domeniul organizării și monitorizării activităților de transport public urban de călători, au rezerve de îmbunătățire a cadrului de reglementare, a controlului funcționării serviciului respectiv și a utilizării eficiente a resurselor aferente fondurilor publice.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Din totalul de 68 de recomandări de audit înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11 aprilie 2018 la 10 entități, au fost implementate integral - 9 recomandări, parțial implementate – 38, neimplementate – 21.</p> <p>Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neaprobarea de către Guvern a Regulamentului transporturilor rutiere de persoane, deși acesta urma a fi aprobat până la data de 1 iunie 2017; - neimplementarea prevederilor art.145 (2) din Codul transporturilor rutiere, privind aprobarea Metodologiei de stabilire a tarifelor la serviciile de transport rutier pentru servicii în trafic local; - lipsa cadrului normativ privind modalitatea atribuirii în gestiune către toți operatorii a serviciului public privind transporturile rutiere de bunuri și persoane, sub administrarea și controlul autorității publice. Codul transporturilor rutiere (art.32) atribuie Consiliilor locale funcții ce țin doar de transportul rutier de persoane prin servicii regulate, nefiind prevăzute expres atribuții și funcții ce țin de activitatea în regim de taxi; - deși art.80 din Codul transporturilor rutiere stabilește regimul de activitate a transporturilor rutiere de bunuri în regim de taxi, aceste prevederi nu sunt reglementate și aplicate la nivelul autorităților locale în administrarea activităților de transport și, respectiv, în aspect fiscal ca o sursă de venituri bugetare; - neasigurarea aplicării uniforme a cadrului normativ privind autorizarea unităților de transport în aspect fiscal (art.293 (5) Cod fiscal), în condițiile în care, conform competențelor, organizarea și autorizarea serviciilor de transport se efectuează concomitent de autoritățile locale și centrale (MEI/ANTA); - necorelarea acțiunilor strategiilor naționale și celor locale în domeniul transportului public urban, precum și capacitățile organizaționale și financiare reduse ale autorităților locale au generat lipsa la nivel local a unor strategii realiste, cu obiective clare și etapizate privind dezvoltarea și funcționarea transportului public urban de pasageri, susținute cu surse financiare adecvate. Ca urmare, APL și operatorii municipali de transport nu

- au realizat acțiunile stabilite în Strategiile municipale de dezvoltare a transportului urban de pasageri, cum ar fi: implementarea noilor tehnologii de plată a serviciilor de transport și a sistemului de dirijare (control) a traficului, aprobarea standardelor de calitate și siguranță în transportul public, precum și a specificațiilor tehnice pentru mijloacele de transport acceptate în transportul public, elaborarea schemei optime de rute, elaborarea politicilor tarifare, restructurarea întreprinderilor municipale de transport etc.;
- în mun. Chișinău, monitorizarea desfășurării activității de transport public nu se efectuează prin intermediul serviciului de dispeceerat auto și control, aceasta se realizează în mod haotic de fiecare operator în parte, iar autoritățile nu dețin informații privind executarea curselor și respectarea graficului de circulație de către operatorii privați;
  - procesul de programare a rutelor de transport public local de pasageri (distanța, densitatea și durata) nu asigură implementarea indicatorului din Strategia de Transport a mun. Chișinău, prin care suprapunerea tuturor rutelor de transport local nu va depăși 30%, dar se caracterizează prin intercalarea rutelor, factor care diminuează eficiența cheltuielilor suportate de operatorii de transport la prestarea serviciilor;
  - autoritățile mun. Chișinău și mun. Bălți nu au asigurat documentarea unor studii privind facilitățile acordate la prestarea serviciilor de transport local de călători;
  - costul serviciului de transport urban de pasageri este incert, deoarece nu există un mecanism viabil de determinare a numărului de pasageri transportați în bază de abonament și scutiți de plata călătoriei;
  - conform contractelor încheiate cu ÎM, acestea urmează să asigure micșorarea treptată a mărimii subvențiilor alocate din bugetul local, din contul majorării veniturilor obținute de la acordarea serviciilor de transport¹³⁴, ceea ce nu s-a realizat. Din contra, ponderea subvențiilor în totalul veniturilor acumulate este în creștere: la RTEC - de la 42,2% în anul 2016 până la 45,7% în anul 2018, la PUA – respectiv, de la 73,7% până la 78,9%, la DTB - de la 50,4% până la 58,8%;
  - calcularea subsidiilor din bugetul municipal Chișinău pentru serviciile de transport s-a efectuat în baza unor prevederi contractuale și metodologii, fără a se ține cont de statutul și modul de administrare a bunurilor publice din gestiunea ÎM, precum și de toate componentele de venituri încasate de ÎM;
  - neaprobarea de către fondator a statelor de personal¹³⁵ ale ÎM a dus la exagerarea numărului acestora, iar volumul de muncă aferent unei funcții este incert. Mai mult decât atât, la remunerarea și stimularea angajaților ÎM nu se ține cont de resursele financiare disponibile pentru finanțarea cheltuielilor respective¹³⁶, inclusiv la întocmirea și semnarea contractelor colective de muncă între salariați și administrația întreprinderilor, ca urmare, costurile aferente fiind suportate de consumatorii de servicii și de bugetul municipal;

¹³⁴ Prin ridicarea calității serviciilor prestate, diminuarea numărului de călătorii fără achitarea biletului de călătorie etc.

¹³⁵ Art.14 alin.(2) lit.l) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006.

¹³⁶ Art.31 alin. (3) din Codul muncii: în contractul colectiv de muncă pot fi prevăzute, în funcție de situația economico-financiară a angajatorului, înlesniri și avantaje pentru salariați, precum și condiții de muncă mai favorabile în raport cu cele prevăzute de legislația în vigoare și de convențiile colective.

- DGTPCC nu a executat recomandarea privind respectarea principiilor contabilității de angajamente pentru serviciile de transport contractate, astfel datoria față de ÎM RTEC în sumă de 26,1 mil.lei nefiind înregistrată în evidență și nici achitată.

Totodată, au fost atestate unele progrese, care vor asigura eliminarea unor deficiențe constatate de către auditul anterior, cum ar fi:

- Serviciul Fiscal de Stat, Agenția de Guvernare Electronică, de comun acord cu Agenția Națională de Transport Auto și Agenția Servicii Publice, sunt la etapa de definitivare a sarcinii tehnice privind consumul datelor despre operatorii și unitățile de transport în regim de taxi prin accesul la resursele existente în Registrele informaționale, cu unificarea tuturor web serviciilor disponibile spre consum prin platforma de interoperabilitate MConnect, pentru toate obiectele de evidență fiscală și impozitare, cu comasarea registrelor de date;
- în scopul excluderii posibilității operatorilor de transport în regim de taxi de a activa în afara localității unde este înregistrată întreprinderea și în vederea corelării activităților de autorizare/eliberare a plăcilor de înmatriculare cu fond de culoare galbenă/înregistrare a aparatului de taxat, prin Legea nr.190 din 27 iulie 2018 și Legea nr.272 din 29 noiembrie 2018 ,au fost operate modificări la art.81 și art. 84 din Codul transporturilor rutiere;
- efectuarea de către Serviciul Fiscal de Stat a inventarierii tuturor echipamentelor de casă și control, înregistrate în Registrul de evidență după operatorii în regim de taxi, cu actualizarea datelor aferente sediului întreprinderii/adresei subdiviziunii, mărcii/modelului și numărului de înmatriculare a autoturismului. Până la situația din 30.09.2019, din Registrul de evidență au fost radiate 1569 de aparate de taxat, urmând a fi radiate încă 284 de aparate;
- în vederea conformării, au fost raportate Consiliului Concurenței, ca ajutor de stat, resursele bugetare acordate întreprinderilor municipale. Astfel, ÎM RTEC, în iulie 2019, a notificat măsurile de sprijin ca ajutoare de stat permise în ultimii 3 ani, care însumează 760,5 mil.lei.

Cauzele și impactul

Implementarea moderată a recomandărilor de audit a fost condiționată de implicarea nesatisfăcătoare a autorităților publice centrale și locale în conformarea administrării serviciilor publice la cadrul normativ existent, precum și de capacitatea instituțională redusă a administrațiilor responsabile, determinată inclusiv de lipsa pârghiilor de influență asupra unor domenii de activitate care intră în competența altor autorități.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

- ajustarea Regulamentului transporturilor rutiere de persoane și bagaje la cadrul legal existent, inclusiv reglementarea exhaustivă a competențelor (implicit, în aspect teritorial) și a funcțiilor atribuite legal autorităților publice

locale privind organizarea și monitorizarea serviciului public de transport local de pasageri;

- implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ și eficientizarea cheltuielilor aferente prestării serviciilor de transport urban;
- elaborarea și aprobarea criteriilor de măsurare a calității și eficienței serviciilor de transport local de călători, precum și a criteriilor de admitere a operatorilor de transport pe rutele municipale (inclusiv privind prezentarea anuală a raportului auditului situațiilor financiare ale operatorilor și privind corespunderea mijloacelor de transport criteriilor de calitate și siguranță), cu asigurarea monitorizării implementării acestora;
- asigurarea raportării (cel puțin anual) a activităților de autorizare și monitorizare a executării de către toți operatorii economici care prestează servicii de transport urban a programelor în transport conform unui cadru procedural aprobat;
- aplicarea și raportarea măsurilor de conformare a agenților economici care prestează servicii de transport auto de pasageri, asigurând calcularea și achitarea taxei locale din prestarea serviciilor de transport de pasageri, precum și a altor impozite și taxe.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

Recomandări
legislativului

Modificarea cadrului normativ existent în scopul determinării exhaustive a responsabilităților aferente autorităților publice centrale și celor locale la reglementarea/autorizarea serviciului public în regim de taxi (de pasageri și de bunuri) în UAT respectivă, inclusiv a drepturilor de delegare a gestiunii acestui serviciu.

Evaluarea implementării cerințelor și recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 13 februarie 2018 cu privire la Raportul auditului conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile (Hotărârea nr.68 din 26 noiembrie 2019)

Scop	Evaluarea modului în care au fost abordate și executate/implementate cerințele/recomandările înaintate de Curtea de Conturi prin Hotărârea nr.2 din 13 februarie 2018 cu privire la Raportul auditului conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile, dar și a impactului obținut în urma implementării/executării acestora.
Concluzia	<p>Verificările efectuate la nivelul autorităților publice centrale și locale au atestat abateri de la cadrul legal-normativ, care au dus la denaturarea semnificativă a datelor și informațiilor ce țin de proprietatea publică și la gestionarea neconformă a acestora. În acest sens, nu toate bunurile proprietate publică au fost supuse inventarierii și nici luate la evidență, nu s-au asigurat înregistrarea de stat a acestora, folosirea eficientă și punerea în uz a bunurilor proprietate publică. Ca urmare, veniturile bugetare au fost diminuate neîntemeiat.</p> <p>În procesul administrării impozitului pe bunurile imobile, nu a fost asigurată echitatea și transparența fiscală, autoritățile publice centrale și locale nu au demonstrat o conlucrare eficientă pentru perfecționarea procedurilor fiscale, inclusiv în procesul identificării și evidenței tuturilor subiecților și obiectelor impunerii, precum și evaluării adecvate (la prețul de piață) a bunurilor imobile. Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Din totalul de 117 cerințe/recomandări înaintate la 13 entități prin Hotărârea nr.2 din 13.02.2018, au fost implementate integral 25 (21,4%) de cerințe/recomandări, parțial implementate – 59 (50,4%), și neimplementate – 33 (28,2%).</p> <p>Entitățile au admis omisiuni și au anumite rezerve în procesul de executare a recomandărilor, care se referă la: neimplementarea programelor de stat de delimitare, înregistrare și evaluare a bunurilor imobile; neimpozitarea tuturilor bunurilor imobile; aplicarea neregulamentară și ineficientă a prevederilor cadrului regulator în administrarea proprietății publice, cu neidentificarea riscurilor aferente; raportarea neregulamentară a datelor incluse în cadastrul funciar; contabilizarea neconformă a angajamentelor persoanelor care dețin în folosință proprietate publică, precum și a soldurilor datoriiilor privind relațiile de arendă/folosință și vânzare a bunurilor imobiliare; neîncasarea plăților pentru arenda terenurilor proprietate publică aferente bunurilor imobile aflate în folosința persoanelor fizice și juridice; evidența contabilă irelevantă a bunurilor imobiliare; nedeterminarea responsabilităților persoanelor implicate în procesul de administrare a patrimoniului public etc.</p>

Totuși, urmare eforturilor depuse de către entitățile verificate, au fost constatate și unele progrese, unele dintre care au contribuit la remedierea deficiențelor în valoare de circa 214,04 mil.lei¹³⁷:

- contabilizarea bunurilor imobile (construcții și terenuri proprietate publică) în valoare totală de 175,7 mil. lei;
- restabilirea în evidența contabilă a decontărilor aferente vânzării, dării în arendă și în locațiune a patrimoniului public în sumă totală de 19,3 mil.lei;
- încasarea plăților pentru arenda/folosința terenurilor proprietate publică locală aflate în folosința persoanelor fizice și juridice în sumă totală de 9,9 mil. lei;
- calcularea plăților suplimentare în buget aferente impozitului pe bunurile imobile în sumă totală de 5,1 mil. lei;
- înregistrarea în RBI a 153 de bunuri imobile¹³⁸;
- identificarea suplimentară a 277 de bunuri imobile (care nu au fost evaluate în scopuri fiscale);
- efectuarea lucrărilor de delimitare și înregistrare în Registrul bunurilor imobile a 22,1 mii de bunuri imobile;
- colectarea datelor pentru evaluarea a 201,6 mii de bunuri imobile;
- adoptarea mai multor acte normative (inclusiv care reglementează procesul de delimitare a proprietății publice).

Cauzele și impactul

Voința scăzută și/sau lipsa preocupării autorităților publice centrale și locale (a managerilor operaționali) privind punerea în practică a recomandărilor Curții de Conturi, sau implementarea lor formală, care au determinat: nerespectarea de către autoritățile publice centrale și locale a principiilor bunei guvernări a activelor economice; lipsa procedurilor și capacităților de implementare a cadrului legal-normativ privind delimitarea, înregistrarea și evaluarea bunurilor imobiliare; lipsa resurselor financiare pentru definitivarea proceselor menționate; necunoașterea/ interpretarea eronată a prevederilor legale, inclusiv în domeniul financiar-contabil; nedelimitarea exhaustivă a competențelor între APC în cadrul efectuării reformei administrației publice centrale etc., care, în consecință, lipsesc bugetele locale și bugetul de stat de venituri necesare soluționării problemelor sociale.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

Autorităților publice li s-au reiterat recomandările:

- asigurarea corectitudinii datelor din RBI, în special, a corectitudinii înregistrării drepturilor de proprietate de stat, locală și privată în cadrul

¹³⁷ Municipiile: Chișinău – 3,4 mil. lei, Bălți – 22,6 mil.lei, Edineț – 92,98 mil.lei, Soroca – 84,46 mil.lei, Cahul – 0,88 mil.lei; APP – 4,62 mil.lei; SFS – 5,1 mil. lei.

¹³⁸ Municipiul Bălți -148 bunuri imobile înregistrate în Registrul bunurilor imobile, și CR Dubăsari – 5 148 bunuri imobile înregistrate în Registrul bunurilor imobile.

- înregistrărilor primare masive, cu asigurarea existenței deciziilor și fundamentărilor de rigoare ale registratorilor;
- finalizarea procesului de împrumutire a cetățenilor cu terenurile de pe lângă casele de locuit, conform prevederilor art.11 din Codul funciar, care dețin documente confirmative de acordare și/sau posesie a acestor terenuri;
- întocmirea la nivel de APL a unui registru unic de evidență a bunurilor imobile din unitatea administrativ-teritorială, care ar servi drept temelie pentru: actualizarea cadastrului funciar, inventarierea proprietății publice, asigurarea impozitării tuturor bunurilor imobile;
- revizuirea și actualizarea metodologiei de evaluare a bunurilor imobile în scopul impozitării, care ar servi drept bază pentru reevaluarea bunurilor imobile;
- eliminarea deficiențelor din SIA „Cadastrul Fiscal” și asigurarea monitorizării impozitării tuturor bunurilor imobile;
- asigurarea inventarierii conforme și complete a bunurilor imobile (inclusiv terenuri) proprietate publică locală și înregistrarea acestora în evidența contabilă;
- asigurarea revizuirii și completării Listei bunurilor imobile proprietate de stat, aprobată prin HG nr.351 din 23.03.2005 și HG nr.161 din 07.03.2019;
- elaborarea unui cadru normativ-metodologic exhaustiv care ar reglementa modul de determinare a suprafețelor terenurilor aferente și adiacente obiectivelor private;
- respectarea întocmai a prevederilor art.77 din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 la vânzarea, darea în arendă/locațiune a bunurilor imobile, precum și la prelungirea termenului de arendă/locațiune;
- restabilirea unei evidențe conforme și credibile a decontărilor aferente vânzării, dării în arendă și în locațiune a patrimoniului public, cu integrarea ulterioară a acestuia în evidența contabilă a APL etc.

Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Un impediment major în implementarea unor recomandări expuse în raportul misiunii de follow-up, menționat de entitățile verificate, este lipsa resurselor financiare suficiente.

Recomandări legislativului

Revizuirea și completarea legislației în vigoare privind administrarea patrimoniului public, inclusiv a Legii nr.1308-XIII din 25.07.1997, prin: interzicerea expresă de dare în arendă a terenurilor proprietate publică pentru efectuarea construcțiilor, stabilirea unei modalități distincte de calculare a plăților pentru arenda terenurilor ocupate de ape sau aferente acestora (în funcție de scopul folosirii lor) etc.

Evaluarea implementării recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 22 septembrie 2017 cu privire la Raportul auditului performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației ” (Hotărârea nr.16 din 29 aprilie 2020)

Scop

Evaluarea modului în care au fost abordate și executate/implementate cerințele/recomandările înaintate de Curtea de Conturi Hotărârea prin nr. 43 din 22 septembrie 2017 cu privire la Raportul auditului performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației”, precum și a impactului obținut în urma implementării/executării acestora.

Concluzia

Deși pe parcursul anilor 2017-2019 au fost depuse unele eforturi pentru eliminarea deficiențelor identificate de auditul precedent, totuși, rămân neeliminate neregulile din perioada anterioară, nivelul de neimplementare a cerințelor și recomandărilor constituind - 51%.

Constatările și concluziile principale

Concluzia auditului a fost determinată de următoarele:

Din totalul de 419 cerințe/recomandări de audit înaintate la 33 de entități, au fost implementate integral 67 de cerințe/recomandări, implementate parțial – 138, neimplementate – 214. Astfel, nu au fost eliminate toate deficiențele atestate de auditul precedent:

- lipsa unui plan investițional, care ar include lista exhaustivă a obiectelor investiționale de apă și de canalizare ce urmează a fi construite, cu indicarea surselor financiare, cauzează tergiversarea finalizării obiectelor deja demarate, precum și efectuarea investițiilor ineficiente și nefundamentate economic;
- cadrul normativ existent stipulează că de competența AAPL ține emiterea deciziei prin care s-ar permite exploatarea fântânilor arteziene proprii, însă pentru eliberarea autorizației de mediu pentru folosință specială a apei de către organul competent, legislația în vigoare nu prevede avizul/coordonarea/ decizia AAPL. Ca rezultat, APL nu dețin informația cu referire la deținătorii și utilizatorii sondelor proprii din localitate și nu întreprind careva măsuri pentru interzicerea exploatării fântânilor arteziene/sondelor existente ale agenților economici care au acces la rețelele publice de aprovizionare cu apă. Această situație facilitează decizia agenților economici de servicii de aprovizionare cu apă, ceea ce condiționează ratarea de către ÎAC a veniturilor din realizarea apei, precum și menținerea unui tarif majorat;
- de asemenea, nici MADRM nu a asigurat conformarea deținătorilor de fântâni arteziene la prevederile cadrului legal-normativ existent privind autorizația de mediu pentru folosirea specială a apei, precum și o evidență a

resursei naturale subterane utilizate, ceea ce duce la captarea neautorizată a apei, nedeclararea volumului de apă real captat, neachitarea taxelor pentru folosirea resurselor naturale și poluarea mediului, contaminarea resurselor subterane de apă;

- prevederile art.29 din Legea nr.303/2013 și ale pct.9 din Regulamentul aprobat prin HG nr.191 din 19.02.2002 nu sunt explicite privind nedistribuirea diferenței volumului de apă din blocurile locative și privind indicarea entității (furnizorul, administratorul blocului, consumatorul) care își asumă cheltuielile aferente acestei diferențe de volum. De asemenea, prevederile Regulamentului aprobat prin HG nr.191 din 19.02.2002 nu au fost conformate la prevederile Legii nr.303/2013 (în redacția Legii nr.322 din 30.11.2018) și prevederile Codului civil modificat;
- deși prevederile art.29 din Legea nr.303/2013 au fost modificate prin Legea nr.322 din 30.11.2018, consumatorii din blocurile locative rămân în continuare discriminați, comparativ cu alți consumatori. ÎAC pot semna contracte de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare atât cu locatarii din blocurile locative, cât și cu administratorii blocurilor locative, preferându-i pe ultimii, însă administratorul blocului locativ nu este consumator al serviciilor în cauză, deoarece acesta nu este beneficiar al serviciilor respective;
- nu toți consumatorii dispun de contoare la consumul de apă, iar calcularea volumului de apă și de canalizare pentru consumatorii casnici din blocurile locative din mun. Chișinău se efectuează neuniform, în baza unor indicatori nereglementari și în lipsa unor prevederi clare;
- nu a fost elaborată Metodologia care ar explica modalitatea de contabilizare la autoritățile publice a patrimoniului gestionat de către agenții economici din domeniul public, precum și a bunurilor primite în cadrul proiectelor investiționale;
- deși ANRE a aprobat, în anul 2019, o nouă Metodologie de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate¹³⁹, în contractele de delegare a gestiunii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, încheiate de către AAPL cu ÎAC, pentru utilizarea bunurilor care nu aparțin operatorului, date în gestiune de către fondator, nu sunt incluse prevederi privind achitarea de către ÎAC a redevenței/sau este stabilită redevența în mărime de „zero” lei, ceea ce va determina faptul că, la ieșirea din uz a bunurilor, ÎAC nu vor avea resurse pentru reconstrucția bunurilor primite în gestiune (în principal, a rețelelor de aprovizionare cu apă și de canalizare), povara respectivă urmând a fi iarăși asumată de către buget (local sau de stat);
- neasigurarea de către fondatorii ÎAC a conformării cadrului de reglementare a activității entităților economice principiilor unui management corporativ

¹³⁹ Hotărârea ANRE nr.489/2019 din 20.12.2019 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate” (în vigoare din 21.02.2020).

eficient, exprimat prin: nedeținerea informației despre patrimoniul gestionat de către ÎAC; necunoașterea componenței nominale a capitalului statutar; contabilizarea neconformă a bunurilor neproductive care fac parte exclusiv din proprietatea publică a AAPL; neasigurarea înregistrării dreptului de proprietate asupra tuturor bunurilor imobile, inclusiv terenuri, transmise în gestiune ÎAC și grevarea dreptului de folosință a acestora; delegarea neconformă a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare; contractele de delegare a gestiunii sunt întocmite formal, nefiind însoțite de anexele obligatorii, care sunt parte componentă a acestora; nu este asigurată transmiterea conformă și integrală a bunurilor gestionate de acestea; prestarea serviciului public de aprovizionare cu apă și de canalizare de către mai mulți prestatori ai acestuia creează situația că operatorii aplică, la același serviciu prestat, tarife diferite; ÎAC ratează venituri de la prestarea serviciului de aprovizionare cu apă;

- capitalizarea datoriei neachitate în termen la plata împrumuturilor și a dobânzii de către ÎAC și neaprobarea tarifelor la serviciile de aprovizionare cu apă și de canalizare și serviciile auxiliare, prestate de către toți operatorii care au contractate împrumuturi, influențează negativ posibilitatea ÎAC de a-și onora obligațiunile financiare față de Guvern, ce țin de achitarea împrumuturilor contractate, și creează riscul ca ÎAC să devină insolvable;
- AAPL mun.Bălți nu a asigurat monitorizarea adecvată a respectării contractului de parteneriat public privat și, respectiv, nici eficiența utilizării patrimoniului public de către partenerul privat;
- AAPL, de comun acord cu autoritățile competente, nu au instituit un control asupra deversărilor de apă uzate, cu depășirea CMA în sistemul public de canalizare și în mediul înconjurător, de către agenții economici. Totodată, aplicarea plăților suplimentare la apele uzate deversate cu depășirea CMA fără a fi prevăzute în contractele de prestare a serviciului de aprovizionare cu apă și de canalizare generează în continuare ratarea veniturilor/majorarea cheltuielilor operatorului la serviciile de canalizare;
- deși, potrivit art.9 din Legea nr.1540/1998 privind plata pentru poluare, subiecții ai plății pentru deversările de poluanți cu apele uzate sunt și beneficiarii serviciului public de canalizare, care deversează apele uzate cu sau fără depășirea CMA¹⁴⁰ în sistemul public de canalizare, aceștia nu calculează și nu achită plata pentru poluare¹⁴¹, iar în calculul tarifului pentru serviciile de canalizare nu se include plata pentru poluarea mediului.

Totodată, potrivit prevederilor art.22 alin.(18) din Legea nr.303/2013, acestora urmează să li se aplice plăți suplimentare proporțional CMA, care este achitată operatorului. Însă, operatorii de apă și de canalizare nu au elaborat lista substanțelor poluante și normativele CMA ale acestora pentru fiecare localitate și agent economic în parte din raza teritorială de deservire, care se coordonează

¹⁴⁰ Concentrații Maximal Admisibile de poluanți.

¹⁴¹ Echipa de audit nu a avut acces la darea de seamă EMPOLDEP19 din baza de date a SFS, pentru a efectua analiza agenților economici care prezintă această dare de seamă. Analiza în cauză s-a efectuat în baza datelor privind plățile calculate și achitate în anul 2019 (9 luni) din SI Contul Curent.

cu organele de mediu și sănătate și se aprobă de către AAPL, după cum prevăd actele normative, și, respectiv, nu percep plăți suplimentare pentru apele uzate deversate în sistemul de canalizare cu depășirea CMA de poluanți.

Pierderile supranormative nu sunt recunoscute în scopuri fiscale (art.24 alin.(13) din Codul fiscal), însă lipsa evidenței cantitative a apei și costului ei la diferite etape nu asigură determinarea reală a cheltuielilor care trebuie ajustate în scop fiscal și la determinarea tarifelor. Deși pierderile supranormative nu sunt acceptate în tarif, modul de determinare a lor nu este exhaustiv reglementat.

Potrivit prevederilor art.24 din Legea salarizării (nr.847 din 14.02.2002), membrilor organelor de conducere ale întreprinderilor de stat și ale societății pe acțiuni (Consiliul de administrație; Consiliul societății) li se stabilesc indemnizații lunare în mărime de până la trei salarii minime pe țară, dar nu și obligațiunile lor funcționale, cum ar fi participarea la ședințe, ceea ce cauzează suportarea de către agenții economici a unor cheltuieli suplimentare pentru remunerarea membrilor consiliului care nu participă la ședințele acestora.

Cauzele și impactul

Voința scăzută a managerilor APC, AAPL și ÎAC de a implementa recomandările, precum și de a monitoriza și administra acțiunile de implementare a lor, a determinat neeliminarea integrală a deficiențelor constatate de auditul precedent.

Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii

Măsurile dispuse pentru remediere

- revizuirea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2028)¹⁴², prin indicarea exhaustivă a listei obiectelor investiționale de apă și de canalizare care urmează a fi construite, ținându-se cont de sursele financiare disponibile în bugetul de stat și în bugetele locale;
- asigurarea inventarierii fântânilor arteziene existente (cu stabilirea stării lor actuale) și exploatarea acestora în baza autorizației de mediu pentru folosirea specială a apei;
- examinarea pertinentei menținerii sintagmei „și sisteme de canalizare” din art.9 alin.(1) din Legea nr.1540 din 25.02.1998, ținându-se cont de faptul că, până în prezent, plata pentru poluarea mediului nu a fost calculată și achitată pentru poluanții din apele deversate în sistemele de canalizare;
- revizuirea sau aprobarea Regulamentului cu privire la prestarea serviciilor comunale și necomunale, folosirea, exploatarea și administrarea locuințelor, în scopul conformării acestuia la cadrul legal existent, precum și eliminării incertitudinilor privind distribuția sau nedistribuția diferenței volumului de apă din blocurile locative și indicării exprese a

¹⁴² Hotărârea Guvernului nr. 199 din 20.03.2014 „Cu privire la aprobarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)”.

Punctul de
vedere al
conducerii
entității auditate

- entității (furnizorul, administratorul blocului, consumatorul) care își asumă cheltuielile aferente acestei diferențe de volum;
- revizuirea prevederilor art. 24 din Legea salarizării nr.847 din 14.02.2002, în scopul corelării remunerării membrilor Consiliului de administrație în funcție de îndeplinirea obligațiilor funcționale (prezența la ședințele Consiliului de administrație).

Recomandări
legislativului

Revizuirea cadrului legal-normativ privind acordarea autorizației de mediu pentru folosirea specială a apei pentru zonele unde există sisteme centralizate de aprovizionare cu apă, asigurând acordarea autorizației doar cu acordul AAPL.

Lista materialelor expediate organelor de drept

Materiale expediate – 18

Refuz în pornirea cauzei penale – 1

Cauze penale pornite – 8

Materiale în proces de examinare – 13

Nr. d/	HOTĂRÂREA CURȚII DE CONTURI	ORGANELE DE DREPT CĂRORA LI S-AU REMIS MATERIALELE	ȘEDINȚELE CONSILIULUI INTERDEPARTAMENTAL	REZULTATUL EXAMINĂRII MATERIALELOR
1.	Hotărârea Curții de Conturi nr.57 din 24.10.2019 cu privire la Raportul auditului conformității gestionării Fondului Viei și Vinului	Procuraturii Generale, pentru informare și o posibilă autosesizare în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun referitor la constatările expuse în pct.4.3.9 din Raportul de audit.		Prin scr.nr.9-8d/19-9220 din 20.11.2019, Procuratura Generală a informat despre expedierea în adresa Procuraturii Anticorupție a raportului auditului, pentru organizarea examinării acestuia. Prin scr.nr.02/09-3419 din 27.12.2019, CNA a informat că examinează Raportul de audit și că au fost inițiate un șir de măsuri, care până în prezent nu au fost finalizate, respectiv, termenul de examinare a materialelor a fost prelungit. Prin scr.nr.02/09-414 din 14.02.2020, CNA a informat că măsurile inițiate nu au fost finalizate până în prezent, respectiv, termenul de examinare a materialelor a fost prelungit.
2.	Hotărârea Curții de Conturi nr.69 din 27.11.2019 cu privire la Raportul auditului conformității realizării parteneriatului public-	Procuraturii Anticorupție		Materiale în proces de examinare

	privat aferent modernizării și eficientizării filialelor Î.S. „Gările și stațiile auto”			
3.	Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 29.11.2019 cu privire la Raportul auditului conformității procesului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în S.A. „Tutun-CTC”	Procuraturii Generale, pentru informare și o posibilă autosesizare, conform ¹ competențelor, privind constatările expuse în Raportul de audit.		<p>Prin scr.nr.24-24/20-196 din 12.02.2020, PG a solicitat expedierea copiilor autentificate ale materialelor care probează constatările expuse la punctele 7.1. - 7.7. ale Raportului de audit și au stat la baza adoptării HCC nr.71/2019.</p> <p>La 20.02.2020, documentele solicitate au fost transmise PG (ordonanța de ridicare, procesul-verbal de ridicare).</p> <p>Prin scr.nr.24-68/18-649 din 15.05.2020, PG a comunicat că, urmare examinării Raportului de audit, au fost pornite 2 cauze penale în temeiul art.327 alin.(2) lit.b¹, art.190 alin.(2) lit.d), art.335 alin.(1) Cod penal. Cauzele penale au fost expediate, pentru desfășurarea urmăririi penale, Procuraturii Anticorupție, conform competenței materiale.</p>
4.	Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 16.12.2019 cu privire la Raportul auditului conformității cu tematica „Acordarea sprijinului financiar din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural a fost efectuată conform criteriilor stabilite?”	Procuraturii Generale, pentru autosesizare și examinarea conform competențelor a situațiilor expuse în pct.4.2.8. din Raportul de audit.		<p>Prin scr.nr.24-23/20-169 din 07.02.2020, PG a solicitat expedierea în copii autentificate a materialelor procedurilor/dosarelor de subvenționare a agenților economici vizați în pct.4.2.8. din Raportul de audit.</p> <p>Prin scr.nr.03-223-20 din 10.02.2020, Curtea a remis materialele solicitate.</p> <p>Prin scr.nr.24-16/20-234 din 13.02.2020, PG a comunicat despre pornirea procesului penal</p>

				nr.20209248021, la 13.02.2020, în temeiul actului de autosesizare a procurorului de caz.
5.	Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 13.12.2019 cu privire la Raportul auditului conformității procesului de privatizare a Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova”	Procuraturii Generale, pentru informare și întreprinderea măsurilor conform competențelor.		Materiale în proces de examinare
6.	Hotărârea Curții de Conturi nr.76 din 17.12.2019 cu privire la Raportul auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019	Procuraturii Generale, pentru informare și o posibilă autosesizare, conform competențelor, privind constatările expuse în Raportul de audit, în particular, punctele 4.4, 4.5, 4.6 și 4.8.		Prin scr.nr.24-22/20-242 din 18.02.2020, PG a solicitat copiile materialelor care au stat la baza întocmirii Raportului de audit. Prin scr.nr.03-280-20 din 26.02.2020, Curtea de Conturi a remis PG copiile documentelor solicitate conform borderourilor anexate. Materiale în proces de examinare.
7.	Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 24.01.2020 cu privire la aprobarea Raportului auditului conformității încheierii și executării prevederilor Contractului de parteneriat public-privat pentru concesiunea activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	Procuraturii Generale, pentru informare și autosesizare, conform competențelor, privind constatările expuse în Raportul de audit. Centrului Național Anticorupție, pentru verificarea situațiilor expuse în pct.3.3.4. și Anexa nr.12 la Raportul de audit.		Prin scr.nr.17/832 din 06.02.2020, CNA a informat despre remiterea în adresa PA a Raportului de audit și materialelor anexate, având în vedere faptul că în gestiunea PA se află o cauză penală care are tangență cu cazul dat (procuror Victor Muntean). Prin scr.nr.9-5d/20-1317 din 10.02.2020, PG a remis spre examinare către PA materialele de audit aferente.
8.	Hotărârea Curții de Conturi nr.4 din 30.01.2020 cu privire la Raportul auditului performanței	Procuraturii Generale, pentru încadrarea juridică a aspectelor redate în pct.4.1.8, 4.1.9 și pct.4.3 din		Suplimentar la scr.nr. 03-223-20 din 10.02.2020, Curtea de Conturi a remis copiile

	privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei	Raportul de audit, conform competențelor.		documentelor de audit aferente situațiilor constatate în pct.4.1.8 din Raportul de audit.
9.	Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 30.01.2020 cu privire la Raportul auditului performanței privind realizarea Programului național de reducere a poverii tuberculozei	Procuraturii Generale, pentru încadrarea juridică a aspectelor redată în pct.4.15.4 din Raportul de audit, conform competențelor.		Prin scr.nr.24-72/20-850 din 19.06.2020, PG a comunicat că, urmare investigațiilor efectuate, la 15.05.2020, a fost adoptată ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale, în temeiul art.275 pct.3) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.
10.	Hotărârea Curții de Conturi nr.3 din 29.01.2020 cu privire la Raportul auditului performanței activității întreprinderilor de stat al căror fondator în anii 2015-2018 a fost Agenția „Apele Moldovei”	Procuraturii Generale, pentru utilizare conform competențelor și încadrarea sub aspectul legii penale a acțiunilor/inacțiunilor persoanelor responsabile, care au dus la neelaborarea Cadastrului de stat al apelor, gestionarea defectuoasă a proprietății statului, exprimată prin înstrăinarea necontrolată a terenurilor fondului apelor și sustragerea bunurilor patrimoniului public (pct.4.2. din Raportul de audit).		Prin scr.nr.24-68/18-600 din 11.05.2020, PG a comunicat că, urmare examinării Raportului de audit, la 02.11.2018, PG a pornit o cauză penală în temeiul art.329 alin. (1) Cod penal, pe faptul gestionării neglijente a patrimoniului întreprinderilor de stat în care fondator, în perioada anilor 2015-2018, a fost Agenția „Apele Moldovei”. Cauza penală este instrumentată de PA. Actualmente, PG investighează circumstanțele înstrăinării clădirii Stației de pompare din s. Cineșeuți, raionul Rezina. Referitor la cazurile care vizează sustragerea mijloacelor fixe de la întreprinderile de stat în care Agenția „Apele Moldovei” a avut calitatea de fondator, menționăm că, la 10.02.2020, Procuratura raionului Ștefan Vodă a pornit cauza penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(2) lit.d) Cod penal, pe faptul însușirii ilegale a bunurilor aflate în

				gestiunea ÎS „STI Ștefan Vodă”, iar în alt caz verifică, în cadrul unui proces penal, acțiunile pretins ilegale de comercializare a bunurilor ÎS „STI Ștefan Vodă” de către executorul judecătoresc.
11.	Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 25 martie 2020 cu privire la Raportul auditului de conformitate a gestionării fondurilor publice de către Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare pe perioada de activitate	Procuraturii Generale, pentru luare de atitudine, conform competențelor, în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun referitor la punctele 4.1.2.; 4.2.; 4.3.; 4.4.1.; 4.4.2. din Raportul de audit.		Prin scr. nr.24-158/20-827 din 17.06.2020, PG a solicitat copiile documentelor de audit care au stat la baza formulării pct.4.1.2.; 4.2.; 4.3.; 4.4.1.; 4.4.2. din Raportul de audit. Curtea de Conturi a expediat materialele solicitate. Materiale în proces de examinare
12.	Hotărârea Curții de Conturi nr.15 din 29 aprilie 2020 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019	Procuraturii Generale, pentru informare și autosesizare în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun privind neajustarea de către Agenția „Moldsilva” a cuantumurilor plății pentru arenda fondului forestier de la 4,0 mii lei până la 19,1 mii lei și eliberarea gratuită contrar cadrului regulator a autorizațiilor pentru vânatul mistreților, fapt ce a dus la necolectarea veniturilor pasibile spre încasare, în sumă totală de 43,9 mil.lei (punctul 4.2. din Raportul de audit).		Materiale în proces de examinare

13.	Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 24 iunie 2020 cu privire la Raportul auditului conformității asupra executării bugetului și gestionării patrimoniului public de către Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare a mun. Chișinău pe anii 2018-2019	Procuraturii Generale, pentru autosesizare și încadrare sub aspectul legii penale a acțiunilor/inacțiunilor membrilor grupului de lucru privind achizițiile publice din cadrul Direcției Generale Locativ-Comunale și Amenajare a mun. Chișinău, specificate în pct. 4.8. din Raportul de audit.		Materiale în proces de examinare
14.	Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 26 iunie 2020 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2019	Procuraturii Generale, pentru informare și autosesizare asupra nevalorificării efective a investițiilor capitale (81,0 mil.lei) pentru construcția unui bloc al Spitalului de Ftiziopneumologie din satul Vorniceni, raionul Strășeni, și asupra nefuncționalității SIA „Sistemul de supraveghere epidemiologică a gripei aviare și altor maladii infecțioase” (7,0 mil.lei), ceea ce a generat prejudicierea instituțiilor publice (pct. 5.1.).		Materiale în proces de examinare
15.	Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 29 iunie 2020 cu privire la auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2019	Procuraturii Generale, pentru informare și autosesizare în vederea întreprinderii măsurilor ce se impun privind necolectarea veniturilor pasibile spre încasare, ca urmare a neîncheierii contractului de arendă a terenului utilizat de Condominiu (punctul 6.8. din Raportul de audit).		Materiale în proces de examinare

16.	Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 20 iulie 2020 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2019	Procuraturii Generale, pentru autosesizare și încadrare sub aspectul legii penale a acțiunilor/inacțiunilor persoanelor responsabile de reconstrucția și modernizarea Centrului de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor din mun. Bălți, specificate în pct. 5.13. din Raportul de audit.		Materiale în proces de examinare
17.	Hotărârea Curții de Conturi nr.34 din 22 iulie 2020 cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2019	Procuraturii Generale, pentru autosesizare și examinare, conform competențelor, a constatărilor expuse în Capitolul V din Raportul de audit, referitor la transmiterea în locațiune de către Clubul Sportiv Central „Dinamo” a două terenuri proprietate publică, cu suprafața totală de 2,234 ha, pe un termen de 10 ani și, respectiv, 25 de ani.		Materiale în proces de examinare
18.	Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 29 iulie 2020 cu privire la Raportul auditului performanței „Mecanismele existente asigură gestionarea eficientă a terenurilor agricole proprietate publică?”	Procuraturii Generale, pentru informare și autosesizare în vederea întreprinderii măsurilor care se impun referitor la situațiile expuse în pct. 4.1.4. și pct.4.1.6. din Raportul de audit.		Materiale în proces de examinare